

ספר

אוצר-חנוך-הילדים

והוא לקטני קינטראטים יקרים מפוז ומןינים,
שנודפסו ונחתפשו כבר בעולם, המגליים את
מעלת קדשות חנוך הילדיים בעותים הלאו, לתה
לهم חנוך של אמונה ברוחה ומזקכת בו יתברך.

*

בני זמיסטר על-פי דברי
רבנו הקדוש והמנורא, אור קבינו והצפן
בוצבא קדרישא עלה, אדרונו, מורה נזמן
רבי נחמן מבברסלב, זכותו בגין עליינו

על-פי דברי תלמידו, מורה הקדוש
אור נפלא, אשר כל זה לא אניס ליה
רבי נתן מבברסלב, זכותו בגין עליינו,

ומשלב בקסוקי תזה, נביים, כתובים ומאמרי חכמיינו
בקדושים מגנירא ומקרשים ווילר הקדוש.

*

הוא לרפום על-ירוי
חסידי ברסלב
עה"ק ירושלים חוכב"א

הכתובת להציג את הספר הקדוש זהה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב ז"ע וספריו תלמידיו הקדושים
To obtain this and other Breslov publications:

היכל הקודש באורא פארק
Heichal Hakodesh Boro Park
1011 41 Street
718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh Williamsburg
27 Skillman Street
718-384-1652

היכל הקודש קריית יואל
Heichal Hakodesh Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
845-243-0563

היכל הקודש קריית יואל
Heichal Hakodesh Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh Monsey
32 Dolson Rd.
347-733-7551

היכל הקודש בלומינגראון
Heichal Hakodesh Bloominggrove
24 Merriewold Ln S
845-379-1161

בארץ ישראל
מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב

שע"י עמותות "ישמה צדיק-קהילת ברסלב בגיל"
בתתייסדותו ע"י ב"ק מוהר"ץ זצ"ק'

רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 ובסלא 15225
טלפון ורב קוו 04-6708356
פקס: 04-6708359

Visit Our Web Site:
www.breslevcenter.com

לשימוש השיעורים 212-444-9191

Find our entire book selection at: amazon.com

To donate and/or sponsor one of our books please call: 845-248-1651

על-ידי העצות שנתנו בועלם,
דיהינו שיודען בעולם לתן עצה
לנפשם כל אחד ואחד מה שאיריך,
על-ידי זה גדרה האמונה, בבחינת
(ישעה כה, א) : "אורה שם כי
עשית פלא עצות מרחוק אמונה
אמן", שעליידי העצות גדרה
האמונה.

(לקוטי מוקבר"ן, חלק ב', סימן ה')

ספר

אָוֹצֶר־חַנּוּךְ־הַיִּלְדִים

חַנּוּךְ הַיִּלְדִים	ה
סְכִלּוֹת לִילְדִים	כז
חַזּוֹק לִילְדִים	מז
חַנּוּךְ מֵצָלָח	סט
חַנּוּךְ אֲמֻתִי	צא
הַצְלָחָה בְּחַנּוּךְ	קייא
נְחָת מִהִלְדִים	קלא
חַנּוּךְ טֹוב	קנא
אָבוֹת וּבָנִים	קעט
לִב אֲכוֹת עַל בָנִים	רא
צָעֵר גָדוֹל בָנִים	רכג
חַנּוּךְ לִמְחֻגָּכִים	רלט
חַנּוּךְ לִמְחֻגָּכּוֹת	רטט
עֹזֶר לִמְחֻגָּכּוֹת	רצח
הַנְּהָגּוֹת יִשְׁרוֹת	שיט

קונטראס

חנוך הילדים

יגלה עצות קלות, איך למן את הילדים בדרכיו
התורה והגמואס, ואיך להחדיר בהם דרך ארץ
ומצלהת מקאים.

בוני ומיסיד על-פי דברי
רבני הקדוש והמורא, אור הגנוו והאפון
בוצינא קדישא עלאה, אדרוגנו, מורהנו ורבינו
רבי נחמן מבברסלב, זכותו בגין עליינו
יעל-פי דברי פלמידו, מורהנו
מקאוון הקדוש, אור נפלא, אשר כל זו לא אניס ליה
רבי נתן מבברסלב, זכותו בגין עליינו
ומשלב בסטוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמיינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזוהר הקדוש

הובא לרפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עה"ק ירושלים תוכב"א

מוּהָרָא"שׁ נ"י אמר, שאדם ארייך למסור את נפשו כדי
לחבור את ילוֹדוֹ על טהורת הקב"ש ובפרטיות בהדור הזה,
שההפרקיות כל-כך מתחפשות בעולם, ומסתובבים בכל
מיינן משותפים. ולכון ארייכים לשים דגש חזק על חנוך
הילדים, זו מצוה המכידולה. ומזהרנ"ת ז"ל אמר,
שאצלו עבדות חנוך ילדים כל-כך בששכה בדיבור
כמו עבדות חזות ושאר ענייני עבדות לשם יתברך.

(אמני-מוּהָרָא"שׁ, סלק ב', סיקון תרמו)

קונטראס

חפוך הילדים

.א.

צָרִיךְ שַׁפְרָעוֹ, אֲהוֹבֵי, בָּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיקָּרִים, שֶׁבֶל
עַנְיוֹן חָפֻוךְ הַיְלָדִים הוּא חֲכָמָה עַמְקָה עַד מָאָד, כִּי
עַלְיכֶם לְדֹעַת, שַׁהַיְלָדִים אֲף שֶׁהָם עַדְיוֹן קָטָנִים,
כָּבָר יֵשׁ לָהֶם שְׁכָל, אֲךָ עַדְיוֹן הוּא אַינוֹ מַפְתָּח, לְזֹאת
— אִם אַתָּם רֹצִים לְחַגֵּן אֶת הַיְלָדִים, עַלְיכֶם לְחַגֵּן
קָדָם אֶת עַצְמֹכֶם, כִּי כֹל מַה שָׁאַתֶּם פָּעַשׂ וַיְתַבְּרוּ, וְכֹפֵר
שָׁאַתֶּם תַּחַנְגוּ, כֵּה אַתָּם מַחְנִיכִים אֶת הַיְלָדִים. וְאֶל
פְּחַשְׁבוֹ — מַה לָנוּ לְשִׁמְרַ אֶת מַעֲשֵינוּ אוֹ אֶת דָבָרֵינוּ
וְתַחַנְגּוּתָנוּ, הַלֵּא הַיְלָדִים הֵם קָטָנִים עַדְיוֹן, וְאִינָם
תוֹפְסִים שָׁוֵם דָבָר, וְמַכְלֵ שְׁבַן שָׁאַתֶּם מַבִּינִים מַה
שְׁרוֹאִים וּמַה שְׁנַעַשָּׂה סְבִיכֶם וְכֹוּ? אֶל תֹאמְרוּ כֵה, כִּי
בְּרִיאָךְ מַה שָׁאַתֶּם מִדְבָּרִים, וְכֹפֵר שָׁאַתֶּם מַחְנִיכִים, כֵה
הֵם יְדַבְּרוּ וַיְתַחַנְגוּ. כִּי הַהְוִירִים הֵם הַחוֹתָם עַל הַיְלָדִים.

ולבן אם אפס רוצים לתרגם את הילדיים שילכו
בדרכ טובה, מתחילה לתרגם את עצמם, ואו יתקבלו
דבריהם אצל הילדיים.

ונבר זה אricsים להתחיל עוד בשפהילדיים קטני
קטנים, כי יש להם חושים ותבונה לבדוק פמו הגדולים,
רק היום הם עדין קטני קטנים, ועוד לא התפתח חישם,
אבל מה שראו ומה ששמעו אצלם, זה כבר נטבע
ונחקק בראותיהם הקטנות, וכך שלם גורלים, אך
מתפתחים אצלם דעתם וחושםם.

לו זאת איןכם יכולם לבוא בטענה אל הילדיים
בשם גדולים — מדוע אפס מתחצפים נגד ההורם?
בשם ראו עוד בהיותם קטני קטנים, איך אפס
התחצפים נגד ההורם היקרם, ומדוע אפס רוצים
עלשו, שהם לא יתחצפו נגדיים, הלא אפס נייחם
הנמא חיה בעכירים? וכן מדוע יש לכם טענות על
ילדיים, שהם זוללים וסובאים, ואינם שומרים על
הנקיות וכו', אם אפס בעצמם עדין רחוקים מפלזה!
ומדוע אפס צועקים על הילדיים שאסור לדבר לשון-
גרע, רכילות ולייצנות, בשעה שאפס בעצמם עוסקים
בזה כל היום? וכן יש לכם טענות אל ילדיים,
שהם גונבים ועושים כל מיני פרובולות, איך להוציא

כְּסָפִים מַאֲחֶרִים, בְּשֻׁעָה שֵׁם רֹאִים דִּבֶּר זוּ אַצְלָכֶם? וַיַּדְעַ אַתֶּם בְּאֵים אֲלֵיכֶם בְּטֻעָנוֹת שֵׁם נוֹטְלִים סְמִים, רַחֲמָנָא לָצְלָן, כַּאֲשֶׁר הֵם רֹאִים שְׁגַם אַתֶּם מַשְׁתַּמְשִׁים בְּכָל מִינֵּי תְּרוּפּוֹת וְכַי? וְכַשְׁתַּזְכְּרוּ דָּבָר זוּ, אָז תָּכוֹלָו לְחַגֵּךְ אֶת יְלָדֵיכֶם, כִּי אִם תַּחֲגְכּוּ אֶת עַצְמָכֶם קָדָם, הַיְנֵו — הַבָּעֵל אֶת הָאָשָׁה וְהָאָשָׁה אֶת הַבָּעֵל, שֶׁלֹּא לְדָבֶר בָּצְורָה גַּסְהָ — קָלְלוֹת אוֹ נְבוֹל פָּה, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַن לֹא לְשַׁעַק וְלְבִישָׁ אֶת זָוְחוֹ, וְכַנְּ לְהַשְׁמֵר לֹא לְקַחַת תְּרוּפּוֹת בְּפָנֵי הַיְלָדִים וּבְכֹדֶמָה, וְכַנְּ הַתְּהִגְגּוּתֶם בְּבֵית וּבְחִיצוֹן, שַׁתְּהִיהָ לְאֹת וּלְמוֹפַת, אָז אַתֶּם יָכוֹלִים לְהַתְּחִיל לְחַגֵּךְ אֶת יְלָדֵיכֶם, וּבָכָר יְהִי לְכֶם בְּנָקֵל מַאֲד, כִּי הַיְלָדִים מְפִילָא יְתַחֲגְכּוּ מֵכֶם, כִּי הַקְּטַנִּי קָטָנִים, יִשְׁלַחְמֵם חִוְשִׁים מְפָלָאים, וִמְהִ שָׁרֵךְ תּוֹפְסִים וּמְרַגִּישִׁים אַצְלַהוּרִים, כִּי הֵם מְתַהְנֶגִים; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנֹותִי הַיקָּרִים! כַּשְּׁאַתֶּם רֹצִים לְחַגֵּךְ אֶת הַיְלָדִים, רָאוּ לְחַגֵּךְ קָדָם אֶת עַצְמָכֶם, וְאָז יְהִי לְכֶם יְלָדִים מְפָתְחִים, בָּעֵלִי דָּרָךְ אָרֶץ וּבָעֵלִי מְדוֹת טוֹבּוֹת, וְתַרְוּ מֵהֶם רַב גַּתְתָּה בְּנָה וּבְבָא.

ב.

בְּנֵי וּבְנֹותִי הַיקָּרִים! זְכֻרוּ הַיטָּבָה, אֲשֶׁר "חַנּוּךְ הַיְלָדִים" הוּא בִּינְכֶם עַכְשָׂו, וְאֶל פְּחַשְׁבוּ שְׁיְלָדֵיכֶם

עדין קטני קטנים, ונעדין יש לכם זמן לחגיכם, אל תאמרו זאת, כי לא פרעו מה ילד יום, ובאללו עסוקים תהיו מעסוקים ומערבים, ורבבר לא יהיה לכם זמן אל הילדים, והם יגדלו הפרק, רחמנא לאצן, ויקבלו את חניכם מהרחוב, אשר בעת שיגדלו יצאו בעלי מומין במדותיהם ובכונפישותיהם, ואתם תחרטרו אז מאד מאד, ותמרקטו את שערות ראשם — מה קנה לילדים ה啻מים שלנו? אשר מסרנו את נפשנו בעבורם ופנקנו אותם מימי קטנותם, וננתנו להם כל מיני מעדרים וכסף ומלבושים וכל מה שפרק בקש, ומדובר היום גראים כה — גובים, שודדים, נואפים, רמאים, פראים, ומתחזאים נגד מבקרים, ומתחזאים נגדנו, עד שהבדררו כל-כה בחברה לא טבה, והם נוטלים ספים, ורבבר אין מקרים אומם כלל, מודיע מגיע לבו דבר כזה? ובאמת הונרכתי אתכם ש"חנוך הילדים" מתחילה עוד בבית, וכן כשהילדים עוד קטני קטנים, ומוריידים את אם הם רואים שלהוריות יש זמן בעבורם, וננתנים להם עצם אליהם, ומנברים ומשחקים עמם, וננתנים להם את תשומת לבם, או דיקא מועל החנווה, ולא כמו שפוגג עכשו בעולם, שאומרים — עזבו אותם, הם עדין קטנים, שייחיו את חייהם, ויגדלו הפרק, וכל-ທבגרו — אז יבואו אל השכל והדעת, ונרביר עמם.

אל תאמרו זאת, בני ובנותי, כי אחרך כבר יהיה מאחר, כי הזמן הטוב ביותר ל"חנוך הילדיים" הוא — כשהם עדין קטני קטנים, ואו יש לחות להם תשומת-לב, ואפלו שגמלה להם שאלו דברים פערתיים וקטנים — מה שהם רואים, ודברים של מה בכח, עלייכם לדעת, כי אצל הקטנים, אלו דברים גורמים מאד מאד, וכל תשומת-לב שرك נוחים להם, זה מועיל להם להחפתם יותר בנקל; כי כשהילדים רואים שלhorim יש זמן בעברם, והם נוחנים להם תשומת-לב, או מרגישים את עצם עצמאיים, אבלו הם גם-כון משחו בזיה הקולם ומתחשבים בהם, לא-כון בשחזרים עצביים, ואין להם זמן אל השתרורים שהילדים קטנים מטרטירים, והם צועקים עליהם בעצבנות גדולה, אז הם מרגישים עצם מגפחים, ונכנסים בדעף רגשי ניחות, אבלו אינם שווים כלל בזיה הקולם, וכאלו הם באמת אינם יודעים את אשר הם עושים, וזה מחייב בהם רגש של פחד ושל אי ביטחון עצמי, ועל-ידי-זה הם גורלים בעלי מomin במדותיהם ובנפשותיהם.

לכן ראו, בני ובנותי הילדיים, לשמר על דבר זה מאד מאד, ותשפטלו להוריד את עצמכם אל ילדיכם, ותתנו להם תשומת-לב הבי גדולה, וכל דבר קטן שرك עושים, פליגו את זה בעיניהם, ותזכירו ותחשיבו את

דברויהם ומעשיהם הטובים, ותספרו לקרוביים, וזה
באםת יכנס בhem רגש של גדורל, ועל-ידי-זה יתחילו
להתנהג כמו גורלים בבטחון עצמי, ויהיו בראים
במדותיהם ובנפשותיהם; זכור זאת עכשו בשעה
שהילדים עוד קטני קטנים, כי תצטרכו לזה כשייחו
גדולים, ועכשו כשהם קטני קטנים, עדין אתם יכולם
למング אוחם על-פי התורה והמוסר.

ג.

בני ובנותי הילדים! כשברצונכם לומר מוסר
ליילדיכם בעודם קטני קטנים, וימכל שגן כשם שכבר
גדולים, ואתם רוצים לערוך בקרת על מעשיהם. עלייכם
לדעת — ברייך כמו שאתם איןכם אוּהבים שימתחו
עליכם בקרת, או יטיפו לכם מנה מוסר, כמו כן ויזמר
מן הילדים איןם אוּהבים, שעורכים בקרת על
מעשיהם, ומשיחים נגידם מנה מוסר, כי כל דברי
הברכה או המוסר נקלטים ברגעם הקטנה ברגשות
אשמה, ונכנס ברגעם, כאלו הם באםת איןם טובים,
ועושים דברים שליליים, וזה מכנס בhem יארוש
והתרשלות ואי בטחון עצמי, ואוי חושבים שלא יוכלו
להשתנות אף פעם, ועל-ידי-זה לא די שאינכם מתקנים
במוסר ובברכה שאתם מטיפים להם, אלא אתם עוד

מקלקלים, וגורמים שידרדרו יותר ויתר, ויעשו בדיקת ההפוך ממה שאמרתם להם; כי טبع הקטנים, שהם עקשנים גדולים מאד מאד. ועיקר העצה בשאותם רוצחים לחתם להם מנה מוסר, או לעשות איזו בקורת על מעשיהם, לומר את הבקרות והמוסר על עצמכם. למשל בשחילדים שוברים משחו, עליכם לשאל אותם בוחנת — האם אבא ואמא ישברו דבר זה? או בשם עושים אותה מעשה רע, עליכם לשאל אותם — האם אבא או אמא עשו דברים כאלה, שיכניסו אותם עכשו בביתך הספר? וכך וכドומה בכל הענינים שאם רוצחים למקן אותם, תדברו על עצמכם, ותמחחו את הבקרות והמוסר על עצמכם, או תראו מכף-זמיד איך שהקטנים יתחלו להתחביש, ויאמרו: לא, בונדי לא, ומפליא יקחו את המוסר ואת הבקרות על עצם, כי הלא הם רוצחים להיות כדוגמת אבא ואמא, ועל-כן אם אבא ואמא אמרו שהם אינם רוצחים לעשות דבר זהה, או הם עשו טעות, ורוצחים לתקןה, אז מפליא גם הקטני קטנים יעשו אותם. ובבר זה סובב על כל פרט ופרט במקרים מהדבר קטן עד הדבר הגדול, אם ההורם עורבים את הבקרות או מטיפים מוסר על עצם, או כי הילדים חשים עצם מבישים, ומביניהם היטב היטב את קרמו, וזה מועיל הרבה יותר מאשר יטיפו להם בעצם מוסר ובקרות, וכן דבר זה יתקיים בקטנים, שגם הגדולים יכולים

לעשות טיעות. לא-כֵן בְּשִׁפְטִיחִים רַק עֲלֵיכֶם בְּקָרְתָּה,
וּנוֹתְנִים לְהֵם מְנֻה מִסָּר, וְחוֹשְׁבִים לְהָרְאֹת לְהֵם שְׁרָק,
הֵם עוֹשִׂים טָעִיות, וְהַגְדוֹלִים אַף פָּעָם אַיִם טוּעִים,
הַתוֹצְאֹת תְּהִינָה, שְׁפָאַשֵר יְהִי גְדוֹלִים, הֵם יִعְשֶׂוּ דִיקָה
לְהַפְךְ מִמָּה שְׁהַהְוִרִים רֹזְצִים; וְעַל-כֵן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנָոּתִ
הַיקָרִים, פָמִיד לְעַרְקָה עַל עַצְמָכֶם בְּקָרְתָה, וְכֵן תִּטְיפּוּ
לְעַצְמָכֶם מְנֻה מִסָּר בְּפָנֵינוּ הַילְדִים בְּחִכָּמָה עַצְומָה, וְזֹה
יוּעַיל מֵאַד לַילְדִים, בְּאַשְר אַיִנְכֶם יִכּוֹלִים לְמַאר פֶלְלָ
וְכֵלָל, בַּיְלְדִים רֹזְצִים פָמִיד שְׁהַהְוִרִים יְהִי גְדוֹלָה
הַחִיה בְּמַיִּהְם, וְהַאִשְׁיוֹת הַגְדוֹלָה בְּיוֹתָר בְּעוֹלָם, וְעַל-
כֵן בְּשִׁתְאָמְרוּ לְהֵם בְּצִוְרָה כֹּזוֹ, שְׁבִיכִינוּ מַאֲלֵיכֶם, זֹה
עֲקָר שְׁלֹמוֹת "חָנּוּךְ הַילְדִים".

ד.

אָרֵיךְ שְׁתַדְעָו, בְּנֵי וּבְנָוּתִי הַיקָרִים, שְׁעַלְיכֶם לְהַקְרָר
מֵאַד לְתַגְעַךְ אַת יְלִדְיכֶם בְּדָרְךְ קָאמָנוֹתָה קָדְשָׁה,
בְּאַשְר קִבְּלָנוּ מְאֹבָותֵינוּ וּמְאֹבָותֵינוּ אָבוֹתֵינוּ מִדָּוָר דָוָר
מִשָּׁה רַבְנוּ, שִׁקְבָּל תּוֹרָה מִשְׁנֵי, וְאָנוּ מַזְקָרִים מִמְנָנוּ
יִתְבָּרַךְ — "וְשִׁגְנַתָּם לְבָנִיךְ" וּגוֹ, "וְלִפְרָטָם אָוֹתָם אַת
בְּנֵיכֶם" וּגוֹ. וְעַל-יְדֵיכֶם הַפְּשָׁע הַמְסֻרָתָה וְהַשְׁרָשָׁתָה
הַזְּהִיבָה מִדָּוָר דָוָר; וְצִרְיכִים לְהַרְחִיקָם בְּכָל מִגְנִי
הַתְּנוּחָקָות מִפְּתָחָות הַרְעוֹת שְׁקָמוּ בְּדָרוֹת הַלְלוֹי,

להעביר, חס ושלום, את גערוי בני ישראל מעקר הדת הקדושה, והעמידו בתק"ספ"ר חילוניים, אשר כל פכליהם היא לעקר את נשות הילדים מזריםם, שהיא האמונה הקדושה, כי השרש של כלל ישראלי הוא — אמונה אמתית בו יתברך — לאמין באמונה פשוטה, אשר הוא יתברך מתייה, מתחה ומקיים את כל הבריאה בלה, והוא בראה, יצרה, עשה ומנהיגה בהשכחה פרטית. לא-כן בתק"ספ"ר החלוניים מלמדים את בני ישראל חכמאות חיצונית, חכמאות של הכל, המלאות בפירות ואפיקורסיות, עד שהמתגכים מבוגרים בילדים ארס ונעל נגר כל מקודש לעם ישראל. וכןן עלייכם להזכיר מאי מאי לאיזה מקום אתם מוסרים את ילדיכם כדי לחתיכם, ואפלו במקומות שפלווים עצםם בלבוש ערמוני, כאלו רוצים ללמד עמם גם תורה וכיו', עלייכם לבדוק בשבע חקירות ובשבוע בדיקות — אם זה נכון, כי על-פירוב הפטרא אחרא הליביש עצמו רק על הילדים, ויש מקומות שפראיים באיכותם ובשורר, כאלו לומדים גם פג"ה, אבל הכל על-פי השרקים והליצנות, הCAPEIROOT והאפיקורסיות שלהם, וארכיכים לבורם מקומות כאלו כמו שבורחים מאש שורפת, כי הם גרוועים עוד קרביה יותר מאשר שורפת ומחיות טורפות, כי האש שורפת רק פעם אחת, וכן המחיות הטורפות — אין טורפות אלא פעם אחת, אבל

בְּחִנוֹתָם הַרְעָ וַהֲפֵרֶת הַם שׂוֹרְפִים וַטּוֹרְפִים אֶת הַילְדִים
בְּכָל יוֹם מִפְשֵׁש. וּרְוָאִים בְּחוֹשֵׁש, אֲשֶׁר עַל־יָדֵי שְׁהָעֲבִירָו
אֶת נְעָרִי יִשְׂרָאֵל מִדְתַּת הַיְהוּדָה וּמִדְעַת הַתּוֹרָה נְקֻדּוֹשָׁה,
אֲנֵי הַם גָּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, בְּעַלְיָה מָכוֹן בְּנֶפֶשׁוֹתֵיהֶם,
כִּי כָל אַלְוָה שְׁהָתַחַנְגָּכוּ בְּחִנוֹתָךְ שֶׁל בְּפִירּוֹת וְאַפִּיקּוֹרָסּוֹת,
וְעַזְבוּ אֶת הַיְהוּדָה, גָּדוֹלָה גָּנוּבִים, שׂוֹרְדִים וְאַפְלוּ
רוֹצְחִים, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, נְזָאָפִים, אָוֹנָסִים וְלוֹקָחִים סְפִים,
רַחֲמָנָא לִישְׁזָבֵן, וְלִבְסֹוףֶן יוֹשְׁבִים בְּבָתִי סָהָר,
וְכִשְׁפְּשַׁתְּחִרְדִּים, בְּזָרְחִים מִמְּהוֹרִים וּמִמְּאָרִזָּה, וּמִתְעַרְבִּים
בְּגּוֹיִם. כִּי אֲשֶׁר רְוָאִים זֹאת בְּחוֹשֵׁש מִعְשִׁים בְּכָל יוֹם
לְמִאוֹת וְלְאֶלְףִים, וְאֵי אַפְשָׁר לְהַכְחִישׁ אֶת הַמִּצְיאוֹת,
עַד שְׁהִיּוֹם אֵין כָּבֵר מִדְינָה בְּעוֹלָם, שֶׁלָּא יִהְיוּ מִצְוִים
שֶׁם בְּבָתִי הַסְּפָר פָּלְמִידִים שְׁקָבְלוּ אֶת חִנוֹתָם בְּבָתִי
הַסְּפָר הַחִילּוֹנִים.

עַל־כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיקְרִים, שְׁמָרוּ מַאֲדָם עַל
יַלְדִיכֶם, אֲשֶׁר הַם הַיְהָלָמִים שְׁלָכֶם, וְכָמוֹ שְׁשׁוֹמְרִים עַל
יַהֲלָמִים, שֶׁלָּא יַאֲבֹדוּ, וְשֶׁלָּא יַתְּקַלְקִלוּ אוֹ יַתְּלַכְלִכוּ,
כְּמוֹ־כֵן וַיּוֹתַר מִכֵּן פִּי אֱלֹף אֱלֹפִים וּרְבָכּוֹת פָּעָמִים,
עַלְיכֶם לְשִׁמְרָה עַל יַלְדִיכֶם, כִּי כֶּסֶף, זַהֲבָה וַיַּהֲלָמִים, אַפְלוּ
יַאֲבֹד לְכֶם, יַכְלִל לְהִיּוֹת שִׁיחֹור אֲלִיכֶם, כִּי הַכֶּסֶף הַוָּא
עֲגָל — הַגָּהָה הַפְּסִידָתָם אָתוֹ, וַהֲגָהָה לְמַחר יִשְׁלַח לְכֶם
בְּחִנּוֹתָה כְּפֶלֶת כְּפָלִים, לְאַכְּנָן בְּחִנוֹתָךְ יַלְדִיכֶם — אֲםִ

יקבלו חנוך קלוקל, עד שידרכו לשאול מתחית
ומפתחתו, ובמגא לאן, ויהיו רפאים, גנבים, נואפים,
לוֹקָחִי סְפִים, שָׁאוֹן הַרְגָּתָם אֲוֹתָם בָּמוֹ יָדֵיכֶם.

על-כן, בני ובנותי היקרים, חoso וחמלו על
ילדיכם, ותמסרו אותם רק לכתיר-ספר דתיים, שמחנכים
שם על-פי דעת תורנתו הקדושה, שקבלנו על-ידי משה
רבנו מסיני, ושיכניסו בילדיכם אמונה אמתית בו
יתברך כמו שקבלו אבותיכם ואבות אבותיכם מדור
דור, ויגדלו יהודים גאים ביהדותם, ולא יתבישו מושום
אפה ולשון ביהדותם כלל, ויהיו מוכנים למסר את
נפשם בעבור שמך יתרה, בעבור התורה הקדושה
ובבעור עם ישראל, אשר זהה בחנוך הטוב ביותר
וಹמצין ביטור, שאתם יכולים לחת לילדיכם, ואו —
אם פציתו אותו לקים את כל זה, תרוו רב נחת
ミילדיכם, כי הילדים יגדלו באמת לאות ולモפת, ותהיו
גאים בהם.

ה.

אריך שפदעה, אהובי, בני ובנותי היקרים, שהבעל-
דבר החgra מאד בישראל, בעונונתינו קרבאים, והעמיד
עלשו את הפתות הרעות, שמחנכות את הנערים ללם
חכמתו חיצונית ולשונות העמים, ומביאות לידי

כפירות גמורה, רחמנא לאצנו, לכפר בו יתברך,
ולחתלוין מצל הקדוש לעם ישראל, כנראה בחוש,
וכל עקר פונטם הרעה של הסטרא אחרא והבעל-דבר
הוא רק לעקר מהם שם השם, חס ושלום, שלא יקרו
עוד יהודים; כי אמרו חכמינו הקדושים: כל חכפר
בעבודה זרה נקרא יהודי; נמצא שהשם יהודי מורה
על כפירה בעבודה זרה, והם מטביעים בנוירים, אבלו
הם אמה בין קאמות הינו ישראליים; כי בעל-דבר
איינו מספק ברשות הגודלה שהכניס בכם — לכפר
לגמרי בו יתברך, ולחתלוין מצל הקדוש לעם ישראל
מדור דור, ולחמל שפת-קדש בפרהסיה, ולפחס את
עצמם באכילה טרפוֹת ונבלות, ולשׁקץ את עצםם בכל
מיini ש��ויים של נארך ועריות וחתרכות בגוים,
באשר הם יודו בנפשם, רק הוא רוצה לעקם לגמרי
משני העולמות. ועקר הרazon שלו — לעקם ממשם
השם, שלא יקרו עליהם שם יהודי. וכנראה בחוש,
שכל מגמתם היא רק להדמות לגויים ולאמות העולים
לגמר בכל פעלומיהם ומעשיהם, הניגומיהם
ותנוועותיהם ומלביישיהם, וזה עקר מלחת עמלק, ימח
שםו וזכרו, בכל דור — שרוצה להלחם נגד שם השם
בעצמו, חס ושלום; על-כן כל מי שיש חס על חסיו ועל
תמי זרעיו ויזצאי תלאוי, יתרחק בתכליית הרוחק מכתות
הערברוב, שנטצרכו בגיןו, ויתגנך את ילקיו חנוך של

תורה ויהדות, ושםחה בזה שנבראו יהודים, ולא עשנו
בגויי הארץ, אשר השמחה זו על כל
הشمחות; כי כשמחנים את פילדים על-פי דעת
תורתנו הקדושה והאמונה בו יתברך, אז מפילה
נחקקות בהם מדות טובות ונ הנחות ישרות, לא-כון
בשעורים אומם, חס ושלום, ממענו יתברך וימתורנו
הקדושה, על-ידי זה מטבעים בהם כל מני מדות
ותאות רעות, כי התורה שומרת אותו מכל רע, והיא
זהירה אותו לבל נעשה במעשה הגויים, שהם
מזהם במקלית זהמה, ושקועים בכלבים,
ומלאים עריות, וכן הרחיקתנו התורה הקדושה מכל
מיינ פאכלים אסורים, כגון: בשער התחזיר, החרמור, הפטוס
והצמל, ומכל מיini שרצו השורצים במים, ובפרט מחלת
מבאים לאדם כל מיini מחלות מזיקות, ובפרט מחלות
הפרקן, וכן התורה הקדושה הבדילתנו מאמות העולים,
כי התורה היא חיינו וארך ימינו; ועל כן, בני ובנותי
היקרים! ראו לשמר מאי על "חנוך פילדים",
שימתקנו רק בכתיב-ספר דתים, שלומדים בהם את
התורה הקדושה, ומגלים את האמונה המזכפת
ובברורה בו יתברך, ואו דיקא פרו רב נתת מילדיכם,
וימשיך עם ישראל בעולם, ולא ישכח שם השם
מפהם, חס ושלום; אשר מי שנוחן לב ל"חנוך
פילדים", ואו הם יתברכו מאלקי הברכות.

ו.

עליכם לידעת, בני ובנותי היקרים, אשר אריך להזהר מאי לאחד ללמד מקרה עם פריש רשי", בפרט עם נערי בני ישראל, כי רשי"י הקדוש מכירlich עצמו מאי לפרש המקרה על-פי פשוטו, אבל בכל המקומות, שאי אפשר לפרש המקרה על-פי פשוטו, מחתמת קבלת חכמינו הקדושים, הוא מפרש על-פי דברי חכמינו הקדושים, וגם במקומות שמקפרס המקרה על-פי פשוטו, הוא מביא על-פי הרבה את דברי חכמינו הקדושים במדרשים ובגמרא, לידע ולהודיע, שיש עוד ממשות דרשות בזיה המקרה, ובחוץ לכך מתחנכים הנערים מילדיהם (קדם שששתבעש שכלם בתאות ובמדות רעות כל-כך) להאמין בדברי חכמינו הקדושים וברשותיהם, שהזה יסוד התורה שבעל-פה, שהוא עקר יסוד התורה, כי כփופרים בתורה שבעל-פה, חס ושלום, או ממילא כופרים גם בתורה שבעל-פה, כי אין יותרים שום דבר בתורה שבעל-פה לאמתו בלי דברי חכמינו הקדושים בגמרא ובמדרשים, זהה תורה שבעל-פה. ובעונותינו הרבים פשטה המספחת בישראל לעוזב פרושי המקרה עם פרוש רשי"י ודרשות חכמינו הקדושים, ומבריחים עצם לפרש המקרה על-פי דרך הפישוט דיקא בלי דברי חכמינו הקדושים, ועל כתוב זה נתרבו בימינו אלו

הבאורים של כל מיני אפיקורסים חדשים מקרוב באו, אשר אָרֶס נְחַשׁ, שְׁרִיף ועקרוב טמון תחת לשונם ותחת פנימיות בוננתם הרעה, ונבר ליעין, שבל בוננתם להטות לב בני ישראל מגעויריהם מהתורה שבעל-פה ומדרשות חכמוני הקדושים, ולקדש המקרא על-פי דרכיו המלאצה לבה, אבלו אין בו שום פנימיות, חס ושלום; אווי להם ולנפיהם, ומה תורה הקדושה חוגרת شك ומספד על זאת, כי בכל קוץ וקוץ ובכל גזדה וגזדה של התורה הקדושה, יש רזין עלאיין ורזין דרזין לעילא ולעלילא, עד אין סוף ואין פקלית, על-כן הפורש עצמו מפרוש רשיי וממדרשי חכמוני הקדושים, ולומד באורים אלו, בפורש מן החיים, ועוצר עצמו ממי החיים ומה תורה הקדושה, ואי אפשר להאריך בזה יותר, כי קצרו המון יריעות, והחפץ באמת, בין מצעתו את כל דברינו אלו, אשר אי אפשר בשום פנים ואפן לרשם על הכתב את כל גצל הרצאות של אלו הכהנים והאפיקורסים, מצח הנחש הכרע העמור, המחפשים בעולם, שהם מסתרא דעתך-רב, ובפרט בארץנו הקדושה, שהם עוקרים את נשמות ישראל מפני יתברך, ונוננים לילדים חנוך פפני, ולועגים ומלוטחים מכל הקדוש לעם ישראל מדור דור; אווי לנו שכך עלתה בימינו אלה — שmedi يوم ביום נזקרים יותר מפלין ילדים מילדי בני ישראל מהאמונה הקדושה, ואין מלמדים אומם את

דעת תורתנו הקדושה ואות דת יהדותנו, על דבר זה
ראוי לנו לבנות ולצעק يوم נלילה, נבטש רישא בכתלי
דבריהם על גצל השבר והארה הגדולה הפוגרת לעיל —
שגעשה, בעוננותינו הרביה, חבורת חנוך ונערים בכתלי
ספר חילוניים פפרניים, לפמד את בני ישראל הקטנים
חכמתו חיצונית ולשונות עובדי הרכבים, וهم
מטמאים הבלתי פיהם הקדושים של תינוקות של בית רבן,
ועורקים אוthem בתייהם מקטנותם מהשם יתברך
ומהתורה, ומרגילים אותם ברכבי עובדי הרכבים
ובמלבושיםם מגעריהם, והם צודדים נפשות יקרות
לגיינום; אוי לנו כי שידנו, כי אין רעה גדולה מזו,
ובגראה בחוש, שפל אלו הערומים שגדלו על-פי
הדריכים הנזנורות לעיל, נהיו אחר-כך לאפיקורסים
גדולים ומחללים שבת בפרקתה, ומתלווצים מכל
התורה כליה בכלל, מהתורה שבעלפה ומדברי
הפלמוד ואגדות חכמינו הקדושים בפרט. וחכמינו
קדושים אמרו, שפל הכהר בברבר אחד מדבריהם,
נקרא אפיקורס, מכל שכן שם כופרים בכלל בדברי
חכמינו קדושים בכלל התורה כליה, וכי אפשר
להתווכם ולטען עליהם על דרכיהם, כי הם מהפכנים
דברי אלקים חיים, ומוציאים להם סברות היפות וסעד
של שנות והבל, שארכיכים דיקא להרגיל את התינוק
ברכבים בכוכות ורעות כלאי, אשר מעולם לא נודעו;

ועל פארה מזאת התגובה נביינו — "וַיָּקַרְתָּה עַת אֶרְהָ
לִיעָקֹב, אֲשֶׁר בָּמְהוּ לֹא נָהִיתָה" וגו'; אשר מי שזכה
בימים האלה לרחק עצמו ואת בניו מהם. והחיו על
כל אחד מישראל הקרים לנצח את בניו ובני בניו
לדורות, שיתרחקו בכל מיני התרחקות מדריכים אלו,
ושלא יתחברו בשום תחרבות כלשהי לאלו
המתנוגדים בדרכיהם הפנורמות לעיל; ועל-פן, בני ובנות
היקרים, ראו לשמר את עצמכם לא לשלוח את ילדיכם
לבטמי-ספר חילוניים, אשר מלמדים שם כפירות
ואפיקורסיות, רק תשפדו להבניש את ילדיכם בתلمוד
תורה ובחדרים אשר לומדים שם אמונה ודעת תורה
הקדושה, פמו שלמדו אבותינו ואבות אבותינו, וזה
תהיי בטוחים שייהיו לכם ילדים יהודים הוגאים
ביהדותם, וממשיכים בצעונם את מסורתם עם ישראל.

. ז.

אריך שתקעו, אהובי, בני ובנות היקרים, שעהר
חנוך הילדיים פלי במדת הסבלנות, וככל שסבלנים
יותר, כמו כן הם מתנוגדים יותר, כי כל ההכאות
שפכוים את הילדיים, באות רק מעצבים, מלחמת שאפתם
עצמנים מעניניםיהם, ואין לכם סבלנות לילדיכם, על-פן
אתם מתחילהם לצעק עליהם ולאזרם בקולי קולות,

ולחתת להם מפות על ימין ועל שמאל, והילדים בעצם
אינם יודעים לפחות מקרים אומם, ומרבה פעמים הם
נכנים ובאים לחתם לבקש איזו בקשה או רשות,
ואתם — קדם לשומעים מפיהם מה הם רוצים, כבר
מתחללים לצוח ולצורך עליהם, ולחתת להם מפות.
ועכשיו אשאל אתכם, מה כבר יכול לצאת מילדיהם
בaalו, אם לא ילדים בעלי מומיין בנפשותיהם
ובדמותיהם — בעגניים ורעים בטבעם, ומלבלים או
מדבאים, שאין להם אמון בעצם, כי הלא לא נחתם
לهم אפללו רגע הנזדמנות לבטא את רצונם; ולכן ראו,
בני ובנותי היקרים, לשמר על דבר זה מאייד, ועוזבו
את כל השיטיות שלכם, ואף שגדמה לכם, שאתם
עסוקים וכיו', מודע לא תופרו, כי הילדים הם העיניים
שלכם, וזה יותר חשוב מכל העסוקים שהניכם עוסקים
בם עבשו. מודיע לא תחנו להם קצת תשומת-לב,
ותסבלו אותם, ואז דיקא פראו איך הם יהיו בריאות
בדמותיהם ובחישיהם, יהיו מערבים בין הבירות,
שמעחים ועליזים, ילדים בין ילדים וכי' — מפתחים
ברעיהם, ואז פרו מהם רב נחתה, ותראו אשר היה
בראותם כל המשקעה של הסקנות שהש��עתם בהם.

הפלת אבות על בנים

יהי רצון מלפניך יי אלחי ואלחי אבותי, שתחים
ותרחם עלי ועל יוצאי חלאי, ותזבני לרות רב
נחת מילדך, ואזבח לחנכם עלי דעת התורה הקדושה,
ואזבח להחדר בהם את האמונה הקדושה שקבלנו מדור
דור, על ידי אבותינו ורבותינו הקדושים, ויגדלו יהודים
בשרים ונאמנים, אשר ראוי להתגאות בהם.

אנא, יי, חום ורham עלי, שאזבח לנידל את ילדי בנקול,
ותשמרם מכל רע, ויצלו בתייהם בכל
עגיניהם, ושלא ישולט בהם שום עין הרע, שום גגעו,
מוחלה, שום ריב, קטטה ומחלוקת, נא גבור דורשי יהוד
בקבত שמרם, ברכם טהרם רוחמי צדקהך תמייד גמלם,
ותשמר אוthem מכל מיini בתות של מינים ואפיקורסים
ומשודדים הפטובבים עבשו בין עם ישראל — לרחם
ולחדרם מפה, רחמנא לאן.

חום וחמל עלי, שאזבח למפר את ילדי למחנכים יראי
השם אמותיהם, ולבל יטחפו בורות וברוחה הרוחב,
המלא שרים ושקוין של נאות, בפירות ואפיקורסיות,
ואזבח בעצמי לחנכם גמיבן עלי דעת תורהנו
הקדושה, ותהי לי סבלנות גדולה עמהם, עד שאוכל
להורייד את עצמי אליהם, וلتת להם תשימותלב רבתה,
ולא אצטרך אף פעם להפנותם, רק בדبور פי בעצמו

ازשה לפעל אצלם שיילכו בךך הטעבה והישרת,
ולהתדרר בהם מידות טובות ורעד הארץ גדולה בפלפי
זולתם.

אבי שבשמים, קבל ברחמים וברצון את תפלי,
שازשה לחנך את ילדיך בךך חתורה והאמונה
ושיחוך מצחיכם כל ימי חייהם, ושמורים מכל מני
חטאים, ואזשה לחטנו אוותם בימי געויריהם, ויזלרו בנים
ובנות חיים וקנאים, ואזשה עוד לראות בנים ובני בנים
לומדי תורה לשמה, יהודים פשרים חמאמים בה
באמת, ויקים بي — לא ימושו מפחד ומפני זרעך ומפני
זרע זרעך מעתה ועד עולם אמן ואמן!

הם ונשלם, שבך לאל בורא עולם.

קונטראס

סְבִלָנוֹת לַיְלָדִים

בו תברארנה עצות נפלאות איך להצליח עם
הילדים, ויגדלוי בריאים בדעתם ובשכלם,
ויהיו עצמאיים, ויררו מינם ההורם רב נתת.

בנני ומיסיד על-פי דברי
רבנו הקדוש והכורא, אור הנגנו וacmanון
בוצינא קדישא עלאה, אדורנו, מורהנו ורבנו
רבי נחמן מבברסלוב, זכותו יגן علينا
ומעל-פי דברי פלמידו, מורהנו
מגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל זו לא אניס ליה
רבי נחמן מבברסלוב, זכותו יגן علينا
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמיינו מקדושים מגמרא ומדרשים וחומר מקדוש

הובא לרפום על-ידי
חסידי ברסלוב
עה"ק ירושלים חוכב"א

מהחראה"ש נ"י אמר, אשר את הסבלנות הכי גדרה
בזה העולם ארכיכים ליללים, כי טبع של ילדים
שפעריקם ומיציקם להורים, ורוצים לנפות את
עצמיהם, ועל פיירב על ההורים עובר פל-ך הרבה
ארות — הן מפרסה והן מצד בריאות ורגנות
וترددות שונות, ומפש מתחזאים עצמיהם ופරקים
הכל על ילדיהם, וכך סובב חלילה, שהילדים
מעצבנים את ההורים, והורים מעצבנים את ילדים,
עד שהבית נתפרק לאייזום. זאת נאכלה מאד מאד
סבלנות לילדים, ולא להסביר מהם בשום פנים ואנו,
וריקה על יידיזה יצליחו.

(אמניד-מוונרא"ש, חלק ב', סיכון תרמו)

קונטראס

סְכָלָנוֹת לִילָדִים

.א.

בָני וּבָנֹותִי הַיָּקְרִים ! אֵם רַצּוֹנֶךָ שִׁיחַיו לְכֶם יַלְדִים
מַצְחִים בְגַופָם וּבְנֶפֶשָם, עֲלֵיכֶם לְהַתֵּזֶר בָמְדֵת
הַסְּכָלָנוֹת, כִּי בָשָׂוִים פָנִים וְאַפְןִים אֵי אָפָשָׁר לְגַדֵּל יַלְדִים,
אֶלָא כְשָׁקוֹנִים אֶת מִדָת הַסְּכָלָנוֹת, כִּי טָבָע הַבָּרִיא שֶׁל
יַלְדִים שֶׁהֵם קֹופָצִים וּצֹהֲלִים וּצֹעֲקִים וּמַתְפְּרִקִים, וְזֹה
טָבָע הַבָּרִיא, אֶכְל הַחֲרוֹרִים מִפְּמַת שֶׁהֵם מַבָּגָרִים יוֹתָר,
וַיֵּשׁ לָהֶם כָל מִינִי בָעִיות בְגַשְׁמִיות וּבְרוּחִניות, בָעִיות
בְּסָפִיות, בָעִיות מִשְׁלַע עָצָם, מִשְׁוּם כֵּה אֵין לָהֶם
סְכָלָנוֹת לִילָדִים, וְאוֹזֵי מַתְחִילִים לְצַעַק וּלְזַעַק עֲלֵיכֶם,
וְמָה גַם כְשַׁמְתַחְילִים לְהַרְבֵּץ לָהֶם וּלְהַכּוֹתָם, וּעֲלֵידִי
זה לֹא דִי שְׁאַינָם פּוֹעֲלִים לְהַשְׁקִיטָם, אֶלָא הַיְלָדִים
גַעֲשִׁים פְּרָאִים יוֹתָר, וּקֹופָצִים וּצֹהֲלִים יוֹתָר וּיֹתָר,
וְאֵם מַכְנִיסִים בָּהֶם אַיִמָה וּפְחַד עַל-יָדִי צַעַקּוֹת וּהַפְּאֹות,

על-ידי זה הם מתחננים בתוך עצם, ונחרסים לגמרי פיזית ושלנית; כי הטעה הבריא של ילדים, שאricsים להתקפר ולהוציא מרכזם, לצעק ולהשתולל, וכי צד יכולם לחשוף אותם? רק על-ידי שמרידים את עצם אליהם, ומתחלבשים בלבוש אחר לבוש, עד שמניעים אל שכם והבונם, ולא מדרגתם הקטנה, ומדוברים אף בשפטם, שאו הם מבינים וכי יכולים להתקרב אל לבם, ורק כה מצחיכים עמם, או הילדים יצילחו אליהם, בפרט בשיש סבלנות עמם, או הילדים יצילחו מאריךם, לא-בן אם נופלים ונכנסים בעקביהם ימתחילהם להפומם ולצעק עליהם, על-ידי הזה הורסים אותם לגמרי, ולא די שלא יפעלו אצלם דבר, אלא עוד יהיה המאכבר גרווע הרבה יותר; ולכן ראו, בני ובנותי הילדים, מה לפניכם, הילדים שעםם הם יהלמים, ורק צריכים לטוש, אשר יכולים לעשותו רק על-ידי סבלנות גדולה, ולהוריד את עצמכם אל דעתם ושבכם, ולדבר עלםם כפי בחינם וכפי דעתם והבונם, ודיקא על-ידי זה תראו ילדים אחרים לגמרי; כי בו ברגע שמדוברים בשפה שלהם, ויש להם סבלנות לשמע אותם, או שובים את לבם של הקטנים, וכי יכולים לעבד אותם ולפעל אצלם כפי רצונם, כי הילדים אינם מבינים שפה אחרת, רק כשווידים לשפה שלהם. ובונדי דבר זה קשה, כי ההורים סובלים כל מיני צרות

סבלנות לילדיים

לא

ויסורים — הן מפרנסת והן מפשלות בעבודה
ובחברה, עם כל זאת עליהם לדעת, שילדיהם אינם
אשימים בזיה, ועל לכם להוציא את הפעס והרצחה
עליהם, ארכבה את הילדיים עליהם לחזק ולעוזר
ולאם, וכן לשחק עמם כפי דעתם ושלכם הקטן,
ואתם צרייכים סבלנות גדולה אליהם, ולהוריד את
עצמכם אל מתח ודעפות, ולשחק אתם את המתחקים
שליהם, ודיקא עליך זה תראו אילו יהלמים יש לכם.
אם תקחו את הקיל קזה או פראו ילדים אחרים לגמרי
ומה שלא פעלתם בצעקות ובហאות, תפעלו תכף ומיד
עליך דבריים וקסברים שפסבירותו لكم לפניהם
וחכמהם הקטנה ואזו פרעו מהם הרבה.

.ב.

בני ובנותי פיקרים! עליהם לדעת, כי הילדיים
מצחחים מאד אם ההורם מתensusים אליהם, ומורדים
את עצםם כפי הבוגרים, ומדוברים אתם כפי רמתם
ובחינתם, וזה מגודיל ומגביה את שכלם ודעפותם,
ולבשוּפַג גדלים מצחחים מאד, ואך שאני יודע שגם
קשה לכם מפאת רבוי הארות והיסטוריות והMRIות
והבלבולים שעוברים עליהם בחיכם, הן טרדות
הפרנסת והן שאר צורות ומכaucים, עם כל זאת עליהם

לשימים לב, כי הילדיים הם הנקס שלכם, ובוודאי אתם רוצים לראות מהם הרבה נחת, ובפרטיותם כשהם יגדלו, לזאת רואו להשקייע בהם עכשו, כי זו השקעה מחלוקת, השקעה כדרית, השקעה נצחית, ואינה הולכת לאבד; כי סוף כל סוף, המצויאות מוכיחה, כשהנכים משקיעים בגשמיית באיזה עסק, אזי את כל מרצום אתכם מנגיסים בזיה, וזה ספק ספקא אם פצליחו או תפיסידו את הפל, עם כל זאת איןכם שואלים שום דבר, אלא מנגיסים את כל המפרץ והפה והבשרון פן ואולי העסק יצלחת, ואיןכם חושבים פעומים, אשר יכול להיות כשלונן גדול בכל עסק, לא-כן כשבגיעה לכך כבר לחנוך ילדיכם, אז אתם מתחעצנים ומתחפרצים עליהם, ועל כל דבר גוטן שהם עושים, אתם בונים בנין גדול, צועקים מניה עסק, ומודיאים את עציכם עליהם, צועקים מתחפרצים ומתרגוזים, ומגנים אותם; אשר באמת הילדיים אינם אשימים בזיה, כי זה טبع הברה של הילדיים שיצקו ויתפרקו ויתפרקאו, ועם כל זאת לכל עסק בעולם יש לכם סבלנות, ואפלו לשתיות של בני-אדם הבאים לפטפט אתכם פטפטוי הכל ודברים בטלים בעננייני סрак, ולמרות שאתם עסוקים באיזה עסק, תנתנו להם את מלא תשומת הלב ותסבלנות המרבית, ואלו כשיילדיכם באים ומקשים ממקם דבר-מה, הן אם הוא דבר החרחי, והן אם הוא דבר שטוחתי, אזי תפרק-ו-מיד

תפנסו בעצבים, ותחפרצו עליהם ותפכו אופם, ואין לכם סבלנות בעבונם. זהה אשר גורם שהיו בעיתים, ויסתגרו בתוך עצם; כי מרוב בעסם בהתרצותיהם והמקות שאתם מכבים בהם, נכנס בהם פחד, ilma ויראה, עד שנעשים מכנים ומסגרים בתוך עצם, וזה אשר גורם להיותם נכשלים בתיים, וכשגדלים — אתם שוברים ראשם ורואלים: למה ילדיינו לא הצליחו בתיים? למה נכשלו? אך איןכם שם לב, שביל זה בא מחתה שלא היתה לכם סבלנות בעבונם. מודיע לא פשימו לב שלדים הם הנכנס שלכם, ולהם צרייכים לחת את כל הסבלנות שבועלם. ואף שאני יודע שאין לך קשה לכם מזד, כי עוברים עליכם צרות ויסורים ומרירות וחובות ותפקידאות, עם זאת אני רואה בשמייך איזה עסק גודל או קטן, יש כל סבלנות בעבורו, וכן אם באים שכנים וחברים וידידים, אף בשעות שאין נוחות, וambilלים אתם, יש לכם סבלנות אליהם, ורק אצל ילדיכם, בשמיילבים מתקם וכו', שם פגה סבלנותכם. אוניascal אתכם, מה הפלא שלדים אינם גודלים מצלחים, היכן ההשגעה שהארכתם להשGUI בהם? היכן הסבלנות ותשומת הלב שהייתם צרייכים לחת אותם? ועל-כן למה פבו על חטא עתה כשהם בגורו, על שאינם מצלחים, הרי אתם אשימים בכך.

לוֹזָאת, בְּנֵי וּבְנָոּתִי הַיקְרָים, אָמֶרֶתֶךָם לְהַצְלִיחָם עַמּוֹדֵיכֶם, עַלְיכֶם לְעַשׂוֹת כֵּל מִינֵּי מַאֲמָץִים בָּעוֹלָם, לְרַפֵּשׂ
אֶת הַמְּדָה הַיְּקָרָה הַזֹּוּ שֶׁל סְכָלָנוֹת, לְסִכְלָא אֶת הַילָּדִים
כְּמוֹת שֶׁהָם, וְלַהֲוֵיד אֶת עַצְמָכֶם אֶלָּהֶם כַּפֵּי הַרְמָה
שֶׁלָּהֶם, וְלַדְבֵּר עַמְּקָם בְּשֶׁפֶה שֶׁלָּהֶם, וְלַעֲנוֹת לָהֶם עַל
כֵּל שְׁאַלּוֹתֵיכֶם, אַף שֶׁזֶה נְרָא שְׁטוֹתִי, עַם כֵּל זֹאת
עַלְיכֶם לְדֹעַת, כִּי מָה שֶׁלָּכֶם נְדָמָה בְּדָבָר קַטְנוֹנִי, אַצְלָ
הַילָּדִים זֶה דָּבָר גָּדוֹל עַד מָאֵד, וְאָמֶר לֹא חָעֲנוּ לָהֶם, אָזִי
יַחֲפִגֵּסוּ בְּתוֹךְ עַצְמָם, וַיַּגְדְּלוּ בְּעִתִּים. וְכָבֵר אָמֶר רַבְנָיו
ז"ל (סְפַר הַמְּדוֹת, אוֹת בְּנִים, טִימָן קוֹ): הַבְּנִים שׁוֹטִים כְּשָׁאַבְיָהֶם
בָּעֵסֶן; וְכֵל זֶה בָּא לָהֶם, כִּי שָׁאַלְוּ אֶת אֶבְיָהֶם שְׁאַלּוֹת
וְלֹא קִיְמָה לוֹ דִי סְכָלָנוֹת לְהַשִּׁיבָם, אֶלָּא הַפָּה אָוֹתָם
מִפְּכוֹת וְגַרְשָׁם, וּמִכֶּל שְׁפֵן כְּשָׁאַיִם עַלְיָהֶם אַיּוֹמִים, בְּנוֹדָאי
שֶׁלָּא יְהִינוּ לְהַתְּקֻרְבָּא לְאוֹיָו, וְלֹא יַעֲזֹז לְבַלְבָל אָוֹתוֹ,
וְאַחֲרֶבֶךָ כְּשֶׁהָבֵן גָּדוֹל לֹא יַצְלָח, שׁוֹאָלִים הַהֲוֹרִים: מֵאַיִן
בָּא דָבָר בָּזָה ? ! אַיִינְכֶם שְׁמִים עַל לֵב, שְׁפֵל זֶה בָּא
בְּגִינְכֶם וּבְאַשְׁמָתֶיכֶם, מִחְמָת שֶׁלָּא קִיְמָה לְכֶם סְכָלָנוֹת
לִילָּדִיכֶם.

וְלֹכֶן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנָוּתִי הַיקְרָים, לְהִיּוֹת פְּקַחִים,
כְּשֶׁהָלִידִים עַדִּין בְּגִיל קַטְנוֹת, וְתַקְנוּ לְעַצְמָכֶם אֶת מִדָּת
הַסְּכָלָנוֹת, כִּי אַיִן עוֹד דָבָר בְּלֶבֶךָ נְחֹזֵן לְחַנּוֹךְ הַילָּדִים
כְּמִדָּת הַסְּכָלָנוֹת. וְצִרְיכִים עַצְבִּים שֶׁל בָּרוּזְל בְּעַכְבָּרִים,

סְכָלָנוֹת לִילָּדִים

לה

וְאֵף שֶׁאָנִי יֹדֵעַ שֶׁזֶה כֵּל־כֵּה קָשָׁה לְכֶם, כֵּל וְכֵל אֲינֵוֹ
קָל, וּבְפִרְטָן כְּשַׁיֵּשׁ בְּעֵוֹת אַחֲרוֹת בְּבֵית, פָּגּוֹן: בְּעֵוֹת
פְּרִנְסָה, בְּעֵוֹת שֶׁל בְּרִיאוֹת, וּכְדוּמָה כֵּל מִינִי אַרְוֹת
וְנִיסּוּרִים שֻׁעוּבָרִים עַל בְּנֵי־אָדָם, עַם כֵּל זֹאת עַליכֶם
לְזֹכֶר, כִּי הַסְּכָלָנוֹת וַתְּשׁוּמָת הַלְּבָב שָׁאָתָם נוֹתָנִים
לִילָּדִים, זֹה הַמְשָׁקָעָה הַטוֹּבָה וְהַבְּטוּחָה בַּיּוֹתֶר, נְעָרָבָה
לִילָּדִים מִצְלָחִים מִאֵד בְּעַתִּיד. וְלֹכֶן רָאוּ לְרִפְשָׁת לְעַצְמָכֶם
אֶת הַמְּדָה הַיקְרָה הַזֶּה שֶׁל סְכָלָנוֹת, וְדַיְקָא עַל־יְדֵיכֶיהָ
פְּאַלְיָחוֹ עַפְתָּהֶם.

.ג.

בְּנֵי וּבְנֹותִי הַיְקָרִים! עַליכֶם לְדֹעַת, שְׁפַטְבָּע שֶׁל
ילָדִים קְטָנִים, שְׁמַחְפָּשִׁים תְּשׁוּמָת לְבָב, וּרֹצִים שִׁירִידָיו
אֶת עַצְמָם אֲלֵיכֶם, וּמִזָּה בָּא שָׁהָם מַנְדָנִים תִּמְדִיד,
רְעוֹלִים עַל הַعֲצָבִים, בּוֹכִים, צְוַעֲקִים, מַשְׁתּוֹלְלִים
וּמַתְּפִרְקִים. וּבְאַמְתָּה אֵין בְּנוֹתָם לִרְבָּע, אֶלָּא הֵם מַבְקָשִׁים
וּמַתְּחִנּוֹנִים: "תָּנוּ לִי תְּשׁוּמָת לְבָב", זֹה בְּלִי הַבְּטוּחָה שְׁלָהֶם.
וּמַחְמָת שָׁאיַן הַהוֹרִים יוֹדְעִים אֶת זֹאת, חֹשְׁבִים
שְׁהַילָּדִים מַנְדָנִים בְּעַלְמָא, כִּי לְהַצִּיק לָהֶם, וּלֹכֶן
הֵם מִפְּנֵים בָּהֶם מִכּוֹת אַכְזָרִיות, אוֹ מַחְפְּרָצִים עַלְיָהֶם
בְּצַעְקוֹת: "צָאוּ מִבָּאֵן, עַזְבוּ אֶזְמִי, אֵין לִי כֵּחַ אֶלְيֶיכֶם..."
אַיִלְכֶם יוֹדְעִים שֶׁבָּזָה אַתָּם הַוּרִים אֶת יְלָדֶיכֶם לְגָמָרִי.

מצד אחד הם רואים **שנאנחו אתכם**, בכה **שהצליחו** להוציאיכם מכם, ולהביאיכם לידי פצע ועצבים, והם גהנים מכה, ואזוי אתכם מתרפים עוד יותר וצועקים עליהם, והם מנדרדים יותר וועל עצביכם יותר ויתר, ומגאלים את נקdot התרפיה שגלו אצלכם. ומצד שני הם רואים ומרגישים שאינכם מעוניינים להם תשומת לב מספיקה, ואינכם מתחנחים אליהם ומשיבים על **שאלותיהם**, אזוי נכנס בהם ונש נחיתות, וחשים עצם משפלים, נחותים ומרחיקים, ומבדים על-ידיהם את קאמון בעצם, וזה גורם להם אמר-בק' לגדל עם תחששה שאניהם שווים מאומה, והם מודעים לכשלון בחיים, ואזוי **נעשים בעיתאים בבית-הספר ובתלמיד-תורה**, ונכשלים בלמידה ובציוויליזם, ואף כמלמדים, המורים והמורים יוצאים מגרדים ומוציאים עצביהם, מעוניינים אותם וצועקים מתרפים עליהם, והתואנה — **שהילדים מתחנפים יותר בתוך עצם** במרירות ומתחמירים, עד **שגדלים בעיתאים באמת**. וכל זה גורמתם אותם בעצםם, בני ובנותי **היקרים**, מפתה שלא היה לך **שמצ סבלנות לילדיכם**, ולא רציהם להוריד עצםכם אליהם ולשם דבריהם, ולהשיכם על כל **שאלותיהם**, בקשהותיהם וענינהיהם, וכשבגרו — גדלו כבר **בעיתאים**, הן **שהסתגרו בתוך עצםם**, ושרוים בדרכוון ובעצבות, ואינם רוצים לצאת מגרדים

אל חברה, או שנעים אליהם בלבד אחרים, חס ושלום, גונבים ומזיקים את רכוש הזולות, עד שיש ילדים שכל-כך השפלו על-ידי הוריהם, אשר לא נתנו להם את הנחיס והסבלנות הנאותים, וגדלים בעיתיותם בזורה בלתי רגילה, וכך כשהתברגו כבר עם כל מיני בעיות נפשיות, איז אתם מתחילה לרגע אל כל מיני רופאים ופסיכיאטרים, ואוכלים את עצמכם: מדוע קרה לכם דבר זה? ! ומדוע יש לכם ילדים לא יצלחים? ! ואתם שואלים 'מדוע' מודיע בצווארכם, ואתם אשימים בכך; כי בהיות הילדים קטנים, לא הונדרתם עצמכם אליהם, ולא קיימה לכם סבלנות לקטניות שלם, השפלו אותם, עצקתם וחתפרצתם עליהם, ומכל שכן אם הפעם אתם מכות נחרצות... ולבן מה שאלהיכם: 'מדוע' 'מדוע', הנה התשובה לפניכם.

לזאת, בני ובנותי היקרים, הינו פקחים עפה בעודם ילדים קטנים, הורידו את עצמכם לרמת שכלה, ותענו להם על כל הקטניות שלהם, ואף שאתם מתחפוצאים מרוב עצבים, עם כל זאת עלייכם לדעת, שזו הנסיבות המסתלמת ביותר, ובמקום לפטפט עם שכנים וחברים, יידרים וקורבים, או לשוחח בטלפון עם זה או עם זאת על זו ועל זו כל מיני שיטיות, אשר בזה אתם

חוֹשְׁבִים שֶׁקָּרַב גָּדוֹל הַגְּכִם עֲוֹשִׂים, בָּה בְּשֻׁעָה שָׁאָתָם
רוֹצְחִים אֶת יְלִדֵיכֶם בַּיְדֵיכֶם; כִּי עַم כֵּל אֶלְוּ שָׁאָתָם
מְדֻבְּרִים וְנוֹתְנִים לְהַם פְּשׁוּמָת לְבָב, לְבֶטֶוף יַעֲזֹבּוּ אֲחָתָם,
וַיַּהֲפֹכוּ לְכֶם לְשׁוֹנוֹנִים גָּדוֹלִים, כְּדָרְךָ הַעוֹלָם, שְׁמֵי
שְׁמַשְׁקִיעִים בּוֹ וּמְדֻבְּרִים וּמְשׂוֹחָחִים עָמֹו, וּמְשֻׁתְּדָלִים
לְעֹזָר וְלִסְעָע לֹא לְצַאת מִבְּעִוּזָתוֹ, וּסְבוּלִים אָתוֹ
בְּסְכָלָנוֹת שֶׁל בְּרוֹזָל, לְבֶטֶוף הוּא גַּעֲשָׂה כְּפָרִי טוֹבָה, וְלֹא
זֹו בְּלִבְדֵּךְ, אֶלְאָ עוֹד שׁוֹנוֹנָא אֲתָכֶם בְּחִכְלִית הַשְׁנָאָה,
וּבְוֹרֶחֶת מִפְּנֵם, וּמְדֻבְּרָה עַלְיכֶם כֵּל דָּבָר רָע, לְאַגְּנָן יְלִדֵיכֶם
אֲשֶׁר הַם דָם מְדֻמָּכֶם, בָּשָׂר מְבָשָׂרָכֶם, עַצְם מְעַצְמָכֶם,
מַדְועַץ לֹא תִשְׁכַּחַ עַכְשָׂו מִכֶּל הַעוֹלָם כָּלוֹ, וְתַכְנִיסוּ אֶת
עַצְמָכֶם רַק בְּהַשְׁקָעָה הָזוֹן, לְסֶבֶל אֶת יְלִדֵיכֶם, לִשְׁחָק
עַמְּקָם, לְהַסְּבִּיר לְהַם כֵּל אֲשֶׁר נִפְשָׁם חֲפֵצָה, וְכֵל אֲשֶׁר
מַעֲנִינִים לְדֹעַת, וְתַסְפְּרוּ לְהַם סְפָורִים כַּפִּי שְׁכָלָם
וּבְחִינָמָם וּמְדֻרְגָתָם הַקְּטָבָה, וּדְקִיאָה עַל יְדִידִזָה יַבְגַּס בָּהָם
בְּשָׁחֹן עַצְמִי, וַיַּגְּרִישׁוּ שִׁיאַשׁ לְהַם גַּבְּ תְּזֵק הַעוֹמֵד
מִאַחֲרֵיכֶם, וְכֵבֶד תְּבָנָה אִישִׁיּוּם, וַיַּתְּפַתְּחֵהוּ כָל חֹשֶׁבָיכֶם,
וַיַּצְלִיחוּ הָן בְּהַנְּקָוֹתִיכֶם וְהָן בְּלִמְוֹדִיכֶם, וְאַתָּם תָּרוּוּ
מֵהֶם רַב נִתְחַ: כִּי אֵין עוֹד נִתְחַ בְּדָרְלָוּ יוֹתֵר מִזָּה,
כְּשַׁרְזָאִים שְׁהִלְדִּים מַעֲבָבִים בֵּין הַכְּבָרִות, וּמְדֻבְּרִים עַם
כָּלָם, וַיַּשְׁלַׁחַ לְהַם יִשְׁׁכַּב הַרְעַת, וּמוֹצָאִים חַן בְּעִינֵי כָּל, וּבְן
מַצְלִיחִים בְּלִמְוֹדִיכֶם, וּמַצְטִינִים בְּצִיוֹנִיכֶם, אֲשֶׁר הַנִּחְתָּת
הָזָה שָׂוָה כֵּל הָזָן דְעַלְמָא, וְאֵין עוֹד כְּסָף בְּעוֹלָם לְשָׁלָם

בעבור הנחתה הינה ; וועל-כן ראו, בני ובנותי פיקרים, מה
לפניכם, כאןה בראית הנטענה זו להשקייע
בילדיםכם, שתרכשו את מנת הפבלנות ותסבלו אוטם ? !
ואף שזה קשה לכם מאד, אבל את הפרוות, הקון והרוח
תוציאו אחריך, וזה ישאר לכם כל ימי חייכם.

ד.

בני ובנותי פיקרים ! מאי אבקש אתכם, שתחשבו
עה ותחשיבו בישוב הדעת אמיתי, בעודם יולדיכם
קטנים, התחילה להספל על העתיד שלהם, איך יגדלו
ואיך יצליחו, ואל תאמרו שהם עדין קטנים — "יש לי
זמן בחנווכם, כשיגיעו לגיל הבגרות או אשקייע בהם
וזו אסביר להם". אל תאמרו זאת, כי אז יהיה כבר
מאחר ולאחר זמן, עעה העת להשקייע ילדים, כשהם
עדין קטנטנים מאד, כי או כל הנטענה קטנה הנרמיה
לפעיטה, דעו לכם, שזו השקעה גודלה מאד מאד, אף
שאינה נראית לעיניהם, לא-כון אם מתחלשו בקטנותם,
הכל יהיה אבוד אמריך, ויכה ילדים מתבגרים כבר
אין יכולים לשנות המזונות ולתken את הגוף שוגרים להם
נפשית ושלנית ; כי אם הורדקם את עצמכם אל ילדיכם
בעודם קטנטנים, ונמתם להם תשומת-לב ראייה, ולא
עניתם על כל שאЛОותיהם ונדרודיהם, אלא החפרצם

ויצעקתם עליהם, וגרשכם אותם מכם, ועוד הכויתם אותם באכזריות, בזה גורמתם צלחת עצמה בחוץ נפשם, והרסם את עתידם לغمרי.

לזאת, בני ובנותי היקרים, אל תקחו את דברי אלה בזקל, אלא תהדרו היטב בלבכם כל מה שאבקש אתכם. הניחו את כל העסקים בעולם, ועשוי כל מני פעולות לקנות לעצמכם מעת הסכלנות לילדיכם, וענו על כל שאלהיהם, ותנו להם תשומת-לב וכי גדולה, ותתילו אפם ותוציאו אותם בחוץ, ומסבירו להם כל דבר שיר שואלים אתכם, ולעוזם אל ת הפרצוו עליהם, אלא תדברו עליהם בשפה וברמה שלם, ואז כשיגרלו יחיו בריאות בשכלם ובנפשם ופקחים בדעתם, ותרו מהם הרבה נחמת דקדשה, וישאו חן בעיני כל רואיהם, וזה יהיה גנחת וכי גדול שלכם, ואז תקצו את הפרות שזרכתם בעמל ובטרחה, בזיהה ובצער ובנדיד שנה שהדרתם מעיניכם בעת גדולם, ואז תנקחו שהשללים כל העמל והטרחה, הצער והרע, הייע ותיגע; אשרי ההורם המחרירים את הדבורים האלה לתוך לבם, ומקימים אותם בשלמות, שאז יצלייחו עם ילדיהם מأد מאד.

סְכָלִנּוֹת לִילְדִים

מֵא

.ה.

בָּנִי וּבָנוֹת הַיִקְרִים ! רָאוּ לְחֹזֶק אֶת עַצְמָכֶם יַחֲדָה בְּמִדְתַּת הַסְּכָלָנוֹת, אֲשֶׁר אֵין עוֹד מִזָּה יָקְרָה בְּמִדָּה זוֹ, וּבְפִרְטָה לְהִיוֹת סְכָלֵן עִם הַילְדִים ; כִּי עַקְרָב הַתְּכִלִית וַחֲחִיב לְהַולְדֵבָנִים הוּא בְּשִׁבְילָכֶבֶודוֹ יַתְּבִּנָה, כִּי שִׁיחָה קִיּוֹם בְּעוֹלָם, שִׁישָׁאָרוּ בְּנֵי אַחֲנָיו מִדָּרָה לְדוֹר, לְגָלוֹת כֶּבֶודוֹ יַתְּבִּנָה בְּעוֹלָם, שִׁבְשִׁבְילָזָה נְבָרָא הַפְּלָל ; כִּי עַקְרָב הַתְּגָלוֹת כֶּבֶודוֹ יַתְּבִּנָה הוּא עַלְיָדִי בְּנֵי-אָדָם דִּיקָא, וּעַל-כֵן צָנָנוּ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָוּא לְהַתְּמִתָּן וְלְהַולְדֵבָנִים, וַיַּחֲדִיר בָּהֶם אֶת הַאֲמוֹנָה הַקָּדוֹשָה, וְלִמְסֹרָה אֹתָה מִדָּר דָּרָ מָאָב לְבָנָן, כִּי לְהַמְשִׁיק אֶת כֶּבֶודוֹ יַתְּבִּנָה בְּעוֹלָם, אֲשֶׁר זו הִימָה פְּכִילִת הַבָּרִיאָה. וּעַל-כֵן כָּל הַפְּנִינה שֶׁל הַזְּלָה תְּלִידִים, צָרִיכָה לְהִזְוֹת רַק בְּשִׁבְילָפְכִילִת אֶחָת — כִּי לְהַמְשִׁיק אֶת אוֹרוֹ יַתְּבִּנָה בְּזָהָב עַל-יָדִי הַילְדִים. וְלֹכֶן הַזְּהִירָנוּ חַקְמָינוּ הַקָּדוֹשִׁים כָּל-כֵּה עַל מִצְוֹת הַחֲנֹוק — לְתַגְנֵה אֶת הַילְדִים שִׁילְכוּ בְּנָרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַאֲמוֹנָה הַקָּדוֹשָה.

אָכְלָל עַל זֶה צָרִיכִים סְכָלָנוֹת גִּדְוָלה מִאֵד מִאֵד, וּבְפִרְטָה בְּדוֹרוֹת אַלְוָן, שַׁהְחַפְשָׂטוּ הַעֲרָכִ-רְבָב בְּעוֹלָם, וְנַחֲעַרְבוּ בְּנִשְׁמֹות יִשְׂרָאֵל, וְהַבִּיאוּ מִבְּחֹזִין אֶת כָּל הַזְּבָל וְהַלְּלָוק, וּבְעֻוּנוֹתֵינוּ תְּרֵבִים יְלִידִים גַּלְכְּדִים בְּמִצְוֹתֵם

סבלנות לילדיים

הרעשה והפּרעה, שקוין, תועוב, זהום, נאוף וספמים, ועל ההורים למסר את נפשם בעבור חנוך ילדיהם, לתוכם שיילכו בדרכם התורה והיראה כפי שקבלנו מאבותינו ומאבותינו מדור דור. אבל כדי לחגוג את הילדיים בדרכי תורה, אricsים פרבה סבלנות, כי אין עוד דבר שאיריך סבלנות כמו ענן החנווה, ולאסור לדחק את השעה, ולדחק על הילדיים שמקברים לילכת בצורה כזו או באבן כזו, עקר שלמות החנווה הוא בדרכי נעם ואהבה והסבירה נכונה. והעקר — בסבלנות גדרולה מאי, להחדיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך, וילקדים את המצוות בקבלת על בתמיינות ובפשיות גמורה, ולש��ן ולתשבב להם את דרכי הגויים ואמות העולם.

ועל כלם — אricsים הרבה תפלוות ובקשות, שהאב והאם ישפכו את נפשם לפניו יתברך מדי יום ביום, שייהיו ילדיהם והיראים בכבוד התורה והמצוות, ובכבוד הקדוש-ברוך-הוא, ולעשות רצונו יתברך באמת ובתמים. ואו אם ההורים יתפללו בכל יום אל הקדוש-ברוך-הוא על הצלחת ילדיהם, וכן ישתקלו מאי להתנהג עם ילדיהם בסבלנות גדרלה לא לדחק עליהם, ולא להעמים עליהם יתר על המדה, אלא בהסבירה נאותה ולש��ן את דרכי הגויים הנלוות ותאותיהם המקוננות, אז דיקא יצליחו לחגוג ילדיהם בראיים, שמהם

יצא ויתגadel כבודו יתברך בעולם. אשר זה עקר בטכנית של הולכת ילדים בזיה העולם, כדי למסור להם את האמונה הקדושה שקבלנו מדור דור מאבות אבותינו עד משה רבנו בהר סיני. ובזה מעלים שעשועים באלו אליו יתברך, שלא ראו שעשועים באלו מימות עולם, ובפרט בדור הזה, שהעולם קל-כך חשוק, והעברירב מתחפשים מאר עם דעתיהם הרעות וה赏析ות, והכל נעשה הפקר, רחמנא לאצן, ודברים נגיד קדוש-ברוך-הוא בריש-גלי, בעאות ובחזיפות גודלה עד מאד, ואם עכלשו בדור הזה מוסרים נפשם בעבר חנוך הילדים, ומתקנים אותם על-פי התורה וכייראה בקරשא ובטהרה, זה חשוב עד מאד אצל יתברך; כי אחר כל הגיסונות הקשים והמקרים שעוברים על נשמות ישראל, ואף-על-פיין אין מסתכים על הגויים ואמות העולם והעברירב שהתערכו בין נשמות ישראל, ומתקנים אותם בךך כתורה וכייראה, וזה עקר העשוע אצלו יתברך.

אבל עלייכם לדעת, שהיסוד בחנוך הילדים הוא דיאא על-ידי תקף סבלנות, שאריכים לסבל הרבה מהם, כי הילדים דרכם להתרדר על כל אשר אומרם להם, וכך על ההורים להיות פקחים ולא לשים לב אל החרדות הזה, אלא להמשיך עם סבלנות גדולה עד

מֵאַד, וּבְדָרְכֵי נָעַם לְהַחֲדֵיר בָּהֶם אִמּוֹנָה פְּשׁוֹטָה בָּו יַחֲבֹרֶה, וּמִמֵּיד לְדֹבֶר רַק מַהְקָדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הָוּא וּמַמְעַלָּת מְצֻוּמָיו יַחֲבֹרֶה, וְלֹסֶפֶר לָהֶם סְפָוִרִי צְדִיקִים מַחְכִּים גָּדוֹלִים, דִּיקָּא עַל־יִדְּיָה מְצִלָּחוֹ לְמַגֵּד דָּוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל.

וְלֹכֶן, בְּנֵי וּבְנָոּתִי הַיִּקְרָּאִים, דָעוּ לְכֶם שָׁאַחֲרִיוֹת גָּדוֹלָה מְנַחָת עֲלֵיכֶם, מַאֲמָר שְׂזֶבֶת אֶתְכֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הָוּא לְהַתְּחִתָּן וְלְהַולְּדִיבָּנִים, עֲלֵיכֶם לְדֹעַת, כִּי עַקְרָב הַמְּכָלִית בְּהַוְלָדָת הַבָּנִים וּהַבָּנָות קִימָה, כִּי לְהַחֲדֵיר בָּהֶם אִמּוֹנָה פְּשׁוֹטָה בָּו יַחֲבֹרֶה, וּשְׁימַשְׁיכוּ אֶת שְׁרַשְׁתָה הַזָּקָב שֶׁל כָּל נִשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל.

וְלֹכֶל זֶה אֵי אָפָּשָׁר לְהַגְּיעַ אֶלָּא עַל־יָדִי תַּקְעֵף מִדְתָּה הַסְּכָלָנוֹת, כִּי עַם יִלְדִים צָרִיכִים סְכָלָנוֹת הַכִּי גָדוֹלָה, כִּי דְרָכָם לְהַרְגִּיז מֵאַד אַת הַהֲוָרִים, וּמְנַסִּים לְבָדֵק וּלְרֹאֹת אֶת נְגַדַּת הַתְּרִפָה שְׁלָהֶם, וּתְכִרֵּף־יָמִינֵד כְּשַׁרוֹאִים שְׁעַלָה בִּינְם וּהְצִלְיוֹן, אָזִי הֵם עֲוֹלִים עַל עַצְבֵיכֶם, וּהַהֲוָרִים בְּדָרְךָ כָּל סּוּבְלִים סְכָל גָדוֹל — הֵן מִפְרְגָּסָה וּהָן מִפְעָזָה מִשְׁפְּחָתִיות, וְכָל אַחֲרֵם סְכָלָוּ הָוּא, וּבְכָנָן כְּשַׁהֲיָלִדים עֲוֹלִים עַל הַעֲצָבִים, אָזִי פָגָה סְכָלָנוֹת הַהֲוָרִים וּמַתְּחַלִּים לְהַכּוֹתָם, וּמַיְלָדִים מַתְּפִרְאִים עַד יוֹתָר וּמַתְּמַרְדִים בַּיּוֹתָר. וְאַם־כֵן עַם הַכָּאוֹת וּצְעָקוֹת

סְכִלּוֹנוֹת לַיְלָדִים

מה

וְהַתְּפִרְצִיוֹת אֵין פּוּעָלִים מֵאוֹקֶה, אֲלֹא מַעֲצָבָנִים אָוֹתָם
יּוֹתָר.

וְעַל־כֵן עַלְיכֶם לְדֹעַת, שִׁפְשִׁימָה אֱלָקִית נִמְסָרָה
בַּיּוֹכָם, מַאֲחָר שָׁגַנְתֶּן לָכֶם הַקְדוֹשָׁ-בָּרוּךְ-ה֔וּ מִפְנָה —
יַלְדִים, עַלְיכֶם לְהַחֲדִיר בָּהֶם אַמְנוֹנָה פְּשׁוֹטָה בּוֹ יִתְבְּרַךְ.
אֲכָל עַל זֶה צָרִיכִים לְהִיּוֹת סְכִלּוֹנוֹת גְּדוֹלִים מְאָד; כִּי
אַמְנוֹנָה וּסְכִלּוֹנוֹת הַוּלְכּוֹת בְּצֻפָּא וּתְלוּיוֹת זוֹ בָּזֹו, כִּי
הַפְּאָמִין הָאָמָתִי, שְׁמָאמִין שָׁאַיִן בְּלָעְדֵינוּ יִתְבְּרַךְ כָּלָל,
וְהַכְּפֵל לְכָל אֱלָקִיות גָּמוֹר הַוָּא, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא
נָעָשָׂה מַעֲצָמוֹ, דִּיקָא עַל־יָדֵיךְ-זֶה סּוּכֵל אַת כֵּל אֲשֶׁר
עוֹכֶר עַלְיוֹן, מַאֲחָר שִׁיְזַדַּע שְׁהַכְּפֵל מִפְנֵי יִתְבְּרַךְ. וְאֵם זֶה
נִאָמֵר עַל כָּל פְּרַט וּפְרַט בְּתִים, עַל אַמְתָה פְּמָה וּכְמָה
בָּאַיִן עַרְךְ כָּל שְׁזַבָּה גָּנוּמָה עַל חַנּוֹנָה הַיְלָדִים, לְתַנְבֶּם
בְּדָרְכֵי הַתּוֹרָה וּמִמְצֹות, בְּדָרְכֵי הַאַמְנוֹנָה הַשְׁהוֹרָה
וּהַבְּרוֹרָה בּוֹ יִתְבְּרַךְ. וְאֵם תַּקְיִמוּ אַת דְּבָרֵי אַלְהָה, אֲזִזָּה
פְּצָלִיחָו בְּחַנוּכָם, לְחַנּוּכָם עַל־פִּי דָרְכֵי הַתּוֹרָה וּמִמְצֹות
וּהַאַמְנוֹנָה הַזֹּבֶה, וּתְרוּ מַהְם רַב נִמְתָּח דָּרְשָׁה, וּכְשִׁיאָדָלוּ
יְהִי יְהוּדִים גָּאים בַּיְהָדוֹתָם, וְלֹא יִתְבִּישׁוּ מִשּׁוּם בָּרִיה
שְׁבָעוֹלָם, אַרְבָּה יַלְכֵוּ עִם אַמְנוֹנָתָם בּוֹ יִתְבְּרַךְ בְּגָאוֹן
לִפְנֵי כָּל הַגּוֹיִם וּמִאָמֹת הַעוֹלָם, וַיְגַלְוּ וַיַּרְפְּסִמוּ אַת
אַמְתָה מִצְיאוֹתָו יִתְבְּרַךְ בָּרִישׁ גָּלִיל בְּבְطַחַזְןָן עַצְמָי,
בְּבְטַחַזְןָן חִזְקָן; כִּי פְּשָׁמְחָנָכִים אַת הַיְלָדִים בְּצֹורָה נְאוֹתָה,

סְבִּלָּנוֹת לִילָּדִים

בסבלנות, ומורידים את עצם אליהם לרמת שכלם, ומדוברים עליהם בשפתם וכפי בחריניהם, ומסבירים להם את דרך התרבות והיראה, אז נתרחב דעתם ו邏 them, וגהדר בהם בטחון עצמי, ויצאים מעצם, וגילדים מתחפחים על הצד הטוב ביותר, והתוורים רווים מהם ברבה נחת; אשרי מי שמחנך את בנייך ובנותיך על-פי דרכי התרבות והמצוות, ועל-פי דרך האמונה הטהורה שקבלנו מאבותינו ומאבות אבותינו מדור דור, עד קבלת התרבות על-ידי משה רבינו בהר סיני, ואו יג'ר שעשוע למעלה בכל העולמות, ושעשוע למטה לכל נשמות ישראל; אשרי לו בזה ואשרי לו בבא!

תִּשְׁמַע וְגַלְלָם, שֶׁבָּח לְאֵל בָּרוֹא הָעוֹלָם:

קונטראס

חזק לילדיים

יורה עצות ומקגות ישות להורים איך לנצל ילדים,
ואיך להחדיר בהם אמונה ברורה ומזבכת בו יתבהר,
ויזנו לאהבת התורה ולאמונה חכמים, ויגלו ילדים
בריאים בשכלם ובנפשם, ויהיה להם בטהון עצמי.

בנוי ומישד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנו והצפן
ובוציא קדישא עלאה, אדרונו, מורהנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן علينا
ועל-פי דברי פלמידו, מורהנו
האון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רוח לא אניס ליה
רבי בתן מברסלב, זכותו יגן علينا
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וחדר הקדוש

ויבא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹנְרָא"ש נ"י אמר: בעתים הַלּוּ שְׁהַדּוֹר כָּל־כֵּךְ
חֲלֵשׁ — הַן בְּרוּחָנִיָּה וְהַן בְּגַשְׁמִיָּה, וְעוֹבֵר עַל כָּל
אֶחָד וְאֶחָד כָּל־כֵּךְ כָּרְבָּה אֲרוֹת וִיסּוּרִים וּמְרִירּוֹת
וּמְכָאוּבִים, אֲרִיכִים לְחֹזֶק בַּיּוֹטֵר אֶת הַילְלִידִים — הַן
בְּנוּפָשָׂם וְהַן בְּרוּתָם, לְשָׁמֶם אָוָם, וּלְעֹזֵר וּלְחֹזֶק
וְלְאַמְצֵץ אֶת לְפָם, שֶׁלֹּא יַרְאֵו וְלֹא יִפְתַּחְדוּ מְשׁוּם דָּבָר
בָּזָה הָעוֹלָם, וְבָזָה שְׁמַחְזּוּקִים אֶת הַילְלִידִים, עַל־יִרְיִיזָה
הַם יַצָּאוּ בְּרִיאָים בְּנֵנֶשֶׁם, בְּרִיאָם בְּשָׁכָלָם וּבְרִיאָם
בְּרִיאָם. וּזוֹ אֲרִיכָה לְהִיּוֹת עֲבוֹדַת הַהְוָרִים בְּעַתִּים הַלּוּ
— לְחֹזֶק אֶת הַילְלִידִים בְּכָל מִגִּינִי דִּבּוּרִים, וּכְפֻרְטֵת לְהִיּוֹת
רְגִיל לְדָבָר עַמְּהָם דְּבָרָוי יְרָאת שָׁמִים וּמְשֻׁגָּה פָּנִיטִית
וּסְפּוּרִי אֲדִיקִים, לְהַחֲדִיר בָּהֶם אַמְוּנָה בּוֹ יִתְבָּרָה,
וְאַמְוּנָת חַכְמִים בְּצַדִּיקִים הַקָּדוֹשִׁים, וְדִיקָה עַל־יִרְיִיזָה
יִצְלִיחַו בְּכָל מְעָשָׂה יְדֵיהֶם.

(אַקְרִי־מוֹנְרָא"ש, חָלֵק ב', סִיקָן תְּרִמָה).

קונטראס

חזק לילדיים

.א.

בני ובנותי היקרים ! עליכם לדעת, כי העתיד של
ילדייכם פליי בידיכם, הקדוש-ברוך-הוא נמן לכם
ማפנה ילדים, ואינכם יורעים איך לנצל את המפנה
היקרה זו, והנכם צועקים מתרפאים, מרבייצים,
מפיקים ומשפיליים אותם, מפניכם שאם עצבניהם. אם
בשביל זה נמן לכם הקדוש-ברוך-הוא ילדים ? ! האם
כה אתם חושבים לגדל ילדים בריאות בנפשם, ברוחם
ובשלכם ? ! הרי אתם הורסים אותם לגמרי. לא-כן אם
תחזקו ותעוזדו ותשמחו את ילדייכם, ותגדילו אותם,
יתרחב לבם ונדעתם, ויראו לפניהם הורים האויבים
אתם וחפציכם בטוכם, ואנו יגדלו בריאות בשכלם
ובנפשם, ויהיו הכى מצחחים בתיהם ; כי רב רכם של

הילדים הרגילים בעונתיים, זהו רק בבית שיש מתחים בין ההורם, מריבות, קלותות ואי הבנות, ומזה בא שמוצאים עצבייהם על הילדים.

ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לקחת את עצמכם בידיכם, ותשמדלו לחזק ולעוזר ולשפט את ילדיכם מגיל קטנותם, להראות להם אהבה, וכשיתבגרו — יהיו גדלים פורחים וחכמים, בריאים בנפשם ובשבכלם; כי זה טبع הבהיר של כל יצור בזה העולם, אם רק מקרבים אותו, מרגעיש חם ואהבה, לא-כן אם משפilibים אותו, נطبع בונפשו באלו שנואים אותו ואין יכולם לסבולו, וזה עשווה צלקת בילדים עוד מקטנותם. ולכן הזרעו מאד, בני ובנותי היקרים, לא להשפיל ולרכא את ילדיכם, אלא תורידו עצמכם אליהם, ותחננו בפהם שוטלים, ואף שנדרמה לכם קקנוני — אל תאמרו זאת, כי אצל ילדיכם הקטנים זה דבר גדול מאד, וכשהfragילים את עצם בעודם קטנים לירד אליהם, ולדבר בשפה שלהם, אזי גרים עם בוחון עצמי, כי רואים שיש מי שמחנין בהם, וכן גדים בריאים בנפשם ובשבכלם ומצלחים בהם; ולכן בני ובנותי היקרים, אל יהיו בעיניכם דברים אלו לrisk, אלא זה עקר גדול בגודל ילדים מצחיהם.

ב.

בני ובנותי היקרים! עלייכם לדעת, כי הילדים ארייכים בקייעות ממש מתחלה, עדود אהבה וחסם, ואמנוֹתנים להם את כל זאת, הם גמדלים בריאותם בנטשיהם, ונכנס בהם בטעון עצמי, נגדלים מצחחים כל ימי חייהם, לא-בן אם מגיל צער כבר משפילים אותם, ועל כל דבר שעוזרים אין נותנים להם מחהמה, אלא אדרבה עורכים עליהם בקורת, זה גורם צלקת בנפשם, ושוברטם לגמרי, עד שיש ילדים שנפלו בדבאות, ויש ילדים שאבדו את הבטחון העצמי, ויש ילדים שפרקוו על לגמרי, ויש ילדים שיצאו לתרבות רעה, ויש ילדים שבעשו מסכנים לחברה, הפל נגרם מחתמת שההורם לא התענינו בענייניהם כשלחו קטינים, עזבו אותם לגדל הפקר, לא התענינו אף פעם מה קורה אותם, ומה הם ארייכים, ולא זו בלבד אלא צעקו עליהם ורתקו אותם, ומכל שבן מי שפהה ומרביץ לילדיו ברציחת ברוצחים ממש, הוא הורם אותו לגמרי.

ולכן, בני ובנותי היקרים, ראי מה לפניכם, אם אתם רוצחים ילדים מצחחים, זכרו שמגיל קטנות

צראיכים למצוק ולעוזר ולשפט אומם, ולתקניש בכם
בטעון עצמי, ומomid לדבר עפיהם בלשון חיובי:
"אַתָּה כִּן יְכֹלֵל", "אַתָּה כִּן מַצְלָח", "כֶּלֶם אֲוֹהָבִים
אֲוֹתָךְ", "אַתָּה טוֹב". ואמיד שההוא צועק: "זה ענוך עלי
בקורת", "זה שונא אותך, ואינו יכול לסייע לך..."
תוציאו דבר זה משקלם, פמיד תמחזקו את ילדיכם,
ואז פראו איך שיגדלו ילדים בריאות בנפשם
ובשקלם, ותרו מכם רב נחת בבגרותם.

ג.

בני ובנותי היקרים! זכרו היטב, שילדים צראיכים
לשומתלב מההורם כל ימי חייהם, לא רק בשלהם
קטנים, אלא אפילו כשגדלים, ואפילו בשנותרנים,
ואפילו שכשיש להם ילדים, עדין צראיכים תשומתלב,
כפי ילדים מסתכלים פמיד על ההורם, ואלו אם
הazelio במלחיהם יותר מההורם, עדין הם זוקרים
להורים; וכך, בני ובנותי היקרים, הרגilio את
עצמכם עוד מגיל קטנות למצוק ולעוזר ולשפט את
ילדיםכם, ומכל שכן כשגדלו והתבגרו, שאז הם
צראיכים חזוק ועוזר ושמחה יותר מהכל; כי בגיל
התבגרות הכי נחרץ שההורים ימצו ויעזרו את
ילדיםיהם, ונכנסו את עצם בבעיותיהם, כי בשહילדים

גדלים ומתבגרים ועודין מסרי גסיון הרים, הם כסירה בלב ים סוער, שעולה ויורדת ואין מי שינחה אותה.

ולכן, בני ובנותי היקרים, דיקא כשהגיעו לילדיכם לשנות בוגרתם, אז הם אricsים את העוד ושהם מה וכחזוק מכם ביומר, כי יצא מקטנותם ועודין לא הגיעו לבגרות מספקת, ולכן אricsים חזוק ועודין יותר ריומר. ובפרט בדורות אלו שעובר על בני הנערים מה שעובר, ואין מי שידריכם ואין מי שייעזר להם, אוני נצך מאר שההורים יתוקו ריעורדו וישמו את ילדיהם, כי זה הגיל המסען ביומר והכי רגיש לילדיים, כי הם אricsים עוד ושהם ובקום לשם וחזק ולעוזר אותם, אתם משפילים וצועקים עליהם, אשר זה החרט הגדול ביותר שעאטם יכולם לעשות להם; כי כשהילדים מתבגרים הם זקנים להורים יותר מפמיך, זקנים לעוד ושהם והן כה איך להנשא ולכנות בית. ורואים במציאות, שההורים מאייזו סבה שתהיה — הן מלחמת שעוברים עליהם ארות ויטורים, עניות, דמקות וחוכות, והן מלחמת שהם עצבניים, במקום לעוז לילדיהם, להעתנין בכם הפה, ולדאג שיכלו להתקפן, עוד מתרצים עליהם ומשפילים אותם, וצועקים עליהם, ויש הורים שגננסים בבעס בזה, שאומרים לילדיהם: "לעולם לא נעוז לכם,

ויאיננו מענינים בכך". ואף שיכולה להיות שאומרים זאת בדרכו רגנו או התפרצות, ויאינם מתחבונים באמת, עם כל זאת הדרורים האלה כבר עשו צלקת על נשמהם ורוחם של הילדיים, והם נשברים לגמרי; כיطبع של ילדים בפרט בגין ההתבגרות, שהם ארכיים עדוד וחזק ושםחה יוצאה מן תפלל מההורם, להבטיח להם כל מיני הבטחות, וליצור את החווים בכל מיני צירורים ורודים, ולא להשפיקם וללהרס את עתיהם, כי בזה אTEM הורסים את ילדיםם. ואף שמספר ארונות ועוגיות ודקוקות קשה להם, עם כל זאת עליהם לדעת, מאחר שאיןן להם הקדווש-ברוך-הוא מפנות פאלו — ילדים חמודים, ואפלו שהם קשים, עליהם לעשות כל מיני מאמצים לחזק ולשפרם ולעוזד אותם, ואז דיקא יבנה אצלם בטחון עצמי, ויהיו בראים בנפשם ובשלכם, ומתרו מהם רב נחת.

ד.

בני ובנותי היקרים! ראו להתחזק בכל מיני אפניהם שבעולם עם סבלנות הכי גדולה לגבי ילדיםם, ותראו לחזק אותם בכל מיני אפניהם שבעולם, ואף שמאך כואבת להם התנהגו בהם המזרה, הן ככל פיהם והן ככלפי חוץ, עם כל זאת ראו להחזיק מעמד, לחזק

ולעוזד אותם, וילדבר עליהם, שיתהיה להם עוד טוב במלחיהם, ואף שאתם יורעים ורואים את המצח שאליו נקלעתם, עם כל זאת ראו לחזק ולאמץ אחד את השני, ולא להשבר, והמשיכו לעוזד את נילדיכם, כי בזה שתשברו או תאשימו זה את זה, לא תביאו שום תועלת, הן לכם ומכל שכן לילדיים, ומה גם שהמצב ייה חמור יותר, אם פריברו ביניכם ומשליכו את האשמה זה על זה. עלייכם לדעת, כי לך גורה חכמתו יתפרק, וזה רצונו יתפרק, ונעליכם לקלל את הדבר באלהבה. ולמרות שפואב לכם מאי, עם כל זאת, ראו לחזק ולעוזד ולשפטם את הילדיים באשר הם שם, ותשפתקלו להמשיך במלחיהם ברגיל, ואף שפרכ הארות והיסורים והמרירות והשברון לב והכאב שאתם רואים לפניהם עיניכם ביום ובלילה, קשה לכם לשפטם ולאמץ אחד את זולתו, עם כל זאת קבלו את המצוות, והשפתקלו מאי להיות סבלניים, ולהמשיך לדבר אל הילדיים בצדקה יפה, לחזק ולעוזד ולשפטם אותם.

כִּי בְּאַמֵּת עֲלֵיכֶם לְדֹעַת, אֲשֶׁר אֵין בֵּית שְׁלָא פָּהִיה שֶׁם אִיזוֹ אֶרְהָה, הַדּוֹמָה לִמְהָ שְׁעוֹבָר עֲלֵיכֶם, יִשְׁ בֵּית שִׁישׁ שֶׁם בֵּן מִפְרָעָה או בֵּת מִפְרָעָת, בֵּן חֹלָה או בֵּת חֹלָה, וְכָל הַבֵּית נִשְׁבָּר עַל־יִדְךָךָ, כִּי אֶרְקִים לְמַתָּה

חזק לילדיים

לهم תשומת לב יותר מאשר לילדיים, ולילדים الآخرين מתחנדים מפתח זה, כי חשים עצם נוחותים ומנגנים כלוא האבא והאמא אין אוכבים אותם, ואינם מתענינים בעופתם, כי סוף כל סוף אין יכולם להבין את דבר ההורים.

ולכן ראו לחזק ולעווד ולשפט את כל ילדים ברגע, ומסבירותו להם שאתם אוכבים אותם, ודווגאים בעוברים, ותשתקלו מאי לאמץ ולחזקם, ובזה יגלו בריאים בנפשם ובשכלם, ויברגנס בהם בטהון עצמי, כי עלייכם לדעת, אשר סוף כל סוף הם ילדים, ומספיק שאתם סובלים את הפעלת הנורא מה שקורנה בתוך הבית, שיש בין חולה או בת חולה, בין מפרקן או בת מפרעת, עלייכם להמשיך את החמים, ומעשו כל מיין פעולות שבoulos לחזק ולאמץ ולעווד ולשפט את אחרים, ובזכות זה גם אתם מתחזקן.

העיקר תשתקלו שהיה בינייכם שלום ואהבה והבנה הדידית, ותקבלו את הארץ שבאה עליהם באהבה, כי מי יודע דרכו יתברך והנתקגתו, אין שמנาง עם כל אחד ואחד, והריגלו את עצמכם למת תודה והזדהה להקדוש ברוך הוא בכל יום ניומ, כי היה יכול להיות הרבה יותר גרווע מהפצע הקים, ואר

שאין זו גַּדְמָה, כי את הכאב והמרירות קִשָּׁה מֵאַד
לקפֶל, עם כל זאת עלייכם לחיות עם המציאות, לאחר
שסבב הקדוש ברוך הוא שִׁישׁ לכם בן או בת חולמים,
בן או בת מפְרֻעים, עלייכם להשלים עם המאכָב בכל
מחיר, ולהשמדל שיתהיה בינויכם שלום ואהבה, ועל
תשאלו שום קשיות על הקדוש ברוך הוא, ולא תהיה
בלביכם שום עקומות, אלא פאמינו שקדר גדול
וזכר קטן לא נעשה מעצמו, אלא הכל בחשבון צדק
מןנו יתברך, ותחביבו עצמכם לדבר אל הקדוש ברוך הוא
פאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, ותבקשו
מןנו יתברך כל מה שאתם צריכים — בין בגשימות
ובין בריחניות, ובפרט על בריאות הילדיים ו邏אלה חתם
ברוחני ובגשמי, ותשמדלו רק לתוכך ולעוזך ולשםך
את ילדיםים, כפי בחינכם וכפי עניינם, וכך שגשך
לכם הלב מרלב כאב ממה שרואות עינייכם יומם
ולילה, עם כל זאת ראו להיות סבלנים גודלים,
ולסבל את כל אשר עובר עלייכם, ודיקא על ירידיה
יוקלו מעליכם צרותיכם וכאביכם, אשר אליהם
נקלעתם.

חזק לילדיים

ה.

בני ובנותי פיקרים! עליכם לדעת, כי הילדיים לוחכים וגמא מההורם, ומשתדלים פמייד לחקות אותם, ועל-בן אם אפס רוצים ילדים בראים בונפשים ובסכלם, ואם רצונכם להצליח עם ילדיכם, עליכם להשתדל להראות להם גמא אישית, איך אפס מתחזקים במאכבים הכי קשים באמונה פשוטה בו יתבגר, ואיך אפס מדברים פמייד מהקדוש-ברוך-הוא ומהשגתו הפרטיה פרטיה, ואפס אומרם פמייד (תהליט קמה): "צדיק הבני"ה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו", וכן (דברים לב, יח): "הצור פמים פעללו, כי כל דרכיו צדק ומפט אל אמונה ואין עול, צדק וישראל הוא". ובזה שהילדים רואים פמייד שאם בורחים אליו יתבגר, ומדברים רק אליו יתבגר, ואין לכם דבריהם אחרים, רק דברי אמונה והשגתה פרטיה, ולא רק מתחזקים בעצמכם במאכבים הקשים ביזמר, אלא מתחזקים ומעודדים ומשמחים גם אנשים אחרים, זה יתן لكم בזמן ביחסון עצמי, ויתגלה לפניכם עולם חדש, שגם הם יכולים להתמודד עם המהירים והאכזריים שעוברים על כל אדם. אם ראו להמשיך בדרכיכם, לא לפל מאמונה פשוטה, ולאחר מסתכלו על הכאב והצער וההיסטוריה שבhem אפס

חזק לילדים

נת

מתנשרים, אלא החביהו את עצמכם בו יתברך, ותמיד
תונברו ביגיכם דבורי אמונה והשנאה פרטית, כי בך
גורה חכמתו יתברך, וזה רצונו יתברך, ואין מה
לעשות, רק להתמא בסתר אל גנפיו יתברך,
ולהרגיל את עצמכם לדבר רק אל קדוש ברוך הוא
בתמיות ובפשיות גמורה, אז תהיו בטוחים, שגם
הילדים ימשיכו ללכת בדרך האמונה, וגם הם יתחזקו
במצבייהם. ודבר זה מאד נחוץ לחזון הילדים,
שההורים יתחזקו בעת המשבר והאלה שעוברת
עליהם, ואף שאני יודע שה מאך קשה להם, כי
פעמים רבות יש משפחות ברוכות ילדים שבן אחד
או בת אחת לא האlichtוי במלחיהם או הם חולים
בגופם או בגופם, אשר דבר זה הורס את כל הבית;
בי השועבר בבית משבר זה, שוכנים מכל הילדים
ומונחים אותם, ודבר זה משפיע באופן שלילי על כל
הילדים, כי אין רוצים להבין את המאך אליו נקלעו
ההורים, ילדים אריכים תושמות לב, כל אחד ואחת
יודעים שכל העולם לא נברא אלא בשבילים, והם
זוקים ומכרחים את כל התושמות לב שבעולם, ואין
אכפת להם היפסל הנורא שטוביים ההורים. ולכן
ראי, בני ובנותי היקרים, להיות פקחים, ברובינו את
עצמכם בו יתברך, והשלימו עם המאך הקיים, ועל
פריבו ביגיכם, ומכל שבן פשליכו את האשמה

זה על זה, ותשפטו פמייד למצווק ולעוזר את שאר הילדים, אבלו לא קינה מואמה, וכך שבתוך לבכם אפתם נשלפים, עם כל זאת אם אפתם רוצחים ששאר הילדים יצליחו במלחיהם, תשפטו בכל מחיר למצוק ולעוזר ולשפטו אותם, וקבלו את גונתו יתברך בשמחה ובאהבה, וזה אם תחננו בצדקה צזו, תהיה נעשים פלים להמשיך את השכינה בזיה העולם. כי אין השכינה שורה אלא במקום שפל, כמו שבתווב (ישעה נ, ט): "כִּי כִּה אָמַר רְם וְגַשְׁא שָׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שָׁמוֹ, מָרוֹם וְקָדוֹשׁ, אֲשָׁכֵן וְאֶת דְּבָא וְשָׁפֵל רְוַת לְהַמִּוֹת רְוַת שָׁפְלִים וְלְהַתִּוְתְּלִבְתָּאִים". ודרשו חכמוני קדושים (טופה ה): "וְאַת דְּבָא" — אני את דבָא, הגית הקדוש ברוך הוא את כל ההרים והגביעות, והשרה שכינתו על הר סיני, כי בכל מקום ששרוי עגנה ושפלוות שם השכינה מצויה; ועל-כן בזיה שתתחזקו בעת צרותיכם ומרירותיכם ולא תשברו, אבל תחזקו אחד את השני, על-יריזה תמשיכו את שכינת עוז יתברך בתוקם ביתיכם, וקדוש ברוך הוא יברך אתכם בכל הבוכות. אבל עלי לומר לכם, שההנשין הנקשה ביותר לאדם, להחזיק מעמד בשעה שיש בבית בן או בת חולמים, בן או בת מפערעים, אשר זה כאב מאד והורס את כל המים ואת כל הבית, עם כל זאת זה הנשין

שַׁהְקָדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִנְסָה אֶחָדֶם — שַׁתְּמַתְּזָקָנוּ בָּאָמוֹנָה פְּשׁוֹטָה בּוֹ יִתְּבְּרַךְ, וַתִּקְבְּלוּ אֶת גִּזְעָרָתוֹ יִתְּבְּרַךְ כְּמוֹת שֵׁהִיא, וַתִּמְצָקָנוּ וַתְּעוֹדְדוּ אֶת שָׁאָר הַיְלָדִים, וַתִּתְּנוּ לָהֶם תְּשׁוֹמָת־לֵב, וַעֲלֵי־גִּזְעָרָה תְּנוּ לִילָדִים בְּרִיאָים בְּגִנְפָּשָׂם וּבְשִׁכְלָם, וַיִּגְדְּלוּ מִצְלָחִים מִאָד.

.ו.

בְּנִי וּבְנָոּתִי הַקָּרִים, רָאוּ לִחְזָק אֶת עַצְמָכֶם בָּאָמוֹנָה פְּשׁוֹטָה בּוֹ יִתְּבְּרַךְ, וַלִּידְעַ אַיִלְךָ שֶׁפֶל הַעוֹלָם כָּלּוּ אָוֹר אֵין סֻוֹר בָּרוּךְ הוּא, וַתִּפְלֶל מִשְׁגַּח מִפְנֵי יִתְּבְּרַךְ — דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר גָּטוֹן, וַעֲלֵי־כָן מַה לְכָם לְהַצְטָעָר עַל צַעַר שְׁקוּרָה בְּבֵית, פִּי הַרִּי בּוֹנְדָאי הַכָּל מִפְנֵי יִתְּבְּרַךְ בְּכָנָגָה עַלְיוֹנָה, וַיְמִי יְדַע פְּלָאִי הַהְשָׁגָהָה וְדָרְכִי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא. וְלֹכֶן רָאוּ לִחְזָק וַלְעֹזֶר וַלְשָׁמֶח אֶת עַצְמָכֶם לְקַבֵּל אֶת בָּל אֲשֶׁר בָּא עַלְיכֶם בְּאַחֲבָה. וּקְעָקֵר תִּמְצָקָנוּ וַתְּעוֹדְדוּ וַתְּשַׁמְחוּ אֶת שָׁאָר הַיְלָדִים, וַתִּתְּנוּ לָהֶם אֶת תְּשׁוֹמָת־הַלֵּב הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתָר, וַתִּמְסְרוּ נְפָשׁוֹתֵיכֶם שִׁיגְדָּלוּ יְהוּדִים כְּשָׁרִים בָּאָמוֹנָה פְּשׁוֹטָה בּוֹ יִתְּבְּרַךְ, וַתְּהִיא לָהֶם אַהֲבַת הַתּוֹרָה, וַתִּמְדִיד פְּדָבָרוּ אֶתם דָּבוּרֵי אָמוֹנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרֶטִית בּוֹנְדָאות, בָּאָפָן שִׁיגְדָּלוּ בְּבִשְׁחוֹן עֲצָמִי, וַתִּגְדְּלוּ וַתִּפְאַרְוּ אֶתְכֶם פְּמִיד, וְכָל דָּבָר גָּטוֹן וְפָעָוֹת שֶׁהָם עוֹשִׂים, פְּעַשׂ מִזָּה עַסְק גָּדוֹל,

תשבחו וחפָארו את מעשיהם ופְאַלְחוֹמִיהם, ותשמרו מָאֵד לא להשפִיל ולשבר ולהכניע או לעורך בקרבת עליהם, כי זה רק ישבר אותם וכי ניכנסם יותר בדפקאון ויסתגרו בתוך עצם.

ואל תקח את דברי אלו בונקל, אלא פרעוי שזה עקר גדול בהצלחת הילדים; כי טبع של ילדים שאוהבים תשומת-לב מההורם, חם ואהבה, הורים שמוריידים את עצם אליהם ומתחננים בעיותיהם, ואר שזה נרמה בדבר קטני, עם כל זאת אצלם זה דבר גדול מָאֵד, ואמ רואים שההורם מתחננים באוצרותיהם ומתייחסים אליהם, זה מביאה את רוחם. ולבן ראו לחזק ולעוזד את ילדיכם, ואפלו שגמץאים באיזה מזב שלא יהיה, אל פוניחו אותם כרגע, כי סוף כל סוף אלו הילדים שלכם, ועקר בהצלחה היא בשמחהילים לחזק ולעוזד ולשםם אותם כשבועם קטני קטנים, ואין בראשי לחפות עד שגדלים ונעשים בעיתיים, שאז כבר קשה מָאֵד לחזק ולעוזד ולשםם אותם, ועל-כן בעודם קטני קטנים תחזקו ותעוזדו את ילדיכם, ותחדירו גם בהם אמונה פשוטה בו יתברך, ומomid תדברו מפניהם יתברך בלי שום חכמת והשלכות של הכל המצוים עבשו בעולם, ותשדרו מָאֵד להיות סבלניים, ואז תהיו מבטחים שייהיו לכם

חזק לילדיים

סג

ילדיים מצלחים בונפשם, ברוחם ובשכלם, ויצליחו
לעבר זאת זהה העולם בשלום.

. ז .

בני ובנותי היקרים ! עלייכם לדעת, שלגדר ילדיים
זה מהדברים הקשים ביותר, כי כל בן וכל בת יש
לهم תכונות הנפש אחרות לגמרי זה מזו, ועל כן
עליכם לדעת איך לנוט את הבית לפि דעתו ורוחו של
כל אחד ואחד, שבפל אחד מהילדים ירגע בכל אחד
של האב והאם הוא שלו, ולא ייחסו ברגעם באלו
ההוריות שיכים גם לשני, וזה העובדה הקשה ביותר,
בפרט בבית של משפחות מרבות ילדים, כי כל בן
ובית רוצים את כל האב והאם רק בשבלם, ובאמת
זה דבר בלתי אפשרי, כי הבית מלא ילדים, עם כל
זאת הרוצה להצליח עם ילדיו, שייהיו בריאותם בונפשם
ובשכלם וברוחם, ושיהיה להם ביחסון עצמי, עליו
לדעת, שאricsים לחתה פרטsha לילדיים לכל אחד
ואחת, כאלו ההוריות מסוריות רק להם בפני נפרד,
ולעולם אסור להגדיל בן או בת יותר מהשני, כי בזה
אתם הורטיס את הבן או את הגمرا, שעל זה אמרו
חכמינו הקדושים (שפט י): אל ישנה אדם בנו בין
פנינים ; וזה מאד נחוץ בחינוך הילדים ובחינוךם,

כִּי בָּזָה תְּלוּנָה כֵּל הַאֲלֹתָם הַגְּזִחִית. וְלֹכֶן רָאוּ לִמְסֵר
את נְפָשָׁכֶם עַל גַּדְעָה זוֹ, וְלֹתְרָם חָם וְאַבָּהָה לְכָל בֵּן
וּבֵת מִילְדִיכֶם, אֲפָלוּ שָׂאָתָם מִשְׁפָּחָה מִרְבָּת יָלְדִים,
תִּמְסְרוּ אֶת עַצְמָכֶם לְגַמְרֵי לְכָל בֵּן וּבֵת בְּגַפֵּרֶד, עַד
שְׁתַּחַתְּיהָ לְהָם תְּחֻוּשָׁה כָּאַלְוִי הַאָבָא וְהַאָמָּה כֵּל כָּלֹו
שְׁלָקָהּם. וְאֵיךְ זָכִים לְהַגְּיעַ לָזֶה? דִּיקָא עַל יָדִי אַמְוֹנָה
פִּשׁוּטָה בּוֹ יַחֲבֵרֶךָ, כְּשָׂאָדָם מְכַנֵּס אֶת עַצְמוֹ בָּאַמְוֹנָה
פִּשׁוּטָה, וַיַּדַּע וְעַד שַׁהֲכֵל מִמְנוּ יַחֲבֵרֶךָ, וְדָבָר גָּדוֹל
וְדָבָר קָטָן לֹא נָעַשָּׂה מַעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמְּאַצִּיל
הַעֲלִיוֹן, וּמִמֵּיד מְדָבֵר רַק מִהְקָדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הָא, וּבְבֵית
אַין דִּבְרִים אֶחָרִים רַק דִּבּוּרִי שְׁמָחָה וְאַבָּהָה, זֶה יִתְןַ
הַרְגֵּשָׁה לְכָל אַחֲרֵי מִילְדִים, שִׁיחֹוֹשׁ כָּאַלְוִי הַאָבָא
וְהַאָמָּה לְגַמְרֵי שָׁלוֹן, וּבָזָה יְהִיוּ גָּדְלִים מִצְלָחִים בְּנֶפֶשָׁם
וּבְרוּחָם, וַיַּצְלִיחוּ בְּמִיָּהֶם מַאֲדָ.

ח.

בְּנִי וּבְנֹתִי הַיְקָרִים! עַלְיכֶם לְהַתְּמֹזֵק לְהִיּוֹת
בְּשְׁמָחָה, וּמִשְׁתַּדְלוּ מִאָד שִׁיחָה בְּינֵיכֶם שָׁלוֹם וְאַבָּהָה
וְהַבָּנָה הַדְּדִית, וְאָף פָּעָם אֶל פָּרִיבוֹ וּמִתּוֹכָהוּ בְּגַלְל
מִילְדִים, כִּי בְּדָרְךָ כָּל הַוּכוֹתִים וְהַמְּרִיבּוֹת וְאֵי
הַהֲבָנּוֹת בְּבֵית בָּאים רַק מִתְּמָתָה שִׁישָׁ מַתָּח בְּבֵית
מִילְדִים, וְהַבָּעֵל מִשְׁלִיךְ אֶת הָאַשְׁמָה עַל אַשְׁתוֹ,

שאינה יודעת לטעות את הילדים ולהזכירם, והאשה מאשימה את הבעל, שאינו נוחן להם מספיק תשומת-לב, ואינו מקדיש בעבורם די זמן לדבר אפס ולהתענין בבעיותיהם, כי הוא מזוהה עסוק מדי, ומזה יוצאים למריבות ורוכחים ואי סហנות בין בני הזוג, וזה גורם לכל הפתחה בבית, וילדים רואים דבר זה וקולטים היטב היטב מה קורה כאן, ועל-ידי-זה הם מתרפרעים יותר ויותר ומתחרדים, ומהורים הרבה יותר יתרכז בינם, וכך כל הבית נעשה כמרקחה. ועל-כן בני, ובנותי, עליכםקדם להתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, ולידע מאחר שזכהכם למצאה זה את זה ונשאותם, זה סימן שאתם נשמה אמת מפנוי יתברך, ועליכם להתחזק יותר ויותר בקבנה בדית, ומסבירו אחד לשני, תחזקו ותעוזרו ותשמחו זה את זה, וזה יתמן לכם הרחבה מדעת ולב אמץ להחזיק מעמד בבית עם הילדים, ובפרט בית שיש בן או בת חולים, או בן או בת מפרעים, כי בו ברגע שאתם מתחזקו באמונה פשוטה בו יתברך, אז ברגע יהיה לכם וספקות ועקרונות עליון יתברך, אז ברגע יהיה לכם לקיבול את כל הצעיר והרע וכאסון שנפל עליהם. ורעו לכם כי החיים קצרים מאד, הנה אנחנו כאן, ועוד מעט אנחנו יוצאים מזוהה עולם, וכל שתקשו בណעתכם היטב את ידיעה זו, שהעולם הזה הוא

מעבר, כך תוכלו לקבל את כל הباء עלייכם בשמהה ובאהבה. ואמרו חכמינו הקדושים (ברכות ה.): 'כל שהקדוש ברוך הוא חפץ בו — מಡכו ביטוריים, ואם קבלם — יראה זרע יאריך ימים'; ואמרו (קידושין ט.): 'הקדוש ברוך הוא מביא יסורים על צדיקים בעולם זהה, כדי שירשו העולם הבא'; וכי יודע מה עוברים עלייכם היטוריים הללו, אלא כדי שתבאו לחמי העולם הבא. וכמו שאמרו (בראשית ו.ה, פרשה ט.): 'טוב מאד' — זו מחת יסורים, שעל ידה הבריות באים לחמי העולם הבא; כי בשעוברים על הארץ יסורים קשים ומרימים — הן ביתה והן בחוץ, ובפרט מהילדים, ומקבלים אותם באהבה, מבטח להם שייהיו בני עולם הבא. העקר לדם ולשתק ולקיים הכל באהבה, כמאמרם ז"ל (פסיקתא רבתי): 'אשרי אדם שנגעו בו יסורים, וכבש רחמייו ולא קרא תגר'; כי אסור לבעת ביטוריים, ומכל שכן אסור לקרוא תגר גגדו יתברך, כי אמרו חכמינו הקדושים (פנא זבי אלהו ו.ה): 'המבעט ביטוריים — כופלים אותם עלייו'. ואם תקבלו את היטוריים הבאים עלייכם מילדיכם, שיש لكم בן או בת חולין, בן או בת מפרעים, הקדוש ברוך הוא ישירה עמכם פמי. כמאמרם ז"ל (בראשית ו.ה, פרשה צ.): 'אין הקדוש ברוך הוא מיחד שמו על בריה כשהוא מי אלא על בעלי יסורים'; והיכן יש

עוד יסורים באלו ביטורי ילדים חולמים בגופם או בונפשים ? ! ואמרו חכמיינו הקדושים (מדרש פנחותא, פרשת מצרע) : 'מפני מה היסורים הבאים לעולם ? מפני הבריות, כדי שיראו ויסתכלו ולאמרו מי שחתא — לוקה'. ולכן מתחזרו בחשובה שלמה מכל מה שעובר עליכם בביתכם, שיש לכם בן או בת חולמים, בן או בת מפערעים, ותבאו אליו יתברך, ותבקשו ותתחננו מלפניו יתברך שיחוס וירחם עליכם, וירחיב לכם, ואז תהיו עמו ובחליך. במאמרים ז"ל (מדרש פנחותא, פרשת כי מצא) : 'צרייך האדם להחזיק טובה להקדוש-ברוך-הוא בזמן שהיסורים הבאים עליו, למה ? שהיסורים מושכים את האדם להקדוש-ברוך-הוא ; כי בזה שתקבלו באעה את כל מה שבא עליהם, תמשיכו את עצמכם אליו יתברך יותר ויתמר.

ולכן ראי, בני ובנותי היקרים, לחזק את עצמכם בכל מה שעובר עליכם מילדים בין גנשמי ובין ברוחני, משפטלו לדון אחד את השני לכף זכות, ועל פאשימו זה את זה, ותחזקו ותעוודו ותשפחו את ילדיםם, ועל-ידיהם תשרה השכינה בתוך ביתכם פמید, ותזכה להיות נעים כלים להמשך את השכינה בזה העולם, העקר החזיקו מעמד, ותמיד תמשיכו את עצמכם רק אליו יתברך ; אשני מי

שמקנים דברים אלו בתוכך לבו, וAINO קורא תגר על
הקדוש-ברוך-הוא מפאת היסורים שבאים עליו
מילדיו, ואז יאיר עליו אור וזיו וחיות ודבקות הבורא
יתברך שם.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטְרָס

חנוך מצלח

יורה דרכך טוביה, מצלחת וקללה בחרנו
הילדים, ויגלה עצות איך להתחמוד עם
ילדים קשים, ולשבר את טבעם הרע.

בנוי ומיסד על-פי דבריו

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוו והאפין
bowtian קדישא עלאה, אדוננו, מורהנו ורבינו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן علينا
ועל-פי דבריו תלמידו, מורהנו
האנון הקדוש, אור נסלא, אשר כל רז לא אניס ליה
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן علينا
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמינו הקדושים מגננו ומדרכיהם וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עה"ק ירושלים תобב"א

מזהןרא"ש נ"י אמר, ששבורת החגון היא מעבודת גדרשי גדרשים, ובניאדים אים יודעים להעריך את זאת, ומתרשלים בחגון הילדים, וכשביל זה עובר עליהם מה שעובר. אבל אם קיינו בנייאדים משקיעים בחגון ילדיהם, אוי קי רואים שהיטה משפטם הנטענה, כי חגון מצלח בא רק אם מוסרים נפשם לילדיהם, למבקם למדות טובות ולאמונה פשוטה בו? תברך, ולקיום מצוות מעשיות דיקא.

(אמני-מווערא"ש, חלק ב', סימן תשכח)

קונטראס

חנוך מצלח

.א.

בני ובנותי הילקרים! עליכם לדעת, כי חנוך הילדים, הוא הצעודה הקשה ביותר והמשתלמת ביותר. ילדים נולדים בטבע רע מאד; טבע של ילד לעשות רע לאולה ולהציק לו, כי עדין שכלו קטן מאד. וברגע שאדם נמצא בקטנות הדעת, אוזי חושב שהபְל מגיע לו, וכולם אricsים להחבטל אליו, כלם אricsים לכבדו, אשר כל זה בא מקטנות דעתו, פין שיוציא מהקטנות ומתחילה לצאת לעולם הגדול, נתודע לו שאין דבר כפי שחשב, אף אחד אינו מתייחס אליו, אף אחד אינו חולק לו כבוד ואיןו חיב כלפיו מואמה, ואף אחד אףלו לא שם לב אליו, הוא כבר איןנו המיחס שקייה עד עכשו. ואדרבה מקבל בחרורה רעות, כי אחר כל טוב שעושה יקבל רע בתגמול. אבל בשילך עדין

בקטנות המוחין, איןנו מבין דבר זה, וחושב שהכל מגיילו, ואוי להורים אם לא יתנו לו כדי רצונו וחתפו, כי מהו בקטנות גודלה, אוי חושב שפלים מחייבים למלא מבקשו, לכבדו ולתן לו תשומת לב, וכל אשר ידרש — ארכיכים למלא על אמר, ואם אין עושים כן, אוי משлик עצמו על הארץ, צועק ומחפרע, מכה ובוועט וכור ובור. אך אוי להם להורים שעם הם נמשכים אמר קטנות המוחין והבדעת, ואינם יודעים איך לתקן ילדיהם, ולהגביב בדבריהם במקורה דן, אשר אז ילדים קופצים על ראשם, מחפיעים יותר ויתר עד שההורים נשברים, ולא די שפאותה לא פועלו בחfine, אף גראו הרגבה ממנה. כי "חנוך מצחיח" הוא שלא להחפעל מהילדים, אלא האב והאם ארכיכים להיות מכיריהם את מקומם, עליהם לרבין, שהם ההורים והם המחליטים בבייה, הילד עדין קטן ופזון. על-כן על ההורים לתקן לאאת מהקטנות, ולהחדיר בו דעת ושכל ונהבנה, שלא הולך כה, שבל אשר רוצים מקבלים, וכל אשר מבקשים נוחנים לו, אלא ישנים זמנאים שאינו יכול לקבל, ישנים דברים שאינו יכול לטל, ישנים מקומות שאסור לו ללבת, אשר זהה עקר "חנוך מצחיח", שעל ההורים להעניק לילד. כדי שיגדל בריא ושלם: הינו לחנכו מגיל צעיר, שיידע מהו טוב ומהו רע, מה מתר ומה אסור. חנוך טוב — כשילד שומע הרבה פעמים את

המלה "לא", אסור לך לילך לשם, אסור לך לטל דבר זה או אחר, לא תקבל פרט זה. וכך הילד מchalil להבין מגיל קטנות שישנים דברים המונעים אותו מהם, ואיננו הפלר, עליו להיות ממשמע ופקח להכין, שבאפן שיקבל את חפציו ורצונו, עליו לשלם מחר — זהו "חנוך מצלח". לא-כן אם ההורים פחדו ימין נשברים ונכנעים לרצון הילד, בזזה מוכחים, כי דעתם אינה גדולה בהרבה מפניהם, ואדרבה הילד מושכם אחרים, ושבלו גדול משליהם. ולא זו בלבד אלא כאשר ההורים נכנעים על נקללה לדרישות ילדיהם, בשעה שיודעים שהדבר מסכן בעובונם, איןו בריא להם בgementsiot, ומידיק להם ברוחניות. אוני הורסים אותם למורי, והורגים אותם מפש, וגורמים להם شيئا גרא, ולא יהיו מצלחים בחיים. אשר הקולר או תלוי בצוואר ההורים, שלא השפלו איך לחנך את ילדיהם. כי "חנוך מצלח" הינו שעל הילד לדעת מה מתר ומה אסור, מה טוב ומה רע. וכל זמן שההורים לא יתדררו בעצם ידיעות אלו, אוני הם ורוחקים מחנוכה טוב. זאת אנו רואים אה הנער גדלים כחיות פרא, נטולי מדות טובות, גדיעים מאד, מחרפרי רשן, עד שפגיעים, רחמנא לא-ן, לידי אלימות, ומפיקים, גונבים, גזילים, מתחצפים נגיד ההורים ומגביהם ידים עלייהם, רחמנא לא-ן, מבטים בהורים ובמורים ובמחנכים, עד שלבסוף

נותלים סמים, רחמנא לישובן, ומסימים בבית-סגר. אָשֶׁר מַהֲיכֵן בָּא הַדָּבָר? מִחְמָת שֶׁלֹּא קִבְלוּ חִנּוּךׁ טוֹב, וְמַהוּ? כִּכְרַמְגִיל קָטָנוֹת לְבָחָן אֶת דָּרִישׁוֹת הַילֵּד בְּזָכוֹכְיתַמְגַדְלָת, וְלֹעֵמֶד אִינְגִים בְּנֶגֶר דָּרִישׁוֹתָיו הַשְּׁלִילִיות, וְכָאָשֶׁר רֹאִים שִׁישְׁנָם דְּבָרִים הַמִּזְיקִים לוֹ, אָסָור לְהַכְנָע, אֶלְאָ לֹומֶר לוֹ: לֹא תִּקְבְּלֶל אֶת הַדָּבָר, כִּי אִינְנוּ בָּרִיא בַּעֲבוּרָךְ וְכֻוְיָה. וְכֵן כְּשַׁמְבָּקְשִׁים מַהֲילָד לְבָצָע אִיזוֹ מַטְלָה, עַלְיוֹ לְבָצָעה, וְאֶם לָאו — לֹא יִקְבְּלֶל אֶת הַפְּרָס וְכֻוְיָה, וְאַיִן לְהַחְפַּעַל מִכֶּךָ שַׁהְיֵילָד רֹוטָן וְטוֹעָן, זֹורָק עַצְמוֹ וְכֻוְיָה. מִימְרָר לְצִין שָׁאָסָור לְהַכּוֹת בְּעֵת שְׁמַחְפְּרָעָ, כִּי יַלְדִים מִכִּים בְּגֻופָם נָעֲשִׂים מִכִּים בְּנֶפֶשׁם; לְהַכּוֹת יַלְד אִינְנוּ פָּתְרוֹן, זֶה רָק מִקְרָר אֶת פָּעַס הַהְוֹרִים, וְכָאָשֶׁר הַהְוֹרִים נְכַנְּסִים בְּעַצְבִּים, הֵם מִפְּרִים בְּאַכְזָרִיות, עד שְׁעַלְוּלִים לְהַשְּׁאֵיר חֹזֶקְמָם עַל הַיָּילָד לְכָל יָמִי חַיּוֹ, תְּלִילָה, מָה גַם שַׁהְיֵילָד אִינוֹ יוֹדֵעַ מָה רֹצִים מִמְּנוּ; אֶלְאָ צָרִיכִים לֹומֶר לוֹ וְלַהֲסִיבוֹן בְּנַחַת, מִדּוֹעַ לֹא יִקְבְּלֶל אֶת מַבְקָשׁוֹ וּכְדוּמָה, וְאֶפְ שְׁמַחְפְּרָעָ וְיִצְעָק, אַיִן לְהַחְפַּעַל, וְאֹמְרִים לוֹ: אֲפָהָ יִכְלֶל מַבְקָשׁ, מִפְאת שֶׁלֹּא בָּצָע אֶת לֹךְ, וְלֹא תִּקְבְּלֶל מַבְקָשׁ, מִפְאת שֶׁלֹּא בָּצָע אֶת דָּרִישָׁתְנוּ וְכֻוְיָה וְכֻוְיָה. וְאֶל פְּחַשְׁבֵי שָׁאָפָם אַכְזָרִים כְּשָׁאַינְכָם נֹותְנִים לוֹ, שָׁזָה מָה שָׁאָנוּ רֹאִים, שְׁעַל-פִּירָבָה הַהְוֹרִים מְרַגִּישִׁים רְגַשּׁוֹת אַשְׁמָה, בָּאַלוּ הֵם עוֹשִׁים עַזְלֵל לִילָד וְכֻוְיָה, אַף עַלְיָהָם לִידָע שְׁבָדּוֹק הַהְפּוֹקָה, הַאַכְזָרִיות

הגדולה — כশמות רפואיים לילדיים, בעת שיוודעים שהבדר
מזכיר להם. או כשרוצים שהילד ישגה מודתו, או ינגן
בדרך ארץ ראייה, בכל עניין ועניין, בכל מצב ונושא,
יש לעמוד איתנים על העקרונות — הן האב והן הקאם
בשתיוף פעולה מלא, ואם האב אומר דבר אחד, אטור
לאם לנטר, ולמהפך; אשר זה הפך "חנוך מצלח", וזהו
אפשרית לפשלון ואכזריות גדולה. כי "חנוך מצלח"
הוא, שעל הילד לידע שאסור לעשות דבר פלוני, אף
שנעשה בכך יברונו ואני רוצה לדבר אתכם, אל
פשימו לב, זה עבר, הוא יבין את מהות הדברים, שייש
דברים מגדירים וכיו' וכו', עמידה על עקרונות, ואם זה
יהיה עקר החנוך מגיל קטנות, תהיו מבטחים, בני
ובנותי היקרים, שייהיו לכם ילדים פקחים, ממשמעים,
ילדים בעלי מודות טובות ודרך ארץ. לאין אם תנוטרו
ילדים בכל אשר רואים, ותענו בחיווב על כל
דרישותיהם, אתם הורים אותם בידיכם, ולבסוף
פsshבו, ותחרכו להבע אליהם, עד שהם יעדו על
ראשכם, ותרקדו שלא מרצונן על-פי חילם, אך אז כבר
יהיה מאחר מדי, ותאכלו את לבכם, ותמרטו שערות
ראשכם, ותפכו על חטא מתוק צער ועגמת נפש על אשר
לא צייפם, ותחנוך ברע שגחתם לילדיים, נוחן אותן
בhem, אך אז כבר אמרתם. זאת, בני ובנותי היקרים!
אם רצונכם בילדים בריאותם בגופם ובנפשם, תחנכו

אותם בחנוך של תורה, התרבות מוגבלת את האדם מה מפרק ומה אסור, התרבות הקדושה מלמדת את האדם איך להתחנגן ביןו לבין עצמו, ביןו לבין זולתו, ביןו לבין קונו. ואמ רצונכם ילדים טוביים, פעניקו להם בכל תפחים. וזהו שאומרים חכמינו הקדושים (פנוי מא שמה): ללמדך, שכל המנוגע בנו מفردות, סוף יוצאת לתרבויות רעה ושונאה. כשהילדים עדין קטנים צריכים לעמד עליהם חזק מאד, שיקימו את המצוות, ויקנו לעצם מדות טובות, ויתרחקו ממדות רעות ומגנות, כי אם לא תעמדו על פה בקטנותם, כשהיידלו יlessonemo את הבריות, ויצאו לתרבויות רעה, חילקה, ותשנאו אותם, כי יעשה לכם בושות וחרפות, ויגרם לכם עצמת נפש וצער ובאב לב, שלא תוקלו לסבל יותר, עד שתשברו לגמרי. זאת, בני ובנותי פיקרים! ראו למסדר נפשכם לחת לילדים "חנוך מצלה", חנוך של תורה. וכך אומרים חכמינו הקדושים (ספה מב): קטן הידוע לנגען — חי בלבך, קטן הידוע להתחטף — חי במציאות, קטן הפתחל לדבר — אביו לומדו תורה ויראת שמים, מלמדו קריאת שם ששהיא יסוד אמונה וכו' וכו'; כי מגיל קטנותם צריכים להרגיל את הילדים במצוות, ואל תאמרו שהם עדין קטנטנים ויש להם זמן, לא ולא! בכל שהם צעירים יותר, צריכים כבר

לְחַגָּכִים לְמִצּוֹת, לְלִמּוֹד תּוֹרָה, לְאֶמְוֹנָה בַּמְּקֹדוֹשַׁ־בָּרוֹךְ־
הַוָּא, לְהַנִּיחָם וְלְהַשְׁרִישָׁם אֶת כֵּל יִסּוּדֹת הַיִּהְדוֹת; וְכֵל
שְׁמַחְדִּירִים אֶאמְוֹנָה בִּילְדִים, בְּזָה מַחְדִּירִים בָּהֶם בַּטְחוֹן
עַצְמִי, כִּי יַלְדֵי הַמְּקֹבֵל חַפּוֹךְ שֶׁל אֶאמְוֹנָה בַּמְּקֹדוֹשַׁ־בָּרוֹךְ־
הַוָּא, קֹוֹנָה לְעַצְמוֹ בַּטְחוֹן עַצְמִי, כִּי בַּרְגָּעַ שְׁהַיָּלֵד מַאֲמִין
בְּאַלְקִים חַיִים, וַיַּדַּע שִׁישׁ בּוֹרָא עוֹלָם, הַמְתִיחָה וּמַמְקִים
וּמַהֲוָה אֶת כֵּל הַבְּרִיאָה, זֶה מַכְנִיס בּוֹ בַּטְחוֹן עַצְמִי,
שָׁאַנוּ פּוֹחֵד מַאֲפָר אַחֲרֵי רַק מַמְּקֹדוֹשַׁ־בָּרוֹךְ־הַוָּא. בַּרְגָּעַ
שְׁשַׁׂולְלִים מַהְיָלֵד אֶת הֶאֱמֹנוֹנָה, הַוָּא מַאֲבֵד אֶת בַּטְחוֹנוֹ
הַעַצְמִי, כִּי רֹואָה יַלְדִים מִצְלָחִים יוֹתֵר מִמְּנָיו, וְזֶה אֲשֶׁר
שׁוּבָרוּ, לְאַבְּגַן אָם יַלְדֵי מַקְבֵּל חַפּוֹךְ שֶׁל אֶאמְוֹנָה, וּמַזְכִּיר
תִּמְדִיד אֶת שֵׁם הַשָּׁם, וַיַּדַּע תִּמְדִיד לְבַקֵּשׁ מִמְּנָיו יִתְבָּרֶךְ
כָּל הַצְּطָרְכוֹתָוּ, זֶה בָּוֹנָה אֶת פְּרָדִימִתוֹ וְאֶאֱמֹנוֹתוֹ. לְזֹאת,
בְּנִי וּבְנָותִי הַיִּקְרִים! אֶל פְּמַשְׁכוּ אַחֲרֵי רַוֵּת הַזָּמָן, אַחֲר
רַוְוחֹת רַעוֹת הַגּוֹשֶׁבּוֹת עַתָּה, רַוְוחַ שֶׁל כְּפִירֹת
וּאֱפִיקּוֹרָסּוֹת, שָׁאַינְיַ מַזְכִּירִים שֵׁם הַ/, וַחֲמָנָא לְאַלְןָ,
בְּאַיִם שַׁׂוטִים וִיסְכָּלִים וּנוֹתְנִים דָּרְכִים בְּחַנּוֹה, בְּשָׁהֵם
בְּעַצְמָם מַלְאִי מִדּוֹת וּמִתְאוֹות רַעוֹת, עֹשִׂים דָּבָרִים
מִשְׁקָצִים וּמִתְעַבִּים, מִסְתֹּוּבִים בְּרַחֲבוֹת כְּחִיוֹת הַשְּׁלָה,
גַּטּוֹלִי מִדּוֹת נִירְסָן, חַסְרִי דָּרָךְ אָרֶץ וּמַנְגָּגֹת נָאֹתּוֹת, הַסּוּ
יַתְגִּכְוּ אֶת יַלְדֵינוּ? ! הַסּוּ יַתְגִּנְוּ לְהַמְּחַפּוֹךְ ? ! בְּשָׁעה שְׁהָם
בְּעַצְמָם רְחוֹקִים מַחְפּוֹךְ טָהֹור וְאַמְתִּיא. לְזֹאת, בְּנִי וּבְנָותִי
הַיִּקְרִים! "חַפּוֹךְ מִצְלָחָה" זֶהוּ רַק חַפּוֹךְ שֶׁל תּוֹרָה

ומצוות, חנוך של אמונה, להחדר בילדים אמונה בהקדוש ברוך הוא, להחדר בהם מה מופר לעשות ומה לאו, ועל הילדים להבין את זאת, ילדים צרייכים לשמע את המלה לא, עליהם לדעת שישנם דברים מהונעים מהם, ואף שמשתוללים וצורחים, מתחברים ימאימים על ההורים, חס ושלום, אסור להכנס להם, אלא להגביב נוכחה — לא במכות ולא בהשפלות, אלא על ידי הסברה: "ילדים, אסור למלח שבט, כי הקדוש ברוך הוא צוה לך. אסור להדקיק אש, כי לך צוה הבורא יתברך שמך, וגם אנו מתנהגים לך, אנו יראים ממנה יתברך, כי המחלל שבט — ענשו סקללה, ולא יועיל שום דבר, ואינו רוצים להזכיר, חיללה, במיתה משגה, לזואת עליינו לקבל על עצמנו קידשת השבט. כמו כן אסור לאכל טרפוות ונבלות, כי כן צוה הקדוש ברוך הוא, אף שהמאכל פאונה לעיניים, ונשמר מאי לא עבר על צוויו יתברך, כי איןנו רוצים לוחלות באיזו מחללה, רחמנא לאצלן". ועוד בנהנה וכנהנה מסבירים לילד בפה כל דבר ודבר, ונמנעים بكل האפשר מהכאה בידים וכי, ושותרים על אפוק — לא להתגוז ולא ליצאת מהבילים. מצד אחד על ההורים להיות פקיפים בראעם, וכל אשר אומרם — זה זה! ולא להכנס. מצד שני עליהם לילך בדרכך רחמנות, ביד רפה, להבין גם את שכל הילדים, שהם עדין רפואיים ושביריים, ואי

אפשר להם לקלט בגיל שנתיים, שלש וארבע, מה שההורם מבינים את זאת, איזי מוכחים בעיליל, שגם שכלם לא בגר עדין. כי זה יסוד ב"חנוך מצלה", שעל ההורים להבין מה טוב ומה רע, מה חישך ומה אור, מה מפרק ומה אسور. זאת, בני ובנותי היקרים, ראו לתוכך את עצמכם תחליה, ראו אתכם לחזור בתשובה ולקים תורה ומצוות, ראו אתכם לשבר את מדותיכם הרעות, וכך תוכלו להחדיר אמרך גם בילדיכם, שאסור לעשות כך וכך, ומפרק לעשות אחרת, זה טוב בעבורכם וזה רע, זה אור בשבילים וזה חישך. וככאשר פרגilio עצמכם לחנק נילדיכם בחנוך טוב, תונכו לנחת מכם, וילדייכם יגדלו בריאים בנפשם ובשכלם, אשר זה התענוג הגדול ביותר לאדם — כשותחה לבנים פקחים וממשמעים. ואימתי הילדים ממשמעים? כשההורם יודעים לומר להם לאו. כי פעמים רבות על הילדים לשמע מליה זו: אسور! לא! ובכאשר הם נוכחים לראות שיש סכיבם הגבילות, אף שאיןם מבינים בתחליה מדווע אسور לעשות כך?! מדווע אסור לילך מאחר בלילה לבד?! מדווע יש לילך לישן עטה ולא بعد שעות מספר?! אבל מקימים אתמצות ההורים בלי להבין, ואר שגנונים למשתם ברכי רב, גם שבלילה הראשון, השני וכני? יהי' קשה, אבל אמרך יבגע. ודעתי לבון, שאricsים

לעתה חיל בchanukah טוב בגיל צער, אין יכולם לבוא לילדיים בגיל חמיש עשרה יש שעשרה ולהתחליל לunganם, כי זה מאחר מדי, "chanukah מצח" ארכיכים להתחליל בילדים, כשהם קטנים עדין, אבל לא לנשות להשיג את chanukah בהלקאות ובഫלוות, כי זה גרווע מהפל, וויבילם אל ספר אבדון, אלא ראו לחנוך ילדיכם בונחת גיסא, והפל משפט על יסודות של תורה ומצוות, חנוך של אמונה בהקדוש ברוך הוא, ועל ידי זה תרוו רב נחת ואשר מלהם.

ב.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, אשר "chanukah מצח" לילדיים פליי באב והאם, פפי שההורים מתנהגים, בן הילדים מתנהגים; אי אפשר לצפות מהילדים, שייהיו טובים יותר מההורים, אם ההורים מנבלים את פיהם, מקללים זה את זה וכןו, מה רוצים מהילדים — שייהיו אחרת? אם ההורים רבים ביניהם, מגביהם ידים, רחמנא לישובן, זה על זה, מה מצפים שהילדים יהיו אחרת? בן הילדים מתקים את הוריהם, ומה שרוואים בבית, בן הם עושים. חכמינו הקדושים אומרים (ספהנו): שותמא דינוקא בשוקא או

דָאַבּוּ אֹ דְאִימֵיהַ ; אָם שׁוֹמְעִים אֶת הַבָּן אֹ כְּבַת לְדָבָר
דָבָר מְגֻנָה, דָעוּ לְכָם, שׁלְשָׁמְעוּ אֶת זֹאת — אֹ מְהַאֲבָ
אוּ מְהַאֲמָם. לְזֹאת, בְּנִי וּבְנוֹתִי הַיּוֹקָרִים ! "חַנּוּךְ מְצָלָח"
מְלֹוי בְּכָם, אָם רְצֹונֶיכֶם בְּיַלְדִים בָּעֵלִי דָרְךָ אָרֶץ, מְחַנְכִים
בְּ"חַנּוּךְ מְצָלָח", רְאוּ לְמִגְנָה עַצְמָכֶם תְּחִלָה. עַל הַאֲבָ
וְהַאֲמָם לְהַשְׁמָר לֹא לְרִיב בְּינֵיכֶם, לֹא לְקַלֵּל זֹה אֶת זֹה,
לֹא לְדָבָר בְּשֶׁפָה רְחוֹבִית, וּמְכָל שְׁפָן לֹא לְגַבֵּל אֶת הַפָּה
בְּקַלְלוֹת וּבְדוֹמָה, אָזִין תְּהִיוּ מְבֻטְחִים שְׁבָנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם
אָף פָעֵם לֹא יַדְבְּרוּ בְשֶׁפָה לֹא נִקְיָה ; כִּי כְּשַׁהַיְלָדִים
רוֹאִים שַׁהֲאָב אוּ הָאָם גּוֹנִיבִים, וּעוֹשִׂים מְעַשִּׁי שְׁחִיתוֹת,
וּמְרַמִּים אֲחֶרֶים, גּוֹזְלִים וּעוֹשִׂים כָל מִינִי עֹולָ, מָה הֵם
רוֹצִים שַׁהַיְלָדִים יְהִיוּ אַחֲרַת מַהְם ? ! בָלָא מָה שָׁרוֹאִים,
זֹה הֵם עוֹשִׂים. לְזֹאת, בְּנִי וּבְנוֹתִי הַיּוֹקָרִים ! "חַנּוּךְ
מְצָלָח" הוּא רַק כְּשַׁהֲאָב וְהַאֲמָם מְתַחְנֶנִיכֶם קָדָם, מְתַקְנִים
מְעַשְׁיָהֶם תְּחִלָה ; כִּי כְּשַׁהַהֲוֹרִים מְתַנְהָגִים בְּמִדּוֹת
וּבְהַנְהָגֹות טוֹבוֹת, וּמְדָבְרִים בְשֶׁפָה יְפָה וּבְדָרָךְ אָרֶץ,
וּמְקוֹדִים לְפָנֵי כָל ذָבָר : בְּבִקְשָׁה, סְלִיחָה, תּוֹדָה, כַּפָּ
יְתַנְהָגוּ הַיְלָדִים. כִּי הַתַּנְהָגֹות הַיְלָדִים פְּלִימָה רַק כִּפְיָ
הַתַּנְהָגֹות הַהֲוֹרִים. לְזֹאת, בְּנִי וּבְנוֹתִי הַיּוֹקָרִים ! עַלְיכֶם
לְחַזֵר בְּתִשְׁוֹבָה, לְשִׁמְרָה שְׁבַת וְלֹא לְמַלְלָה, וְאֵז תְּהִיוּ
מְבֻטְחִים שָׁגַם יַלְדֵיכֶם יְשִׁמְרוּ שְׁבַת. וְאֵם אַתָּם روֹאִים
שַׁיְלָדִיכֶם אִינָם שׁוֹמְרִים שְׁבַת, אֶל תֹאמְרוּ : הַלָּא אָנוּ
שׁוֹמְרִי שְׁבַת, וְכִיצְדֵד בָּאָה עַלְינוּ צָרָה בָּזָו, שַׁיְלָדִינוּ

מחללים אותה? אלא במרקח הוא שabeiיזו נקודה
ובחינה השבת קלה בעיניכם, ואינכם מכבדים אותה
בראווי, ומולזלים בה וכו', כי אם כי רואים ילדים,
שהשbat יקרה וחשובה בעיניכם, ואתם מקבלים אותה
בכבוד וכו', לא היתה נכנסת בהם מששבה לעובה
ולמלחלה. וכן בכלל מצוה ומצוна, אם הבן הניתן תפליין
עד עתה והפסיק, בסימן שראה את האב מולזל במצונה
זו, וכך שמניהם תפליין, אבל מדבר בשעת עשות וכו',
ועל-כן החל אף הבן לזלزل בה. כי אם האב היה
מקפיד עלמצונה זו, וכך פעם לא היה מדבר בעת
עשיתה, גם הבן היה נזכיר בה מודע. וכן בשני ילדים
אוכלים טריות ונבלות, ונצפת לבכם בקרובכם, דעו
לכם, שאו האב או האם גם-כן אוכלים טרי, או שאינם
מדקדקים באכילת פירות, ואוכלים בכלל מסעדה, וכל
מגיני מאכלים, בלי לברר אם הקשר ראיי ומהדר. כי
הילדים מחקים את הוריהם, ומה שרוואים אצלם —
עוושים. על-כן אם רצונכם ב"חנוך מצלח", ראו למגע
את עצמכם, וחוורי בתשובה שלמה אליו יתברך,
ותקפידו שמצוותיו יתברך תהיננה חשובות בעיניכם.
וראו לשמר את השbat, להקפיד על כשרות המאכלים,
לכבד את הוריהם, וזה גם ילדיכם יכבדו אותם; כי אם
ההוריות מולזלים בהוריהם, אם האב מולזל בהוריו
ואינו מבדקם, אם האם מולזלת בהוריה, ואיןיה

מכברם, מה אפס רוזאים שילדייכם יכברו אתחטם ?!
 הלא הם מתקים אתחטם, ובזיהוק פפי שאפס עוזים
 להוניכם, בן הם עוזים לכם. לזאת עקר "החינוך
 המצליח" — וזה רק לטענו את עצמכם, אשר או מAMILA
 הילדים יהיו מוחנים, ותרשו מהם רב נחת. וכך אומרים
 חכמינו הקדושים (ברכות יג): אגמירו בנייכו תורה, כי
 היכא דלייגרטו בהו; תלמדוי את הילדים תורה, כדי
 שתמיד יגרטו בתורה; אם הבן רואה, שהאב פמיד
 לומד תורה, לבסוף גם בו נכנשת תשיקה עצומה ללמד
 תורה. כשהabitת רואה, שהאם מכבדת את האב מפני
 שלומד תורה, ומחייב לה שישוב מבית-הכנסת וymbith-
 המדרש, אין גם היא מעשה כן. וזהו שאומרים חכמינו
 הקדושים (ברכות י): נשים במא依 זכין ? באקרויי בנינו
 לבי בניתה ; שמוליכים בניהם לבית-הכנסת ; כי הפת
 מחקה את אמה, ורק רואה שאמה מכבדת את האב
 ומצפה לשובו מבית-המדרש וכו', בן כשבן רואה
 שהאב מכבד תלמידי חכמים, וחוובות אצלו תורה
 ומצוות, גם הוא יעשה כן. לזאת, בני ובנות היקרים !
 אם רצונכם ב"חינוך מצלה" לילדיכם, ראו לטענו
 עצמכם, על ההורים לחתוך עצם תחולה, לא לשקר, לא
 לניב, לא לעשות עול לזרילת, לא להחלוץ מהתוצאות,
 רחמנא לצלן, ואז תהיו מבטחים שגס בניכם ובנותיכם
 ילכו בדרכיכם, ותהיו הבי מצלים במלחיכם. כי "החינוך

"המצלה" ביטר, זה ה' חנוך עצמי, כשהוא מתחג אֶת עצמו במדות טובות ובהנחות ישרות, על-ידי-זֶה יש לו ילדים מצלים. לא-כֵן אם הוא משקר, מנבל את פיו, ועוֹשָׂה כל מיני צחוק מהבריות, כיצד רוצה שיוציאו יולדיו? ואומרים חכמינו הקדושים (ליקוטי משלוי תקון) על הפסוק (משל יג, כד): "חוּשָׁךְ שְׁבַטוּ שׁוֹנוֹא בָּנוֹ", וכי יש אדם ששוֹנוֹא בָּנוֹ? אלא מתחזק שאינו מוכיחו על התורה ותקבמה ועל דרך ארץ, תמיד לשונאו, אבל אם מוכיחו — עתיד לאחבו. כי האב והאם אסור להם לرحم על ילדיהם ולהניחם להסתובב בועלם, לחלל שבת, וליליך עם חברים רעים, ולזולל במצוות, כי אז יהיה אשימים בדור, ונישואו בתוצאות עתידם, ובזה מגלים, ששונאים הם את ילדיהם, כי אם הם אוֹתָבִים אוֹתָם, עליהם לחייבם ללמד תורה ולקים את המצוות, אשר זהו "חנוך מצלה". אסור לומר: "על מה ולבת אכenis את ילדי בחנוך תורני? מה יצא לי מכך?" אל תאמרו כן, כי אם רצונכם בילדים טובים, תמסרו נפשכם לפקנישם למוסדות חנוך תורניים, שפלמים שם תורה השם, ואז תהיי בטוחים שה"חנוך מצלה", לא-כֵן אם אַת מכניסים אותם במוסדות חנוך שאין מזקירים שם שם השם, רחמנא לא-צלו, ואין שם יראת שמים, אל תתפלאו שיצאו אמר-כך לתרבויות רעה, שם ישמר, ויסטובכו עם ספדים, ויבלו אֶת הזמן בין יושבי קרגנות וכוכו; כי

חנוך מצלה

פה

עקר הchnוך הפלחה ביטור — לחגכם בדרכו התורה
וਪצחות, ועודין לא מאחר, הכניסו ילדייכם במלמדוי
תורה, שלומדים שם תורה, בכתיב-ספר חרדיים
שלומדים בהם צניעות ומצוות עם הבנות. חסוי וחללו
על ילדייכם, אל תאמרו שהם עדין קטנים, ויש להם
זמן, לא ולא! "חנוך מצלה", בשפתהילם בו
בקטנותם. וחכמינו הקדושים אומרים, שפתחתפם את
הילדים במצוות ערובין, לא גמנעו בני ישראל מלשלוח
ערוביהם ביד בנייהם ובנותיהם הקטנים, כדי לחזקן
מצוות ערובין היא מדרבנן, ואף בה גוזרים
ההורים לחגך ילדייהם, להראותם מהי שבת, מהו ערוב,
ובמקומות שאין ערוב, אסור להוציא מרשות לרשויות, על
אתמת פמה וכמה במצוות עשה, אומרים חכמינו
קדושים (סנה מב): קטן היודע לנגע — חיב בולוב,
להתעטף — חיב ביצית, היודע לשמר תפlein —
אביו לוקח לו תפlein, קטן היודע לדבר — אביו לומדו
תורה. לכן, בני ובנות היקרים, אם רצונכם ב"חנוך
מצלה", השפדו מאי להכניס ילדייכם במלמדו תורה
ובביבת-ספר שלומדים שם תורה השם, ואז תהיו
מברחים שהיו לכם ילדים מצלים. התבוננו מה קורה
היום עם הנער, אשר מגיל אעיר עוזים כל מיני
מעשים מגנים, זבל ולכלול, מסתובבים בחיות השדה,
בליל דרך הארץ, מקללים כל עוגר ונשב, עד שגונבים

ונגוזלים, מסתובבים עם ספינים, ה לשם ישמר, ונוטלים סמים. מודיע מטעו את עצמכם? הלווה רצונכם שלידיכם גיעוג, חס ושלום? חמלו וחוסו על ילדיכם! והכניותם במוסדות לפוד חרדים, ואני תהיו בטוחים שהיה להם "חנוך מצח"; אשורי המכניות דברים אלו לחוץ לבו, ואז ירוה רב נחת מבנייך ובנותיך עוד בעולם הנזה, ומכל שגן וכל שגן איזה נחת יהיה לו בעולם הפא; אשורי ואשורי חלקו!

תם ונשלם, שבך לאל בזרא עולם!

תפללה נוראה ונפלאה להצלחת הילדים

העתק מספר "בית תפלה"
לרבנן אליעזר פאפו ז"ל

רבונו של עולם, אלهي האבאות, יושב ברובים, עוזה
זכרות עם כלבשר ורונית, הריני בא לפניך
בבשחת פנים, בחרפה וכלהמה, כי דלותי מאד וחרפתך כל
טוב, וחושש אני, פון, חם ושלום, יהוי חטאתי מוגעים
הטוב ממני. במה אלדם פניהם, יהוה אלהי, יודע אני

בעצמי, שאין بي לא צדך ולא בשר ולא תחנה בתוקנות,
אין לי אלא להשען על רבינו רחמייך וחסדייך, כי אתה
שומע תפלה כל פה. עלייכו באתי בלב נשבך ונרכח
להפלי תחנתי לפניה, אולי יישר בעיניך לרchrom עלי בגדי^{חסידיך.}

אגא האל, אב הרחמן, זבני שיתקים זרע, ולהוליך עוד
בניים ובנות, זרע של קימת, זרע קרש לעבדותך
ויליראתה, ויהיו בני וכל יוצאי חלאי וכל צאצאי עמדך
ישראל תלמידי חכמי, שלמים במדות ובדרגות ובכל
מגני שלמות, בישנים, רחמנים, גומלי חסדים, ויהיה
לכם לשון למודים ו דעת נבונה ומינשבת, ויהיו זהירים
וזוריינים במצוות, ולא יבעטו ולא יכעיסו, ולא יחתאו
לה, ולא לבရיותה, וימצאו חן ושכל טוב בעיניך
ובענבי בריותה כל ימיהם לעבדותך. ויהיו בנוינו
שלמים בגופם בלי שום מום, ותצלם מפל חלי ומפל
באב ומפל מחוש ומחלה, ויהיו בריאים וחזקים כל
ימיהם לעבדותך. ויהיו בנוינו עוסקים בתורה לשמה,
מלאים יראת יהוה, ורבאים בד תדר, מאמנים בכל
שלם בכל התורה וברברי בבל ורבורי טופרים ומקלים
אותם. ויהיה להם רחב לבב ושכל טוב להבין, וכיראה
טובה, וחושים בריאים לעבדותך, ואהבה וחשך ורצון
בתורת יהוה, ובת יהגו יומם ולילה, ולא יצא עליהם שם

רע, ורביה רעה לעולם, ויהיו אחים למעלה ונחמדים
למפהה, כל רואיהם יכירזם, כי הם זרע ברך יהוה.

ויהיו בניינו פשוטי ויתים סכיב לשלהגנו. ותאריך
שנותי ושנות אשתי בטוב ובנעימים, ונזהה
לגדיל בנו על התורה ועל העכוזה, ונשמה ביוצאי
חלצינו בראשותנו אותם עושים רצונך ברצונגה, ותיאל
את זרענו מעין הארץ ומיאר הארץ ומחלאים רעים
וממקרים רעים ומעניות, ומכל הארץ המתרגשות
לכוא בעולם. ויקים לנו מקרה שכתוב: אשר בנו
בנטיעים מגדלים בעוריהם בנותינו בזויות מהטבות
tabnith haibl. מזינו מלאים מפיקים מזון אל זו, צאננו
מאיליות מרובבות בחוץותינו. אלופינו מסבלים אין
פרץ ואין יוצא ואין צוחה בחוץותינו. ולא ימוש
ספר התורה משינו ומפי זרענו וזרע זרענו עד עולם.
ויהיו בנו מורי הוראות ישראל בישראל, וכל
מעשיהם יהיו לשם שמם. ויהיו עזנים וסבלנים שבעים
רצון ומלאים ברבבת יהות, לא יבשו בעולם הזה ולא
יכלמו לעולם הבא.

אל מלא רחמים, זכו לנו ולזרענו, שנולד בנים ובנות,
ולא ימות שום אחד מזרענו בחינוי. ונכח נשים
לבניינו, ולא ימותו נשותיהם בקדר שניים, ונזהה להשיא
את בנותינו לאנשים מהגנים, תלמידי חכמים וצדיקים,

ויאריכו שנותיהם עם בעלייהו. ויהי רצונו מלפניך יהוה אלדינו ואלחי אבותינו, שתזמין לכל אחד מבני את בת זוגו ולכל אחת מבנותי את בת זוגה המיחד לכל אחד מהם, ולא ירחוי לפני אחרים, חס ושלום, ויהיה זוגם עולה יפה. והשבענו בין איש לאשתו אהבה ואחות, שלום ורעות, ויהיו מברכים בכל הברכות ומצלחים בבני, חי ומווני, ובכל מיניazelחות לעובדתך, ושמרו את אות ברית קדש בקרשה ובטהרה, ולא תצא תקלת מתחת ידיהם, ולא שום דבר שאיננו מתקין, ולא יתגngle חובה על ידיהם, ולא יצטרכו לבריות, ונזפה לראות בשמחתם, ולא יהיה בהם אקר ועקרה ומשבלה, ולא יאצבו ביד אחרים, חס ושלום, ויהיו שוקעים בקהל אביהם ואבם ורבניהם, ואח קטן ישמע לגדול, ויהיה טוב ונעים שבת אחיהם גם יחד באחבה רעה. ונשותיהם תהיננה נשמעות להם, ועוזרות אותם לעובדתך, ולא יארע להם شيء דבר חמטריד ומונע מעובדתך, ויהיו הכל מאמצים את פיהם לעובדך וליראותך. ובכנותינו תהיננה יפות, נאות במשיחון, צנאות זוריות ולא עצלניות ולא דרכניות, ותהיננה ברינו יפה לשורת ולשוער לבטילו לעובדתך, ותהיננה אדרניות חסידות, סבלניות מצערות במדאות טובות, ותהיננה שלומות בלי שום מום, ותמאנה חן וshall טוב בעיני בעלייהו. וברך משחה ידי, כדי שאזמה לתרבות להן מתר ימתן, ומן

ויצאו פירות טובים זוכים ומוצאים לכל ישראל, ותזוננו
לנו וילזענו לשבען בכבוד הארץנו ארץ הקדשה,
ותחזינה עינינו בשובך לנצח ברחמים.

וთנו לנו ולכל זרענו עד זבולא בתריותא שלמא
לעבזרתך, וחתוץ בעיניך לעבזרתך ונחת רוח
לפניכם בפה כבודך, ותתקין נפשנו רוחנו ונשפטנו עשה
עמננו. לא לנו ידו לא לנו, כי לשמדך תן כבוד על חסידך,
על אמתך, שמה נפש עבדך, כי אליך אדרני נפשי אשא,
אליהיך בטהותי אל אכושה, אל יעצלו איזיבי לי. ענני
יהוה ענני, אל תפנו לרשותי ואל תמנע טוב ממעני, כי לא
בצדותי אני משיל תחנתיכם לפניה, כי על רחמיך הרבים,
ולא להנאתי אני מבקשך, רק לעשנות רצונך אלהי
חפצתי, לעשנות נתת רוח לפניכם בפה כבודך.

אנא אהייה אשר אהיית, עשה עמנוי צדקה וחסד למן
שכם הגדול, זמלא משאות לבנו לטובה
לעבזרתך. עשה למן אבותינו הקדושים: אברם, יצחק
וישראל עבדיך, ולמן אמותינו הקדשות: שרה, רבקה,
רחל ולאה. ויהיו הענפים הדומים לשרשם. עשה למן
משה ואחריו, יוסף ודוד, ולמן כל הצדיקים ותחפידים,
זוכותם יגנו علينا. ותנו שקר טוב לכל הבוטחים בשמדך
באמת, ושיט חלכנו עמם אם לא בזכות — ברחמים.
יהיו לרצון אמרפי וחותמו לבי לפניך יהוה צורי וגואלי.

קינגרטס

חַנּוֹךְ אָמָתִי

יגלה איך לחנוך את ילדיו בחנוך טוב,
בחנוך אמת, ויאליהם בזה עם ילדיו, ויגדלוי
בראים בונפשים ובשקלם, וימצאו חן בעין
כל, ויצליחו כל ימי חייהם.

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבינו הקדוש והנורא, אור הגנו והպון
ובצינה קדישא עצה, אדרוננו, מורהנו ורבינו
רבי נחמן מברסלב, זכותו גן עליינו
ועל-פי דברי פלמידו, מורהנו
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל זו לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו גן עליינו
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמיינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזוהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עה"ק ירושלים תובב"

מוֹתְרָא"שׁ נ"י אמר : חנוך אמתה לילדיים מתחילה עם
עצמם, כי שהאדם מתגלה, בן יתגלהו ילדיו, אם הוא
ישمر על עצמו ולא ידבר לשון-הרע, רכילות,
ליצנות, נבול פה, ולא יגנב ולא יעשה עול להולתו,
ויהיה איש טוב ובצל חסד גדור, אמי מפילה יהיה פה
אל ילדיו, כי האב הוא דמות ודוגמא לילדיו, ולגן
חנוך אמתה מתחילה עם עצמו.

(אמרי-מוֹתְרָא"שׁ, חלק ב', סימן תשיא)

קונטראס

חנוך אַמְתִי

.א.

בָנִי וּבָנוֹתִי הַיּוֹקָרִים! עַלְיכֶם לְדִעָת, כִּי עֲקָר הַחֲנֹוק
לְמַגֵּן אֶת יְלִדֵיכֶם פָּלוּי כַּפִּי שָׁאָפָט מְחֻנְכִים אֶת
עַצְמָכֶם; כִּי אֵי אָפָשָׁר לְמַגֵּן אֶת בָנָיו וּבָנוֹתָיו, אֶלָּא
כַּשְׁמַתְגֵּן עַצְמוֹ תְּחִלָה; הַיָּנוּ שְׁמַתְגִּכִים אֶת
הַיְלָדִים, עַל הַהֲזָרִים לְמַגֵּן אֶת עַצְמָם, כִּי אֵי אָפָשָׁר
לְתַבְעַ מַהֲלָדִים שִׁיחַנְתָּנוּ בְצָורָה הַוּלָת וּגְאוֹתָה,
בְשֻׁעה שַׁהֲזָרִים עָדֵין לֹא חָנַכוּ עַצְמָם. "חַנּוּך אַמְתִי"
הוּא כַּשְׁהַהֲזָרִים מְרָאִים דְגַםָא חַיָה לְיַלְדֵיכֶם. אָכְלָ אָם
הַהֲזָרִים מְזֻלָּזִים בְמִצּוֹת, חַס וְשַׁלּוּם, אוֹ בְקָרְשַׁת
שְׁבַת, מְקַלִּים בְּלִמּוֹד תּוֹרָה אוֹ בְתַפְלָה בְצָבוֹר, מַה הַם
רוֹאִים מַיְלָדֵיכֶם? הַלֹּא זֶה אֲשֶׁר הֵם רֹואִים בְּבֵית!
כְּשַׁרְוֹאִים שַׁהֲזָרִים אֵינָם מְנַקְדִּקִים בְמִצּוֹת, אֵינָם
מְתַפְלִילִים בְמַנִּין, אֵינָם לוֹמְדִים תּוֹרָה, מַה יָכֹלִים לְתַבְעַ
מַיְלָדֵיכֶם? וְכִיצְדֵד תַּפְגִּיס בָּהֶם קָרְשָׁה זוּ? לֹזָאת, בָנִי

ובנומי היקרים, אם אפס רוצים לחייב ילדיכם ב"חנוך אמיתי", התחילה לחייב את עצמכם; כי אם הבועל והאשה בענסים ונכנסים בעצבים, גם ילדיהם יהיו בענסים ועצבניים, ולא יסתדרו בחברה. כי הכל מתחיל בבית. "חנוך אמיתי" הוא מפני שהורים מוחנים את עצמם, אם רוצים באמת לחייב ילדים בראים בנפשם ובשללם, עליהם לחייב את עצם תחלה; אם ישמרו ההורים את פיהם ולא יגלו מה זה, לא יקללו זה את זה, ידברו בונחת ובדרכ ארצן, באהבה ובקבוד ובקבינה יגדית זה לזו, אזי יראו איך ילדיהם יגדלו מוחנים ב"חנוך אמיתי" של אהבה ובקנה בגדית עם הזולת, וירשו מקם רב נחת דקומה.

ב.

בני ובנותי היקרים! "חנוך אמיתי" עם הילדים הוא רק בדרך הדברים, וצריכים לדבר הרבה עם הילדים, לדבר ולדבר, להסביר ולהסביר, אף פעמי אשור להסביר ילדים עליהם, אסור להזכירם. הסבה שטפים אוותם איננה מטעמי חנוך, אלא מלחמת עצבים, כשהאב או האם עצבניים, מוציאים עצביהם על ילדיהם, ומפיקים אוותם ללא חנוך, וחושבים שהילדים יהיו כך ממשמעים, ואינם קולטים, כי על ידי הפתוח אין

מחנכים יְלִדִים, אֶלָא הַוּרִים אֲוֹתָם לְגַמְנִי, וְהַילֵד או
הַילְדָה יַגְדִלוּ פְּרָאִים וּמְפֻרְעִים בְּדַרְכֵיכֶם, וּמְשֻׁחְתִים
בְּמַדְותֵיכֶם; כִּי עַל-יָדֵי הַפְּאֹת אֵין מְשִׁיגִים מְאוֹמָה,
אֶלָא מְאַבְדִים אֶת הַילְדִים, עַד שְׁנַעֲשִׂים מְפֻרְעִים,
וּנְכֻנִים בְּתוֹךְ עַצְמָם, וּמְתַחְלִילִים לְפַחד, וְשָׁאָר תֹּזְאָות
רְעוּות וּשְׁלִילִיות יוֹצָאות מִהַכְאֹות שְׁמַכִּים אֶת הַילְדִים,
וּלְבָסּוֹף מְאוֹמָה אֵין בַּיָּדָם, כִּי הַילְדִים מְתַפְּרָעִים עוֹד
יוֹתָר, וּנְعַשִּׂים חִצּוֹפִים. לֹזָאת, בְּנִי וּבְנוֹתִי הַיקְרִירִים! אֲםָ
רְצׂוֹנָכֶם לְתַת "חָנּוּךְ אֶמְתִי" לְבָנֶיכֶם וּבְנוֹתֶיכֶם, תִּשְׂתַּחַדְלוּ
מִאָד, שְׁתַחַתְהִיה לְכֶם סְכָלְנוֹת אֲלֵיכֶם, וְחוֹרִידָוּ עַצְמָכֶם
לְגִילָם, וַתִּזְבְּרוּ עַמָּקָם בְּשִׁפְתָּם וּמְסִבְרָוּם בְּנָחָת. וְאֶת
שָׁאַנִי יָדַע שְׁפָרָב הַאֲרוֹת וּהַיְשָׁוִרִים, הַחֲזָכוֹת
וּהַשְּׁפָלוֹת שְׁעוֹבָרִים עַלְיכֶם בְּמַיִם, אֵין לְכֶם סְכָלְנוֹת
בְּעַבוּר יְלִדִיכֶם, אֶבֶל אֵין זו סְבָה לְהֹזְצִיא אֶת הַעֲצָבִים
עַלְיכֶם, כִּי הַמְּפַנֵּה הַכִּי יְפָה שְׁהַקְדוֹשָׁ-בְּרוּךְ-הָוּא גַּמָּן
לְאָדָם הִיא יְלִדִים. יְלִדִים הֵם יְהָלוּמִים, אֶבֶל צָרִיכִים
לְלַטְשָׁם, אוֵי לִיְהָלוּם בָּזָה שְׁמַכִּים עַלְיוֹן, אֲשֶׁר אָז יִשְׁבַּר
וַיַּחֲפֹר, וּמְאַבְדִים הַוֹּן תֹּועֶפות. כֵּן הַדָּבָר לְגַבֵּי
הַילְדִים, אֲשֶׁר גְּדָמִים הֵם כִּיְהָלוּמִים, וּצְרִיכִים לְלַטְשָׁם
וְלֹא לְהַפּוֹתָם וְלִשְׁבַּרְתָּם, שָׁאָז מְאַבְדִים הַוֹּן רַב. וְכִמוֹ
שְׁבָלְטוֹשׁ יְהָלוּמִים צָרִיכִים סְכָלְנוֹת רְבָה בְּעַבוּר כָּל
יְהָלוּמִים, עַד שְׁמַנְקִים אָזֶה, וּיוֹצֵא נֹצֵץ לְהַפְלִיא וּכְיוֹן,
וְעַד שְׁנַפְּתָן לְשִׁבְצָו בְּמַכְשִׁיט, אָזְרָךְ זָמָן רַב, אֶבֶל בְּאַשְׁר

כבר מוכן ושבצוהו באיזו טבעת וכדומה, באיזה חן, יפי ואור יקרים היכולים פאר. באין ערך כלל הם הילדים, אשר אורף זמן רב עד שמלטשים אותם, מנקיים ומסדרים אותם, עד שרואים אותם חינניים, אשר זה האשר הכי גדול, אבל כמו ביהלום, שאריכים סבלנות רבה, וכי שחר סבלנות, איןו יכול להיות יהלומן ולהתעסק עם יהלומים, בן עם ילדים, מי שחר סבלנות והוא בעשן ורגנן, איןו יכול לחתך את ילדיו. "חנוך אמרתי" הוא רק על ידי סבלנות, כי ילדים צרייכים סבלנות הרבה, ובזה שאדם סבלן לילדיו, בזה מראה שאוהב אותם. וזכה שהוא סבלן יותר, בסימן שאוהב אותם יותר, לא-כן מי שמוציא עציבו על ילדיו, מכה אותם ללא הפוגה, ועל כל דבר פעות משפילים וצועק וצוחם עליהם, מבהם אותם ברבים, בזה מראה שהוא שונא אותם. ואל תהשבו אחרת, כי ילדים יגדלו בעלי מומים בנפשם, מלאי חסרונות ומדות רעות. אף הפל פלי בירכם, כי ה"חנוך האמתי" הוא רק על ידי סבלנות והדברות. ואף שאתה יודע שקשה לכם עד מאי, עם כל זאת הסתכלו על עתיד ילדים, כי סוף כל סוף מה ישאר מכם? רק ילדים, לזאת, בני ובנות תיקרים, אם רצונכם לזכות לה"חנוך אמרתי", היו סבלנים לילדים, ואף פעם אל תחלוץ מהם, אל תצחקו מהם, ואל תבאו אותם ובפרט ברבים,

ו אף שאטם מתחוננים לzechuk ונהלצָה, אין זה שחוק אלא מכך. ואם פקחו דברי לתוכם, תזוכו ל"חנוך אמיתי", לטעך את ילדיכם בchanuk נפלא, שייהיה לכם קרבה נחת ממן.

ג.

בני ובנותי היקרים ! עלייכם לדרעת, שעיקר היגיינה והטרחה שאדם גע וטורח בזה העולם זהו רק בעבור ילקיו, כל מה שאדם גע בזה העולם, תמיד חושב שככל טרחתו היא בעבור ילקיו, שלילקיו יהיה קל יותר מאשר לו. זאת, בני ובנותי היקרים, "חנוך אמיתי" איריך להיות למכלית אחת — איך להצליח עם הילדים ? איך נוכל להחפкар עם ילדי, עם בני ובנותי ? ועלייכם לזכור, שבנוי-אדם יעוזבו אחים, אפלו החבר הטוב ביותר שאתם בוטחים בו, לבסוף יעוזבו, וכי ישאר עמכם עד תם ? רק יולדיכם. בני ובנותי, הם בשר מבשרכם, עצם מעצמכם, זאת ראו ובןומי, הם ב"חנוך אמיתי", חנווק של אהבה, חנווק של לחונכם ב"חנוך אמיתי", רוחמו עליהם, כמו שאינכם רוצים שישפלו אותם, ילענו להם, יעשו מכם zchuk, בן אל פעשוו zchuk מילדיכם, ואפלו בדרך משחק, כי אין זה משליך.

כלל ועקר, באשר כל תשפלה שפְשִׁיףִילִים אֶת הַיָּדִים,
 כל לעג שלועגים להם אפלו בדרך משחק בעלה מא,
 עושה כתחם בונפס' הבן או הבת, ויגיע היوم שלא יוכלו
 למחל להם; כי אין משחק כזו עם ילדים —
 להשפלים, להעליכם, ומכל שפָן להפומות, אשר זהה
 רשות ואכזריות האגדולה ביותר. בני ובנות היקרים!
 ה"חנוך האמתיה" הוא רק להגביהם, להכניס בהם
 בשחון עצמי, פמ"ד להראותם את הדרך איך לעבר את
 זה העולם, ללמד אותם מוכמת החיים, לדבר עליהם
 באפן שדברים עם מבוגרים, אל מחשבו שלידיכם
 קטנטנים, כי אפלו קטני הקטנים יש להם שכל
 במבוגרים, אך השכל לא התפתח עדין, השכל גמד
 אצלם בכם, המדות טമונות בהם, אך לא התפתחו
 עדין. לזאת, בני ובנות היקרים! החנוך מתחילה עוד
 כשהם קטני קטנים, יש להם שכל גדול, ופוקחים הם
 מאר, אך לא יצא עדין מהכח אל הפעלה, אם מגדילו
 את הילדים בעודם פעוטים, תדברו עליהם כפי
 שדברים עם מבוגרים, ותשיבו להם פעם אחר פעם
 בסבלנות רבה, תונחו כיצד שכלם הקטן מתפתח,
 ויתהבר בגיל צער. אך הכל תלוי בכם. לזאת, בני
 ובנות היקרים! אם רצונכם לחלקם עם ילדיכם,
 משקיעו בהם, כי זהו עתידיכם, הם יישארו אצלכם, הם
 פמ"ד יאהבו אתכם, ובפרט אם משקיעו בהם, ותורידו

עצמכם אליהם, תסכלו את שובבויהם, ותדרשו שלדים
 ארכיכים להיות שוכבים, וזה בריא בעבורם, ולא תבחלו
 כשם מתרקרים ומשתוכבים, כי זה טעם הקリア,
 וארכובה מעורדו אותם, תשמהו אותם, אך בך בלבד
 פסבירותו לך מה מפר ומה אסור, אמי תראו "חנוך
 אמרת" מהו. הבנים והבנות אפלו שיתפרקו וישתוכבו,
 יישמרו משטיות ומבהלים, כי הסברתם להם מה לעשות
 ומה לאו, ולא זו בלבד, אלא הסברתם גם מודיע אסור
 ומודיע לאו; כי ארכיכים לחת לילדיהם הסברה ברורה
 ובירה. אם תחגכו את ילדיכם בחזקה בינה, זהו "חנוך
 אמרת". לזאת ראו, בני ובנותי יקרים, לרחים עליהם
 ועל עצמכם, אם רצונכם להצליח עם ילדיכם, פש��עו
 בהם, וזה השגעה בקיאות ומשתלמת. ואל תאמרו: "אין
 לנו סבלנות וכלת, אין לנו מתח וכחות", כי דברי שנות
 אלו. חתארו לעצמכם, אם רוצים לחת לכם עטה מיטמן
 יקר, הון רב, לא הניתם אומרים: "אין לנו עצבים,
 איןנו יכולים יותר, אנו מגביהים ידים, לכון מכאן, זאת
 מהחר", או שאור דבורי שנות ונבל, אלא ניתם
 רצים לטל את הון, וכל זמן שעשו לכם פחות, ניתם
 מלקטים אותו בשקים לבלי לאבדו. והנה גמן לכם
 פרדוש-ברוך-הוא מיטמן יקר — ילדים חביבים, בני
 ובנות יקרים, פקחים, ומקידכם הוא רק — סבלנות
 והשגעה, לסכל ולהשקייע בהם, אז תזכו להון תועפות.

אם הִיִּתְם יֹדְעִים כַּמָּה זָקְקִים הַילְדִים לְחֵם וְאֶתְבָּה
מֵכֶם, אֲםִם הִיִּתְם יֹדְעִים כַּמָּה מַחְכִים הַילְדִים לְלַטְוֹף
וְלַנְשִׁיקָה, לְמַלְהָ טֻבָּה מַצְרָכָם, הִיִּתְם עֹשִׂים אֵת זוֹאת
כָּל הַיּוֹם, וְמַמְתַת לְצַעַק וְלַהֲתִפְרֹעַ עַלְיהֶם, הִיִּתְם מַחְכִים
וּמַגְבִּיחִים אֹתָם, זֶה נִקְרָא "חָנוֹךְ אָמָתִי". וְאֵל תֹּאמֶרְוּ:
"אֵין לְנוּ כֵּן בְּעַבְיוֹרִים", בֵּי לֹא מַחְכָּמָה דְּבָרֶם, אֶלָּא
מִשְׁטוֹת וְאֶנוּלָת. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנָותֵי הַיּוֹרְדוֹם! אֲמִם רְצֹונְכֶם
לְהַגְיָעַ לְ"חָנוֹךְ אָמָתִי", תַּחֲנֹכוּ אֶת בְּנֵיכֶם וּבְנָותֵיכֶם
בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וַיַּרְאֶת שְׁמָם, פְּנַנְיסָו אֹתָם לְתִלְמוֹדֵי
תוֹרָה וּלְבְתִּיעַסְפֵּר שְׁלֹמְדִים בָּהֶם אֶמְנוֹנָה, שְׁמַרְבְּרִים שֶׁם
מַהְקָדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הָוּא, שְׁמַלְמָדִים אֵת תּוֹرַת הַנָּבָיִת בָּרוּךְ
הָוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, שְׁמַלְמָדִים אֹתָם אֵיךְ לְקַיִם אֵת
מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, זֶהוּ "חָנוֹךְ אָמָתִי", חָנוֹךְ הַתּוֹרָה, חָנוֹךְ
שֶׁל אֶמְנוֹנָה, חָנוֹךְ שֶׁל מִדּוֹת טוֹבוֹת וְדָבָרָ אָרֶן. וְהַכֵּל
פָּלוּי בְּנֵיכֶם, בְּנֵי וּבְנָותֵי הַיּוֹרְדוֹם, חִמְלוּ עַל גְּפֵשׁ בְּנֵיכֶם
וּבְנָותֵיכֶם, וְתַרְאוּ לְהַשְׁקִיעַ בָּהֶם מִדּוֹת טוֹבוֹת, אֶבֶל אֶפְרַיִם
פְּעֻם לֹא בְּדֶרֶךְ צַעֲקוֹת, אֶפְרַיִם פְּעֻם לֹא בְּדֶרֶךְ שֶׁל מִפְוֹת
וְאֶלְימֹות, אֲשֶׁר זֹהַיְךְ דֶּרֶךְ שֶׁל מִשְׁגָּעִים וּמִטְרָפִים, דֶּרֶךְ
שֶׁל חַיּוֹת הַשְׁעָה, שְׁקוֹפְצֹות עַל זַוְלָתָן. "חָנוֹךְ אָמָתִי"
הָוּא רַק עַל־יִצְחָק סְכָלָנוֹת. יִעַזְרֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הָוּא,
שְׁתַכְנִיסוּ דְבָורִים אֶלָו בְּתוֹךְ לְבָכֶם, וּכְךָ תַּכְפֵּן לְתַמְךָ אֶת
בְּנֵיכֶם וּבְנָותֵיכֶם, וְתַזְכִּינוּ לְזַרְעָא תִּיאָ וּקְיָמָא, זַרְעָ שִׁיאָרִיךְ
זִים וּשְׁנִים טוֹבוֹת, זַרְעָ שַׁתְוִיכְלוּ לַהֲתִפְאַר בּוֹ, וּמַקְדוֹשָׁ

ברוקה הוא בוגדי לא יעזוב אתכם.

.7

בני ובנותי פיקרים! עליכם לידע, כי "חינוך אמתי" הוא לטענו את הילדים העקר בדרך של דבר ולא הילקאה, ילד בין הרבה יותר אם ידברו אליו במקום להפכו. ורק�权ה תילד התמצאה או המרה את שמי ההורים לאחר התראה חזרת ונשנית, ומקרים רבים להפכו, כפי שאומר שלמה המלך: "חושך שבתו שונא בנו", יש להזהר להפכו בעדינות על הילדים, ולא מכות גורצות הנוגעות מעצבי ההורים וממחמתם. אך אם הילד בגיל מסוים יותר אסור להפכו כלל, כי עלולים להמיריו יותר, לדרכו ולגרם לו לבט בפה. ובהתאם הילדים קטנים ומקרים לעתים נדירות מאד להפומות, ארכיים להזהר שלא יהא מתוך בעס, כי הפעס הורס את החיים לנמר, הורס את השכל, עד ששארם יכול להפכו מפות באליה, שהילד יהיה בעל מום, חס ושלום, על-כן אם כבר ארכיים להפכו, יעשה זאת בעדינות למטרת חינוך בלבד, אבל לא כשהילדים מבוגרים, כי אז אסור לגע בהם, אלא לדבר אליהם ולהסבירם חمرة המשפט וכיו', וכך ילמדו הילדים גנלים יותר, אסור להפותם, כי הפטות תשבשנה ועtam

ויתהפרעו יותר. וזאת רואים בחוש, שעלי-ידי מפוח אין מצלחים, ואין משיגים מואמה, אלא הילדים מתעצבנים יותר וייתר ונוקמים אחר-כך בהורם. זאת, בני וبنותי היקרים, עקר ב"חנוך אמתיה" הוא רק בכך של הדברות. ואricsים להחדר בילדים, שידרעו את המלה "לא". זו מלה חשובה ב"חנוך אמתיה"; לא צריך פמייד לעשות את רצון הילדים, ואם לא התנהגו בשורה, לאחר שבקשו מהם להפנע מפעשה פלוני, או לא לילך למקום אלמוני, ועברו על צוויי ההורים, מתר לאמרם: "לא"! להענישם בשלילת מתן פרס וכדומה. והתוואה הגרועה ביותר — שעלוולים למדר בעבי על מתן הענש, אוין אין להתפעל מזה ולהפנע, זהו דבר בריא שהילדים בוכים, אף שפראים פנים צופות וכיו', אין לטגת מאירית "לא" שאמרום, כי אז פוגמים בחנוכם היטהור; אך דא עקא כשהורים רואים את דמעות הילדים, הם נבעים ומונתרים להם, אשר זהו פגם גדול ב"חנוך אמתיה", וזהוفشل בחנוך; כי על ההורים להיות חזקים במלתם, ולא להתפעל מבכי הילדים. אמירת "לא" אינה פוגמת בחנוך. אך הקלקות — מזה יש להפנע מאד, כאמור, כי בכך כלל הקלקות נובעות מלחמת עצבים, וזה הגרוע ביותר. ישם הורים שהם כל-כך עצבניים, עד שטומצאים את כל בעסם ורגזם על ילדיהם, ומיכים בהם מכות רצח, אשר אינם

פועלים בזה פלום, אלא מקלקלים והורסים. אך כשלוארים "לא" במקום הגכוון, וחזקים במלחה זו, זה כואב הרבה יותר מן המכות, ופועלים על-ידיהם באגן חיזיבי. וכך שהילדים יכבדו, או יסתובבו ועופים, אין להסכל על זה, ואין רע בכך, כי הכאב מטהר ומנקה את הגוף; על-בן אל להורים לסתגת מדברם, ולא לחזור בהם מעהנש שהטילו על ילדיהם באם מצדק הוा. והן האב והן האם צריכים לכבד את הענש שהטיל על הילדים; כינו אם האב העניש את הילדים, אסור לאם לנופר, וכן להפק — אם האם אמרה "לא", אסור לאב לנופר ולהתרחק וכיו, כי זהו פגם ב"חנוך אמתי", וזהו הרס אמתי. המלה "לא" כואבת הרבה יותר מאשר מכות, ואricsים להשתמש בה במקום הנראי. בודאי אסור להיות אכזרי, ולא להטיל ענש כבד יותר על המכה, ולגרום שהילד יצא דפן מצלם, ולא יسع לטויל עם כל המשפחה וכדומה, אשר גם ההורים לא יוכלו לעמוד בענש, ונקרחו לנופר, אז פגמו בחנוך, מלבד קרשעות שיש במפן ענש בזה, וכן אסור להעניש את הילד על כל פרט ופרט, אשר זו מדת אכזריות; אבל אם ההורים אמרו הילד לבתי עשות את הדבר פלוני, בירעם כי הדבר יזיך הילד מכל בחינה שהיא, והילד לא צית להורים, אזי יש להענישו בענש ראוי ומתון, ולא מהות עצבים, או רשות ורעד לב. כי זהו עקר "חנוך אמתי".

לדאג ל佗בת הילדיים. ואם ההוריות רואים, שדבר מסוים אינו חיובי בעוברים, ארכיכים לומר להם "לאו", ולא להחפعل ממכרים, ולזכר ולידע שעליידי דבורים פועלים הרבה יותר טוב ממכות, ולהמנע מהלכה
כפיה שיתחר, וכך יוכו להשיג "חנוך אמרתִי".

ה.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי עובדות החנוך היא מתקובדות הקשות ביותר ביותר, כי קשיה מאד לחנוך ילדים, להיות שטבעם הוא, שטמושים אחר טבריהם, ומה שרואים אצלם — יעשו כמותם, כי מתקים הם את זולתם; לואת ה"חנוך האמתיה" לחנוך בו את הילדיים — להחדיר בהם אמונה פשוטה בהקדוש-ברוך-הוא, שייהיו מלאים עם אמונה. וכייד? על-ידי שטמיד ידברו האב והאם בבית רק מפני יתפרק, אשר כבר זה יחסן את הילדיים נגד כל מני רוחות רעות הנושבות מbehozן. כי על-ידי אמונה שאדם מאמין בו יתפרק, וחזקה בלבו, על-ידי זה נצל מכל מני רוחות רעות ודעות נפסדות. ובפרט בדור הצעה, שהערבי-רב, הקלוות והטהרא אחרא החולבשו העקר על הנער, בזקען, שם יתפסו את הנער וילכדווהו בראשם הטעמה, הרסו את העתיד של כלל ישראל,

ועל-כון כל המהאים שיטורים הפטרא אחרא ותקלפות, הם לכוון הילדים. לזאת, בני ובנותי היקרים! אם רצונכם, שבניכם ובנותיכם יגדלו בעלי מדות טובות ודרך ארץ, בעלי יראת שמים וחדורו אמונה, עליכם לתקן את עצמכם תחלה, ולהווות גגמא אישית בעבורם. כי "חנוך אמיתי", הינו שמתנהג בדיק בפי שרוצה שליךיו יתנהגו. אבל אם אדם רחוק מאמונה, ורב עם אשתו או אשתו רכה עמו, רחמנא לצלן, או עושה אותה עול לבני-אדם — לקרים ולרחוקים, לשכנים ולידים, גונכם וגונלים וכו', וכי רוצה שליךיו יהיו טובים מפנו? לזאת, בני ובנותי היקרים! ה"חנוך האמיתי" הוא לתקן את עצמו. לחיות פסיד עם הקדוש-ברוך-הוא, לזכור על כל שעיל ושביל ועל כל פסעה ופסעה, שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את העולים ורואה אתכם, תקימו מצוותיו יתברך בשמה, תדברו רק מפנו יתברך. כשהילדים יראו שההורים אף פעם אינם רביהם ביניהם, מדברים רק דברוי אמונה והשגה פרטית, מנדרים בינם דבורי אהבה ושלום, זה ישפיע עליהם, וגם הם ימכו את הוריהם, וזהו מהשנים בפני כל רוחות זרות. ואל מחשבו, בני ובנותי היקרים, אשר בזה שאתם שולחים את ילדיכם למלמוד תורה ולבית-ספר חרדי, כי בזה בעבר חניכם, ופטורים אתם ממצוות החנוכה, אל תאמרו כן, כי עקר "חנוך אמיתי"

מתחילת בתווך הבית, הילדיים נמשכים יותר אל האב והאם מאשר לכל אחד אחר, ומה שההורם יכולים לפעל אצל הבן וופתת, שום מנגה בעולם איןנו יכול להראות. לזאת, בני ובנותי היכרים, אם רצונכם לחתה "חנוך אמתיה" לילדיכם, ראו להתחיל בבית; השתקלו מaad לא לריב בינויכם, ואף שקשה הדבר, פעשו זאת בעבור ילדיכם. אם רצונכם בילדים בריאות בנטפיהם וברוחם, אל תשפלו זה את זה, כי בכך תותירו צלקת על הילדיים. כי כשהילדים רואים שההורם מתקוטטים ביניהם, ומכל שבן שבחאים לגרישין, רחמנא לאצן, זה הורס את נפשם, וממש הורגים אותם, ומהו האכזר מה, קרוואה להרג את בנו ובנותיו? [אשר כל מסכטם בינויכם החל מחותמת קתנה]. לזאת, בני ובנותי היכרים: "חנוך אמתיה" ארייך להיות תחלה אצל הקאנ וקאם, תלימיו בינויכם, תחוי באבהה למען הילדיים, אויז יגדלו הילדיים בריאות בנטפיהם וברוחם, בעלי בטחון עצמי, ולא יפחדו משום ברייה. כי הפל פלוי בכם; תראו לדבר תמיד בבית דבירים חיוביים, ואך פעם אל תשפלו את הבנים והבנות, אף פעם אל מערכו עליהם בקורת, כי אין זה "חנוך אמתיה", אלא כשלoon בחנוך, "חנוך אמתיה" זהו רק לבנות את הבן וופתת, להחדר בכם בטחון עצמי; הלא סוף כל סוף הבנים והבנות ארייכים לגדל ולצאית לעולם הגדול, ואם

תפקידו להם הונדרנות לגדל ולהתפתח, לבסוף תקצרו את הפרות, ויהי זה הנחת שאלכם; כי אין עוד נחת גדולה מזו שהבניהם והבנות הולכים בדרך הישר, פמید שמחים ועליזים, פמید מצליחים ובعلي בטהון עצמי, נושאים מן בעיני הבריות. איזו נחת היה לאראות ילדים גודלים בעלי מרות טובות, הרוצים לעוזר לאותה וכור. וכלל זה אתם יכולם לנפות, בני ובנותי היקרים, אם תשפטדו לחשך את ילדיכם ב"חנוך אמרתִי", הינו שתחבכו את עצמכם תחלה, פמید תדברו מהקדוש ברוך הוא, ותתנהגו במדות טובות, או אז יהי זה החסן הטוב ביותר לילדים, ויהיו מתחבכו כל-כך, עד של קרויחות רועות הנושבות בחוץ לא יוכלו להם, כל הפסמים, הגזלות והגנבות, המדות רעות, הקלות והגבול פה לא ישפיעו עליהם, מאחר שקבעו "חנוך אמרתִי" בתוך הבית. זאת, בני ובנותי היקרים, אל תקויחו דבר זה בונקל, ותחשבו כי זהו כבר פער וחסר חשיבות, ומה ולמה לנו להשكيע? אל תאמרו זאת, אלא כל טפטוף וטפטוף, כל דבר ודברו שההורים מטפטיים לילדים — נgenes בהם, כל הנאה שהאב והאם מתנהגים, הילדים מחקים אומם, ונgenes בטבעם. זאת, בני ובנותי היקרים! אם אתם רואים שילדיכם יורדים מן דרך, מס ושלום, ומדרדרים מיום ליום, תדרו שאתם אשימים בדבר, ותקולר פלי בצוארכם,

ואל פכו אחריך בטענות למחנה או למחנכת, כי אם הבנים והבנות היו מקבלים "חנוך אמתיה" בבית, פמייד היו מדברים בבית רק מהקדוש-ברוך-הוא, וכי מקרים אחדים הפטצחות בשמייה, היו שומרים פיהם לא לדבר על זולתם, לא כלל, לא לדבר לשונ-הרע ורכלות, לא לעשות ליצנות מאף אחד, כיitem רואים כיצד ילדיכם — הן הבנים והן הבנות היו מתקים אחכם, והולכים בדרךך. זאת, בני ובנותי היקרים! מתחילה מעכשו להחדיר בבניהם ובבנותך רק אמונה, ותשמרו מאי מאי לא לריב בינויכם, ותעשו את זאת בשבייל הילדים; כי ילדיכם הם העינים שלכם, ומה אדם לא יעשה בשבייל עיניו, אשר הם האיבור החשוב ביותר, כי בעלי עיניים אדם סומא, עור, ותמיין אינם שווים מאומה. כן נזכר קשאיין לאדם ילדים, נרמה הוא במת, קירות ביתו שוממים. אז מאמר שנותן לכם הקדוש ברוך-הוא מטנה יקרה, ילדים יקרים כאלו, בניים ובנות, אשר הם המפתח היפה ביותר שיש יכולם לקבל, ומה קדוש-ברוך-הוא מסר לכם פקדון נפלא כל-כך, למה לא תחגנו אוטם ב"חנוך אמתיה"? חנוך של אמונה, שפמייד ידען, שאם צרייכים ממשהו, הכתבת הרשותה היא הבורא יתברך שם, שידברו פמייד אליו יתברך, ויבקשו ממנה כל צרכם, ברגע שיחדר בהם, שאינם צרייכים כלום, רק אותו יתברך, זה יכנס בהם בוחן

עצמֵי חֶזֶק, לִידְעָ שָׂאַיִם בּוֹטְחִים בְּשָׁוָם אָדָם, כִּי "שָׂוָם
תְּשֻׁוָּת אָדָם", בָּאָשֶׁר אַיִן יְכֹלַל עַזְוָרָם, אֶלָּא לְהַרְסָם.
בָּאָשֶׁר יְהִי חֶזֶקִים בְּאַמּוֹנָה בְּהַקְדוֹשָׁ-בְּרוֹךְ-הָוּא, לֹא
יַצְטַרְכוּ אֲפִלָּה. וְזֶה הַיסּוֹד בְּ"חַנּוּךְ אַמְתִּי" —
לְהַחְדִּיר בְּיָלְדִים בְּطַחְוֹן עַצְמֵי, שִׁירְדָּעוּ שְׁהָם שְׁוִים
מֵשָׁהוּ, שִׁיכּוֹלִים לְמַרְמָס לְחֶבְרָה, שְׁמַסְגָּלִים לְהַזְעִיל
לְזַוְלָתָם. וְכֵן אַרְיִיכִים לְהַחְדִּיר בְּיָלְדִים שְׁמַחַת הַמְּצֻוֹת,
וַיַּרְאָו גַּגְמָא מִיחָא אֵיךְ קָאָב וְקָאָם שְׁמַחַים בְּכִנְיִסְתָּשֶׁבֶת,
וּשְׁמַחַים כָּל הַשְּׁבָת, שְׁבָרוֹךְ הַשָּׁם, נְבָרָנוּ מִזְרָעָ
יִשְׂרָאֵל, וְאָנוּ בְּנֵי אַבְרָהָם, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, וַנְתַגְנֵנוּ לְקָדוֹשָׁ-
בְּרוֹךְ-הָוּא מִפְנֵה יְקָרָה וְשְׁבָת שְׁמָה, כִּי אָשֶׁר יַרְאָו יָלְדִים
בִּיצְדָּקִים וּשְׁוֹמְרִים עַל שְׁמַחַת הַשְּׁבָת אֶצְל הַוְּרִיקָם,
זֶה יַשְׁפִּיעַ גַּם עֲלֵיכֶם לְקַבֵּל קָדְשָׁת שְׁבָת. כְּמוֹ-כֵן בְּכָל
מֵצָה וּמֵצָה, כְּשִׂירָאו הַיָּלְדִים שְׁהָוֹרִים שְׁמַחַים בָּה,
וּעוֹשִׂים אֹתָה בְּשְׁמַחַה וּבְטוּב לְבָב, הַוּלְכִים בְּזִורְיוֹת
לְקָנוֹת מֵצָות לְפִסְחָה, וּמִדְבָּרִים עַל כֵּה פְּרַבָּה קָדָם הַמָּג,
שְׁהָנָה מִזְמִינִים מֵצָות לְחָג, וְהַוּלְכִים לְקָנוֹתָם, קָנִינוּ
מֵצָות, אָנוּ אַוְכָלִים מֵצָות, אוֹ אִיזוֹ שְׁמַחַת מִחְדִּירִים
בְּבִית בְּקִיּוֹם כָּל מֵצָה וּמֵצָה, אֵין לְמַאַר בִּיצְדָּה זֶה
מִשְׁפִּיעַ עַל הַיָּלְדִים, אֲשֶׁר זֶה "חַנּוּךְ אַמְתִּי"; וְכֵן לִפְנֵי
רָאשָׁה שְׁנָה, מִרְבָּרִים בְּבִיתָה, שְׁתָנָה יוֹם קָדִין קָרְבָּה וּבָא,
קָדוֹשָׁ-בְּרוֹךְ-הָוּא הַולֵּךְ לְדוֹן אֶת כָּל הַעוֹלָם, וְכֵלָם
רוּעָדים וּזֹוחֲלִים מַאיִם הַדִּין, זֶהוּ "חַנּוּךְ אַמְתִּי",

שׁחוֹדָת בְּבִילְדִים יַרְאָה, אֵיךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הָוּא יַדְוָן
אוֹתָנוּ; וְכֵן קָדֵם יוֹם כְּפֹור, מִדְבָּרִים עַל הַיּוֹם הַגָּדוֹל
וְהַגָּדוֹרָא, וְצָרִיכִים לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה זוּה מִזֶּה, כִּי אִין
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הָוּא מַכְפֵר אֶלָּא כִּשְׁמַבְקָשִׁים סְלִיחָה
מִהָּזֶה, וְהַיְלָדִים חַיִים עַם זוּה; וְכֵן בְּמִצּוֹת סְפָה,
מְחַדְּרִים בְּבִילְדִים, שַׁהְגָּה זָכִים לְבִנּוֹת סְפָה, אִיזוֹ שְׁמָמָה
הִיא זוּ, הַגָּה קָוִינִים ד' מִינִים: אַתְּרוֹג, לוֹלֵב, גְּדִסִים
וּעֲרֻבּוֹת. וְכֵן בְּחַנְפָה, רֹאִים אֶת פְּרַלְקָת הַגְּרוֹת, אֶת
אַמְּרִית הַפְּרִכּוֹת בְּשְׁמָמָה וּכְיוֹן, וּמִסְפָּרִים לָהֶם עַל נֶסֶי
הַחֲגָה וּעֲנֵנִי, וְכֵן מִפְּלָג וְחַג מִסְבִּירִים לָהֶם אֶת הַקָּשָׂוֶר
לְחַג וּמִנְהָגִי, וְכֵן מִתְּבָל בְּשְׁמָמָה וּבְחַנּוֹן, בְּבִילְדִים
רֹאִים אֶת הַשְּׁלָמָה בְּבֵית, שְׁמָמָת הַמִּצּוֹת, חַיִים
בָּאוּרָה נְפָלָה, זוּה מִשְׁפִּיעַ עַלְיָהֶם, וְזֹהוּ "חַנּוּךְ
אַמְתִּי"; אֲשֶׁרִי הַאָב וְהָאָם הַיּוֹדָעִים לְחַנּוֹךְ יַלְדֵיהֶם
בְּ"חַנּוּךְ אַמְתִּי", אֲשֶׁר יְחִשֵּׁן אֹתָם גָּגֶד כָּל רֹוחֹות רַעֲוֹת,
כְּפִירֹות וּאֱפִיקּוֹרָסּוֹת, הַדְּרָדְרוֹת, סְפִים, שְׁחִיתּוֹת,
וַיִּשְׁמַרוּ אֹתָם מִפְּלָג רֵע, עַדִּי יָצְאוּ לְרֹאֹות רַב נִמְתָּח מֵהֶם.

תְּסִינְשָׁלָם, שְׁבָח לֹאֵל בְּזִירָא עֲולָמוֹ!

קונטראס

הצלהחה בחרוף

יבאэр עצות קלות ונעימות איז למחזק את הילדים
בדרכם הטעורה והיראה ואמנה טהורה, ויספיר
את געל האחריות שיש למחזק בעתים הללו.

בנוי ומישד על-פי דברי

רבנו הקדוש והפורה, אור הגנו והצפון
ובוצינא קדישא עלאה, אדורנו, מורהנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן علينا
ועל-פי דברי תלמידו, מורהנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רוז לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן علينا
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וומר הקדוש

חווא לדרושים על-ידי

חסידי ברסלב

עה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהָרָא"ש נ"י אמר, שעיקר ההחלטה בבדיקה זה רק עליידי מעת הסבלנות, שארכיכים לסל הרבה עם הילדים, ואין זו דרך להתעצבן עליהם, כי עם עצבים ורchipktת השעה לא מגיעים אל שום דבר ולא שום מקום.

(אמריך מוֹהָרָא"ש, סימן תשעב)

קונטראס

הצלהחה בחרוף

חנוך הילדים הוא מתקבזות הקשות ומקדשות ביטחון בילדים, ומישרוצה לחדר מתחנו להיות מתחנה או מתחנה לילדים, עליו להתחזר במתנת הסבלנות יוצאת מן הכלל; כי אי אפשר למתן את הילדים לא מתנת הסבלנות, והיא בסיסו ועיקר בchanuka. במתחנה ובהמתחנה ארכיכים סבלנות של ברזל. ואף שטוענים, שגם הם בשר נדם, ואינם עשויים מפלגה, וכי יכולים להוציאם מצליהם, אין זה פרוץ כלל, כי מי שהוגר מתחנו להיות מתחנה, עליו לנזכר היטוב, שייש לו באנ עסק עם ילדים, שהם לפחות עשר או חמיש עשרה או עשרים שנה צעירים ממנה, וכשהמחנכים מבקרים יותר, עליהם לדעת שעם ילדים ארכיכים ארכיכות אפיקים לאין שער, ובלי זה אי אפשר להתחיל למתן את הילדים. כי סוף כל סוף ילדים בטבעם הבירא שהם קופצים וצוחלים, רוקדים ומתקוטטים, ופעמים אף מתחכמים,

ואם המחגקה או המתחגחת מאמבים את סבלנותם, הילדים תכף-זומיד קולטים את נקודת חלשותם, וαι אפשר להשלט עליהם. לזאת שכבר הראשון בחגינה — מעת הפלגה. להראות לפניהם קור רות, לומר את אשר יש לו מר, לבקש את אשר צריכים לבקש, להודיע את אשר רוצים להודיע, והוא לא. לא לחזר בהם ולא להתחנרט מדבריהם, כי ברגע שחווזרים בהם מאמירותם, זה כבר מורה לילדים את נקודת התרפה אצל מתחנכם, ומתחילהים להבין שיש באיזשהו מקום דרך לנ匝ם את המלמד או את המורה. לזאת מי שהוגר מתחנו להיות מתחן או מתחגה, עליו לקבל בהחלה גמורה בין לבין עצמו — מה רצונו היום מהילדים, ומה חפץ לדרש מהם, ועל אילו נקודות לעבד עפיהם, וכיtab לעצמו קרו מסיסם, אשר על-פיו חפץ להניהם. ואחריך כשיונס לכפתה, יבצע את הדבר בפור להחלה, באפן חד משמעי, בקורס רות ובstellenות גדולה מאד, ולהראותם שבסופה המחגקה או המתחגחת הם בעלי-הבית. ובאשר יחושו הילדים הרגש זה, אזי הפתה תהיה קלה מאד בחגינה, ויכלו לתגכם ולנהלם כפי רצון המחגקה. העקר להיות סבלן גדול, כי בלי סבלנות אי אפשר להניע בשום אופן ילדים, ברגע שמאבים את העשונות, כבר הפסיקו המתחגים בערכה. כי די רק במלמיד או במלמידה אמרת שיקלטו

הצלחה בחרוץ

קטו

את נקודת הטרפה אצל המהנכים, וברור יתפכו אַח כל הטרפה על פיה. לזאת, המהנכים צריכים אריכות אַפִים גְדוֹלָה, ובcludיה אי אפשר להיות מהנכים. וכך נראה קשה מאד להציג מקה זו, אבל הרגל נעשה טبع שני. ואומרים חכמוני הקדושים (טוחה מו): לעולם תהא שמאל דזה וימין מקרבת. מחד גיסא — אין צריכים להיות קרובי תלמידים, ועליהם להרציש רחוק מה, ממשם ז"ל (קחבות קג): זרך מרה בתלמידים; אבל מאיך גיסא — יש לךם מאד, ולצד היטב ממשם ז"ל (ען שנדרין צט): כל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב באלו ילדו; נמצא, שאלו ילדיו מפש. וזה כלל גדול בחרוץ — כשם מהנכים בפה, יש לידי שבל תלמידים הם ילדי, וכייד קיימי מתנהג לו קוי ילדי? האם קיימי מסלק ילד או ילדה? קיימי שלוחם לביהם? לא לא! כי מה עבשה עמהם בבית? שלא אפקיד את העל על אקס! וכן צריכים לקחת בחשבון פפה שלמה, אף שאין הגדון דומה לראה, כי סוף כל סוף הילדים שלי הרי הם שלי, וזה אחריות. ועלי לחיות עמהם עשרים וארבע שעות ביוםמה, ומליידי סוף כל סוף אחר חזאי יום או שני שליש מהיום שבבים לביהם, עם כל זאת עקר גדול בחרוץ — למגה את ילדים באפן קזה, באלו הם ילבי. ואם מתרגע או סמג'ת יתפכו את

ה תלמידים בתחווה צוֹ אֶלָּו לְדִיקַּם הֵם, וַיְדִיקֵּק מַה שָׁרוֹצִים מִלְּדִיקָם רֹצִים מִפְּלִמִּידָם, אֲזִי כֵּל עֲבוֹדָת הַחֲנוּךְ פָּעַבְרַ בְּגַךְלָ, וְהַתּוֹצָאָות פְּגַבְנָה פְּרוֹת. בְּמַאֲמָרָם ז"ל (סנהדרין קה): בְּכָל אָדָם מַתְּקַנֵּא חַוֵּן מַבְנֵו וּמַלְמִידֵו; לְאָדָם יְשִׁ קְנָאָה עַל כֵּל אָחָר, מַלְבֵּד הַבָּן וּמַפְּלִמִּידֵ שָׁלוֹ; הַאָב רֹצֶחֶת לְרָאוֹת אַצְלָ בְּנֵו אֶת הַכִּי טֻוב, וְחַפְצֵן לְחַזּוֹת בְּהַצְלָחָת בְּנֵו הַרְבָּה יוֹתֵר מַפְנֵנו בְּעַצְמוֹ. צְדִיק אֶמְתָּה, רַבִּי אֶמְתָּה, רֹצֶחֶת לְרָאוֹת שְׂפָלְמִידָו יַצְלִיחַ הַרְבָּה יוֹתֵר מַפְנֵנו; כִּי הוּא מַסּוֹר לְמַלְמִיקָיו, וַיְרֹצֶחֶת לְרָאוֹת בְּתִפְאָרָתָם וּבְהַצְלָחָתָם. אֲבָא מַסּוֹר לְבָנָיו, וַיְרֹצֶחֶת לְרָאוֹת בְּתִפְאָרָתָם וּבְהַצְלָחָתָם. וְאֶפְרַיִם שְׁהַבְנִים מַצִּיקִים לוֹ וַיּוֹרְדִים לְחַיּוֹ, מַצְעָרִים אֶוֹתוֹ וְשׁוֹפְכִים דָּמוֹ, אֵין לוֹ בְּרִיהָ — אֶלָּו הֵם יַלְדוֹ. הַצְדִיק הָאֶמְתָּה, הַרְבִּי הָאֶמְתָּה — פָּעָמִים פְּלִמִּידָיו פּוֹרְקִים עַל, וּמְדִבְרִים עַלְיוֹ כֵּל דָּבָר אָסּוֹר, וּכֹוֹאָב לוֹ מֵאָד: "הַלֵּא מִסְרָתִי נְפָשִׁי בְּשִׁבְילָכֶם, וְרָאוּ מָה אַתֶּם עוֹשִׁים לִי?!" וּמְצֻטָּר הַצְדִיק מֵאָד. עַם כֵּל זֹאת מַתְּחַזֵּק בָּזָה, אֲשֶׁר סָוִף כֵּל סָוִף זֹכָה אֶת הַפְּלִמִּידִים עַם לִמְוֹד הַתּוֹרָה, עַם קִיּוֹם הַמִּצְוֹת, וְהַוְצִיא אֹתָם מִהְבֹּזֶץ שְׁטַבָּעוֹ בּוֹ, וּמִהַּמְצִדָּה רַעָה שְׁגַלְפָדוֹ בְּתוֹכָה, וְהַעֲלָה אֹתָם לְמִדְרָגָה שָׁאוֹחָזִים הַיְכָן שָׁאוֹחָזִים, וְחוֹשֵׁב לְעַצְמוֹ: "מָה אֲכַפֵּת לִי, שְׁעַתָּה מְדִבְרִים עַלִי, אֲנִי אֶת שְׁלִי עֲשִׂיתִי. מַעֲתָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָוּא יוֹדֵעַ הָאֶמְתָּה, שְׁרַצִּיתִי רַק אֶת הַטּוֹב שָׁלָהָם, וּמִסְרָתִי נְפָשִׁי בְּעַבּוּרָם, וּעַתָּה אֵם הֵם בּוּעָטִים

האלה בchnerה

קיי

בי — זו בעיתם, כי אני את פפקידי בצעתי, ומסרתי עצמי בלבד ונפש". אם המתגנַת ומהמתקנת הולכים בגיisha זו אל הפלמידים, וידועים מה הפלכילת של ההורים שהולדו בנים ובנות? מה הפלכילת של רב למד עם בני קהלה? מה הפלכילת של מלמד למד עם הפלמידים? מורה — למד עם הפלמידות? פקלית אחת ישנה להורים כמו לרבות וכמו למלמד ולמורה — להמשיך את המסתה שקבלנו מאבותינו ומאמות אבותינו מדור דור, להמשיך את שרשות הינקות המשוררת לנו מפי רבותינו מדור דור עד משה רבנו, אשר קיבל תורה מפי הקדוש ברוך הוא. אם ההורם ומחזקים והמחזקות יודעים את חשבונם, ישבור מה ישלחו זהה העולם, ומה פפקידם פה, ומה פועלם, כבר ילק להם הפל באפן אחר לגמרי. להיות אב ואם אין זה קל, חושבים שמתחרתנים ומכיאים ילדים ותו לא. אף לא בן הוא, כי גם בעלי חיים מביאים ילדים, אף לא זו הפלכילת — שיגלו בחירות העיר, אלא עקר הפלכילת — לחגגים, שגמ-גן ילכו באומה דרך שהתחוו לנו, יקבלו אותו חנוך שהננו להשוריש בילדים אומנה פשוטה שהחדרו בנו. כשאב ואם ירו מה פפקידם בchnerה הילדים, שארכיכים לחגגים למדות טובות, שיתנו לנו בדרכן ארץ, שלא יהיה עז פנים וחותפים. שיקימנו את מצוותינו יתברך, ויאהבו

את הקדוש־ברוך־הוא ויפחדו ממנה, וכל שאיפת ההורים תהייה רק איך לחייב את הילדיים לאמונה, שיאמיןו בקדוש־ברוך־הוא, שהוא פה אפנו, עמו אל ואצלנו, ידברו מהקדוש־ברוך־הוא בינויהם, וידברו אל הקדוש־ברוך־הוא; ברגע שהורים נוטלים על עצם משימה צו, חנוך ילדיהם בבית יתנהל באין אחר לנמי. בן הדבר, אם המבחן או המבחן בפה יודעים שזו עובנות הקדש, ובמקום לטל עבורה של חיט, גמר, נפח וכו', אשר ביגעה ובטרחה שיגעים לחתור למישחו מכנסים או מעיל, אין מקבלים שבר על היגעה, אלא על התזאר הפגמר, ואם ישא חן בענייני הקונה — יקבלו שכרכ, אבל על היום והלילה, בשבוע וחדר שחשקו ועמלו — לא יקבלו את הפסף, והליך לאבוד. וכן לגביו צבע או שאר אומניות, כאשר צבע לפולני דינתו, או עשה לו שלוחן וכסאות וכדומה, קיבל את שכרכ על הגמר, אבל עצם היגעה הולכת לדריך ומתחזרת עם קרוות; כל זה בעבורה גשמית, שמקבלים שבר על התזאה הצעה. ואך אם שכרכ שמקבלים נעלם ונאבד וכו'; לא כן מבחן ומבחן, שמתכדים ילדי ישראל לאמונה בקדוש־ברוך־הוא, כל רגע ודקה שמדוברים מפני יתברך — זו מצות עשה, זהו נצחי, כי מדברים עכשו מפני? מהקדוש־ברוך־הוא! מחרירים בילדים אמונה פשוטה בו יתברך,

האלמה בחרוץ

קייט

שחתם יזכור ממנה יתברך. "אין לי דבריים אחרים, ואני מכnis בהם חשק לאחוב את הבורא יתברך שמו ולירא ממו". אין זה קל, ושות דבר אינו בא בקהל, ובפרט חנוך, אשר הוא קשה ביטור. אבל כל דקה שמתיגעים במתנה ובמחנכת, מקימים מצות עשה, כי דברים אלו בקדוש ברוך הוא. ומהן נזקemo מקרים מצות עשה של "ובו תרבך" (ברורים י, כ). לזו עבדות החנוך קדושה כל-כך, שעלה כל רגע ושניהם ורקה מקבלים שכיר כבר בעולם הזה, ומכל שפין בעולם הבא. על-כן אם לזכרים את זאת בחשבון, כל עבדות החנוך הולכת כבר באפן אחר. אין זו עבדות כשאר עבדות, אלא עבדות הקדש. "אני נעשית שליח של הקדוש ברוך הוא, ואני מחק את הבנים והבנות של נשות ישראל באמונה בקדוש ברוך הוא, لكنותם לעצם מדות טובות, שיקימו את המצוות, ויתנהגו כמו שהוודי ירא וחרד להתנהג". ואם המהנכים מקבלים על עצם עבדות קדושה זו, כל החנוך מתנהל בצדקה אחרת לגמורי. בודאי אין זה קל, ולא כל אחד מסוגל לזה. לכן מי שמרגיש שאיננו מסוגל לכך, אין כדי לו להגנס בעבודת הקדש זו, כי הילדיים אינם מארבן שלכם, ואסור להוציא את העצבים שלהם עליהם אדרבה צרייכים לרחים עליהם ולהחדיר בהם מדות טובות. ואחת מהמדות היפות ביטור באדם — لكنות

לעצמם מדות הפלננות וארכיות אפיקים, לסבל את כל אשר עובר עליו, אשר היא המקה הקשה ביותר שאדם אריך להגיע אליו בזיה הרים; כי טבע של אדם שהוא עצבי ורגנן, ונכנס בלחצים מאיזו סבה שתהיה; אין לו פרנסה, אין לו שלום בית, אין לו נחת מילדים וכי, או לא אבל ולא ישן בדבאי, ישן אין ספר סבות שאדם יאבד סבלנותו ועתונותיו, ונכנס בלחצים ובעצבים, אבל אסור להוציא את הפעס על הילדים, אשר אז אין נקאים מתחנכים, אלא פכלית ההפק מהה. זאת על מתחן ומתחנכת לknות לעצם את מדות אריכות אפיקים בתכילת השלמות שאין שלמות אחריה, ועל-ידיה יהיו המתחנכים הטובים ביותר. נוסף לכל זה, עליהם לדעת שהם שליחי קדוש ברוך הוא, שליחי ההורם, כי ההורם עושים שליחים את המתחן ומתחנכת למתוך ילדיהם, הם מוסרים נשמות קדושות בידיהם. וחתארו לעצמם, אם קי מוסרים לאדם יהלומים לטעש, ואומרים לו: "דע לך, אם אתה מאבד יתלויך אחד, או מפסיקו ומקלקלו, תשלם בעבורו הון תועפות"; אנשים נזהר בזיה ביותר, שלא בהרטו או יאבדו. על אהת כפה וכפה באין ערך כלל בשפדרבר בנשות ישראל, שביל נשמה ונשמה היא חלק אלוק מפעל. ואם מסרו לנו בידינו נשמות קדושות כאלו, אסור לעשות חשבונות פרטיטים, שיש לנו עסק עם הורים קשים או

הazelma בבחנוּך

קכא

אדישים, אלא עפה נמסרה לנו עבורות הקדש לলיטש יהלומים קדושים — נשמות ישראלי. על המחנוך והמחנכת לידעת, שבדרכ כלל בכל הארץ הווים הם אדישים מוד, ולא אכפת להם דבר. הם יבואו את המחנכים, מחתתן תזה על עבורות הקדש שעשוי, ויתפרקו ויצעקו עליהםם, מחת אשר להודאות על הפסקעה המרבה והיעז הרב שהקיעו בילדים, ועוד יבואו ויתפרקו אוטם מוד. אך זהطبع להוריהם, וקשה מוד לשנותו. כי בדרכ כלל באדם טבועה רשותה גדולה, ואין אכפת לו מהוולט. ואף שזו בגדר ההגין, כי קיה אריך שייה אכפת להורים מילדיהם, ובבוארו ויסיעו למוחנכים, והגנה הם אדישים וαι אכפתים, אשר זה הפך השכל שייה כך: ומכל שכן וכל שכן, שיישנים הורים, אשר הם אכזריים, גטולי מדות ודרך ארץ כל, ובמקום לחת את האדק למוחנוך או למוחנכת, הם מצדיקים את ילדיהם. ואף שזו טבעי שההורים נוטים לצד הילדים, אך מי שפוקח — יודע, שם רוצחים להצליח בחרנוּך ילדים, יש לנו גב למוחנכים ולמוחנכות, כי סוף כל סוף עלייו לידי, שלא בא לזה הארץ כדי להתקוטט או להשתלט ולהשפיל את זולתו, אלא עקר הפללית שבא לזה הארץ — לעשות את רצון הבורא יתברך שם, ואמ ישימו את זאת לפניו עיניהם, הכל ילק בנגאל. אבל עדין הארץ לא בתקונו,

והכל הולך להפה, ובעין הורים אין אכפת להם מהמתקנים בפרט, ומהזולת בכלל, רק ערך שלהם יהיה קל. לאות מהג' והמתנקת צריים לסתת דבר זה בchapoon, ולידע שעובודת היא עובדות הקודש מפל הבהירם ומכוינוים, כי מה שייעשו — יבואו בטענות כלפיהם. ואם־כן, עלולים הם לטענה ידים, שאין זה בשבילים, ריאמרו: "אנו מתינעים ועמלים, ולבסוף אנו מקבלים בקרבת מהמשפחה, מאננים וכו', אין זה בשביבנו"; אך עליהם לא להתייחס לכל הנעשה סביר, אלא לידע, שכל עובדות הקודש בידיהם, ומכלית החנוך היא לחגוג את הילדים באמונה פשוטה בו יתברך, ועל זה אין שכר בזאת העולם לשלים. וهم שליחים של מקדוש־ברוך־הוא, עליהם נתנה עובדות קדש הקדשים, עובדות הכהנים במקדש. אנחנו מצירים לעצמנו איך קיה בית־המקדש, וכיizard קיתה שם עובדות הכהנים, ונכנסת בנו קנאה — למה לישראאל זר אסור להכנס במקום שהכהנים מפרים להבנש? ! למה יכולם הכהנים להכנס לחוץ הארץ, ואני איננו יכולם? ! למה הכהן גדול יכול להכנס לפני ולפנים, ואני אסורים להכנס אפילו בעורקה? ! אבל הכהנים צריים לחוש את זאת, שהם נכנסים למקומות קדושים, שיישראאל זר איננו רשאי להכנס, ועל־כן הם צריים להחשיב מאוד וליקר את עובודתם בקדש. ואם הכהנים ברוי שכל ודעתי,

האללה בחרנו

ככג

וירודעים היהט מה פקליטם — להיות בבית-המקדש
ובצעירה, ולעשות את רצון הקדוש-ברוך-הוא וילעבדו
יתברך, אזי יעשו עבזדתם בשמחה עצומה. כמו כן
צריך להיות אצלם המתג'ז ומחג'ת, וידעו אשר הם
נכנים בתחום כזו, שאף בריה בעולם אינה נכנית,
אפלו ההורים שאליהם יולדיהם, גם-כן אינם נכנים,
בי ההורים מונזרלים במחג'ת, וכך גם הם אינם זוכים
להכנס בעבודת הקודש הזה. לאות המתג'זים והמחג'ות
צריכים להוציא עצם בדין כמו הכהנים, שזכה
להכנס לפניהם ולפניהם בעזרה, שבמקרים קדוש זה ישראלי
וזר איננו רשאי להכנס, והם רשאים, ונכוי להיות שליחי
המקום ברוך הוא וברוך שמוא. ואף שהזה דבר קשה,
אבל צריכים לזכור מה שאומר הירושלמי, שהכהנים
פמיהדי היו חולים, וסבלו מקלקול מעיים, כיأكلו בשר
ושתו יין, וסקלו יחפי רגלים, ומזה נחלו, ובשביל זה
היה צמוד בבית-המקדש רופא, עם כל זאת זכו לעשות
את עבודת הקודש, כמו כן יותר מכך צריכים להיות
המתג'ז והמחג'ת, שהם גודלים הרבה יותר מהכהנים,
כמו אמרם ז"ל (הוריות יג.), שאפלו ממזור תלמיד חכם
קודם חשוב מכחן גדול עם הארץ; הכחן הגדל נכנס
לפני ולפניהם לקדש קדשים פעמי בשנה, שאף כהן אינו
יכול להכנס לשם כל השנה, והגה אומרים חכמיםינו
הקדושים, אדם שהוא ממזור, שעליו נאמר (דברים כג, ג):

לא יבוא ממזר בקהל ה', עם כל זאת אם הוא תלמיד חכם ולומד תורה, הוא יותר גדול מכחן גדול שנכנס לפני ולפנים; כי כל-כך חשוב אצל הקדוש-ברוך-הוא למוד התורה. וזה צריכה להיות גישת מהנה ומחכמת; עליהם לדעתם שלוחמי המקומם ברוך הוא וברוך שמו, ועל-כן עליהם לא להסתכל על שום בריה שבעוולם, אלא למסר נפשם להמשיך לחנה את הבנים והבנות לתורה וליראת שמים ולדרך ארץ, ואם יילכו באפן זהה, יצליחו מאי עט הפלמידים. ואף שיקבלו עלבונות ובזינות מקروب ומרחוק, מימין ומשמאלי, מלפנים ומאחור, עליהם לדעתם שזו שליחותם, ויקבלו הכל לכפרת עוננות. ואם יילכו בגישה זו — יצליחו מאי עם הילדים; כי חנוך הילדים ארייך להיות סובב על גקדה אחת: איך מחדירים בהם אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, איך מכנים אותם בהם מדות טובות: אהבת התורה, אהבה ויראה, שאיבבו את הקדוש-ברוך-הוא ויראו ממנה יתרבורך! ואז אין שום מניעות, ואין שום עכוב, כי יורדים שפל רגע ורקה שמחכים בני ובנות ישראל — זו מצות עשה, והם שליחי המקומם ברוך הוא וברוך שמו, ועושים זאת זאת בחפץ לב ובשמחה, ובאים מספוקלים על שום דבר, אף שמקבלים עלבונות ובזנות, חרופים וגופרים ושביכות דמים, בדיקון כמו הצדיק האמת והרב שבדור, שפל מגפתם רק למסדר

הצלה בחרוץ

קכח

הכל בשבייל הקדוש-ברוך-הוא, ומוסרים נפשם פשוטו
במשמעותו, סובלים עלボנות והשפלות, אבל יש להם
תכלית אחת — להכenis אמונה פשיטה בין נשות
ישראל. ואפלו שיטם פלמידים שקיבלו הרבה מהרב
והצדיק, שהאילם מפח יקיים והוציאם מהשאול
פהחית, והתחלפו לדבר עליון כל דבר אסור; בודאי זה
פואב — אנשים שעשו להם טובות ועתה משלמים
רעה, אבל הצדיק האמת, רב שבדור אין מסתכלים
על זה, להם יש תכלית אמת — איך להחדיר בכם
אמונה, אהבה ויראה בקדוש-ברוך-הוא וכו', ואנו
יכולים לעבר על הכל. וכך שפואב להם, כי סוף כל
סוף הם גס-בן נמצאים בנה הקדש.¹ עם כל זאת הם
יודעים מה השליחות שלהם. כמו-בן אריך להיות עם
ילדים, המחה ומחנכת צרייכים לเดעת שעבודת הקדש
לפניהם, ויש מכוונים רבים על הדרך. המכשול
הראשון — ההורים בעצם, שמתנוגדים, כי הם
מלאים עצבים, ועל-בן מוציאים רגנס על המהנכים
וממחנכות; הילדים מרגיזים אותם, ומתחמת שאינם
יודעים היאך להגיב על התנהגותם, אוי במי מכם
זעטם? במוחנכים ובמחנכות. ומה על המהנכים
וממחנכות לעשות? אין צרייכים לשים לב כל, אלא
עבדות החנוך וקדרת מה צריכה להיות בראש מעינם.
ואם-בן המהנכים וממחנכות צרייכים להחדיר עמוק

בלבכם, אשר עבדכם היה קדש קדשים, ועל-כן אין
לחתת את ענן החנווך בנהל, אלא בכבד ראש גדול, כי
זו אחריות גדולה ביותר, ובפרט בעם ישראל, היסוד
זה החנווך — למן את בניינו ובנותינו באמונה פשוטה
בו יתברך, ובפרט בימינו אלה, אשר העבר-רב
מחפשים מאי בעולם בכללות ובפרטיות בארץנו
הקדושה, וממלאים את כל העולם כלו עם נאות,
שקין, מעוב וזהום, כפירות ואפיקורסיות, דעות
נכונות, אי-אנושיות, על המתחנה ומהמגנכת לעמוד על
המשמר, ולשمر על המהנכים שיקבלו חנווך תורני
טהור, חנווך של קיום המצוות בהדור רב ובשמה
עצומה, ויהיה להם משך ללמד תורה, משך לעבד את
הבורא יתברך שם. וזה מעבודות וכי קשות שבספקדש
— להדר בבני ובנות ישראל תשואה עצומה אליו
יתברך, שירציו רק את הקדוש-ברוך-הוא ולא שום דבר,
וימסרו נפשם בעבור התורה הקדושה וקיום המצוות.
וזו צרכיה להיות עבדת המהנכים ומהמגנכות בעתים
הקליג. לזאת, אני מאמין מבקש אתכם, יען שלקחכם
עליכם עבודה קדושה זו, זכרו שיש לכם אחריות
גדולה כלפיו יתברך, והוא יתברך בונדי ישלים לכם
משברתכם שלמה כפולה ומכפלת. ועל מסתכלו עבשו
על המתשלום, אף שאני יודע, שאתם צרייכים גס-בן
פרנסת, כי אם אין גמח אין תורה (אבות, פרק ג'), אם לא

האללה בחרנוך

קכו

תהייה לך פָּרָנֵסָה, לא תוכל לו למד עם הפלמידים, עם כל זאת אם חגורתם מתגיכם להיות מHIGH ומחנכת לבנים ולبنות, עלייכם לדעת, שאתם עוזים שליחותו של הקדוש ברוך הוא, וזה ארך להיות יסוד נסבותיכם, כי בשלום מנה כח המשלה, ויען שאתם שליחי המקום ברוך וברוך שמו, אני מקומ ברוך הוא וברוך שמו נמצא עמכם, אהיכם ואצליכם, ועליכן ראו להתחזק, ושומ דבר בעולם לא יוכל לשבר אהיכם. ואל פניהו שהבקורת שעוריכם עלייכם תשבר אהיכם, כי אדרבה בזה שאתם מתגיכים את בני ובנות ישראל לא מינה פשיטה בו יחברך, על ידי זה ישפע עלייכם ישפע בזה, שלא תאריכם ושרתיכם מימייכם; אשרyi מי ששם דברי אלה אל תוכן לבו, ולוקח את עבودת החנוך בראצינות וכי גדולה, שאנו בונדי יצליים דרכו בזה ובבא לנצח נצחים.

מן ונשלם, שבך לאל בורא עולם!

תפללה נוראה למחנוך ולמחנכת לומר בכל יום ויום

יהי רצון מלפניך יהוה אלקי ואלקי אבותי, שתתן
הצלחה בידך ל handgun את תלמידים שלי, ואזוכה
להחדיר בהם אמונה פשוטה בך יתברך, ולאEMBER
עמהם את תורתך הקדושה, ואחדיר בהם חשך
ותשובה עצומה לkitם את המצוות בשמה גודלה,
וובני שאקנה לעצמי מדרת הפלנות, ואסבל
אותם, ולעולם לא אנבה את ידי עלייהם להפוגם,
בי אתה יודע איך שצריםם סבלנות גדולה עם
הילדים. ולכון אבקש אותה, רבונו של עולם,
שתהיה לי מדרת הפלנות, ואזוכה לסבל את
התלמידים שלי, ולא אצעק ולא אטרע עליהם, חם
ושלום, אשר דבר זה גורם שהتلמידים לא יקלטו
את הלמוד שאנו לומדים.

אנא יהזה, אלקי אברהם, אלקי יצחק ואלקי יעקב,
זבני לזר, שהעבודה הקדושה של חפוזה
הילדים היא מהעבודות הביקרי קדושים ביהדות,
ואזוכה לסבל את כל התלמידים ולאחוב אותם כמו
ילדיו. ואזוכה להרחבת מידי את דעתם ולהחדיר
ביהם אמונה פשוטה בך יתברך, עד שבכל תלמידי

יוכו לחיות כלימ ללבב בהם שכינה עוז ותברך.
 אָנָּא יְהֹוָה, אַתָּה יְזָעֵד שְׁתִּפְתְּרָא אֶחָרָא
 מִתְּפַשְּׂתָה עֲכָשׂוּ בָּעוֹלָם, וַרְזָחָה רַק לְלַפְּד אֶת
 נִשְׁמֹות בְּנֵי הַגּוּרִים בְּרִשְׁתָה הַטְמָאָה, וְלַהֲבִירִים
 עַל דָּעַתם וְעַל דִּיעַת קָוָם, וְלִמְלָא אֹתָם עַם כְּפִירִות
 וְאַפְיקָרִסּוֹת, רְחַמְנָא לָצְלוֹן. וְאָנוּ עֲדִים, שָׂזָה בְּכֶר
 אֲלָפִים וּרְבָּרְכּוֹת בְּנֵי הַגּוּרִים נִפְלוּ בְּפַח יְקוּשׁ
 שֶׁל אֱלֹהִים הַכּוֹפְרִים וְהַאֲפִיקָרִסּוֹת, וְגַרְמוּ שִׁיצָאָה,
 רְחַמְנָא לָצְלוֹן, לְתַרְבּוֹת רְעוֹת, וְלִבְנֵוּ חַזְוב מִנְחָה הַיּוֹם
 עַל בָּל מִתְגַּדֵּל לִילָּה בְּסִכְנוֹת גְּדוֹלָה עַם בָּל
 תַּלְמִידִיוֹ, וַיַּאֲהַב אֹתָם כְּמוֹ בְּנֵיו מִמְשָׁ, וַיִּקְרַבֵּם
 מִאָד, וְדַיְקָא עַל־יִדְיִיזָה נִזְבָּה לְחַנְכָם בְּחַנּוֹד הַכְּבָשָׁר
 וְהַטְהָוָר, וְנִזְבָּה לְהַחְדִּיר בָּהָם חַשָּׁק וְתִשְׁוֹקָה לְלִמְדָד
 הַתּוֹרָה תְּקֻדּוֹשָׁה וְלִקְיָם מִצּוֹתִיךְ תְּקֻדּוֹשָׁתָה.

אָנָּא יְהֹוָה, חַוֵּם וַרְחָם עַלִּי, שָׁאוֹבָה לְהַצְלִיחָה עַם
 הַתַּּלְמִידִים, וַיַּאֲבַח לְהַקִּים דָּוֶר שְׁלָמָה המוכנים
 לִמְטָר אֶת נְפָשָׁם עַל קָדוֹשׁ הַשֵּׁם, וּמְקִימִים אֶת
 הַמִּצְוֹת בְּשֶׁמֶחה עַצְוָמָה, וּמְתַמִּידִים בְּתוֹרָה
 הַקְּדוֹשָׁה, וּבְבוֹתָה הַחַנּוֹד הַכְּבָשָׁר, שָׁאוֹבָה לְחַנְדָּא אֶת
 הַיְלָדִים, אַזְבָּחָה גַּמְבִּיכְנָן לְשׁוֹבָבָה שְׁלָמָה אֲלֵיהָ,
 וּתְמַהֵל לִי עַל בָּל הַעֲוֹנוֹת שְׁלֵי, עַד שָׁאוֹבָה לְצִאת
 מִהָּעוֹלָם כְּמוֹ שְׁבָאתִי, בְּלִי שׁוֹם חַטָּא וְעֹוֹן, וַאֲזָבָה

כל

הaczłappa בחרבוק

להבלל לאין סוף ברוזה הוא עוד בחיים חייזטי
בזכות אלו התיינזקות של בית רבו, הבל פה שאין
בו חטא. הריבינו באמתך ולמדני, כי אתה אלחי
ישע, אתה קויתי כל היום, ואזוכה להצלחה
במושמתי הקדושה — חנוך ילדים, ובזכות
העבורה הקדושה של חנוך ילדים, אזוכה להבלל
בד לגמרי, מעתה ועד עולם, אמן סלה.

קונטראס

נחת מהילדים

יגלה עצות נפלאות, איך לנצח שיחיה להורים נתת
מלדייהם, ויעורר וימזק למת לילדים חנוך של תורה
ויראת שמים, ואו יגדלו בריאים בנפשם וברוחם.

בני ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנו והպון
ובוציאן קדישא עלאה, אדוננו, מורהנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן علينا
ועל-פי דברי פלמידו, מורהנו
תפואן הקדוש, אור נפלא, אשר כל זו לא אניס ליה
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן علينا
ומשלב בפסוקי תורה, נביים, כתובים ומאמרי
חכמיינו הקדושים מגمرا ומדרשיהם וזהר הקדוש

הובא לדפוס על ידי
חסידי ברסלב
עה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהָרְאָ"שׁ נ"י אמר: לזכות להולד ילדים — זו זכות אמת, ולזכות שיתהו לו נחת מהילדים — זו זכות שנייה, כי לא כל אחד זוכה שיתהו לו נחת מהילדים, אפלו שזכה לילדים, כי על נחת מהילדים צריכים הרבה לבקש מהקדוש ברוך הוא, ונערין אינון שזכה לו; אשרי מי שמאבקש פמייד שיתהו לו ילדים טובים!

(אקריד מוֹהָרְאָ"שׁ, חלק ב', פיקון חסسط)

נחת מהילדים

א.

בני ובנותי היקרים ! עקר הפלכילת בנה קעולם — להולייד בנים ובנות, כדי שהם ימשיכו את מסורת שקיבלו מאבותינו ומאמות אבותינו, לגלות לקם את המשך האמונה הקדושה בו יתברך. וזה עקר הפלכילת שילדים ארים להמתמן ולהולייד בנים ובנות, כדי לתרגס אויהם על דעת התורה וקיום המצוות. אבל אירים זכות גודלה מהশמים, שהיה לאדם "נחת מהילדים", ולא כל אחד וזכה לראות "נחת מהילדים". ובאמת זה פליי בפי החנוך שמחנכים את הילדים. החכם מכל אדם אומר (משל כי, ו): "חנוך לנער על-פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה". אירים לתרגם את הבנים והבנות בגדוך ארץ מגווריהם. עוד בשם ילדים קטנטנים, כבר אירים לתרגם בחנוך טוב, ואסור

לומר: הַלּוֹאֵי וְהַיָּלְדִים שֶׁלּוּ יְהִיוּ לְכָל הַפְּחוֹת כְּמַנִּי, אוֹ בָּאֲשֶׁתִּי, אוֹ בָּהוּרִי, אֶלָּא צְרִיכִים לֹומר תִּמְדִיד שֶׁהָם יְהִיוּ יוֹתֵר מִמֶּנִּי, יְוֹתֵר מָאֲשֶׁתִּי וּמַהוּרִי, וְאֶזְהָר הַלּוֹאֵי שִׁיחָה עַל-כָּל-פָּנִים כְּמַנִּי אוֹ בָּאֲשֶׁתִּי וּבָהוּרִי וכו'. חַנּוֹק הַיָּלְדִים זֶהוּ יִסּוֹד גָּדוֹל בִּיהּוּdot. וְלֹכֶן, בָּנִי וּבָנֹות הַיְקָרִים! אֲםַם אַתָּם רֹצִים שִׁיחָה לְכָם "נַחַת מַהְילָדִים", רָאוּ לְהַכְּנִיסָם בָּבְתִּי חַנּוֹק תְּרָדִים שֶׁל יְרָאִים וּשְׁלָמִים, אֲשֶׁר שֶׁם לְוָמְדִים עִם הַיָּלְדִים אַמְוֹנה בַּהֲקֹדּוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָוּא, שֶׁם לְוָמְדִים עִמָּהֶם אֶת הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה שַׁהְיָה חֲכָמָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבָנָה שְׁפָכָנִיסָוּ אֶת יְלִדְכֶם לְבַתִּי חַנּוֹק תְּרָדִים, לֹא טְפִסִּים. הָנָן אֲמַת, שִׁישׁ הַסְּתָה פְּרוּעָה שְׁמָשִׁיתִים וּמְדִיחִים עַתָּה הַעֲרָבִ-כָּבֵב בְּכָל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְכָל הָעוֹלָם בְּלוּ, כָּאֵלֶּוּ מַה מְחִינִיכִים אֶת הַיָּלְדִים, אֶבְלָל הַהוֹצָאות אֲנַהֲנוּ רֹואִים; יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל הַמַּתְחִנְכִים בָּבְתִּי חַנּוֹק תְּרָדִים, שְׁמָגְלִים לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצוֹּות, אֶצְלָם לֹא תִּמְצָא — לֹא סְמִים וּלֹא סְכִינִים, לֹא גְּנֻכּוֹת וְגַזְוּזּוֹת, וּלֹא חַצְפָּה בְּגַנְגַּד הַהוּרִים. הָנָן אֲמַת שְׁבָכֵל מִקּוּם יִשְׁנוּם דְּבָרִים תְּרִיגִים, אֶבְלָל הַשְּׁאיָה שֶׁל הַאָב וְהָאָם צְרִיכָה לְהִיוֹת — לִתְמַנֵּק אֶת הַיָּלְדִים בְּאַמְוֹנה פְּשׁוֹטָה בּוּ יִתְבָּרַךְ, לְהַרְגִּיל אֶת הַיָּלְדִים מִקְטָנוֹת שִׁירָבָרוּ מִהְקֹדּוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָוּא, אֲשֶׁר בָּזָה פְּלִיאִי הַמְשֻׁךְ בְּלָל נְשָׂמוֹת יִשְׂרָאֵל; כַּפִּי שָׁאָנוּ נְחָדֵר בִּילְגִּינוּ — בְּבָנִינוּ וּבְבָנֹותינוּ

נחת מהילדים

קלה

את האמונה הקדושה בו יתפרק, כמו כן נזקה לראות "נחת מהילדים". כי כך אומרים חכמינו הקדושים (בראשית וכה, פרשה טג, סימן ב'): האבות עטרה לבנים, והבניים עטרה לאבות; כשיהודי מתנהג בךך האמונה, ומאמין בקדוש ברוך הוא, מדבר פסיד מהקדוש ברוך הוא, עושה צדקה וחסד עם בני אדם, שומר על פיו, פסיד מתחזק, מעודד ומשמח את הנולת, מקים את המצוות ולומד תורה, הילדים רואים לפניהם דגמא תיה איך להיות, וכך ציד לנаг, ומקים את המעשיות הטובים. וכשהילדים הולכים בךך ה', מקימים את המצוות, לומדים תורה ומתנוגים בךך הארץ, עוזרים להנולת וכו', אז יש להורים נחת מכם. אשר זה מה שחייבנו הקדושים אומרים: האבות עטרה לבנים, והבניים עטרה לאבות; היהורים הם הפתיר לילדים, כי הילדים מסתפלים על היהורים בעל פתר הפלג, אם היהורים מתנוגים בישר, באמונה, באבהה, בחסד, מקדשים את פיהם, אף פעם לא מנבלים את דברם, אף פעם לא מקללים, בר מין, אף פעם אין שומעים אותם לדבר רע על הנולת, תהיו בטוחים שהילדים יחקו אתכם. וכשהילדים ילכו בדרכיכם, הם ייהיו הפתיר שלכם, וכיימה לכם במה להתחPEAR — אילו ילדים טובים זכייתם ? ! וזהו שאומר רבנו ז"ל (ספר המתות, אות גנום, סימן מב): **בנייה טובים — רפואה גדולה לאבות;**

כשיש לאדם "גנחת מהילדים", זו הרפואה הבי גדולה; כי להפה, חס ושלום, שאין "גנחת מהילדים", אוניב ההורם נעשים חולים, רחמנא לאצן, כי פשרוים שילדיהם מדרדרים ומסתובבים בחברה רעה, ומכל שכן כשנופלים בעמקרה דתהומא רבא, ונוטלים סמים, גונבים וגונזלים, מסתובבים מלאי פשע, רחמנא לאצן, ההורם אוכלים את עצם מרוב צער ועגמת נפש. ובאמת עליהם, בני ובנותי היקרים, לדעת, אשר לזכות ל"גנחת מהילדים" זה פליי כפי הchnוק שחתנו להם. אסור להיות ותרכן עם ילדים, כי בזו מראה את גאותה שלשה שלו, כי אז יצלו הילדים על ראשו, והוא יהיה הבהיר לפניהם כל חפצם ורצונם, גם אשר מזיק להם לפי דעתו וכו'. כמו כן אסור, חס ושלום, ללקת אותם בכת, כי אז יمرדו בו. אלא צרכים סבלנותם גדולה עם הילדים. להסבירם בדרכיוنعم ואהבה ושלום. וגם לבקש הרבה מפניהם יתברך בכל יום ויום לזופות לילדים טובים, ושיזכה ל"גנחת מילדים". וחכמוני הקדושים אומרים (מןש אגדה): בזכות הבנים – האבות מתבדרים; אם זוכים ל"גנחת מהילדים", כלם מכבדים את ההורים, כי רואים אילו ילדים טובים גדלו ותחנכו. אבל כדי שייהיה לו "גנחת מהילדים" צריכים סבלנות רבה, להסביר להם כל דבר, ולא לגרשם או לשברם או לדחקם חס ושלום. כמו אמר רבינו

וזיל (ספר המדות, אות בנים, סימן קו): **הבנייה שוטים כשאビיהם בעשן;** הינו, כי הילדים סקרניים גדולים בטבעם, ורוצים לדעת, אזי יש להסבירם ולא להוציא העצבים עליהם ולטלקם מעל פניו. כי הם נדרמים בعزيز קטן הצעום ונגדל ומוציא פרות, אבל כל זמן שגדל, ארכיכים לשמר שיצמח העז ישר, אם יביחוהו לנגדל אלא טבול וכו', יצמח פרא וכו'. ועל כן ארכיכים להשכו מדי יום וכו', לישרו ולתמכו במקל, להסיר את הקוצים והברושים שכיבו, המאים להפריעו בגודלו הבリア. במורן יותר ממן ארכיכים לשמר על חנוך הילדים. ועקר חנוך הוא — פמיד להשב לילדים על שאלה את חייהם, ולהורם יש נסיוון בחיים. ועל-כן הילדים שואלים פמיד את הורייהם מה ואיך והיכן וכיימת? וארכיכים לענות להם, ולא — יגדלו עקפים וכו', בעלי מדות רעות, חס ושלום, אשר או הנחת יהינה מהם נקלאה. לזאת, בני ובנותי היקרים! השתקלו שתהיה לכם סבלנות לילדיכם, אף שהם יוכולים להוציאכם משפט דעתכם, ולהרנס את עצביכם, ולפרקם סבלנותכם, אבל זה מלאי בכם. כי עלייכם לדעת, אשר לא מתחיכים לתוכך ילדים בגיל בגרות, אלא כשיהם ערדין קטעי קטעים, אז כבר ארכיכים להחדר בהם יראת שמים, לגלותם להם את הקדוש ברוך הוא, שהשם

יתברך מיטפֶּל עלייכם, ואותב אתכם. וצריכים ללמד
עמהם מה אסור ומה מותר, מה כשר ומה טרף וכור.
וזהו שאומרים חכמינו מקודשים (שםות ונבה, פרשה א', סימן
א'): כל המונע לבנו מן המידות, לבסוף שיוציא
לתרבות רעה ושונאה. אם ההורים אדישים לילדיהם
כשהם קטנטנים, באולם שקטנים עדין וכור, אוני
כשיגלו יהיו פראי אדים, ולא יוכלו להשתלט עליהם.
לזאת, בני ובנותי תינקירים! מהנו מתחילה בשહילדים
עדין פעוותים מאד, אשר אז צריכים להחדר בהם.
אמונה פשוטה בו יתברך, וזה יכניס בהם בטחון עצמי.
כى הילד או הילדה צריכים לדעת, שיש בורא עולם,
ואם צריכים ממשו, יש לבקש רק מטהו יתברך,
צריכים להחדר דבר זה עמוק בלבדם, כי בשיגרו עם
אמונה ברורה ומזבצת בו יתברך, ירעוי למי לפנות בעת
צרפם; כי תי האדם אין הולכים בונקל, ולאיים
מתנהלים בדיק כפי שרואה. ואם גדרלים עם מקומות
אלו, אזי בשmagיע איזה משבר בחטים, חס ושלום,
יודעים מה לעשות. אך אם אין מקומות אלו, אזי
קשהרת אייזו פרענות, השם ישלם, נגנסים בדבאות
ובמרירות, ואין יודעים למי לפנות ומה לעשות. כי
להפוך — בשמחנכים אותם מגיל קטנות, שהקדושים
ברוך הוא ברא את כל הארץ, והוא יתברך מתייה
ומתניה ומקים את כל העולם, ודומם, צומת, מי, מדבר,

נחת מהילדיים

קלט

הם עצם עצמיות חיונות אלקיים יתברך, והעזה הבי
קללה והבי טובה — רק לבקש מפכו יתברך, אוי
הילדיים גודלים בריאות בונפשים, בשכלם וברוחם, וחוכמים
לבשחון עצמי, עד שאינם מפחרדים מEIF אחד רק
מבואר עולם. זאת זאת אricsים להחדר בילדים, ואז
זכים שיחיה "נחת מהילדיים". לאות, בני ובנותי
הילדיים! ראו מאד לבדוק להיכן אתם שולחים את
הילדיים להתחנן. חמלו עליכם, רחמו על ילדיכם; אל
POCHשבו شبאתם לשכנע אתכם, אלא באתי לעזר לכם,
אני רואת שיחיה לכלכם "נחת מהילדיים", שתוכלו
להתפאר לפני פלם: זה בני, זו בתי! ראו איזה נחת יש
לי מהם. ולזה אי אפשר לתגיע, רק אם מחדירים בהם
אמונה פושטה בתקדוש ברוך הוא. אם מתגכים אותם
על אדני הימרות, על-פי דרכי התרבות הקדושה שקבלנו
בהר סיני על-ידי משה רבינו, על-פי קיים המצוות,
מחדרים בהם את הענג והגעם בקיום רצונו יתברך;
איזה יפי כשאדם זוכה לשמר שבת, ואני עושה בה
שומ מלאכה, אני השכינה שורה בבית זה, והילדים
רואים ביום אחד בשבע ששהווים נחים ושובתים, איזי
שואלים: "אבא, אמא, מה זה?" ומגליים להם,
שהקדוש ברוך הוא ברא את העולם בשעה ימים
וביום השבעי שבת וינפש, והזוהר אורתו לא לעשות
שום מלאכה וכו'. אתם יודעים איך זה ישפייע עליהם?

רומם קדשה וטהרה תשרה עליהם. לזאת, בני ובנותי הילקרים! ראו לקחת עצמכם בידיכם, ואמם אתם רוזים "גנתה מיהילדים", מתחילה אתם לשמר שבת-קדש, ו אז ילדיכם גם כן ישמרות. איזה יפי הוא זה, שלכל הפחות פעם בשבוע יושבים ההורים והילדים סביבה השלוח בצדטא, ושרים שירי אמונה, שירי שבת, וזה משפיע על ששთ ימי החול, שהבנים מגיחים פפלין, ומחללים להקדוש-ברוך-הוא, הבנות הולכות בגדי צניעות וכו'. איזה "גנתה מיהילדים" רומים! לזאת, בני ובנותי הילקרים! ראו לרחים על עצמכם, ומקנישו את ילדיכם בבטחי חנוך תרדיים, שמלאמדים שם את תורה לשם יחברך, קיים מצוותיו יחברך, ועל-ידי-זה יהיה לכם "גנתה מיהילדים", ומאריכו ימים ושנים טובות.

ב.

בני ובנותי הילקרים! עליכם לנפר, שהילדים של האם הם העניים שלו, וכמו שאדם שומר על עיניו יותר מאשר איבריו, כמו כן ויתר מכן צריכים לשמר על הילדים בעתים הלו, אשר מסתובבים כל מיני מנולים משחתים, ועל-ידי שתשמרו על ילדיכם, תזכו לרווח רב גנת מכם. ועליכם לנפר, שאסור להיות אדישים ואי אכפתאים, בשעה הדבר לחנוך ילדיכם, כי

החפוק הוא היסוד והעיקר בגדול הילדיים. וזה היה בכלל הדורות, ולא בזמנים הפליג התקודש־ברוך־הוא במעטת אברךם אבינו, ואמר (בראשית יט, יט): "כִּי יַדְעָתָיו לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצֵא אֶת בָּנָיו וְאֶת בָּתָיו אַחֲרָיו"; כי היסוד ביהדות זהו חפוק הילדיים, לחנכים בדרך התורה והיראה. ומכל שכן בדור הזה, שנתרבו הminsterות והכפיירות בעולם, עד שהערבי־רב מתחפשטים מאר, ומרעילים את נשות ישראל עם כפירות ואפיקורסיות, ואם אין די בכך, אוני מטמאים את נשות ישראל בטמאת גאות, شكוץ, תעוכב וזהום, וההורסים כל חלקה טוביה, ובפרט את הנער; כי מסתובבים עכשו כל מיini אונשים מלכליים ומזהמים, אשר מכתלים אותם בכל מיניהם תועבות רעות, ומלהדים אותם דרכיים מלכליות איך לחטא, רחמנא לישזון. ועל־כן, בני ובנותי פיקרים! אם אתם רוצחים לזכות לנחת מילדיכם, ראו לשמר עליהם כמו ששומרם על בית עיניכם ויוטר מזוה. כי הווים שאנו שומרם על ילדיהם בדור הזה, לבדק עם מי הם מתחברים, ומי הם רעים, ועם מי משחקים, וכי הם מלמדים ומהמורות שלהם, והם אדרישים כלפי ילדיהם בכלל, עליהם לדעת, אשר הם רוצחים מפש, רוצחי נפשות. כי בעתים הללו, שומעים דבריהם מבוזלים, אשר יש כל מיini מנעלים ומשחתים, הפלשלים את בני הנערות בעשרות וכי חמורות,

רְחַמְנָא לִישׁוֹבָן, עַל־יָדֵי כָּל מִינֵּי פָּתוּחִים שֶׁמְפֻתִים
אוֹתָם, וְעַל־יָדֵי כָּל מִינֵּי אֲיוֹםִים שֶׁמְאִימִים עַלְيָהֶם, שֶׁלֹּא
יַגְלוּ לְהֹרְבִים וּכְוֹ. וְלֹכֶן הַמְּחִיבָה עַל הַהֹּרְבִים — אָם
רוֹצִים לְזֹפּוֹת לְ"גַתְתָה מְהִילְדִים" — לְחַקָּר וּלְדַרְשָׁ
אֲצָלָם כָּל פְּרַט וּפְרַט. וְאֶל יַקְלוּ בְּדַבָּר זֶה, אֶלָּא תָּהִיה
עַלְיָהֶם עַיְנָא פְּקִיחָא, מָה וּמָיִן וְאַיִמָּת? לְהִיכְן הַוּלְכִים?
וְאַיִהְמָשְׁחָקִים? וְמַיְהָם חֲבָרִים? וְלִמְיִינִים מַתְּקוּרְבִים?
וְעַם מַתְּרוּעָעִים? וְאֶם, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! תִּשְׁמַרְוּ
עַל יְלִדִיכֶם, אֶז יְהָא לְכֶם נִחתָתָם. לְאַיְצָן אֶם תָּהִיו
אֲדִישִׁים וְאֵי אֲכַפְּתִים בְּלִפְנֵיכֶם, אַתָּם שׂוֹרְפִים אֲוֹתָם
בַּמוֹ יְדִיכֶם, וְתִקְוֹלֵר יְהִיה פְּלוּוֵי עַל צְנוּאָרָכֶם, וְלֹא תַוְكְלֵוּ
לְמַחְלֵל לְעַצְמָכֶם כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם. כי אֶם אַיִן שׂוֹמְרִים עַל
הַיְּלִדִים בְּעָתִים הַלְּלוֹ, מִכֶּל מִינֵּי מִשְׁחָתִים וּמִגְּנוּלִים,
רוֹצָחִי גְּנִשּׁוֹת, שְׁמַלְעִיטִים אֶת הַנְּגָר עַם שְׁקוֹן, זְהָוָם,
תְּעוּבָה וּגְאוֹף, הַיְּלִדִים יַכְשִׁלוּ. כי זֶה כְּמַחְלָה מַדְבָּקָת —
הַן הַכְּפִירּוֹת וְהַאֲפִיקּוֹרָסּוֹת, וְהַן פָּאוֹת גְּאוֹף, שְׁגָבָנוֹת
בְּגַעַר כְּמַחְלָה מִמְּאָרֶת, רְחַמְנָא לִישׁוֹבָן. וְכָבֵר רַבִּים
חַלְלִים הַפִּילָה, שְׁהַמּוֹן בְּנֵי הַגְּעוּרִים בְּדוֹר הַזֶּה נִתְּקַלְקָלוּ
בְּקֶן עַל־יָדֵי שְׁהַהֹּרְבִים קַיְיָ אֲדִישִׁים בְּאֵי אֲכַפְּתִים עַל
יְלִדִיכֶם, וַיַּצְאָו לְתַרְבּוֹת רְעוֹה, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר. וְלֹכֶן, בְּנֵי
וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! אֶם אַתָּם روֹצִים "גַתְתָה מְהִילְדִים",
הַהְכְרִית לְכֶם לִמְסָרָה נִפְשְׁכֶם פָּשׁוֹטוֹ כְּמִשְׁמָעוֹ, וְלַלְכָת
וְלַכְרָר אֶל הַיְּלִדִים בְּכָל יוֹם בְּשַׁבָּע חֲקִירֹת וּבְשַׁבָּע

נחת מהילדים

קמג

דרישות, אם אין נוגעים בהם לרעה, ואם לא מזיקים להם. ואל תחקחו דבר זה בונקל. וכל זה בבניהם. מכל שכן בבנות, אשר אמרו חכמינו הקדושים (בפרק ובה, פרשה יא): "יברכך" — בבנות, "וישמןך" — בבנות. מלמד שהבנות צרכיות שמייה. וכן אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין ק): בת לאביה מטמנה שוא, מפקחה לא ישן בלילה; כי פמיד דואג ליבן הפת עלולה לילקה, ומיהן מברותיה. כי נשים דעתן קללה, וכי יכולות להפתחות יותר מבנים, על-כן צרכים לשמר עלייהן במאוד מאד. וזה אם תחקחו את דברי אלה ברצינות, ותケנiso את זאת היטיב בלבכם, תனכו שייהה לכם "נחת מהילדים". והעיקר הוא תפלה — להחפיל בכל יום על הילדים שיצליחו ויהיו שמורים מהחטא, ושליא יתקללו, וرحمנא לישובן, ולא יתחברו עם חברים רעים. עם כל זאת צרכים לעשות גם פעולות בגשמיות — לשמר מאד עם מי הילדים מתרועעים. ובפרט עכשו, שיש גם פנימיות, שהן הבנינים והן הבנות לנוים שם בלילות, צרכים כל-כך הרבה שמייה עליהם, כדי לדע מה הם עושים. כי בעונונתינו הרבהם, הדור מלכלה מאד, ומלא נזוף, ומאחורי גבעם של ההורים, ילדים משחקים ביניהם, רחמנא לישובן, ועושים מעשי תועבה, וההורים אפלו אינם יורדים. וצריכים רחמים רבים בדור הזה, שייהיו לו ילדים נקיים.

ונחכמינו הקדושים אמרו (פ"ג רבי אליהו רבה, פרק י"ח):
 מעשה בכהן שהיה ירא שמים בפרט, והוא לו עשרה
 בניים ונקבות, ובכל יום ויום קיה מתפלל ומשתטח
 ומלחך בלשונו עפר, כדי שלא יבא אחד מהם לידי
 עבירה ולידי דבר מכער. הרי שכם לפניכם, איך
 שאricsים להתפלל ולשمر על הילדים, שלא יבואו לידי
 עבירה ולידי דבר מגנה. ואנו אם תהיו ערנים ולא
 אדרישים, אוי בוראי תרו רב "נחת מהילדים". לזאת
 אבקש אתכם מוד, בני ובנותי היקרים! שאל פרפו
 מילדיכם, ותמיד פעמדו על המשר, ותחקרו אצלם
 בדרך ישירה או בעקיפין, להחנודע מה הם עושים. ואל
 תהיו פתאים, אבלו ילדיכם אינם יודעים כללום, כי
 בעונונתינו קרבים, רבים חללים הפילה הקרים והאי
 אכפתיות הוז. ואם באהמת תשמר על ילדיכם, תצפו
 לראות אצלם נחת דקומה, אשר זה המקורי של כל
 הורה, שרוצה לראות נחת מהילדים". אשרי מי
 שאינו מטעה את עצמו, ושומר על ילדיו, ואז טוב לו
 כל הימים!

ג.

בני ובנותי היקרים! אם אתם רוצים לرؤות "נחת
 מהילדים", עליכם לעשות כל מיני מאמצים שבעוולם

נחת מהילדים

כמו

למחנים בגיל צעיר, כי כך אמרו חכמינו בקדושים (סנהדרין יו): **האوهב את אשתו בגופו והמכבדה יותר מגופו, ומקדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה, ונמשיאן סמוך לפרקון, עליו הכתוב אומר** (איוב ה, כד): **"וינדעת כי שלום אהליך"**; כי עכשו הדור מادر מלךלה, והילדים רואים מעשי תועבות בכל יום, כי מסתובבים על הרחובות פרויצים ופרוצות בגדי שחץ, ומה יעשו הילדים, שלא יבואו לידי חטאיהם ועונונם? ולכך אשרי אדם הזכה למתן את בניו ובנותיו בגיל צעיר, ולא אריך להחפיש מאף אחד בועלם, ומכל שבן לא להתפעל מהפשחה, שיישאלו מה ומי ואימת, כי כך אמרו חכמינו בקדושים (קדושים כת): **בן עשרים שנה ולא נשא אשה, כל ימיו בהרהור עברה.** **ואמור** (שם): **עד עשרים שנה יושב הקדוש ברוך הוא ומצפה לאדם מתי ישא אשה,** בין שהגיע עשרים ולא נשא, אומר: **תפח עצמותיו.** **וכן אמרו** (שם): **אמר רב חסדא, הא דערידפנא מחבראי דנסיבנא בשיסטר, ואי הויה נסיבנא בארכיסטר, הויה אמין לשלtron, גינא בעיניך** [نمדווע אני יותר עדיף מכל חבירי? מפניכי שהתחפנתי בגיל שיש עשרה!] **אם הייתה מתחנן בגיל ארבע עשרה,** **הויתי אומר לשטן:** **אני מחרgra בה,** **ואינני מפחד מפרק שפתחתי אני.** **מכל זה למדים,** **שאם מתחנים את הילדים בגיל צעיר, הם לא יודעים מה זה חטא!** **ומה גם שם**

שָׁמֹרִים מְחֻטָּאים. וּבְפֶרֶט בַּדָּור הַזֶּה, אֲשֶׁר הַהְפִקְרוֹת מֵאַד גְּדוֹלָה, וּמִסְתּוּכְבִּים כֹּל מִינֵּי מְנוּלִים וּמְשִׁקְצִים, אֲשֶׁר מַכְשִׁילִים אֶת הַנְּעָר בְּנָאוֹף, שְׂקוּץ וְתַעוֹב, מִתְּחַבֵּבָם שֶׁל הַהְוִרִים, הַילְדִים לֹוְמָרִים בִּישִׁיבוֹת וּבְכִתְבִּי סְפִיר, וְנִדְיָ רָק בַּתְּלִמִּיד אוֹ פָלָמִיד אֶחָת מַקְלָקָלִים, וַיְכוֹלִים לַקְלָקֵל אֶת כָּל הַכְּפָה. וּמִפְּלַשְׁתִּים כְּשִׁישָׁנִים בְּפִנִּימִיה, אֵיךְ עַלוֹלִים לְדָרְדָר אֶת הַילְדִים.

וּעַל-כֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיקָּרִים! אֶל תְּהִיוּ נָאִיבִים, שַׁלְבָנִיכֶם וּבְנוֹתִיכֶם זֶה לֹא יָקָרָה, אֶם אַתֶּם רֹצִים שִׁיחִיה לְכֶם "גַּתְתָּ מִהִלְדִּים", תִּשְׁמְרוּ עֲלֵיכֶם כְּמוֹ שְׁוֹמְרִים עַל בָּתֵּן עִינֵיכֶם. וְתַרְאוּ לְהַשְׁתְּפָלֵל לְחַפְּן אֹתֶם בְּגִיל צָעִיר, אֶל תִּסְתְּפִלֵּוּ עַל שְׁוֹם כְּבוֹד אוֹ מִזְון! אֶלָּא חַסְפְּלָוּ עַל טוֹבַת הַילְדִים! אֶם אַתֶּם רֹצִים "גַּתְתָּ מִהִלְדִּים" שַׁלְכֶם, תַּרְאוּ לְחַתְּנֵם בְּגִיל צָעִיר, בְּכִי שְׁלָא יָבֹאוּ לִידֵי חַטָּאים וּעוֹנוֹת. וְאֶם אַתֶּם רֹואִים שַׁהִלְדִים מִחְצִיפִים פְּנֵיהם נְגַדְכֶם, תַּרְעִוּ שָׁהַם רֹצִים לְהַחְמָפֵן, אֶכְלָ מִתְּבִּישִׁים לְבַקֵּשׁ מְכַם, וְלֹכְןֵם מִתְּחַצְפִים. אֶכְלָ פְּנִימִיות לְכַבֵּם זֹעֲקַת אַלְיכֶם: "אָבָא, אָמָא! תַּחֲתַנִּי אָוֹתִי! כִּי אַיִן יִכְׁלֵל לְסִפְלָן כָּבֵר אֶת הַרְהֹוֹרִי הַעֲבָרָה שְׁנַכְנָסָה בֵּי, אֶת הַמְּחֻשְׁבָות וְהַהְרֹהִירִים קָרְעִים וּמְמַגְנִים שְׁמַעְקִים וּמְסַבְּבִים אֶת מַחְיִי!" וְלֹכְן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיקָּרִים! תִּשְׁמְרוּ אֶת נְפָשָׁכֶם בְּעַבוּר זֶה, וְאֶל תִּסְתְּפִלֵּוּ

מה שבעיני-אדם יגידו, כי אם הילדיים שלכם יתקלקלו ויבירדרו, ויצאו לתרבות רעה, ויפלו במלכחת של נאוף, שקוין, פועם וזהום, וילכו במקומות המטיגפים, עד שיקחו ספמים, רחמנא לישובן, אzo תקיה הבושה הרכהה יותר גדולה, מאשר אפס צרכיים עכשו לתרץ לקורבי הנפשפהה, למה אפס מתחנים אוטם בגיל עיר? ! ולמה אפס מקברים כל-כך, הרי הם עדין קטנים? ! חoso וחללו על בנייכם ובנותיכם, אם אפס רוצים שייהי لكم "גננת מיהילדים", תחתנו אוטם בגיל עיר, ותשמרו מאי לא לשלח אוטם לפנימיות, אשר שם הוא מקור הזנחה והשמאה, די רק במלמד אחד או במלמדה אחת מגלקלים, שמקלקלים את כל הפהה, וזה מעשים שכיחים שבכל יום ויום.

ולכן, בני ובנותי היקרים! חמלו ורחבו על בנייכם ובנותיכם, תחזקו ותעוורדו אוטם, ותדברו אפס, שבדעתכם לחתנם בגיל עיר, ושלא ידאגו, ותשתקלו לעזר להם. כי באמת זו האדקה וכי גדולה, כמו שאמר חכמיינו הקדושים (כתובות נ): קעושה צדקה בכל עת, זה בנין ומפרנס את בניו ובנותיו כשיהם קטנים. במקומות שתורקו ארקות על ימין ועל שמאל, פערו קרים לבנייכם ولבנותיכם, אשר הם בשער מברכים, גם מדמיםיכם, ואם אפס רוצים "גננת מיהילדים", תמסרו

נפְשָׁכֶם לְעֹזֵר לָהֶם, כִּי הֵם עֲדַיִן קָטָנִים וָצָעִירִים, וְאֵם
תִּצְּחִיתִי אֹתִי בְּקֶבֶר זֶה, לֹא מִתְחַרְטוּ — לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה
וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא.

. ד.

בני ובנותי היקרים ! אם אתם רוצחים *שִׁיחַה* לכם
"גנתה מהילדים", פְּמִיד תְּדַבֵּרוּ רק מתקדוש-ברוך-הוא
דְּבוּרֵי אֱמוֹנָה וְהַשְׁגַּחַת פָּרֶטִית, כִּי הַדָּבָר שֶׁמְרַבְּרִים
מִמְּנוּ יְתַבּוֹךְ, מוֹרֵיד אֶת הַשְׁכִּינָה בָּעוֹלָם ; כִּי בָּאָמָת אֵין
שָׁוֹם מִצְיאוֹת בְּלָעֵדי יְתַבּוֹךְ בָּלֶל, וְהַכְּלָל לְכָל אֱלֹקיּות
גָּמוֹר הָוָא, וְמָה שְׁבָנֵי-אָדָם אַيִם מִדְבָּרִים מתקדוש-
ברוך-הוא, מִזֶּה נְגֻרָמֹת לָהֶם כָּל הַאֲרוֹת שָׁבָעוֹלָם. וְלֹכֶן
אם אתם רוצחים *שִׁיחַה* לכם "גנתה מהילדים", ראו
לְהַתְּחִמֵּיד בְּדַבּוֹר שֶׁל אֱמוֹנָה, לְדַבּר הַרְבָּה בְּבֵית מִמְּנוּ
יְתַבּוֹךְ, וְלַסְּפָר סְפוּרִי צְדִיקִים וְסְפוּרִי הַשְׁגַּחַת פָּרֶטִית,
זהה יְעוֹד לְכֶם, *שִׁיחַה* לכם "גנתה מהילדים". כִּי בָּעִתִּים
הָלְלוּ הַכְּפִירּוֹת וְהַאֲפִיקוֹרָסּוֹת מִתְחַפְּשָׁטוֹת בָּעוֹלָם,
וְצָרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים שֶׁלָּא יְלַכֵּד הַלְּדִים שֶׁלָּכֶם בֵּין
אָלוֹ הַרְשָׁעִים וְקָלִי עֲוֹלָם, אֲשֶׁר עוֹשִׂים שְׁמוֹת וְחַרְבָּן
בָּעוֹלָם, וְלֹכֶן אַנְּיִ מַאֲדָמָקָש אֶתְכֶם, אֲהֹובִי, בְּנִי וּבְנָתִי
היקרים ! חִמְלָו וְרַחֲמוּ עַל יְלִידֵיכֶם, וְתִּמְסְרוּ אֶת נְפָשָׁכֶם
לְדַבּר בְּבֵית רק דְּבוּרֵי אֱמוֹנָה וְהַשְׁגַּחַת פָּרֶטִית, וְתִּשְׁמְרוּ

גנתה מהילדים

קמת

את עצמכם מaad לא לדבר דברי בפירות ואפיקורסיות, מכל שגן וכל שגן, שאל פגנישו בביבתכם עתויים מוזהמים של נאות, שקיין ותעوبות ותמונה תועבה ודברי בלע ובפירות ואפיקורסיות נגדו יתברך. ומכל שגן וכל שגן שלא ימציא בביבתכם הכללי משחית הנקרא טלויזיה או וידיאו או שאר כל טמאה, הממלאים את הממ' והדעתם עם בפירות ואפיקורסיות, ונאות, שקיין, תעוב וזהותם.

וראה, בני ובנותי היקרים, כי הזרם: ואל תאמרו אחריך: חבל שלא שמענו בקהל הצדיק האמת שהזיהירנו להחדיר בילדים אמונה פשוטה בו יתברך, כשהם עדין קטנים. כי באמת הענן של אמונה, זה צריכים להחדיר בילדים כשהם עדין פעוטים, ותמיד לדבר רק מפני יתברך, ובביה צריכה להיות אוירה של אמונה וידוקות הבורא יתברך שם, ואל מחשבו שהילדים קטנים, אלא כל מה שהם לומדים בעת קטנות, נחקק בנדעך ובמוחם. ולכן ראי מה לפניכם, ותמיד תדברו רק דברי אמונה והשכמה פרטית, ותשפרו להם ספורי צדיקים, וכן תפזרו להם את הנשים והנفالות שעשרה עפקם התקדוש-ברוך-הוא, שדברים אלו עושים רשם גדול עליהם. ואל יקל בעיניכם דבר זה, כי כל ה"גנתה מהילדים" פליי רק כפי שמהחדרים

בקם אמונה ברורה ומוגכהת. ולכן, בני ובנותי היקרים !
 ראו להתחזק ביטר שעת וביתר עז, ועל ידיהם תרוו רב
 נחת מנגיכם ובנותיכם, כי בשמחותדים פילדים אמונה
 בפזרא יתפרק שמו, ומלמדים אומם, אשר כל מה
 שעובר עליו, הפל בנהשכח פרטיה, ואין שום עצה
 אחרית רק לדבר עמו יתפרק, ולבקש ולהתגנן מלפניו,
 זה מה שיעציל את הילדיים מරדת שחת. ולכן, אם
 רצונכם, שיהיה לכם "נחת מהילדיים", ראו לעשות כל
 מני פעולות שבעולם לחזק ולעוזר ולשפט את הילדיים
 באמונה פשוטה בו יתפרק, ותרגלו עצמכם לדבר פתיחת
 בפיית רק מהקדוש ברוך הוא, אז תנו שיהיה לכם
 "נחת מהילדיים"; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו
 בעתים הללו, אז טוב לו כל הימים.

תס נשלם, שבח לאל בורא עולם :

קונטראס

חנוך טוב

בו תבראך דרך קלה ונעימה לכל מהנה, שיעד
איך לחתן את הפלמידים בקהל, ולהמשיך את
לבכם אליו יתברך, ולהחדיר בהם אמונה
פשוטה, ולהקנות להם מדות טובות.

בני ומינך על-פי דברי

רבנו הקדוש והכורא, אור הגנו ומחפין
בוצינה קדישא עלאה, אדרוגנו, מורהנו ורבינו
רבי נחמן מבerrsלב, זכותו יגן علينا
ועל-פי דברי תלמידו, מורהנו

האון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רוז לא אניס ליה
רבי גתן מבerrsלב, זכותו יגן علينا
ומשלב בפסוקי תורה, נביים, כתובים ומאמרי
חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וומר הקדוש

הוּא לדרפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהָרָא"ש נ"י אמר, אשר מחייב וכי טוב זהו
חייב עצמי, כי מהצער מסתכל פסיד לדגמא על
המבחן.

(אמני-מוֹהָרָא"ש, חלק ב', סימן ח'רכ)

קינדרס

חַנּוֹךְ טָוב

מחנוך יזכור! עליך לדעת, כי מהನוך הוא היסוד
והעיקר ביהדות, אין דבר חשוב הימנו, וככזה שנדבר
מןנו — לא נספיק, כי חנוך טוב הוא ערבה לעתיד
עם ישראל. ובכפי שמחנכים את הילדים כשם
בקטנותם — כך יגדלו. עבودת החנוך היא העבורה
הקשה ביותר, אך גם המשפלחת ביותר — הן
בגשמיות והן ברוחניות. בגשמיות — כשוורים
להעמיד תלמידים מ学生们, ונהנים מן הפרות הערכבים
ש��צרי, עדים להזאות מניבות הפֿרִי, אין עוד מענו
גדול יותר מזה, כי אם רואה שהשקייע, זרע בדמעה,
וגדל, צמחו השתלים, וזאת לקוצר ברגנה. מכל שפֿן
ברוחניות, כשווכה למחנה ילדי ישראל באמונה פֿושטה
בתקודש ברוך הוא, ומזכה אתכם במצוות, והם גדלים,
ברוך השם, יהודים קדושים וטהורים, בעלי לך ארץ

ומדות נעלמות, יראי שמים ויראי חטא, השרך על זה
בעולם הבא — אין לתאר ולשער כלל. הנה יעשה
אדם כל מיני מאמצים בעולם הזה לקרוב יהודי אל
הקדוש ברוך הוא, וכשזוכה למלא כטופו זה, היא הכי
מאשר. ומלמד ומהגך יש לו בפה שלמה של נשמות
ישראל, וכי יכול בעת ובעוונה אמרת לקרוב מניין אחד או
שני מניינים וככיו אלו יתברך, והוא זכות גדולה מזו?!
היש אשר רב מזו? ! אף פעם אי אפשר לדעת מי יצא
ילדים אלו, לאילו גודולי ישראל יצמחו, קדושים
וטהורים, שייאירו את עיני ישראל.

לזאת, צריך להזכיר מחד בחגינה, ולהשקייע בו
הרבה שיחיה מיוחד במינו, ורק מי שחש עצמו ראי
ומתחאים להיות מהגך — יעסוק בזאת, ולא מלחמת שאין
לאדם פרנסה, אך ונעשה מהגך ילדי ישראל, אשר זהה
בבחינת מה שאמרו חכמיינו הקדושים (בקא בתרא כא):
'העשרה מלאכת ה' רמייה' (ירמיה מה, י). זה סובב על
מהגך שאיננו מתאים לתפקידו, וכשאין רואים, באין
יוקעים מזניהם את מלאכת הקידש זו. ומלחמת זאת
הקפיד רבנו ז"ל מחד, שלא להיות מלמד (ען טירטורה),
סימן תקצא; כי על המלמד מלחמת אחירות גדולה מאד.
וכך אמר רבנו ז"ל (שיחות-הרב", סימן רט): אם פלווני עוזה
משא ומתן, וגוזל, חלילה, את חברו מלחמת אנס אינה

דבר שבודש גדול אחד או שניים, מלחמת שלא יכול לבדוק על פרוטה אחת, בונדי מוחל לו, אבל בשעה שמביטל מלמודו, אף ששוכרה מועט מאד, בונדי אין בעל-הבית מוחל בשום אופן; כשהנותלים מילדר את זמנו, כשאין המלמד מנגאל כל רגע ורגע מזמן התלמידים בעבור חנוקם היטהור, ומבליה את זמנם בעסוקיו הוא וכדומה, הרי זה גזל ואיינו יכול לחשיב.

על כל מהgne' לידע, שילדים אוּהבים בדרך כלל כבוד, יש להם שכל קטן, וכמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-רמב"ן), חלק א', סימן יב: כל מי ששכלו קטן יותר, רוצה יותר; ילד רוצה שיגביהו ויפארו אותו, יגדילוהו וישבחוהו, יתנו לו מחרמות, ואם אכן מעניקים את זאת לילד, הרי גדרה דעתו ומחפתחת להפליא, ורק בצוואה כזו יכולים לחשך בראשי. רבנו ז"ל הקפיד מאד לא להפוזת ילדים, ואמר, שבתובם יכולים פועל הרבה יותר מאשר ברע. ואם רואים שפעלו פעם ברע, צריכים לדעת שם כי הולכים בטוב, כי פועלם מרובה יותר בנקל. במובן אין הנקבר כל למשה, כשהעומדים לפניו כפה מאכלהם בילדים, והם מוציאים מהדעת, מרגיזים ומעלים את חמת המהgne', אוני לא בנקל להתגבר ולהתאזר במדת הסבלנות כלפיהם, וכן עלולות לצוץ הבעיות.

עליך לדרעת, מבחןך יזכיר, כי העצבים נובעים מלחמת
שאדם לא ישן ולא אכל די צרפו. זאת על כל מבחן
ליישן כדברי, ולא כל פת שחרית — במוקא בשלוחן
ערוך, ולא — געשה רגון וכעגן, ומוציא עצביו על
הילדים.طبع של ילדים שאיננו בעל מרצ, ואינו פעיל די
מأد, כי אויל לו לילד שאיננו בעל הבריאות, חס
הצקה, אשר עלול להיות שאיננו ב��ו הבריאות, חס
ושלום, ותפקודו או התפתחותו המוטורית אינם
בשורה. אך על המבחן לידע איך לנתק ולטמן עפקם,
ולכונם ולהעלוותם על דרך הפלגה. כי כאמור חנוך זו
עכובה מרכבת מأد, והיא מעובדת קדש מקדשים,
באשר זהו ערבה לעתיד של כלל נשות ישראל, ובאם
חנוך בכלליות בעולם חשוב כל-כך, על אחת כמה
וכמה באין ערך כלל, אריך להיות החנוך חשוב אצלו
ויהיה עקר מעינינו. ובכמו שאומרים חכמינו הקדושים
על אחז, שבעל בתי גנסיות ובתי מדרשות (עין אסרו רבה
סתימה אי), ובצד? כי כך גם ברבעתו: אם אין גדיים
— אין תישים, אם אין תישים — אין בלים; אם אין בתי
תלמידים — אין חכמים, אם אין חכמים — אין בתי
גנסיות ובתי מדרשות ואין בלים וכו'. וכך הצליחו
הערבי-רב להעיר מלונות על הדת, ובכלנו חלק מהם,
לו זאת אי אפשר לתקן אותה, אלא על-ידי תשובה
המשמעות, מה שאני לא חניתי כפי שאריך, עתה אני שב

במושבה, וסתוקון הגדול ביוור בשבייל – שאיהה מתחזק ומלאך. במוקן, מי שיש שאינו מתחאים לפפקיד – ישארנו לאחרים, ואל יתחדר באדרת שאינה כפי מרותו, כי לא כל אחד מסוגל לה, באשר עצבי האדם חלשים מאד, מלחמת פגעי ומקורי הזמן, שעובר עליו מה שעובר; זהה אין שלום-ביתי, זהה אין פרנסת, זהה אין דירה, זה סובל מבעלידים, זה אין לו ילדים, וזה געשה אדם רגנן, עצובני, מריר יום, סר וצעף. אך מתחנך אריך עצבי ברזל, סבלנות ושב סבלנות ושוב סבלנות.

עליך לדעת, מנגנון יקר, כי ילדים קטנים טבוע בהם שכט בדיק בפי המבקרים, אך זה אצלים בכם ולא התחפש עדין, כי הילד שכט שלם במבחן מפש. ולכן מצליח לעלות על עצבי המנגנון, לאחר שמנגלה בו נקודות תרפה, עד שמוציאו מדעתו מפש. ואם המנגנון מתפעל מפנה, אין ימשיך הילד למරר את חיו, וניסית אף את שאר ילדי הכתה בגנדו, אך אם המנגנון חכם ופקח ומעלים עין, [כפי לא כל דבר שעושה הילד צרכיים לשמע ולראות, ואם אינה תלמיד שחק, או עונה פניו ובכדומה, אין צרכים לשיח לב], הילד ינסה פעם פעמים וכי, וקשרויה שאין התיחסות למעשו, ואינו מקבל תשומת לב על זאת – יחדל ממעללו. אך בו ברגע שהצלים להוציא את המנגנון מבליו, יודע שנצח

בפערכה, ותכף-זמיד ימשך אתריו תבר נסף, שגמ-גן
 מחהפץ תשומת-לב, וגם הוא ינסה להעלות את חמת
 המתה, וחוזר חלילה. גם ש אין זה דבר קל להעלים
 עין, וכך יותר להתעבען ולצאת מהגליים ולאבד
 עשותונתיו, ולילך ממפרק, ובמתקבות — מה לי כל
 המלמדות זו וההטעקות עם הילדים, טוב יותר לילך
 לביתי ושלום עלי נפשי. אך זו טעות של رب בני-אדם,
 בחשבם שמלאורות זו עבורה קשhaft מפל, ונדרמה להם
 שמצוות להיות סוחר או בעל חנות וכדומה, אשר
 באמת ב مصدر וכדומה יש צרות גדולות בהרבה,
 ויסורים גדולים פי פמה, אולי כסף מרויחים יותר, אבל
 עצמת גוף וחליות הרעת יש לסוחר או לבעל מפעל
 הרבה יותר ממלאך פינוקות. כי בהטעקו עם ילדי
 ישראל, כל רגע ודקאה שפדר עטיהם אמונה ותורת ה',
 מקים מצות עשה של "רשותם לבניך" (דברים י, ז);
 ואומרים חכמינו הקדושים (סנהדרין יט): כל המלאך את
 בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו יルド; ומלאך
 זאת, הוא בעצמו מדבר מהקדוש-ברוך-הוא, וממשיך
 אותו יחברך בזה הعالם, אזי בודאי יקבל את שכרו
 עוד בזה הعالם.

ועליך לדעת, מהgap יקר, שמנשים את המלאך בזה
 הعالם, בנסונות קשים ומרים, אם ינימ אמנהתו

ויעונגה; כי הפט"ם"ך-מ"ס פותח מאי מתיינוקות של בית רבן, באשר אם יש מלמדים יראי ה', המחדירים בילדים אמונה פשוטה בקדוש ברוך הוא, אין לו כבר מה לעשות כאן, ומכל שכן בשמחניים מקטנות, מגיל למוד אל"ר-ביית עד בר-המצונה — לאמונה ברורה ומצוctaת בו יתברך, ליראת שמים וחשק התורה, למדות טובות ולרכך הארץ, וכך נכנס הילד בעל המצוות, איזה קרגו את הפט"ם"ך-מ"ס, פשותו כמשמעו, ואין לו כבר מה לעשות בנה העולם ביןיהם. זאת, יצאית את כל חזיו על המלמד והמחנך, ונינה לשברו, על-ידי שיכניס בו מחשבות שפרנסת המלמד בaczמוץ גדוֹל מאד וכו'. וכך מאיינו אצל יעקב אבינו, שבא הפלאה להאבק עמו, "נירא כי לא יוכל לו, ויגע בכף ירכו, ותקע כף ירכ יעקב בהאבקו עמו" (בראשית לב, כה). אומר על זה הפטקונייזהר, שראה שאינו יכול לחתוף את יעקב, אני גמן ממה לתוכמי או ריבתא, לאלו שפסיעים ללו מרי תורה, הינו לעשירים; שהעתירים לא יתמכו בתורה, ויתנו לכל מני הבלים אבל לא לתלמידי חכמים ולחזוק תורה, זה אשר פעל הפט"ם"ך-מ"ס, שפרנסתו של מלמד תינוקות תהא צולעת, אין זו משכרת גבולהفشل בעל מפעל או חנות וכו'. אבל, עליך לדעת, מHIGH ז'קר, שהעגמת נפש והצער והיטורים שייש לסוחר או לבעל חנויות, זה אין לתר או ולשער כלל, ואף שטבע

בנידאים לכאן בסותרים וכדומה, בזמנים — הנה לפלוני יש מפעל גדול, ורבי סחורה המוליכה מהכא להם ומתקדם להכא, ונוסף נסיעות, ועסקי ענפים, או פלוני בעל חנות גדולה, ולקוחותיו רבים הם; אף הפסכה בעין אמת, יודע בידעה ברורה ובכירה מלאה, כי לא ספר חלקם של בעלי עסקים, ונתקנים בהם (אחות ב. ז): "מרבה נכסים מרבה דאגה", ואיש עסקים אינו יכול לישן בלילה, ושנתו טרופה עליו, חושש שא יגנבו רכושו, או יפרצוי למפעלו, ובעל חנות יראה פן יקום לו מתחלה, ויטל את כל לקוחותיו וכרי' וכרי', ומכל שכן כשהבר האדם סחורה, ושלמו לו בהמחאות דחיות, ונתקלה לאחר זמן שאין עליהם כסוי, ולא עליה בידו לקבל את הקסף הפגיעה לו, ומה גם שהעביר את ההמחאות קלהה והלאה, ואנשי מתפקידים על דלתו קיבל את פספם, או איז מאבד את שמו הטוב, וכל מפעלו אשר היה מזה שניהם קורס הפתינו, ויריד הונו לטמיון, ונכנס בחוכות של מיליוןים אין לחאר את גדל צערו. עד شبיעוניותנו הרבים, ישים אנשי עסקים, בעלי מפעלים גדולים שפשתו רגלי, ואבדו עצם לדעת, וחמנא לצלאן, והכל מלחמת בעלי החוכות ששביבו אותם, והצעיר והצעמת גוף שחיי מנת חלקם. ומה גם שטוהר הנושא נסיעות, מסכן עצמו, נעדך מהבית זמן רב, נفرد מאשותו וילדי ימים רבים,

ואם שב ולא שגשגו עסקיו, איזי מתרעער גם שלום־
bihito וכו', וישנים יטורים וצורות נוספות הפוקדות בעלי
מפעלים, אשר הפעלים מסבים מורת רוח וא_kbנות
למעבידים; אלו מאחרים לעובדה, אלו גונבים לתקים
באין רואים, אלו עוזבים את העובדה קדם סיומה וכוי
וכוי, או בעל חנות, שלא הצליח למ cedar את שחורתו,
ורואה שלכל התחנות סביבו נגנים ל Kohot, ואצלו אין
איש בא, ותקוני נעדרים, אף שהנתנו מסדרת בטוב
טעם וידעת — איך צער יש לו? ! העגמת גוף אוכלת
בו בכל פה, עד שלבסוף אריך להזיר את הסחורה
לסון וכו'. ויש אשר באים קונים רבים לchnot,
ומבלבלים את המה, שואלים ומחוננים, סוקרים
ומתחפשים, מעלים ומורדים, מודרים ומגנים, ולבסוף
מאומה אינם קונים וכו' — איזו א_kbנה היא לו, ובמה
עגמת גוף נגרמה לו? ! ולא כל שכן, מי שעסקו עם
נשים, אשר אמרו על זה חכמינו הקדושים (קדושים פב):
כל שעסקו עם נשים סורו רע; וכן בעל מפלת או
ארכניה וכדומה, אשר קונים מסבים לו עגמת גוף
רבה, משבים לו מזון מקלקל, מתחוננים על מצריכים
לקוים וכו' וכו', כל אלו רק מספר דוגמאות בעסקי
עולם הזה, שמתינוים בהם הרבה בטרחות ובហוות,
בצער וביטורים, עד שמשיגים את הכסף, ולא אהמת
קורה של כל היגיונות הלאו לרום ולרייק, ובפרקנות

ובמלאות אלו אין לך לא עולם הזה ולא כל שגן
עולם הבא; אך מילמד פינוקות של בית רבן, הפתיעך
עם ילדים, אשר כל רגע ודקאה הוא מקים מצות עשה,
כى דיבור בהקדוש ברוך הוא, זוכר ממנו יתברך; אשר
אין שבר בעולם לשלם על כה, שגטול נשות ישראל
וקרבים אליו יתברך. וכמו שאומר הזהר (עין חיב קסט):
על רבינו שמעון בר יוחאי, שהלך עם פלמיכיו, והגיעו
לעיר, אמר להם, שהולך לראות את השכינה, אනפי^י
יונקמת, פני משכיר, שעלייהם השכינה שורה — זה
ברוחניות; ואף בנסיבות — יושב בפفة, שר עם
הילדים, נמצא בחדר נעים וממוג וכו', שותה מעט תה
להרות גרון האחים וכו', יש לו ספק והנאה
שפצלית, שהכפה פורתת, אף שהילדים שוכבים, זוכה
לעשות מהם בני אדם, אשר אין לך פגען גדול מזה.

זו זאת עליך לידע, מהנה יזכור, כי עקר הצלחת
המחנך העוסק עם ילדים, שלא להסכל עלייהם פילדים,
אלא זה ר' ברוך, זה ר' שמעון, זה ר' שלום זה ר' יצחק,
ילד קטן בן חמיש, שבע וכו', אבל זה הקטן חכם
גדול יהיה. ולכון המהנץ אריך לכבד את כל תלמיד
ותלמיד, ולהורייד עצמו אליו, ויזהר אף פעם לא
להעליבו, כשם שאינו פוגע בחכם גדול, אלא יהיה בעל
סכלנות גדולה עמו, ואו מרגיש הילד לפתח מהams שהוא

שׁוֹהַ לְמִשְׁהָгоּ, הַמְתַנֵּךְ מִסְתַּפֵּל עַלְיוֹ כְּעַל בָּנָ-אָדָם, חַשְׁבָּקְיוֹמוֹ, אֲשֶׁר זָהָוּ בָּכֶר חַצִּי פְּתַרְזָן; כִּי הַילְד אַינוֹ מַקְבֵּל תְּשׁוּמָת לְבָב בְּבֵיתָה, הַהוּרִים עַצְבָּנוּיִם, לְאָב אַין הַולֵּךְ בְּפְרָנָסָה, וּמוֹצִיאָה עַצְבָּיו עַל הַילְדִים, הַאֲם מַטְפֵּלָה בְּבִילְדִים, וּכְעַסְנִיתָה הִיא וּכוֹ, וּמַכְלֵל שְׁבֵן אָם בְּעַלְהָ אִישׁ בְּלִיעֵל וּמַשְׁפִּילָה וּכוֹ, אוֹ חַס וּשְׁלוֹם, כְּשַׁמְגַבִּיהָ יָדִים, נִמְצָא — מַי סּוּבֵל? הַילְדִים — אַין לְהָם תְּשׁוּמָת לְבָב בְּבֵיתָה; לֹזֶאת מַחְפֵשׁ הַילְד תְּשׁוּמָת לְבָב אֶצְל הַמְלָאָד, אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעַבְוּרוֹ אָב וְאָם, וּמַחְנָךְ יִכְלֹל לְקָנוֹת לוֹ בְּאָנָוֹן יָלֵד, אֲשֶׁר לֹא יַשְׁפַּחַנוּ לְעוֹלָם, עַל שְׁעֻזָּרוֹ וּשְׁקָמוֹ וְהַעֲלָהוּ עַל דָּרָךְ הַמְלָאָד.

לֹזֶאת, עַלְיךָ לְדִעָת, מַתְנָךְ יָקָר, כִּי מַלְמָדוֹת הִיא מַעֲכֹרָה קָדְשָׁה הַקָּדְשִׁים, וּמַכְלִיתָה כָּל הַמְכְלִיתִים וּמַתְקוֹן כָּל הַמְתֻקְנוּיִם, וְאֵם דָּהִיה כָּל אָדָם יוֹדֵעַ שְׁהַמְלָמָדוֹת זָהָוּ הַתְּקוֹן לְכָל הַחֲטָאִים, בְּלֹם הִיוּ נְעַשִּׂים מַלְמָדים; אָכְלֵה הַסּוּמְדָמִים מַפְחַד מַאֲד מַמְלָאָד יָרָא שְׁמִים, וְלֹבֶן מַסּוּבָב כָּל מִינִי סְבוֹת לִמְנַעַּת הָאָדָם שְׁלָא יַעֲסֵק בְּמַלְאָכָת הַקָּדְשָׁה זוֹ, תְּחִלָּה, בְּאָמֹור לְעַילָּה, נְמַנֵּן מִכָּה לִיעַקְבֵּב בִּירְכּוֹ, אֲשֶׁר אֶלְיוֹ הַתוֹּמָכִי דָאָרִיִּתָּא, וְגַרְסָם שִׁתְּפָנוֹ כְּסָפִים לְכָל מִקּוֹם, אַךְ לֹא לִמְקוֹם שְׁמַלְמָדוֹדִים אַתְּ הַילְדִים לְאָמוֹנה וּכוֹ; עַם כָּל זֹאת הַקְּדוֹשָׁ-בְּרוֹךְ-הָ הוּא מְנַהֵּג אֶת הָעוֹלָם בְּהַשְּׁגַּחָה פָּרָטִי פָּרָטִית, וְאֵם מַלְמָד

עושה עבורה לשם שמים, ומתחזק בסבלנות של ברזל
כלי הפלמידים, יקבל שפע רב מפני יתברך, ו אף
שיגטותו בגינויו קשים ומרימים, אבל אם תזה לא
סבלנות, ובפרט שיבקש מהפלמידים שיתפללו עליו,
אוי תהיה לו ברכה גדולה — וזה בנסיבות וברוחניות
— בודאי שיזכה לרוב טוב האפון.

מחנה יקר, אוישך עצה קלה כיצד לחנה את
הילדים. כי כלל זה אומרים חכמוני הקדושים (סולה מו):
'שמאל דוחה וימין מקרבת'; הינו מחד גיסא פפי
שאומר הטעא (ቀבות גג): זרκ מרה בפלמידים; הינו על
הפלميد לדעת, שזה הרב שלו, והוא "מורא רבק"
במורא שמים" (אבות ה. יב); שעליו לפחד מריבו כמו
שפוחד מפני יתברך. לא יראה הענש — פן יכנו, אלא
יחוש שהוא יתברך נמצא פה, על-כן יונגן בכבוד גדול
פלמי רבו. ואיך יכול לזרות לזה? אם המלמד מתיחס
אל הפלميد, מתחשב בו, בקיומו, מבבדו, מיקר את
הآلכות שלו, יודע כי "וומפלידי יותר מפלן" (פצעית
), אך ישמר על הפרתק קראי ביןו לתלמיד, ונישמר
על ערך עצמו, אף יכעס עליו ויזרק בו מרה בעת
הצורך, אוי הפלميد יינק את הבבود מהמלמד, ו אף הוא
ייקרו ויבבדו, והוא מוראו עליו במורא שמים. אבל אם
המלך יזלול בערך הפלميد, וכן יטשטש את הפרתק

בינו לבינו לגמרי, ויזלול בערכו הוא אצל ה תלמיד, ויתנהג עמו כחבר ומשה, וה תלמיד ירשב עליו, כיצד יקום ה תלמיד לפתח, וירצה שחתולميد יכבד? אין זה הולך ביחיד. לכן מובה, שאסור לאכל בפני ה תלמידים, או לעשות דבר שישורר זלזול במ תלמיד, שלא יראנו ה תלמיד בשפלות, אשר אז יורד חנו בעיניהם; על המתווך לכבד עצמוו, ולנהג כיאה למעמדו, ולא לתן פתחון לפupiloid לזלול בו ולדרשו, אשר זה בכלל 'שמאל דותחה'; הינו שלא ימשבנו תלמיד במעילו או בגבעתו, ולא יקל בכבוזו; אף שצרכיהם להעניק את כל האבחנה לתלמידים, אך עליהם לידע את הגבול, ולשمر על הפרמק הראי בנים לבין תלמיד, ולבל יסחו בברגדי וכיו', כי אם יתיר תלמיד קרבה יתר על המדה, אזי יאבד כל שליטה ורשות, עד שייטלו ה תלמידים את המושכות לידיים, ויקפצו על ראשו. ויגרדו את כל הפתחת אחוריהם. זאת, עקר העצה בחנוך הילדיים — להספֶל עליהם במבחן פקיוף, שיקבלו מורה נאות וכבוד קלפי תלמיד, [אך לא להפומות, חס ושלום], ואחר שמקבלים מורה וכבוד קלפיו, ממתנים את התקיפות, ומחייבים ומסבירים ומחבירים במאור פניהם. ואם אין תלמידים מבינים, מבהירים שוב ושוב בסבינות גדולה מאד, ואומרים להם: מי שאינו מבין,جبיה הצבוע וישאל, ומסבירים להם, אשר אין זו

בORTH שאל, אלא הברשה הגדולה יותר לומר שמדובר בפחים כשיין מבינים. וכמו שמספרים חכמיינו מקדושים (עורכי נד): על רב פרידא, שהיה לו תלמיד קשה הבנה, ולמד עמו ארבע-מאות פעם כל דבר, וארע שפעם אחת אחר שהסביר לו ארבע מאות פעם, לא הבין, כי חמש שהגה הנובי הולך לאיזה מקום, והיה טרוד בזיה, ולכן שכח הכל, ובא רב פרידא ושאלו, ואמר שכח הכל, אין למד עמו עוד ארבע-מאות פעם, והוסיף לרוב פרידא ארבע מאות שניים. למדים מכאן, עד כמה חשוב לחזור עם התלמידים בסבלנות אפליו פטעמים אין מספר. וזה הקה מעלת רב פרידא, שידע שעוסק עם נשות. כי יש בזיה חכמה עצמה מאי, איך ללמד ילדים: אף פעם אסור ליליך עליהם בעצבים, כי לא יוזל כלל ועקר, יתרונו המהונן, יתעצבנו הילדים, ישטעם המהונן וכן התלמידים, עד שירצו לברכ מפקום זה, ומואומה לא השיג בעמלו. יש לפדר תורה ה' באפן רציני מאי, ברצינות רביה ובסבלנות, בשלה ונחת.

עזה נוספת אייעץ, מתחנך יזכור, אשר היא שיטה מועילה בעבודת החנוך: על הילד לצעק ולהגבה קולו בעת הלמוד, כי כשהמחנך צעק את החומר הוגלם, זה כבר יסוד הכספיון. נתבונן, ראשית, בכחות הגבוחות,

ונגלי מילמעלה למיטה. בלמוד חפש; נותנים למלמיד
לקרא פסוק, ואחריך מסביר מהנה את הפסוק,
וחזרים פכף-ו-מיד בצופא, אחריך מלמיד אחר קורא
פסוק שני, ומסביר מהנה, וחזרים כלם בצופא וכן
הלאה, בכל פסוק ה תלמיד אומר תחלה, וכך מהנה
אינו צריך לצעק ולבעבזו فهو — "ויאמר ה' אל משה"
וכו, אלא ידבר הוא בנהנת, וה תלמיד י策עך את הפסוק,
ה תלמיד אוהב את זה, ורק ל嘲讽 את קולו וכחותיו,
וקמו שאומר רבנו ז"ל ליקוטי-מורין. חלק א'. סימן כא):
עליך עצקה מולידים את מהנה: כי זה בריא בעבור
ה תלמיד — לצעק, וזה נotonin חשך וענן לפלמידים
בשער. וכך עוברים מילד לילד בין כל ילדי הפתה,
ואחריך חזרים ומשגנים שוב את הנגד, וכיולים
לגמר בנקל את כל החמר שהקציבו לאחיהם יום, לאותו
שעור, ולסיטים את במשך השבע את כל פרשת
השבוע. ועקר השלמות להסביר בצורה חיה ומוחשית,
עד שגדמה למלמידים שרואים ממש את משה רבנו,
ושהקדוש-ברוך-הוא מברך עם משה, שמשה מדבר עם
עם ישראל, וכן כל מצוה ומצוה ממחישים לילד, עד
שחי וمرגיש את זאת. ובפרט היום, שהכל מרים
ומציר באופן ברור ולהפליא: הן המשכן וכלייו,
הקרונות, ל"ט מלאות, הפל מוחשי מאד, עד שגוזק
בו הלמוד עמוק. וכך מרגיש הילד שאין פנאי לליונות,

ו אף אם מנהה פעם פעמים לקל בAREA הרצינית, כשרואה שמעלים מפניה עין, חיל מפה, כי נוכח בעיל שבל הפתה מרbezת ותיה עם הלמוד, ורק הוא יוצא דופן. אבל על המבחן לוفر, שוגם תלמיד בזה הוא נשמה, אמי כשרואה חלשה אצל איזה ילד, שעושה ליאצנות או שוחק וכו', על המבחן לנמה עמו בתקופה עצומה, ולהמשיכו לתוך הלמוד, וכל השאלות במקלד הלמוד שואל אותו, ובנושא הילד אינו יודע, כי לא הקשיב עד פה, אמי נותן לו המבחן הונדרנות שינסה לענות, ובאשר עונה בטעות, אין אומרו בלשון גנאי: הנה לא רצית לשם, איינך יודע. אלא מקרבו בעידנות, עד שקולט בעצמו שאין כדי להשתוכב באמצע השעור, ומחייב בו חמידו דאוריתא.

וכן בלמוד משניות, ממחישים לילד את המושא, מבקרים אותה באופן שבל תלמיד אומר תחלה את המושא, והוא יש לו שיקות אליה, אחר כך מסבירים ומשנים אותה שוב ושוב, ונעוזרים בלוחם באמצעי המכחשה, ומסבירים את אט ולא בלחש, לא לרחס חמר מחתמת שאricsים להספיק דייקא קה וקה, במוקן על המבחן לנצל כל רגע, ולא לעשות מלאכת ה' רמיה על חשבון ילדים, ולא לבזבזו את זמנו, אך לא להדריך ולא להלחיץם. וכן בלמוד גמרא ותכלת, כל הלמוד

יעשה בראצינות רבה, פה ושם מתרבים בספורי צדיקים, מחדירים ב תלמידים אמונה חכמים, כמו שירעו שבלי אמונה חכמים אין כלום, כמו שכתוב (שמות יד, לא): "ניאמנו בה' ובמשה עבדו", אם האמין בה', במשה לא כל שכן? אלא אי אפשר להגיע לאמונה בה', בלי אמונה חכמים (עין במקלחת שם); כי איך יש לנו השגה ברוחניות? אם מאמינים בצדיקים ומתקבבים אליהם. רואים את עובדת הצדיקים, וזה מכך מוכנס לתלמידים חשק להיות כמוותם; וכי מחה הצדיקים נעשו הצדיקים על-ידי עמל ויגעה, גם כל תלמיד ומלמד יכול לנצח לזה. ולתבל בספורים מענינים בהקשר ללימוד, וכן ספורים מעניני העולם שאரעו בימינו, כדי להמחיש להם את התרבות, אשר לא בשפמים היא ולא מעבר להם, אלא בפייך ובלבך לעשנותו (דברים ל, יד); כי ילדים אוphansים לשם גם את הנעשה בעולם, ומעבירים להם את הלקח והמוסר השלל מכל מאורע ומארע.

כמו כן עליך לידע, מהן זכר, אשר אסור להכניס פחד ילדים בשום פנים ואופן, אף שעקר הלמוד בראצינות גדולת, אבל בל פחדים, אסור לאים על הילד שישליךוה או יגרשווה, כי אז מתחילה לדמיון דמיונות, או שיבננס בו פחד המולד תוצאות קרות אסון — גמגום, הרטבה או שנעשה עצבני וכו'; על התלמיד

ליידע מחד גיסא, שטפה רצינית היא קידש קדשים, אך מאידך גיסא צריך לחוש שיש לוongan אב ואם ביחיד, ויש לוongan גב ונרכב שיכول להשען עליו, ו איש נאמן היכול להסבירו, וירגיש שהוא הגדול, ובאופן זהה מצילחים בחנוך.

וכן נהוג בכתה נמוכה יותר ולילך באותו אופן, החומר אינו רב כל-כך, מתחת לפלميد הזרדמנות שהוא יאמר, ולהכenisו ולשתפו במערכת הלמוד, ומהמבחן יתן לכל תלמיד לקרוא פסוק בקול רם, וכשהינו קורא פרטבי, יתן לו לקרוא בשנית ויתקנו על טעויתי, אך הפל יששה ללא השפלוות, ללא צחוק ולעג, חס ושלום, אלא יגביה וייעוד, יחזק וירומם. וכן ליריד מפתחה לכיתה, עד לכיתה ראשונה, בה מלמדים אל"ר-ביבית, ובאותו אופן שלומדים עם הגדולים, בן לומדים עם הקטנים; ישנים ילדים הקולטים מהר יותר את הלמוד, ויישנים המתחשים בהבנה, ואורך להם זמן רב יותר לקלט ולהבין, על המבחן להיות סבלן בפלפייהם, ולאיים חס ושלום, ומכל שכן לא להפנות. מבחן העוזר את פעשו ועצביו, יהיה מבחן מעלה,ומי שיאין בכחו לעזר חמתו, אפלו בחברה יקשה עליו לחיות.

לזאת, מבחן יזכור, הזכחה וראיה, כי עדיף להיות מלמד פשב"ר, ולא מוד עפיהם אמונה ויראת שמים, דרך ארץ ומדות טובות, תורה ומצוות, אשר בכל רגע ונרגע מקימים מצוה, מאשר להיות חיט הטופר אותה בגד, ומוכרו לאיזה גוי כושי וכדומה, או סנדאל המתקן נעלים בעבור אותה גוי בקצתה קעולם, ולא יקבל על זה שכר נצחי. טוב יותר להתעסק עם נשמות ישראלי. ואם מלמדים באפן זהה, יוצאים נשברים הן בגשמיות והן ברוחניות. עבוזת המלמדות צריכה להיות מתחביב למלמד, שרוצה ואוהבת את זאת, וננהנה מפל רגע בעבורתו הקדושה. כמו כן על למבחן להיות דגמא מה להפלמידים. ואומרים חכמינו הקדושים (ספה נה), שאסור להבטיח לילדים ולא לקיים, אשר דבר זה רואים לעיתים מזמנות, לזאת טוב יותר שלא להבטיח אם יודעים שאין אפשרות לקיים, אף אם מבטיחים — יש לקיים. ויש לידע, שאי אפשר לילדים לישב במקומות אחד זמן רב יותר משעה, וממשן כל השעה יש לעניינים כל-כך, עד שאף לאחר גמר השעה, יחופו עוד ועוד ללמידה ולא ירצו לআאת לשחק. הטעמן למבחן אם האלים בעבורתו — אם ילדים אינם מצלפים ומייחדים כל רגע לאצלצול שיגאלם מן השעור, כי בזה שילדים מהתינוקים לפעמו אין זה חפרון אצלם, אלא למבחן לא

האלים להעביר להם את הפסר בצדקה מענית ומצלה.

ההפקה חשובה מאד, כי על הילדיים להתקפר, להשתעשע, להוציא את מרצם, וצרכיהם לעוד להם בזיה, אך יש למסם מקנות ולהצדיקם ששאסור לגע בילד שני, ואסור להכotta את זולתם, ולהבהיהם בונחת ובבנה שהקדוש ברוך הוא כועס עד מאד על היהודי תפוגה ידיו על היהודי שני, ומספרים להם את הספור על משה רבנו שיצא לחוץ, וראה שני יהודים נאים, אמר לך: למה פכה רצך? אומר רשי: מכאן שבל הקרים יד על חברו נקרא רשע; וכן כל חבר המהדיים בילדים שלילה עם מאמרי חוץ, ולהבדיר בהם את הקדוש ברוך הוא, הן בשעור והן בהפקה הפל בדרכוنعم. ילד בזיה צומח ירא בשם, עד שגדל היהודי קדוש, ולא ישכח לעולם את המנהג שהביא להצלחתו בתמים. אך לילך בדור שלילית, לשלווה להנאה, לביישו ולהשילו, זהו כשלון המנהג; כי אין מושג של ילד גאה, צרכיהם חכמה עמיקה לידע איך לטפל בילד בעיתוי, עד שמקלים את הבעייה מהשרש. כי ילד עצבני וምפרע איננו אשם בזיה, אלא הפל מחתמת שביתו שבור, הורי פראים, חולין נש, מפחים וצועקים, או קאוב או קאם אינם בכו הבריאות מבחינה נפשית, בשם ישמר

וכו', ומה אם־כון אַשֵם הָילֶד הַזֶה? בָמֹעֲכָן אִפְשָׁר להשפט מושג ביוּמָן או בפְנַקְס, כדי להעביר דָוִעַת להורים על התקדמות הילד, או לציין את התנהגוותו, ועל הילד לקבל הביא את חתימת ההורים, שולם והכין שעוריו בראוי, וכך יודעים ההורים את תקופות עם הילד וכו', הילד שלא הביא חתימה, אסור לגרשו הביתה, חס ושלום, צריך להעביר את המסר להורים, ומבהירים להם, שהילד לא קראה להם את הפנקס וכדומה, אם הורה אריש ראיינו מתיחס, איןנו משטר פעללה, יש להבהירו חד ממשמעית, שהדבר חשוב לחפות הילד, ואוי לו אם יنزل בזו, כי הנתק שצלול להגרם יהיה בלתי הפיך. ילדים חרואים בשתוֹף הפעלה הבדרי בין ההורים למתחבים, לא יעוזו את ההורים, עד שיתחתרו על השגיים והתקדמותם וכו'. [במובן עקר החקמה שהילד ירצה מעצמו למד, ולא יצרכו כלל ליום או לאייה גורם מדרבן דומה לו.] ישנים הורים, אשר קשוו מaad להעביר להם מסרים כאלה או אחרים, וליצור עליהם שתוֹף הפעלה, כי הם בשלחים, לזאת צריך להיות המתוֹך חזק בכו שלו ובעקורונטי, ולהבהירם כי זו מערכת הלמוד ואלו התנאים, ואם ההורים אינם יכולים לקבל על עצם את הפנקון — יוציאו את הילד. וכך על המתחם לידי, שישנים הורים מסרוי דעת ושלם, המקלקלים את ילדיהם, ובאשר באים הורים אלו

לטעון טענות, יש לומר להם מי ומה הם, אשר הם רוצחים את ילדיהם בידיהם על-ידי התנהלותם וчинוכם, ולהעמידם במקומם, שפאון הנקלה קובעת ומחליטה, ואין פקנות שאricsים להיות כפויים אליהם, אך לא לעשות את הדבר בפני הילד]. מי שאינו גאות לכפר ולהתאים עצמו לחנאים, יוציא את ילדו. כאשר יראו ההורם יד חזקה ועמידה על עקרונות, יכנעו לו.

מחנה יזכור: عليك לחתוך רק עם הילדים בפתחה, ולא להתחזק בענייני הנקלה, ואנו מהבעיתים הגדולים ביותר, תוכל לעשות המציגים ביותר, כי המציאות הוכיחה, שהילדים השובבים והמפרעים, יש לשורונותיהם לנתקיב הנכוון, ולנאלץ שובבותם בזקאה לדורשה, בזקאה להצלחה, כי הם מtruצים הרבה יותר מילדים רגילים, ראשם רץ ומבין וקולט טוב יותר מאחרים, על-בונן אריך לנאלץ את תפיסתם הקמיהה לדורשה, ולנוגג עמהם בסבלנות של ברזל, ולא להתרגוז חלילה, ולהזהר אף פעם לא להשפיכם, כי אז שוררים אותם לגמרי, ומה גם שהחברים שומעים את דברי ההשפה ולועגים לילד, ועלולים לבזותו ולנדותו. וכן בשראאה המחנה מצב מתוח בפתחה, או מחתמת קורע או חם מעיק, כדי לפחד את הבעה הנטהית, ולשלוח

את כל הילדים לשותה ובdomה, אחרת תגרמנה הפרקעות בעת הלמוד עקב תנאים חיצוניים בלתי נוחים ונעימים. או לצתת מעט בחוץ ולישב עמם מחת אילן ולשנות את האורקה, אשר דבר זה גצרך לעתים, כאשר עמס הלמוד רב לפי שעה וכו', או הרפכו אינו בשורה, אזי כדי להאהיב את הלמוד על הילדים, יש לשנות מקום, להתרור ובdomה. מי שמחזק ומחזק ומוליך בפה באפן זהה, אין מענו גדול מזו, והוא המחזק המצליח ביותר, ויזיא פחת ידיו תלמידים מצחחים.

מחזק יזכור! עליך לידע, שאם מצית לרבי אלה, תוכל להקים תלמידים יחוידיים, ואיך אריך למקות שום תלמוד-תורה אחר. כי רקו שלך צרייך להיות — לידע מה הגך מצפה מהתלמידים, אשר הפקלית היא, שיהיו יראי ה', עובדי ה', יגדלו מבוגרים נפשית ושכלית כבר בצעירותם; ולזה מגיעים רק אם מרבירים עמם כפי שמנדרבים עם אנשים מבוגרים, ולא באפן פינוק, כי על ידי פגוק יותר הורסים את הילדים, מאשר מונטים שלא במקומם מביאים להרס החנוך, ועל זה נאמר (איכה ג): ירדי גשימים רחמניות בשלוי יולדיהם. ישנן בעיות רבות, אך עקר המקמה להלביש עצמו לבביש בזה, שהילד יקיים שורצים בטובתו, ואם נזנים לו הרגשה בזו, כבר נמתן אמון במחזק, והצלחת המחזק

לפטור חצי בעיה, וכן לנגן ולילך פomid רק במדת הסבלנות ושוב סבלנות ושוב סבלנות, ולשנות מידי פעם את האוירה, לחת ניחא למבחן, רענון המה ומחשכה; וכן לשיר עם הילדים, להשמיע קסודות שירה, ללהם שיר חדש וכו', ולשיר תחלה בשקט ובונחת ולא באצקות וברעש, וללהם קטע קטע בסבלנות, וקול הילדים יהיה חזק יותר משל המתגה, שלא יתעיף ובכחות מחדשים יעשה מלאכתו, וכן להרבות בספרוי-צדיקים ובאמנות חכמים, אשר אז כשהילדים מסתכלים על דמות מסימת, יש להם שאיפה להגיא ולהיות כפי הצדיקים, וכן נולדה בהם יראת כבוד כלפי המתגה, ויש להם דמות וסמכות לחיקותה, כי פאשר מגשים את הדמות, הילד גם חפץ להיות כמותה, ואני זוכה לפורת ולשגבג בעבודת השם, וכן יכול להגיא אל הייעוד האמתי.

מתגען זקר! בדרך כלל מצוי אשר המងבים נמצאים פחת לחץ של הספק מגובה, שעלייהם להסביר דיוקא זה וזה, ולא פמיד נפן לעמד בהספק הנדרש, כי ישנן כתות קשות יותר, ישנים תלמידים הקאים מבטים בעיתיותם, אשר בהם אי אפשר להסביר חומר רב, מלחמת בעיות חנוך שנטקלים בהן במבחן השעור, ואי אפשר עבר לסדר הימים. זאת על המהן לידע, שער רצונו

וכסופה יהי, שילדים יזפו להיות עובדי השם, ויזפו להתחנן בಗיל צער, קדושים וטהורים, וכך לחשוך ליום זה, עליהם להיות מוקנים נפשית גופנית ושללית, ובعلي בוחן עצמי, זו תהיה עקר מגמותו בעבורתו. עליו לדאג לבשлот הכתה גשמית ורווחנית, אסור לו לרחש חמר ולהלחין את תלמידים רק מחתמת שעליו להספיק כפי שזואה מגביה, ומאיך גיסא — אל יבטל את הזמן פיקר בכתה, וניחדר את החמר הנדרש פרבעי, רק אם מתעוררות בעיות — יטפל בהן בaczek. פאשר ילכו המהങכים בצויה צו, אילו תלמידים נפלוים יקימו? אם ילכו בגישה צו — יצילחו; כי מהנוף הואasis וסוד וסקול ועקר הימרות, והוא ערבה לא תמיד והמשך עם ישראל.

تم ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

תפלה נוראה למבחן

יהי רצון מלפניך, יהוה אלהינו ואلهי אבותינו,
שתחום ותחמל עלי, שאזבח לknوت לעצמי את
מדת הפלגנות, ובשעה שאני מבחן את תלמידי
אזבח לתחדר בתם אמונה בשוטה לך יתברך
וישתבח שכך לעד. ושמרגני והצילני לכל אכש

בדברי לְפָנֵי התלמידים, ומכל שבן שלא אהיה בכלל
 העושה מלאת חשם רמיה, שהוא בכלל אדור,
 רחמנא לאצלו. ובני לזר תמיד, אשר תלמידים
 שאני מתחנכם, הם נשות קדושות, חלק אלה ממעל
 ממש, ועלי לקשרם אל שרשם העליון, ו אף פעם לא
 אפרד עצמי ולא אoxicיא עליהם את עצביו לחשיפלם
 או להכחותם, הם ושלומם, אלא יובני להזיר עצמי
 אליהם, ואלביש עצמי בכמה וכמה לבושים, עד
 שאזבח להבנם אל הוד נשותיהם, ולהניד אותם
 עלפי דעת התורה הקדושה שקבענו עליידי משה
 רבנו. וובני להקים תלמידים יראי חשם וחושבי
 שם, ויהיו מלאים עם אמונה ויראות חשם טהור,
 ויקנו לעצם מדות טובות, ויהיו בעלי דרך ארץ,
 באפניהם שיחיו לנחת בעני אלחים ואדם, ובוכות זה
 תמלח לי על בל עזונתי ופשעי, ואזבח לתunken את
 מעשי הרעים. ותלמידים יהיו התקונים שלי כי
 בזה שזוכים ללמד את גורי ישראל תורה ויראות
 שמים ומדות טובות, נמשך על האדים חסדים
 וرحمים גמורים ממוקם עליון ונבה מאר, כי אצד
 מאר חשוב מי שמחניך את גורי ישראל אמונה
 קדושה. וובני להצלחה כל ימי חי עם תלמידים,
 ואזבח להיות מהנד טוב, יהיו לרצון אמרי פי והגיוון
 לבי לפניך יהוה צורי וגואלי, אמוני:

קינוטרסט

אֲבוֹת וּבָנִים

יגלה מעלה אחד בין האבות והבנים, ויתן עצות
לכל אב איך שיצליח עם בנו לעלותו על קדר
מישר, קדוק התורה והאמונה, ויזכה לרות ממעו
רב נחת דקדשה.

בניו ומייסד על-פי דברי
רבנו הקדוש ורבנו, אור הגנות והצפון
ובוצינה קדישא עלאה, אדרוגנו, מורהנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו גן עליינו
ועל-פי דברי תלמידו, מורהנו
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רוז לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו גן עליינו
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לרפום על-ידי
חסידי ברסלב
עה"ק ירושלים תוכב"א

מוּהָרָא"ש נ"י אמר, שאחד מדברים וכי קשים,
שפתהיה הבהה בין אבות ובניים, ובשביל זה
שניהם סובלים – הן האבות והן הבנים, כי
חסרתה תקשורת ביניהם, ולולא זאת, היו
מצליחים שניהם.

(אברהםוּרָא"ש, סיון חזעא)

אָבֹת וּבָנִים

א.

בָּנִי ! אֲבָקֵשׁ אֶתְךָ מַאֲדָם, שֶׁתַּעֲצֹר לְרַגְעָה, וַתַּחֲנִישׁ בְּכֻנְתָּךְ הַיּוֹטֵב, וַתִּשְׁמַע בְּקוֹלִי, וַתְּכַנֵּיס בְּלֶבֶךְ דָּבוּרִים אַלְוָן שֶׁאָנִי רֹצֶחֶת לְדַבֵּר אֶתְךָ. הַנוּ יְווֹדָע, שַׁהְקָדוֹשׁ־בָּרוֹךְ־הּוּא עֲשָׂה אֶתְךָ חֶסֶד חֲבָבָם, וַתַּחֲנִין לְךָ בָּנִים זָכְרִים, אֲשֶׁר זוֹ הַמִּפְּתָנָה הַכִּי יָפָה שִׁיכּוֹלִים לְקַבֵּל מִפְנֵי יְתַבְּרָה, וְעַל־פָּנָיו אֲבָקֵשׁ אֶתְךָ מַאֲדָם, רָאה לְשִׁמְרָה מַאֲדָם עַל הַמִּפְּתָנָה טִיקְרָה שְׁעַמְּן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוֹךְ־הּוּא. כִּי לְצַעֲרָנוּ הַרְבָּ, אֲנַחֲנוּ עֲדִים, שְׁבָנִי־אָדָם טְפַשִּׁים, וּמְאָדָרִים בָּמוֹ יְדֵיכֶם אֶת הַמִּפְּתָנָה הַיָּקְרָה שְׁקָבְלוּ מִהְבּוֹרָא יְתַבְּרָךְ שְׁמוֹ — בָּנִים זָכְרִים. וּמְבָזְבּוּזִים אֶת הָאוֹצֵר הַנוֹּרָא וְהַגְּפֵלָא מַאֲדָם שִׁישׁ בַּיּוֹדֵיכֶם, וְאַחֲר־כֵּךְ כְּשַׁהֲבָנִים גָּדְלִים, וְהֵם בּוֹרְחִים לוֹ מִפְתָּחָת גְּדוּיָה, אֲנִי הָוָא אוֹכֵל אֶת עַצְמָו, וּבָכָה וּמִבְּהָ שָׁמִים נָאָרֶץ, אֵיךְ אֲפָדָתִי אֶת בָּנִי, שְׁגָדְלָתִי וּרְוַמְּמַתִּי, וְאֵיךְ גַּתְקִים אֲצֵלי הַפְּסוֹק (ישעיה א, ב): "בָּנִים גָּדְלִתִי

וּרְוַמְמָתִי, וְהַפֵּה פְּשֻׁעוֹ בֵּי" ; וְאַתָּה שָׁוֹבֵחַ, שֶׁבְּהִזְמָתָם
יַלְדִים קָטָנִים, זְלֹלֶת בָּהֶם, וְלֹא הִיְתָה לְךָ סְכָלָנוֹת
אֲלֵיכֶם, וְלֹא הִוַּדְךָ אֶת עַצְמָךָ אֲלֵיכֶם, וּבְקַשְׁיִ דְּבָרֶת
אָתָם ; פָּמִיד צַעֲקַת עַלְיכֶם, הַשְּׁפָלַת אָתָם, שֶׁבְּרַת
אָתָם, קָרָאת לְכֶם בְּכָל מִינֵּי שְׁמוֹת שֶׁל גָּנָאי, אָף פָּעָם
הַיְלָדִים שְׁלֹךְ לֹא שְׁמָעוּ מֶלֶה טוֹבָה מִפָּה. רַק בְּזִוְונֹת,
עַלְבּוֹנוֹת וּבְקָרְתָּה, וְכֵךְ גָּדוֹלָה בְּלִי יָמִי נְעוּרֵיכֶם. וּעֲכַשְׂוֹ
כְּשָׂהֶם גָּדוֹלִים, הֵם מַתְהַקְמִים בָּהֶם, וְאַתָּה מַתְהַרְטֵת עַל
מַעַשְׂיךָ, כִּי אַתָּה רֹאֶה אַיִלּוֹ פְּרוֹתִים גְּרוּעִים יִצְאֵוּ לְךָ. לֹא
חָאָרֶת שִׁיחָיו לְךָ יַלְדִים שׁוּבָכִים בְּאַלְוֹ, לֹא תָּאָרֶת
לְעַצְמָךָ שְׁתַחְיָה לְךָ עֲגַמָּת נִפְשָׁ בְּלִכְךָ גָּדוֹלָה מִבְּנִיךָ,
שָׁגְדָלוּ פְּרוֹתִים מְרוּרִים וּדוֹקָרְנִים, וַיֵּצְאוּ לִתְרֹבּוֹת רְעָה,
הַשֵּׁם יִשְׁמֹר. וְהַכֵּל אַתָּה אֶשְׁמָם, כִּי בְּהִזְמָתָם קָטָנִים לֹא
הִוַּדְךָ עַצְמָךָ אֲלֵיכֶם, וְלֹא גַּתְּחַטֵּף לְכֶם תְּשׁוֹמַת לְבָב, גַּפְקָפָ
אֶת בָּל תְּקַשְׁרִים עָמָם, לֹא הִיה לְךָ זָמָן אֲלֵיכֶם, פָּמִיד
בְּשַׁבְּנָה בָּא אַלְיךָ לְשָׁאָל אַיִלָּה דָּבָר, צַעֲקַת עַלְיכָו : לְךָ
מִפָּה, חִצָּא מִפָּה, וּכְדוּמָה כָּל מִינֵּי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גָּנָאי, כִּי
הִיִּת עֲסֹוק בְּהַמּוֹן עֲסֹוקִים, בַּקָּ לֹא בִּילְדִיךָ. לְכָן מָה
אַתָּה רֹצֶחֶת עַקְהָה מִבְּנָךְ שָׁגָדָל טִפְשׁ וּשׂוֹטָה גָּמוֹר, הַרְיָ
רְבָנוֹ נְיַל אָמֵר (סְפָרַת-מִדּוֹת, אוֹתָ בְּנָים. סִינָן קו) : הַבְּנִים שְׁוּטִים
כְּשַׁאֲבִיכֶם בְּעַזָּן ; כִּי בְּדָרְךָ פָּלֵל יַלְדִים קָטָנִים סְקָרְנִים,
וּשׂוֹאֲלִים אֶת אֲבִיכֶם כָּל דָּבָר : אָבָא, מָה זֶה ? ! אָבָא,
אֵיךְ זֶה ? ! וְאִם יִשְׁלַׁאֲבָסְכָלָנוֹת לְבָנָיו, אָזִי גָּדוֹלִים

מצלחים בחייהם, ונעשהים פקחים, אבל אם האבא אין לו סבלנות לילדיו, או מתחפר עליהם, שוכר אותם, משפיל אותם, מרחק אותם, ואיננו סובלן בלביהם. ומסבינים הבנים, אין להם מי שיעננה על שאלותיהם וספקותיהם. וכך הם גדלים שוטים. וכך, בני פיקר! מאחר שטמן לך הקדוש ברוך הוא מנה — בני זקרים, ראה למסר את נפשו ולעוזבת את הכל על-כל-פניהם פעמי שביע, וראה לחתם עליהם שעה אחת תשימות לב, ותדבר אפס ותלמד עמם, ותתענין בכל אשר עוגר עליהם. כי עוגר כל השבע, ואותה בקש רואה את הבנים שלך, ואתה טרוד ועסוק באלאפי עניים, ואין לך סבלנות ועצבים אל בנייך, אוין לך הפחות מקדיש שעה אחת במזאי שבת, ותתקח אותם אל איזה בית-המדרש, ושם תלמד אותם ותדבר עמם, ותספר להם סיפורים, ותתענין בבעיותיהם. ואל תאמר שאין לך זמן, כי כל השבע אمرתך, ואם אתה רוצה שייהי לך בניים מצלחים, ראה לנתק את עצמה מכל העולם לכל הפחות שעה אחת בשבע, ואו לא יהיה לך עסוק עם שום בריה שבעולם, אין משפחה, אין ידידים, אין עסקים, אין טלפון, אין שום דבר, רק "אבות ובניים" — אפה ותבניהם שלך. לזאת, עדיף שהמקום שתקח לשם את יליך יהיה בבית-המדרש דיקא, שם אין שום הפרעות, ושם תדבר אפס, ותלמד אותם ותבחן

אוחם מה שאלמו בְּלִמּוֹד, ואמם חלשים בְּלִמּוֹד, זכר היטב, שזו אֲשֶׁר תַּחֲרֵץ וְלֹא אֲשֶׁר תַּחֲרֵץ, אל תצעק עלייהם ואל תחרוץ עליהם, אלא מן להם פשומת-לב, תחענין בעיותיהם, ותשמע בכבד ראש אשר יש להם לומר, תוריד עצמה אליהם, וכך יגדלו מצלחים במלחיהם, כי רבונו יי"ל אמר (ספר תהילים, אות בנים, חלק ב', פיקון כ): סגלה לבנים — להקטין את עצמו; בזה שאדם מקטין עצמו, ויריד אל שלל הבנים, ומדבר אטם, משחק אטם, מספָר לְהַמְּסֻדָּרִים, ומתחען במצוותיהם, על יدي זה הילדים מצלחים מאד. לזאת, אהובי, בני! אם אתה רוצה להצליח עם בניך, שיגדלו יהודים מאמינים בו יתברך, ומוסרים נפשם על קדוש שמו יתברך, לזרדים תורתו הקדושה שהיא חכמתו יתברך, ומקימים את מצוותיו יתברך, שהם רצונו יתברך, ראה ליחד לך שעשה אתך בשבוע, ואנו תהיה מאחד עם בנייך. והמקום הכי טוב זה לא בבית, אלא מחוץ לבית, באיזה בית-הכנסת או בית-הסדר, שהוא מקום קדוש מאד, משכן השכינה, ושם תנברך עם בנייך, ותלמוד עמם את כל אשר לך בבל השבוע, וזה יגביהם את מתחם ודרעטם ושלכם, ויתרחב לבבם, ויתפרק הקשר בין "אבות ובניים", ותחדור ביניהם אהבה זה לזו. ואל תאמר מה תועיל שעה אחת בשבוע, שלא יש כל-כך הרבה לעבוד עם בני, כי הם

אבות ובניים

קפה

שוכבים וחצופים, מלאים מדות רעות, עזות, אינם מגנימים, אל תאמר כן, כי בזה שטאנב שעה אחת בשבוע, ותkeh את בנייך הזכרים דיקא אל בית-המדרש, ותלמוד אפס איזה למאיד, בזה אופה בונה אומם, בזה אופה מתייה אומם, ובזה אופה מקשר אומם אליך. ואף שבהתחלת לא תראה שום פעללה, אבל אם תהיה עקשן גדול על זה, שבכל מוצאי שבת אופה מקדיש שעה אחת בשביל הבנים הזכרים שלך, במקש הזמן תראה שניי גודול מאד, הקער בל תהיה חכם בעיניך, אלא פקים את דברי אלה שאני מבקש אותך, שתחוס ותחלל על בנייך הזכרים. ואם אופה רוזה לרשות רב נתת דקנשה מהם, ראה למסר נפשך לגנב שעה אחת בשבוע, ועדין במוואידי-שבת, ותkeh אומם לבית-המדרש דיקא, שם אין שום מגיעה ועכוב — לא מצד הפשחה ולא מצד תקרובים ותידדים, ולא מצד עסוקיך וטלפונים וכדומה, שם אין כלום, רק אהבה ובנייך מאחדים "אבות ובניים" עם הקדוש-ברוך-הוא. אם תשמע בקולי ותקים את דברי — מצלייח מאד. ואף שאופה תפטען, שאיניך תלמיד חכם, ואופה בעצמך לא למןך, ומה אופה יכול להעביר לבנייך הזכרים? אל תאמר זאת, אלא בזה שטאנב אפס ביחס שעה אחת, ותתן להם תשומת לב, תספר להם סיפורים, ותלמוד עליהם הילכות הנחות יום יום, ומריך אומם, בזה

אפקה בונה אותם; כי אצל הבנים זקרים, כל מה שאבא אומר — זה קדש, קדש קדשים, ואפלו שהאב איש פשוט מאד, והוא בעל עסק: נגר, סנדרלר, חיט ובדומה, עם כל זאת הבנים זקרים מסתכלים על האבא ושםם, בקולם. ובפרט כשהם עיון קטנים. ואם תשמע בקולו ותגנב שעה אחת בשכיע לבוא עם בנויך הנקרים לבית-הძרש ותלמוד עליהם, ותדבר עליהם, ותספר להם סיפורים מפרשנת השבע, ותחדיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ותמיד תזכיר מפני יתברך, אז תראה אילו ילדים בראים במנפחים ובשלכם תוכחה, ואיך מצלייח עליהם גנשיות וברוחניות. וכבר אמר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות בניים, סימן סי): צരיך ללמד את התינוק דרך ארץ מגעינו. ועליך להבין, אהובי,بني, שהבנים הטובים אינם צומחים על אילנות, אלא כפי ההשאלה שמשקיעים בהם — בן זוכים לקוצר מהם אמר-כח. ולכן,بني, בשעדיין ילידך קטני קטנים, תחק אותם לבית-הכנסת שעה אחת בשבעה במשירות נפש הכי גדולה, ואל تستכל על קוור, גשם, שלג, רוחות, חם ושרב, אלא בוא בך בראה אל בית-הძרש, שהוא מקום משכן השכינה, ושם דילאה תזכיר אותם, ושם תספר עליהם כל מיני סיפורים כדייקים, ועל-ידי-זה נכוון לך יהיה בטוח, שייהיו לך בניים מצחחים בתורה וביראת שמים, מצחחים בעסקיהם העולמים

אבות ובניים

קפז

הזה. ואף שאני יודע, אהובי,بني, שיכא היצר ונילביש עצמו במצוות, במובא (לקוטי-מורברן, חלק א', סימן א'), ויאמר לך: הרי יש איזו אלמנה לעזר לה, יש איזה עני לשותך לו, יש איזו סעה נחוצה, יש איזו אספה מענית ובדומה כל מיני מצוות שיביא לך היצר — תלעג לו, ותאמר לעצמך: שעה אחת אני מכרח לחת לבנים זקרים של, כל השבע אינם רואים אותך, ואינם מדברים עמי, בה אקbez אומת יחד לבית-מדרש, ושם אלמד אפס, ושם לדבר עמהם. אין יכול לחאר ולשער אהובי, בני, קרשם הגדול שיעשה דבר זה אצלך נזקרים, אשר ברוך כל מאי קשורים אל האבא. זאת, אהובי, בני, ראה ממוצאי שבת הקרוב, לקחת את הבנים נזקרים שלך לבית-המדרש, ותשפدل שיהיה יהוד בין "אבות ובניים". ותדבר אפס ותלמוד עפיהם, ותעביר על החומר שלמדו כל השבע. ואם תשאל, אהובי, בני, למה דוקא שעה אחת במושאי-שבת דיקא? אלא כך מובה בשם צדיקים קדושים, שכפי שמתחיל השבע, כך יהיה כל השבע. אם תמסור זאת נפשך בምירות נפש בפועל מפש לנוכח שעה אחת במושאי שבת לדבר עם יליך, ולספר להם סיפורים, ולבחר אוטם את אשר למדו כל השבע, ותחזק ויתעדך ותשמח אומת, ותחנין בעזיותם, ותתן להם לדבר בחפשיות, ולא מצעק עליהם ולא משפיל אותם, אלא

פרחיב להם את המה ומשכל, תשחק עמם, ותתן להם פרסים, זה יורה לך דרך עד שגס באמצע השבויים ישתלם לך לגבן עוד שעה ועוד שעה, כי תראה במו עיניך את גצל הצלחה שיש באחדו "אבות ובניים". לאות, בני! ראה לא להיות בטלאן, וזכור היטוב, אשר הבנים זרים הם העניים שלך, ומה לא עשה אדם כדי לשמר את העניים שלו? ואיזה אבא אינו רוצה לראות נחת מהבנים הזרים שלו? איזה אבא אינו רוצה לראות להאות, שהבנים הזרים שלו הולכים בדרכו? לאות, אהובי, בני! כשלודין יולדיך קטני קטנים, תמשך אותם שעה אמרת לבית-המקרש, ושם תדבר אפס ותלמוד אפס, ותתקזז ותעוזד ותשמח אתם, ותדבר על לבם דברי נחומים, ותתענין בעיניהם, ואפללו שפספרים לך שטיות וקטניות, תוריד עצמן אליהם, ותתענין בעיותיהם, ויהיה אצלך חשוב מאי כל דבר ודברו שאתה מנבר אתם. כי דבר זה חשוב מאי אליהם, וכי הבנים זרים רוצים אבא חם, אבא מסור אליהם, אבא המתחנן בעיותיהם. ואם תקניהם את דברי אלה, אז פצlich מאיד עם הבנים הזרים שלך, ויגדל בראיהם בנפשם ובשלכם, בראיהם במדותיהם. אבל אם לא תשבעו בקול, ולא תקניהם את אשר אני מבקש אותך, אני מכרח לומר לך, שאתה רשע מרושע, רוצח, ולא אכפת לך מהבנים הזרים שלך, ואתה מפקר אותם,

ולבשוֹף תأكل את הדייסה שבסלת לעצמך; וכשהיגדרו — יפרקו על מעל צוארטם, ויתחצפו אליך, וראף גיבתו ידים עלייך, רוחמנא לאזן, ויגנבו ויגזלו, עד שישבו בביית-סנהר, השם ירחתם, ומקולר פלוּי בצעארה, ולא תוכל להתחמק מקהשכה. אבל כבר יהיה מאחר מני, ותבהה יומם ולילה איך יצא מפרק יلد פרא בזזה, ותשאל איך ומה יצא מפרק בין בליעל בזזה, מה עשית רע? ! אבל יהיה כבר מאחר, ותمرת שערות ראשך מרוב צער ויסורים, ויתפוצץ לך, ותהייש לאצת בחוץ, מחרפת הבנים הזכרים שלך. אבל אל פבא בטענות, כי אתה אשם בדברך. זאת, בני! דברים דברי אלה בთוך לך. זכר היטב, שזזה שתגנב שעה אמת בשבע, ותהייה אף ורך קדש קדשים לבנים הזכרים שלך, ותדבר עפקם ותלמוד עפקם ותדריך אותם בדרך אהבה, ברכה שמחה, ותספר להם כל מיני ספרורים, בזזה תבנה אותם נפשית ושלית, ויתרחב דעתם ומוחם, ויגדלו בראים בנפשם ובשכלם, ותוריה מהם הרבה נחת דקירה.

ב.

אהובי, בני! עלייך לדעת, שהקדוש-ברוך-הוא נתן לך מפנה בנים יקרים, שהם יהלומים, איז עלייך לשמר

עליהם מָאֵד מָאֵד, בַּמָּו שָׁאַתָּה שׂוֹמֵר עַל בְּבִת עִינֵּיךְ; כי סוף כל סוף מה ישאר מפק? רק אלו הבנים שיאמרו عليك קדיש. ולכן ראה למסדר נפשך למחוק אותך בחרונך תורני, חנוך של אמונה בו יתברך, חנוך של יראת שמים וקיום המצוות בשמהה, חנוך של דרך ארץ ומדות טובות בלבבי היזולת. זו זאת אתה ארייך להשכיעם בהם הרבה, ולאל תתחמק כאלו אתה עסוק באלאפי עניים, ואתה כבר מוסר אותם לתלמיד תורה או למלמד פרטיך, וזה כבר מספיק לך, וכי אתה ידי חוכחה, אלא عليك לזכור היטוב, כי מלבד כל זאת, כדי לך שעה אחת בשבוע תמסיר את כל בליך אל בנייך הזכירים. והזמן הטוב ביותר הוא בMONTH-SHABAT, שאז מתיhil השבוע הבא, ואם תנדב שעה בשביל הבנים שלך, אין למעלה מזה. כי הבנים ירגישו שיש להם אבא, יש להם מי שמחعنין בענינים, יש להם חם אבاهי. ולכן ראה אהוביכי, בני! שעה אחת בשבוע תהיה פנוי מכל עסקיך, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אותך או להטעות את דעתך או להמשיך אותך לשאר דברים, אלא שעה אחת בשבוע אתה מכרח למסדר בעבור הבנים הזכירים שלך, ואם איןך עוזה את זאת, عليك לזכור שאתה רשות מרשות, רוץך מפש, ושלא יהיה לך טענות אמר-כך, שהבנים שלך ידרדרו ויקחו ספמים, או יפרקו על לגמרי, ויחמנו לישובן, ויפגמו בברית,

אבות ובניים

Katz

ויכללו בכל מיני חטאים ועונות, כי כבר יהי' מאחר,
ואת מה תהיה אשם. לזאת, אהובי, בני! מאחר שעתן לך
מקדוש-ברוך הוא בני זרים, זו הפטנה וכי יפה
שהוא יתפרק נותר לך אדם, כי בה אומרים חכמינו
קדושים (נדרים סד): כל אדם שאין לו בניים — חשוב
כמת; כי אין לו עם מי לדבר, אין לו עם מי להחלה
ברעתו. וכך אומרים חכמינו קדושים (בקבאה בתיא קלט):
דעתו של אדם קרוּבה אצל בנו; כי בני זרים הם
עקר הפאר והילפי ותחנו של האלים, ודרכו של אדם
שנமשך יותר אל בניים זרים. לזאת, ראה למסור נפשך
בעביר בנייך, ותמוך ותעוזד ותשמח אתם, ותדבר על
לכם, ובזה היה קשור בין "אבות ובניים", כי בזה
שאדם מוסר שעה אחת בלבד בשובע בעבור בניו, זה
כבר משגה את הגישה בין האבא והבנים. ומה אנחנו
רוזאים? שרוב רגנס של בני-אדם טפשים ושותים
ורוצחים, ולא אכפת להם מה בני זרים שלהם, והם
עסוקים באלאפי ענינים, אבל לא עם בנייהם, אין להם
פנאי וՏבלנות ועצבים בעבורם, ומה נוצר קרע בין
"אבות ובניים", עד שבסמך הזמן אין שפה משפטת
בינם, עד שנעים באלימות ובריגז זה על זה, עד שהבן
borach מאביו לגמרי. ובכל זה האב אשם, כי לא היה
לו זמן אפילו שעה אחת בשובע בעבורו. וזה גורם לו,
שהבניים זרים מודדים בו. לזאת ראה, אהובי, בני, מה

לפניך, ומתקיה פקח, שמהשכיע הבא עליינו לטובה, תחקח את בנייך הזכרים לביית-הpreadר'ש במוצאי-שבת, ותחלמד עליהם שעה אמת, ותדבר אתיהם, ותחענין מה כוואב להם, ותספר להם ספורים, ותתן להם תשומת-לב, ובזיה אטה בזיה אותם. ויהיה לך ברכה נחת מיהם. והכל פלי רך בשעה אמת בשכיע. ואם מעשה את זאת, אזי לא תוכל להזוזות לי כל ימי חייך, לא-כן אם תהיה חכם בעיניך, ותהייה עסוק באלאפי ענינים, וכן לבנייך הזכרים לא יהיה לך פנאוי, תדע שאטה האזכור הגדול ביותר, ומבוא אהדר-כך לבבות בחנוך, כי כבר לא יועל לך בכח, כי אבדך את בניך, רחמנא לישובן. כי אם לא נותנים תשומת-לב לילדיים, ואין מתחנינים בצערים ובמה שעובר עליהם, על-ידי ריזה מאבדים אותם, לאות, אני מאי מבקש אותך, אהובי,بني! שתחשב פעמים מי יותר חשוב — הבנים הזכרים שלך, או שאר בני-אדם? הן אמת, שרצונך לעשות הרבה מצות לקרב בני-אדם להקדוש-ברוך-הוא, אבל מدعو לא תזכור, שהחיוב הראשון צריכים לעשות בבית עם הבנים הזכרים שלך, ותמסור נפשך בעווים, ותשפдел מאי לקרב אותם, לחבב אותם וליקיר אותם, ולחתם להם תשומת-לב. ותזכור הייטב מאמך ז"ל (שבתי י): לעולם אל ישגה אדם בנו בין הבנים; אלא תתן תשומת-לב לכל הבנים יחד, לכל אחד את המגיע לו,

וכל אחד כפי דעתו ושכלו וחוותיו. והלבש עצמה בכל מני לבושים, ותמסר עצמה בעוברים, אָז תראה סוף כל סוף מרובה נחת מפניך הזכרים, וهم ימשיכו את מה ממשך שלך. כי הבנים הזכרים יורשים את דעת אביהם, כמאמרים נ"ל (עדות, פרק ב): האב זוכה לבן בניו בכם ובעשר ובשנים וכו'. ולכן, אהובי, בני, אם אתה רואча שהיה לך בניים זכרים ומאלחים עד מאי, ראה להיות פונחה מכל עסוקיך של הקלי העולם הזה, ואירוע שתדע, כי החרם לאגנוב שעה אחת בשבוע בעוברים, ותחק אוטם לבית-המנזר ותלמד אTEM, ותדבר אTEM ותתענו בארכיהם, ולא יקלו בעיניך דברים אלו, כי בנפשך הם, כי רביהם חללים הפלינו אלו החרמים בעיניהם, שהיה עסוקים בהרבה עניינים ומצוות, אבל לא התענו ברגיהם הזכרים, וכך אבדו אוטם במו ידיהם. ולכן ראה, אהובי, בני, להיות פקח, שפהיום תקבל על עצמה שבמושאי-שבת בקרב פלק לבית-המנזר בקרבו לביתך, ושם תשב עם הבנים שלך, ותלמד עליהם תורה, ותמעור להם במה שתصر להם, ותבחן אוטם, ותהייה חזק בזה מאי, ואז תהיה בטוח, שהיה לך בניים זכרים המסורים אליך בלב וגופך; כי באמת عليك, אהובי, בני, לדעת, שהילדים מעריכים מאי בשעה שהבאנו אותך אליו בשבילים אפלו שעה אחת בשבוע, ומכל שכן אם מתחילה את

השביע עם שעה אחת, שתתרלים בעבור בנייך הזכרים, ותלמוד עליהם תורה ויראת שמים, ותחדיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך, ותראה את התועלת היוצאת מזה, אווי יגנס לך רצון חזק לגנוב עוד שעה ועוד שעה באمثال השבע, ותמסור עצמן כל-כך לבנייך הזכרים, ואז דיקא, תראה מהם לך נחת דקרה, ויגדלו פקחים; כי כשהאב מאספיר לבניו כל דבר, ומוסר את כל כלו בעבורם, על-ידיהם נתהפק דעתם ונתרחב להם, ומתקשר קשור חזק בין "אבות ובניים", שזה הנחת-روح הכי גדול, שאדם זוכה לכך לראות בהצלחת בניו זכרים. זו זאת ראה, אהובי, בני, לציית אותה, ותמסור נפשך לקים את דברי, ולא תתחרט — לא בנה ולא בבא לנצח נצחים.

ג.

ازיריך שפטדע, אהובי, בני! מאחר שזבחה אותך מהדור-ברוך-הוא עם בניים זכרים, עלייך לשמה מادر, ועליך למסור נפשך בעבור חניכם, לחגך אותם ביראת שמים שלמה, באמונה ברורה ומצחכת, ותמיד פרבר עליהם רק מתירוש-ברוך-הוא, ותחדיר בהם דעתך ושכל יבינה איך לעבר את זה העולם בשлом, ותתברך עליהם פמید דברי-יראת שמים. ואין למאר ואין לשער את

గָדֵל הַזְכּוֹת הַזֶּה. וְכֹה אָמַרִים חֲכָמֵינוּ הַקָּדוֹשִׁים (שֶׁבָּ)
 כי: הַמְגַדֵּל בָּנָיו לְתַלְמוֹד תּוֹרָה, אֹיְכֵל פְּרוּתֵיהֶם
 בְּעוֹלָם הַזֶּה; כִּי בָּזֶה שְׁפָלְמָדִים אֶת הַבְּנִים הַזְכָּרִים אֶת
 הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה, וּרֽוֹאִים אֵיךְ שְׁמַתְנָה גִּימָס בְּדָרְךָ מִתּוֹרָה
 וּהַאֲמֹנוֹתָה, עַל-יָדֵינוּ הֵם גָּדְלִים מִצְלָחִים בְּחַיֵּיכֶם. וְלֹכֶן
 רָאה, אֲהוֹבֵי, בָּנָי, לִמְסֵר נְפָשָׁךְ בְּעַבוּר גָּדוֹל בְּנֵיכֶם
 הַזְכָּרִים, וּמַלְמֵד עַפְתָּם אֶת הַתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה, וּמַמְסֵר אֶת
 כָּל כָּלֵךְ אֲלֵיכֶם, כִּדי לְחַגְּכָם. כִּי כַּשְׁהָאָבָא מַתְגַּדֵּךְ אֶת
 בָּנָיו הַזְכָּרִים, הָרַי הֵם גָּדְלִים מִצְלָחִים מַאַד. אֲךָ צְרִיכִים
 סְבָלָנוֹת גָּדוֹלה לְבָנִים, כִּי בְּדָרְךָ כָּלֵל הֵם שׂוּבָבִים מַאַד,
 וּמַעֲצָבִינִים אֶת הַוַּיִּקְרָם, וּבְפִרטָה אֶת הָאָבָא, שֶׁהָוָא עַסְׁוָק
 מַאַד בְּעַנְנִים שָׁוֹנִים, וּטְרוֹד בְּטְרוֹדֹת הַפְּרָנָסָה, וּמַלְאָ
 אֲרוֹת וִיטּוֹרִים וְחוֹבּוֹת, עַלְבּוֹנוֹת וְשְׁפִיכּוֹת דָּמִים, עַם כָּל
 זֹאת עַל הָאָבָא לְקַבֵּין, שְׁטוֹף כָּל סּוֹף מָה נְשָׁאָר מִמְּנוֹ?
 רק הַבְּנִים הַזְכָּרִים שָׁלוּ, שֶׁהֵם נוֹשָׁאים אֶת שְׁמוֹ, וְלֹכֶן
 כְּדָאיָת הַהְשִׁקְעָה לְהַשְׁקִיעַ בָּהֶם בְּחַפּוּכָם, לְתַחַת לְהֵם
 חֲפוֹךְ בְּשָׁר, חֲנֻךְ שֶׁל אַמְוֹנה פְּשׁוֹטָה בּוֹ יַחֲבֹרָה, שָׁזָה
 בּוֹנָה אֶת אִישִׁוֹתָם וְאֶת הַבְּטַחַן הַעֲצָמִי שָׁלָהֶם; כִּי
 עַל-יָדֵינוּ תָּקַרְפֵּה הַאֲמֹנוֹהָ נְבָנָה הַבְּטַחַן הַעֲצָמִי, וְהֵם גָּדְלִים
 מִצְלָחִים בְּחַיֵּיכֶם. וְזֶה עֲקֵר הַעֲמַתְדּוֹת לְאָבָא —
 כְּשֶׁרוֹאָה שָׁבְנֵי הַזְכָּרִים מַתִּיגְעִים בַּתּוֹרָה, שָׁאוֹ אֲפָלוֹ
 כְּשֶׁכְּבָר נִסְתְּלָק מִזֶּה הַעוֹלָם, יִשְׁ לֹ נְחַתְּרוּם בְּשָׁמִים,
 בְּמַאֲמָרָם ז"ל (פְּרָאַשִּׁית וְבָה, פָּרָשָׁה מֵט): כָּל מַי שִׁיאַשׁ לֹ בֵן

יגע בתורה, אבלו לא מות; וזה הנחתיריות ה'כ'י גדרולה של האדם — שמשair בניים זכרים בונה העולם, ולומדים את התורה הקדושה, ומתחננים בדורות פיראה, כפי שקבענו מאבותינו ומабות אבותינו, עד קבלת התורה בהר סיני. וכך אומרים חכמינו הקדושים (בראשית רבא, פרשה טג): האבות עטרה לבנים והבניים עטרה לאבות; וכלון ראה למטר את נפשך לוחנו הבנים שלך, ואל מהפס ברגע ליטר אותם. וכך אומרים חכמינו הקדושים (פנוי מאשוח): למלך שכל המונע מבנו מרודיות, סוף יוציא לתרבויות רעה ושונאו. ובודאי צרייכים שכל וידעת לדעת איך להחנגן עם הבנים, שאפלו כשהוא מיטר אותם, צריך להיות באהבה אביהית, כי גם התוכחה צריכה להיות תוכחה של אהבה, כמובא ברבני רבינו ז"ל (ליקוטי מובערין, חלק ב', טיקון ח); ותשתדל מادر לرحم על הבנים הזורעים שלך, ואל תפכה אותם ברציחה, אלא תיטר אותם באהבה. וכן שאמր החכם מפל אדים (משל בב. ו): "חנן לעבר על פי דרכו, גם יזקין לא יסור ממכו"; שצרייכים לחייב את הבנים הזורעים כל אחד על-פי דרכו, ולא לחייב אותם באכזריות, ומפל שבן שלא לבעות אותם ולא לפגע בהם, אשר זו רציחת מאיין במוֹה. זאת ראה, אהובי, בני! בראית ההשכמה שאתת משקיע בבניים זכרים שלך, כי כך אומרים חכמינו הקדושים (פנוי מאשוח): בנות הבנים,

אבותיהם מתחבדים; כי בזה שחתנו את הבנים הזכרים
 שלך לתוכה וליראת שמים ולאמונה ברורה ומונכחת,
 והואיו לך בנים צדיקים, עליך יודה מתחביד על ידם,
 ואיזה נמהדרום זה לראות במו עניין בהצלחת הבנים
 הזכרים שלו. ובן ראה אהובי, בני, למסור נפשך
 בעבור חנוך הבנים שלו, ותמעזב את כל העולים עליו,
 ותקבל על עצמך קדם לחנוך אותם, ותרחם עליהם,
 ותשפיד רק בטובם, ותמיד תדבר אפס באהבה,
 ותמשך את לבם אליו יתברך. וככל שתיכניס אמונה
 פשוטה הבנים הזכרים שלו, עליך יודה יגדלו בריאים
 בנפשם ובשכלם, והואיו הכל מצליחים בתפקידם, רק שמר
 מאי לא להשפיכם ולא לבוזם ברבים, ואפלוי אם
 אתה רוצה ליטרתם, זה ציריך להיות במדריכי חדרים,
 שחבריהם לא יראו, כי אם מביאים את הבנים ברבים,
 ומכל שבן בין חבריהם, בזה שוברים אותם למורי,
 ושורפים דםם, ועושים אותם בעלי מומים בגופם
 ובנפשם. זאת אהובי, בני! ראה מה לפניה, מஸרו לך
 יהלומים, שהם הבנים הזכרים שלו, ראה לשמר אותם
 מכל משמר, ותודיע אותם לכף זכות, ומכל שבן שלא
 יפלט בית, שלא תהיה בו פסיד כבשה שחורה שעולה
 בעיות יותר מכל הבנים, על בן ראה לקרב את הבן הזה
 בקשר אהבה, ובחכמה ובינה יתרה, ועל יקלתו בעיניך
 דברים אלו, כי בנפשך הם. זאת, ראה אהובי, בני,

למסדר את עצמך בעבור חנוך הבנים הזכרים שלך, ותרחם עליהם מaad מאד, ותעורר להם בכל יכלתך, כי כך אמר רבנו ז"ל (ספר תפירות, אות בתים, סימן צו): מי שאין לו רוחניות על בניו, בידיע ש אין לו חלק בשכל דקנשך; כי מי שדבוק באמת בחיה חמימות בו יתברך, יודע ועוד אשר אין בעלדיו יתרוך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, והוא מוסר את נפשו בעבור בניו, ומשתדל שהם ייחדרו בעצם אמונה פשוטה בו יתברך, וילמדו את התורה הקדושה, ויקימו מצותיו יתברך בשמחה עצומה. לזאת ראה, אהובי, בני ניקר, לכבד וליקיר את הבנים הזכרים שלך, ותמסר נפשך בעבור גדולים, ואל תdag על פרנסתם, כי כך אמר רבנו ז"ל (ספר תפירות, אות בנים, סימן מג): אין צריך לאדם לדאג על פרנסה בניו, כי כשהם גדלים, גדרה פרנסתם עמם; ולכון בעקר תשתדל בחונכם קרויכני, למחרך בהם יראת שמים שלמה ואמונה פשוטה בו יתברך, ותשמר את עצמך מaad לא לדבר בפניהם לשׂוֹנְהָרָע, רכילות ולייצנות, ולא להמלחץ מושום ברירה שביעולם; כי טבע הבן, שמקבל את טבע האבא, ומה שהאב עושא, בן הבן עושא. לזאת, בני ניקר לי מaad! אם אתה רואיה להצליח עם הבנים הזכרים שלך, ראה לחתך את עצמך, כי הבנים הזכרים שלך הם יתcko אותך, ובידוק לפי שאטה מתנהג, בן הם יתנהגו, ולכון שלא

אבות ובניים

קצת

מהיינה לך אמריך טענות, בראשותך שהבניים זקרים
אין הולכים בדרכך, כי גם אפנה פגmut בדעת ובשכל.
לזאת ראה, אהובי, בני היקר, למסור את נפשך בעבור
חנוך הבנים שלך. ורבנו ז"ל אמר (ספר המדות, אות גנים,
סימן מ): הבנים הטובים — רפואה גדולה לאבות; כי
אין עוד רפואה גדולה לאבא כמו שיש לו בני זקרים
בריאים בנפשם וברוחם, ולהפך — אין עוד צער גדול
לאבא, כשהני הזכרים אינם בריאים בנפשם ובלכלם,
ומכל שכן בשיווצאים לתרבויות רעה. לכן צריכים לבקש
בכל יום מפנו יתברך על הבנים הזכרים, ולהשתדל
בכל מיני השיטות לתוכם בדרכך כתורה ומיראה.
וצריכים להשתדל בונה מקטעותם, ממוקא בדרכו ובניו
ז"ל (ספר המדות, אות גנים, סימן סד): צריך ללמד את התינוק
הך ארץ מגויריו; וכך אל יקלゴ בעיניך דברים אלו,
כי בנפשך הם. ואף שאני יודע, שマルב הארות והיסורים
שעוזרים עליך בגשמיות וברוחניות, אין לך עצבים
לבנייך, עם כל זאת תהיה פקח, כי סוף כל סוף מה
ישאר מפק? רק אלו הבנים הזכרים, שהם ימשיכו את
שמקה, ואיזה גמות-רוות יהיה לך בשעה שתהיה זkan,
ותראה את הגודלים שגדלת, ותראה בניים לבנייך, שזה
יהיה הנחת-רוות הכי גדול שלך. לזאת, אהובי, בני!
ראה למסור נפשך בעבור גدول בנייך, ותגדלם לתלמידך
תורה, ותרחם עליהם, ולא תשביר אותם,

ואז דיבק אפסאלית בגשימות וברוחניות גם יחד עמהם. וזכור כלל זה, אשר הבנים הזכרים שלך באים קדם לכל העולם כלו. ואם תמסר עצמן בעבורם, אז יהיו הם מקרים אליך בונה ובבא לנצח נצחים; אשר מי שמכניס דברי אלו בתוך לבו, ומקיים בתמימות ובפישיות, שאז ירוה לרוב נחת מבני הזכרים בעולם זהה, ומכל שבן בעולם הבא לנצח נצחים.

פם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קִינְטֶרֶס

לֵב אֲבוֹת עַל בָּנִים

בו יוכית אֶת האבות, שירחו על ידריהם, וישקדלו להשיאם
בגיל צער, וימסרו נפשם בעובנים, ויעזרו להם באה שוק
יכולים. ויגלה איך בא שהילדים מחזקדים גדור ההורם, וכו'
יוצאים לתרבות רעה, ורחקנא לאלהן, ומחררים בשואול
פחפיו ומפחפיו, ויתן עצות איך להאילם ולשםךם.

בָּנִי וְמַיְסֵד עַל־פִּי דָּבָרִי

רְבָנֵי הַקָּדוֹשׁ וְהַבּוֹדָא, אֹור הַגָּנוֹזׁ וְהַצְפּוֹן
בָּרָצֵינוּ קָדֵישָׁא עַלְאהָ, אָדוֹנָנוּ, מָוּנוּ וּרְבָנוּ
רְبִי נָחָמן מִבְּרָסָלֶבֶן, זִכְוֹתוֹ יָגֵן עַלְינוּ
עַל־פִּי דָּבָרִי פָּלָמִידּוֹ, מָוּנוּ
תְּקָאָן הַקָּדוֹשׁ, אֹור נְפָלָא, אֲשֶׁר בֵּל דַּו לֹא אֲנִיס לְהָ
רְבִי נָתָן מִבְּרָסָלֶבֶן, זִכְוֹתוֹ יָגֵן עַלְינוּ
וּמְשָׁלֵב בְּסָטוּקִי תּוֹרָה, נְבִיאִים, קָתוּבִים וּמְאֻמָּרִי
חַכְמֵינוּ הַקָּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְּרָשִׁים וּזְהָרָה הַקָּדוֹשׁ

הַוְּבָא לְדִפּוֹס עַל־יִדִּי

חַסִּידִי בְּרָסָלֶבֶן

עִיהָק יְרוּשָׁלָם תּוֹבְבָּא

מוֹרְגָּרָא"שׁ נ"י אמר, שצרייכים לתקן מאוד את ההוריות, שירוחמו על בנייהם למתן אותם בגיל צער, וילחתענין באזרותיהם ובכל מה שעובר עליהם, כי הדור פרווץ מאוד, וצרייכים לשמר מאוד על הילדים,ומי שאוהב באמת את ילדיו, עליו למסור את נפשו להסתבל עליהם, ולחקור בעיניהם ובמעשיהם, ויראgashtihthano בגיל צער, ואז נכוון לבו יהיה בטוח, שיידיו לו ילדים טובים.

(אַמְּרֵי-מוֹרְגָּרָא"שׁ, חֲלֵק ב', סִיקָּן תְּרִמְגָּן)

קונטראס

לב אבות על בנים

.א.

עליך לדעת, אהובי, אחוי, ידידי וחבריבי, מאחר
שזכה אותך הקדוש ברוך הוא להולד בניים ובנות,
עליך מיטל חיב להשייהם סמוך לפרקם בגיל צעיר, ועל
תתחמק מזוה בכל מיני טענות ומענות, באלו הם עדין
צעירים, וכאלו עדין אין לך די בסוף ונדרוניה מתחת להם,
וכאלו אין מתחאים לך להשתתק עם פלוני או עם
אלמוני, ואין זה לפיקבודך, ובדומה כל מיני פתניהם
שמפתחה אותך יארך תרע, כי עלי לומר לך, אשר אין
לך רשות יותר גדולה מזו — להנימ את הילדים
להסתובב ורנוקים ורנוקות, וזו רשות ואכזריות ורצימה
שאין כדוגמתה. ובפרט בעתים הללו, שהדור כל-כך
מקלקל, והפריצות עוזה פרצחות בנשותם ישראל,
ונאותם הרים הפיקרו את בנייהם ובנותיהם, והולכים

עֲרָמִים פְּכָלִים וְכַחֲיוֹת הַשְׁדָה, וְכָל פֶּגֶה שַׁرֵּק פּוֹנִים,
וְכָל דָּרָךְ שַׁרֵּק הַזְּלָכִים, הַפְּלֵל מְלָא זְבֵל שֶׁל שְׁקוֹן,
תֻּעֹב וְעָרָם, וּמָה יַעֲשֶׂה הַבָּן שֶׁלֹּא יִחְטָא ? ! וְעַל-כֵּן אֵין
עָצָה אַחֲרַת רַק לְשָׁדְקָם בְּגִיל צָעִיר, וְצָרִיכִים לִמְסֹר אֶת
נְפָשׁוֹ רַק בַּעֲבוּר זֶה, וְכָל מִחְשְׁבָתוֹ תַּהְיָה — אֵיךְ
יִכּוֹלִים לִמְתַן אֶת הַילְדִים בְּגִיל צָעִיר. וְעַל-יךְ לִמְכֹר אֶת
כָּל הַמְּטֻלְלִים שְׁבָבִיתָה, כְּרִי לִמְתַן אֶת יְלִידֶךָ. וְאֶל
תִּתְהַמֵּךְ בַּתּוֹאֲנָה שֶׁאֵין לְךָ בְּסֶף, אוֹ אֵין זֶה מַתָּאִים לְךָ
לְהַשְׁתַּחַךְ עִם פְּלוּנִי אוֹ אַלְמוֹנִי, זֶה אַכְזָרִיות וּרְשָׁוּוֹת
מֵאַיִן בָּמוֹה. הַגִּיעַ הַזָּמָן שְׁפַקְחָ עִינֵּיךְ בָּאֵיזָה בּוֹזָן וּבָוָר
שְׁחַת נִמְצָאים בְּגִינִּיךְ וּבְנוֹתִיךְ, וְאַתָּה הַרוֹצֵחַ הַגָּדוֹל
בַּיּוֹטֵר, שְׁאַינְךָ מַרְחֵם עֲלֵיכֶם. וְאֶל מִחְשָׁב שְׁפָנִיךְ
וּבְנוֹתִיךְ אַيִם מַבְקָשִׁים מִפְּךָ : "אָנָּא, אָבָא, תַּרְחֵם עֲלִי,
וְתִמְצֵא לִי שְׁדוֹךְ לְהַתְמִתָּן", שְׁאַיִם רֹצִים לְהַתְמִתָּן, אֶל
תָּאמֶר זֶה, כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ הַיְּטֵב, אֲשֶׁר טָבָע הַילְדִים,
שְׁמַחְבִּישִׁים לְבוֹא אֶל הַהוּרִים וְלִבְקָשׁ וְלִהְתִּמְתַּן
לִפְנֵיכֶם : "אָנָּא, תִּמְתַּן אָוֹתָנוּ". הַזֶּה שְׁמַחְבִּישִׁים, וְהַזֶּה
שְׁמַפְתִּידִים פָּנֵן וְאוֹלֵי עוֹד פְּכָה אֹתָם וְתַבִּישָׁם, וְתַצְעַק
עֲלֵיכֶם כְּפֹרָא אֶתְכֶם : "לֹךְ קָדֵם לְלִמְדָה", או "לֹךְ לְעַבְדָה",
"לֹךְ וְתַחֲבָרָה, עד שְׁתַהְיָה בְּשֵׁל להַגְּשָׁא" וּבְזֹמָה. עֲלִי
לוֹמֵר לְךָ, אֲשֶׁר זֶה רְשָׁעוֹת שֶׁאֵין בָּמוֹה, וּבְפָרֶט בְּעַטִּים
הַלְּלוֹג, שְׁהַדּוֹר בְּלַבְךְ מַקְלָקָל, וְאֵין בֵּית אֲשֶׁר אֵין שֶׁם
מַת, אֵין בֵּית שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ בָּן אוֹ בָּת שְׁהַדְּרָרוּ בְּשָׁאָל

לב אבות על בנים

רה

מחתית ומפחתיו, ואחר־כך מתחילה לסתה אחריהם
שאָר הילדיים, והכל — מפני שההורם לא שמים על
לבם לכאב וצער של בנייהם ובנותיהם. ויש בזה כמה
סיבות ודמיונות, שההורם אינם מעוניינים ליריד אל
ילדיהם, ולהבין ולהתבונן בכראם ובמצאותם הרעה.

א) על־פי־רב נרמיה להורם, הלא בנוינו או בנוינו
עדין כל־כך צעירים, ולמה לבלבל דעתם בשדוכין,
ולהניח על על צנאים קרכ' וכי? ! ומה גם שעלה־פי־רב
אומרים בדבר זה אפלו **בשהננים** כבר לאחר גיל עשרים,
אשר העידו כבר **חכמוני הקדושים** (קדישין כט): בון
עשרים שנה ולא נשא אשה — כל ימי בהרהור עברה,
כי הרגל נעשהطبع, רחמנא לצלן, ומאחר שכלי ימי
נעורי לא היה לו זוגו, ועלוי בצעתו הרהורם מגנים,
ונטבהה מדה רעה זו בנפשו — דבר זה ימשך כבר
אצלו כל ימי, חס ושלום, אם לא שיעשה תשובה
שלמה וכי. ואמרו **חכמוני** (יומא כט): הרהור עברה
קשים מעברה. ובאמת טעת גמורה היא זו, כי כבר
אמרו **חכמוני** **קדושים** (סנהדרין עו): **המזריך בניו**
ובנותיו בדרך ישירה ונמושיאן סמוך לפראן — עלי
הכתוב אומר: "וַיַּדְעֵת כִּי שָׁלוֹם אֲהָלֶךָ", עין שם;
ובפרט **בימינו** אלו, אשר כל הארות וההיסטוריה שיטועאים
מהננים ובפרטיות מהבנות, הוא רק **בשאן משיאים**

אומם סמוך לפראן. ואמרו חכמיינו הקדושים (פסחים קי): בתקה בגרה — שחרר עבדך ומון לך, כדי שלא יצא ותתקלקל, חס ושלום. ורב מסדא התפאר (קדישין לט): האי דעדיפנא מ לחבראי דנסיבנא בשיתסר, ואי הנה נסיבנא בארכביסטר הנה אמינה לשטן גירא בעינך; הרי שבל מה שימושיאין את הבנים בצעירותם — טוב להם יותר.

ב) כמה פעמים מלכישים את עצם ההורים במדת אהבה, שאוהבים מוד את הבנים ובנותיהם, ועל-כן מה ולמה לakhir כל-כך ולמתן את הבנים ועוד הם צעירים, טוב יותר להחזיק אותם בבית עוד כמה שנים, וכל זה עושים מעצמם אהבתם, שאוהבים את בנייהם ובנותיהם. ובאמת טעות גמורה היא זו, כי אהבתם אליה אהבה כלל, אדרבה אהובים את בנייהם ולא את הבנים, כי אם היו אהובים את בנייהם ובנותיהם, היה עושים מה שטוב לבנים, ולא מה שטوب לעצם. ועל זה נאמר (איכה ר): "נשימים רחמניות בשלו יולדין". ולא מדת אהבה יש בהם, אלא מדת אכזריות יש בהם, כי בעתים הלו בזעם יצרא דנאוי בעולם, וכל אב ואם, kaohabim במאמת את בנייהם, צרייכים לעשות כל מיני פעולות שבעוולם להשיא את הבנים סמוך לפראן ממש. ואם עושים זאת, זה מראה במאמת

אהבתם להבניהם בתקלית אהבה, וזו כפמים הפנויים גם
בניהם ובנותיהם יהיה אהבתם אותם, לאחר שראויהם
איך שמוציאים עצםם בעבורם להשיאם סמוך לפרקן.

ג) כמה פעמים תולים את זה בסבירות היקרות
הגדולה שיש בעולם, ועולה הון רב לשיא הבנים
והבנות. גם זה הבל ורעות רות, כי מי מבקש מהם
להראות עשר בכודם ולבעצמו ממון על כל מיני הכלים
ומוחרות יתרות? טוב יותר לעשות חתנה לבנים
במנוג העניים. ואת הממון (אם יש להם) טוב יותר
לפן הזוג האער, שייתפרקנו מזיה איזה משך זמן. ואם
היו מקמצאים ולא היו עושים חתנה באולם המפארים
bijouter, ולא היו קוראים כי אם לבני המשפחה, בקהל
היו יכולים לשיא את הבנים והבנות בלי הוצאה רביה;
ועל-כן גם זה אינו פרוץ מספיק.

ד) רב הפעמים סבת העכוב היא מלחמת בבוד
ויחוס. מלחפים איזה שדוק הגון וראוי לו ביחס ובסיט
ובכבד וכו'. ובסביל בבוד עצםם וגאותם הם מHIGHIM
לעגן את הבנים והבנות אפילו כמה שנים, עד שעלי-ידי
זה הם נכסלים בעברות גמורות, רחמנא לאצלו,
וההורים איינס יודעים מזיה כלל. מדוע לא יזכרו מה
שאמרו חכםינו, זכרום לברכה (ימות סג.) נחתת דרכא

לְבָאָכֹת עַל בָּנִים

ונסיב אתחמא; האם בשביל גאות וכבד בראשי לעגן
ולצער כל-כך את הבנים? מי אינו יודע הפסבה,
שהבניים והבנות יוצאים לתרבות רעה בעתים הללו,
הוא רק מלחמת שאין משיאין אותו מכך-ו-מיך
בצעירותם. היכן היראת שמים של ההורים, אשר אינם
מוסרים נפשם? הרי יומם וניליה צרייכים שלא לשקט,
עד שימצאו וויגם של בנייהם ובנותיהם.

ה) גם יש לפעים אב, שפלבייש עצמו בלביוש
תלמיד-חכם ואומר: "איך אשיא את בני בצעירותו?
הלא עדין לא השפלים כלל בתורה פרדושה". גם זה
שקר, כי כבר אמרו חכמוני הקדושים (קדשין לט): אם
אי אפשר לו בלי אשא — ישא אשא, ואחר-כך ילמד
תורה; ולאמרו (פסחים קיב): מצונה וגוף טהור נושא אשא
ולו בניים, עין שם.

על-כל-פניהם איך שהוא כל מיני טרוייצים שייש
להורים — הפל הפל, ואין בהם ממש, כי אחרי שהשם
יתברך זכה אתם בבניים ובנות, וכי מה פלאות
ו预报תאות וצרות שונות סבלתם, עד שראייהם
שנתנו גלו, וכמה מיני מרירות ויטורים ועגמת נפש היה
לכם, עד שאתם רואים אותם בגיל הזה. מדוע עתה
איןכם מוסרים נפשכם ועושים כל מיני פעולות

לכ' אבות על בנים

רט

שָׁבָעוֹלִם, לְחַפֵּשׁ וְלִמְצָא לְבָנִיכֶם וְלְבָנוֹתֵיכֶם זָוְגִים ? ! אוֹ
עַל-כָּל-פָּנִים תַּנְחַמוּ אֹתָם, וַתְּהַבֵּרוּ עַל לֵבָם, שָׁאָתָם
מַתְעָנוֹגִים בְּעֲבוּרֵם וְעוֹסְקִים בְּשִׁבְיָלֵם, וּבְפְרִטִּיוֹת לְבָנָות,
אֲשֶׁר אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקָּדוֹשִׁים (מִדְשָׁה וּבָה, פָּרָשָׁת נְשָׂא, פרק יא,
סִינְמָן יא): וַיִּשְׁמַרְךָ — בְּבָנָות שָׁאָרִיכָוֹת שְׁמִירָה, עַזְן שָׁם ;
וְאָמְרוּ (פָּנָהָרִין ק): בַּת לְאַבְיךָ מַטְמָנָת שָׂוָא. מַפְחָדָה לְאָ
יִשְׁן בְּלִילָה : בְּקַטְנוֹתָה — שָׁמָא תַּחַפְתָּה, בְּגַעֲרוֹתָה —
שָׁמָא תַּזְנָה, בְּגַרְהָה — שָׁמָא לֹא תַּגְנַשָּׂא וּכְרִי, עַזְן שָׁם ;
וְכֵן בָּנִים נְכַשְּׁלִים בְּפָגָם הַבָּרִית — הַזֹּאת זָרָע לְבַטָּלה
וּכְרִי, רַחֲמָנָא לְאַלְזָן, רַחֲמָנָא לִישָׁזָן.

וְעַל-כֵּן עַל כָּל אָב וְאָם לְהַתְעִין מַאֲד בְּצֻעָרָם
הַקָּשָׁה שֶׁל בְּנִיהָם וּבְנוֹתֵיהם, וַיּוֹם וְלִילָה יִתְהַפֵּלוּ אֲלֵיו
יִתְבָּרֶךְ שִׁיחָרִיו נְשָׁמְרִים מִן הַחְטָא, וַיִּזְכּוּ לִמְצָא אֶת
זָוְגִים. וּבְאַשְׁר סִפְרָא לְיִהוָה הַנְּכִיא (פָּנָא דְבִי אַלְיָה וּבָה, פרק
ח) : מַעֲשָׂה בְּלֵהָן אַחֲד שְׁהִיא יִרְאָה שָׁמִים בְּפֶתֶר, וְכָל
מַעֲשָׂיו הַטוֹּבִים שְׁהִיא עוֹשָׂה הִיא בְּפֶתֶר. וְהִיא לו עַשְׂרָה
בָנִים מְאֵשָׂה אַחֲת : שָׁשָׁה זָכְרִים וְאַרְבָּע נָקְבָּות, וּבְכָל
יּוֹם וְיּוֹם הִיא מַתְהַפֵּל וּמַשְׂתַּחַת וּמַבְקֵשׁ רַחֲמִים וּמַלְחֵך
בְּלָשׁוֹנוּ עַפְרָה, כִּי יְלָא יִכְזֹא אַחֲד מֵהֶן לִידֵי עֲבָרָה
וּלִידֵי דָבָר מְכֻעָר. וְאָמְרוּ : לֹא יִצְתָּה אֹתָה שָׁנָה, וְלֹא
שָׁנִית וְלֹא שָׁלִישִׁית, עַד שָׁבָא עַזְרָא וְהַעֲלָה הַקָּדוֹשָׁ
בָּרוּךְ-הִוא עַל יְדֵוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִבְּכָל, וְאָתוּ הַכְּהָן

לב אכבות על בנים

עֲמָם, וְלֹא נִכְנֵס הַפֶּהָן הַהוּא לְעוֹלָמוֹ, עַד שֶׁרֶאָה כְּהַנִּים גְּדוּלִים וּפְרָחִים כְּהַנִּהְמָנִים מִבְנֵי בְּנֵי עַד חֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְאַמְرָרְךָ נִכְנֵס אָתוֹ הַפֶּהָן לְבֵית עוֹלָמוֹ, עַלְיוֹ הַכְּתוּב אָוֹםֶר (קהלים לו): "בְּطֻחַ בָּה" נַעֲשֶׂה טוֹב וְגֹוֹ וְהַתְּעַגֵּג עַל הַיּוֹם לְךָ מְשָׁאלֹות לְבָךְ" וְגֹו. הַרְיָה שְׁתְּפָלָת הָאָב עַל הבנים מועילה מאד.

וְגַם צָרִיכִים הַהוֹרִים לִידְעָה, אָם רֹאִים שְׁבָנֵיהֶם וּבְנֹתְרֵיהֶם בָּעֳזֹת גְּגָדִים, וְהַם תִּמְהִים מַאֲין בָּא זֹאת לָהֶם, וְלֹמַה מְקָלִים בְּכָבוֹדָם? הָאָמָת הִיא, פִּי הֵם בּוֹשִׁים מִפְנֵיהֶם לְשָׁאָל וְלִבְקָשׁ בְּפִיה מְלָא אַת זֹוּגֶם, וּמַאֲחָר שְׁהַדְמִים בּוּעָרִים בָּהֶם, וּעוֹבֵר עַלְיהֶם מַה שָׁעֹזֶר וּכְרִי, עַל־כֵּן אֵין עַלְיהֶם עַצָּה וּדְרֵךְ אַחֲרַת, רק בָּנָה וּכְרִי. וּעַל־כֵּן עַל הַהוֹרִים לְרַחַם וְלִחוֹס עַל בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם, וַיְשִׁיאֹו אֹתָם סְמוֹךְ לְפֶרְקָון, וּעַל־יְדֵי־זָהָה יַזְבֵּר לְרוֹתָה רַב נַחַת מֵהֶם, וּבְנִים יַזְלִדו לָהֶם, וַיַּקְרִים אַלְפָיִם קָאָבוֹת (קהלים כא): "בְּנִיךְ פְּשָׁתִילִי זִיתִים סְבִיב לְשָׁלְחָנֶךָ" וְגֹו. וַיַּזְפִּיר לְבָנִים וּלְבָנֵי בָנִים, אָנָשִׁים פְּשָׂרִים וּנְאָמָנִים.

וְהַגָּה מִצְדָּךְהָא, בְּשַׁהַבָּנִים וּבְבָנּוֹת רֹאִים שָׁאן הַהוֹרִים רֹצִים לְהַשְׁיָאמָם — חִיבִים לְהַשְׁיָיא אַת עַצְמָם. וְלֹא עוֹד אֶלְאֶשְׁאָפְלוּ יִשְׁלַׁפְנֵיהֶם שְׁדוֹק הַגּוֹן, וְתַבְּנֵן חִפּּז בּוֹ, אֶךְ הָאָב מוֹתָה, אֵין צָרִיךְ לְשִׁמְעַע אֶל הָאָב (ענ

לב אבות על בנים

ראי

יורה דעה, סימן רם, סעיף כה, בדברי תורה"א, עין שם). מכל שבן וקל וחומר כשבא על ידי מניעת האות לפגמי הברית, רחמנא לצלן, שבודאי אין צrisk לשותם בקהל אביו כלל, רק יעשה כל מיini פעולות שבעוולם, וישיא את עצמו, ודבר זה ברור בפוסקים בלי מחלוקת. ועל-כן אשרי להורים אשר מרחמים על בנייהם ובנותיהם, ומגניבים את דברי אלו אל תוך לבם, ומתנתים את יルドיהם בגיל צעיר, ועל-ידי זה ייאלו אותם מכל רע, ויהיו שמורים מכל חטא ועון.

.ב.

צrisk שתדע, אהובי, אחוי היקר, יען שזכה אתה הקדוש-ברוך-הוא בחסד חם, שהולדת בניים ובנות, עליך מzych מהוב עכשו להשiam אשה, כמו שאמרנו חכמיינו הקדושים (קורין פ"ב) האב חיב להשiam אשה; ולכון عليك למסור את נפשך מאד על דבר זה, ותשפදל בכל מיini השמדויות לחשוף ולבקש ולמצוא זוגה הגון לבניך ובנותיך, ואל מתחפז להתחמק בתזאותך כאלו אין לי כסף, או אני רוצה יהוס", או "עדין הם צעירים", אל תאמר זאת, כי הדור הנה מלכלך עד מאד, והפריזות והפראות עוזים שמות בונשות ישראל, ורואים בחוש שבל יום, רחמנא לישובן, בניים

לב אבות על בנים

ובנות יוצאים לתרבות רעה, כי קרויה בחיצות נושבת בפירות ואפיקורסות מלאו הארץ-בר שתחערבו בין נשות ישראל, שምיצים חוכרות ועתוניות מלאים בפירות ומניות וליאנות מכל הקדוש לעם ישראל, וכן השקוין, והגאות, והתעوب, הזהום והערום ממד גפוזים בדרכיהם, והולכים ברוחב כתיות העיר, ערומים וערומות, רחמנא לישובן, ומה יעשה הבן שלא יחתא? ועל-בן ראה, אהובי, אחוי היקר, לרham על בנייך ובנותיך שלא ילכו במלכת קרעה הא, של גאות וזהום כפירות ואפיקורסות, ולא תאמר שלילך לא יקרה הדבר הזה, כי אף אחד אינו בטוח. וכך אשר מי שמוסר את נפשו פשותו ממשמעו, ומחתן את הילדים בגיל צער מוד, אשר חכמינו הקדושים אמרו (פסחים קיב): גוף טהור נושא איש ולו בניים; אם אדם רוצה שהיה לו ילדים עם גוף טהור, שיישם איש, וינצלו מעברות. וכן אמרו (שם קיג) בתק בגרה — שחרר עבדך ותן לה; עד כדי זה חכמינו הקדושים שאם הפת מהילה להחberger, כדי אפלו לשחרר את העבד ולתן לה, כדי שלא יצא לתרבות רעה. ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש רבא נsha, פרק יא, סימן יג): יברך ה' — בבניים, ויישמרך — בבנות, מלמד שהבנות צרכות שמירה. וכך אהובי, אחוי היקר, ראה לרham על בנייך ובנותיך, ותסלוק את חכםך במדמה כאלו אתה צרייך לעשותות חתנה

גדולה באולם מפאר, ולקנותם בגדים הcy יפים ומפארים, ועליך לפן דירה יפה בשבייל הילדים, אשר על-ירידיה אתה מוצא עלה ותורוצים איך להתחמק לא להשאים אשה, מהוע לא תرحم עליהם ? ! מהוע לא תחשב שהם יכולים להכשל בפגם הבירות — הוצאה גרען לבטלה, רחמנא לישובן, אשר זה העון הcy חמור ? ! וכן הפת יכולת לעשות מעשים מגנים מאחורי הגב שלך. ואל אמר : "לי זה לא יקרה". כי אנשים יותר חכמים ופקחים מך ונאנשים יותר יגאים ושלמים מך נכשלו; וכן ראה, אהובי, אחיך היקר, לרחים על בנייך ובנותיך, ותוור על הכל, ותשפטך להשאים בעוזם צעירים. וכבר הבטיחו לנו חכמינו הקדושים (יבמות סב): **המדריך בנו וبنותיו בדרכו ישנה, ומשיאם סמוך לפראן, עליו הקתוב אומר :** "נידעת כי שלום אהליך". ורואים בחוש, שפל אליו ההורים, שאהבו את בנייהם אהבה אמיתית, הם דיקא מסרו את נפשם בפועל מפלש להשאים אשה, ובפרט את הבנות, מאי מאי צריכים להזהר שלא תחבגרנה יותר מדאי, כי בנקל שחתצינה לתרבות רעה, חס ושלום, על-יריד גדל ההפקרות ששורה עכשו ברוחוב, והבנות צריכות שמייה יותר מהבנים. וכן אבקש אותך, אהובי, אחיך היקר, אל תחאזר על בנייך ובנותיך, ואל תאמר שהם עדין צעירים, ויש להם עוד זמן. עליך לדעת, כי אנחנו

נמצאים עכשו בדור מלא כפירות ואפיקורסיות, דור מלא זהום, תועוב, שקרון ונאוות, אשר בקהל שהילדים יצאו לתרבות רעה. ולבן עשה זאת, איפוא, למסר את נפשך בפועל ממש על ילדייך, וחתנתם בגיל עיר, ואל תאמר שהזה יבוא מעצמו. אלא זה רצון קדוש ברוך הוא, שהאב ימסר את נפשו ויישיא אהה לבניו, וימצא בחור טוב לבנותיו. העקר מה שאricsים לחפש, הוא בת צנעה בעלת מרות טובות, או בן בעל דרך ארץ ומרות טובות, ולא כמו שגהוג ביום, אשר מתחשים בחור שהיה מלמן הגדל ביוטר, ובת — שה比亚 הביתה גdoneה בכדי גroleה, הפל הקב לוות רוח; כי אם תחכה על מלמן, מתמן ימים ושנים, העקר מה שאricsים לחפש הוא מרות טובות, מרות יקירות, אשר בזנה כבר כלול הפל, ותויה — הבהיר תמיד יכול ללמד, ואדרבה אם יהיה לו עוזר, הוא ישאר בלמוד ההוראה קדושה, אבל שלא יהא זה טרין לעכב למצא לו זיגנו — מנגני שעדרין איננו בן תורה. בדור הזה אricsים לרחות ולחות על הבנים ותבנות, וקדם לחתן אותם, ואחר-כך לדאג על הפל — הן על הGESCHIOT והן על הרותניות. אבל מהיה חכם בעייר לומר: "אני יודע טוב יותר". כי אם תחתים יותר מידי תשלם מחיר רב, ומאי מאי יכאב לך, ורביה יהיה מאחר. האם אין רואה אשר כל הרחות מלאים פמונות

תועבה, והכל פתוות — שקרין, מעוב, זהום, נאוף, ערום
בריש גלי, והבניהם והבנות יש להם נסינונות קשים
מאדר? ! ובפרט שלஅחרונה הכנסינו כבר את הזבמה
בחוץ הביתה, הנקרא וידיאו, שזה כלי משחית של גלי^{עריות}, ומגרה את היצור, לפחות לא תרחת על בנייך
ובנותיך, ולמה לא פ羞ה כל הפעלות שבעולם לחתנים
בגיל צער? ! ואז פרעה מהם רב נחת, ויהיו לך בניהם
פלמידי חכמים וחתנים פלמידי חכמים; כי העקר פליי
בפי המסירות נפש שמורים להשייאם אשה קדם
בעודם בגיל צער, ואז אם פכניס בלבך דברים אלו,
או מזקה לראות דור ישרים יברך, ובנייך ובנותיך יהיו
שתולים בשתי לי זיתים סביר לשלוחן. אך אם תחלוץין
מדבורים אלו, עלי לומר לך, תפקח עינייך מה קורה בין
ידיך ושבנייך, אשר הם גס-בן בראשים ושלמים כמוך,
אבל קי חכמים בעיניהם, ועל-ידיהם אבדו — זה את
הבן שיצא לתרבות רעה, רחמנא לישובן, שנעשה
מפרק והוריד מעצמו את הנזק ואת הפאות, ומחלל
שפת ואוכל טרפות ונבלות, וזה אבד את הבית שיצאה
לתרבות רעה, ונעשתה מפרקת בפריזות ומכשלה את
אמרים, ועכשו ההורים תולשים שעירות ראשם ובוכים
ומכפים שמים הארץ — על מה ולמה גירה להם דבר
בזה, ואיך בא שטבחי חנוך הכי טובים, אשר חיכו את
ילדייהם כיאה וכיאות, יצאה להם צרה צרואה בזו? !

אף אינם שמים על לב, שהכל נעשה מחתמת שלא חתנו את הילדים בגיל צער, ותמי חכמים בעיניהם, עם כל מני תרוצי סִנְקָה, אבלו עדין הם צעירים, או אין די בספר, או אני נמזה עדרין במאכ' בספי גשחה, ומסקב בחוכות, או אני ארייך לKNOWNות להם דירה... מי ארייך את כל זה?! חוס וறחים על בנין ובנותיך, ומשליך את ההבל ותמדיוון שלך, שלבניך ובנותיך זה לא יקרה, חוס ותמל עליהם, וראה למתן אותך בגיל צער, ואז תרעה מהם רב נחת. ואל יהיה נקל בעיניך דברים אלו, שאני מבקש ומתחנן לפניך, כי בנסיבותיהם, כי בכל יום שבנייך נכשלים בפוגם הבריאות — הוצאה זרע לבטלה, זה על ראהך, וכן הבה נכשלת עם כל מיini הרהוריהם רעים ומחשבות רעות, ושבורה ורצואה, אףה חיב בךבר, רק תוריד את הגאנה הטריפה שלך, ואל מהפesh אחר יהוס, ואז תראה שיש הרגה זוגגים; אשרי מי שפכוnis דברים אלו בחוך ליבו, ומצל את ילדיו, ושישיהם סמוך לפקרם בעודם בגיל צער, ועל-ידי-זה ירעה רב נחת מילדיו.

ג.

אהובי, אחוי פיקר! באתי לבקש אותך ולהתמנן לפניך, שתחוס ותרחם על בנייך ובנותיך פיקרים, מאחר

לב אכוח על בנים

רין

שחמל עליך הקדוש ברוך הוא, ומצתת אשא
והתמחנת, ו עבר עליך מה שעבר — משברים ונגים,
דאגות פרנסה, ארות ויטורים, מרירות ומכאות, עד
שזכית להויליד בנים ובנות, וסבלות מהם מרירות
ויסורים, עגמת גבש וחליות הדעת, בזינות ושביכות
דמות, עד שזכית לנגדל אותם, ועכשו הגינו לפרקם,
ובדיק עכשו נעשית חכם בעיניך, ואיך רוצה להשיהם
אשה, עם כל מיני טענות ומענות שהנתק חוץ להاذיק
מצפונך, כאלו בעתים הללו אין איריכים לחתן את
הילדים בגיל צער, ומה יהיה אם אהתן אותם ויהיו
לهم ילדים בגיל צער, איך יוכלו לטפל בהם? ומה
יהיה עם פרנסה? ואיך יסתדרו בחיות? וכドמה כל
מינים טענות ומענות שעולות לך על מתחבתך. ובאמת
שכחת שגס אפה קיימת במאובקה, שבקשי קיית יכול
להסתדר עם פרנסה, ובקשי קיית יכול להסתדר עם
הילדים, ולמה עכשו אפה מזאאת כל התרושים על
ילדיך, ואתה מצדיק את עצמך, כי "לי היה קשה, למה
אני אקשה לילדך". האם כבר שכחה, כשאתה קיית
בחור, או בשאתה הייתה בחורה, אמרתם לעצמכם: "אוֹי
ואבוי להורים שאינם מתחננים אוֹתנוּ". ואוי ואבוי
שאינם מצטערים בצערנו". והלכתחם ממוקמים
במרירות גודלה, בעצלות ובדפאון, והתבערתם, ואף
אחד לא חשב מכם. זכרו היטב מה שעבר עליכם

לב אבות על בנים

כשהייתה עיריהם, קבלתם על עצמכם – כשהאתם תחתנו ותולדו ילדים, אתם בונדי תחתנו אותם בגיל עיר, ולא יסבלו מהם שאמם סבלתם, ופתחם עכשו שכחם את הפל? ! ואותם מתחילה לדאג לילדים, כאשר הם עיריהם, וכאלו לא יכולו להסתדר עם ילדים, וכאלו הפצב בפרנסת קשאה. מי צrisk שטעשו חתבה מפארת באולם גדול, ומתמיינו את חצי העיר? ! מי צrisk שתתפרק בגדים יקרים שעולים הון תועפות? ! חוסר וחמלו על ילדיםם, על בנייכם ובנותיכם, שלא יכשלו בעברות חמורות. האינכם רואים איך אמות העולים הורידו מעצמם את גדרי האנויות, ורהורוב מלא שקיין, נאורים, פעובי זוהום, ובערבר דבר שמתעוררבים בין נשות ישראלי, מכניותם את כל התאות רעות גם ביגיננו, עד שלידינו – בוגינו ובנותינו גס-בן נכים בראשות אסורים ובמחשיות טماءות. ובפרט לאחרונה החדרו את הפלי המצחע הנקריא וידיאו בתוכה בפי ישראל, שיכולים לראות בו כל מני נארות, שקווץ ותעوب של הגויים, וכן הרחיקו לבת לארונותה, שגט במחשב הנמצא בתוכה רב הבתים, גם שם יכולים לחבר את כל מיני טובות רעות, ולהספגן ולראותם. לכן חוסר וחלול על בוגר ועל בנותיך, וחתמן אותם בגיל עיר, ואנו בכוון לבקש יהיה בטוח, שייהיה לך נחת מלךיך, ויהיו קדושים וטהורים בקדשת הברית, ויהיו זרע ברוך בשם יתרו,

לב אבות על בנים

רט

הבנייה יילכו עם זkan ופאות ובלבוש יהודי, והבנות
תפלכנה באניגיות גודלה באמותינו הקדושות, ויקיימו את
התורה והמצוות. היה ש עוד נחת יותר גודלה מזו ?!
ולבן, אהובי, אחוי הימר, פקניש בלבך את דברי
המעשיות אלה, ותשפּודל בכל מיני השתקדיות למתן את
יליך בגיל צעיר מאד, למן לא תחתרת אמרהך.
וילך היטיב את הדברים האלה, ואל תהיה חכם בעיניך
לומר, שהילדים שלי לא יתקללו. כי בני אדם יותר
פקחים וחכמים מפה, ואמרו אותו דבר, ולבוטף
נכשלו, והילדים יצאו לתרבויות רעה ורמחנאה לישובן.
ולבן ראה, אהובי, אחוי הימר, שככל אלף הדברים
שדברתי לך, תקניהם בתרミニות ובפּשיטות, וזה פרעה
רב נחת מילדיך, ויהיה לך טוב כל הימים.

. ד .

אהובי, אחוי הימר, ראה גם ראה מה קונה בעטים
הלו בועלם, הפריצות והפתאות, השקרין, הנזונות
והנאוף מתפּשטים ברוחבות, ומה עשה הבן שלו
יחטא ?! וצלבון מודיע לא פחדוס ותרחם על בנייך
ובנויתך, וטעשה כל מיני מאמצאים שביעולים למתן את
יליך בגיל צעיר, וכך תדע שהצלת אומת. ואל תהיה
חכם בעיניך, לומר שלבני ולבנותי לא יקרה שום דבר,

לב אבות על בנים

כפי הם מתחפנסים מכל רע, אל תאמר זאת, אהובי, אני
היאker, כי הנטיונות קשים מאד — הן במלמוד תורה
והן בישיבה והן בבית-הספר, יש בנים ובנות מקלקלים
רחמנא לישובן, שהם גנעים עם רע ותועבות רעות
ובנקל שיטתו את ילדיך, ויכולים להדרדר עד תהום,
כמו שאנו רואים בחוש, שמבטים הכא יפים ונכאי
חרדים יוצאים ילדים מקלקלים, לשם ישמר, וההורם
תולשים את שערכם: "אי, אי, היכן עשינו את הטעות,
ומהikan בא דבר בזזה שגנשלנו?" ויבאמה אינכם
יכולים לתר, שבתווך היישבה ובתווך בית-הספר
נמצאים ילדים מקלקלים שיוכולים לקלקל את בנים
ובנותיהם. וכך חום ורham על ילדיך, והוא תונס בגיל
צעיר, ואל תסתכל מה שבגניד-אדם יגידו, כי הילדים
שלך הם העניים שלך, וכמו שאדם שומר על ב בת עינו,
כח צרייך לשمر על ילדיו, ובפרט בעטים הלו,
שההפקירות כל-כח גדולה, ואין עצה אחרת רק למתן
בגיל צער. וכך אני יודע שישתיו בגניד-אדם שיתלו צער
וילעגו לכם: "מה, אין לכם מה לעשות, אלא לחתן את
הילדים בגיל צער", ויבואו בכל מיני טענות ומענות,
כאלו הם עדין צעירים יותר מדי, וכאלו לא תהייה
לهم פרנסה, וכאלו זה לא ילך, או אין זה לפוי הכאב.
אבקש אותך מאד, שתחשב לרוגע, באיזה בור שחת
הילדים עלולים לפל, וזה תמרט את שערות ראשך,

ילכבר יהיה מאוחר. אם בשכיל הפטחות של קרוביך
ומשפחתך, חבריך וידיעיך, אףה צרייך להפקיר את
ילדייך?! ואפלו אם באמת אין לך אפשרות לחתנים
מפתחת מזבוך הפספי, מי אומר שעליך לעשות חתנה
מפוארת באיזה אולם יפה ויקרתי, ולקנות כליזה
ותכשיטים למעלה מפוחיתך?! פאמין לי, אם פרחים
על ילדייך, אז יהיה לך אוצר לכל ימי חייך, כי בנים
יהיו שתולים בשתייל זיתים סביר לשלגנך, ותרוה
מהם רב נחת, כי אין עוד נחת גודלה מזו — פשרוains
שחלקדים הולכים בדרכי אבותיהם בדרך התרבות
ותריאה, בדרך האנויות שקבלנו מאבותינו ומאבות
אבותינו מדור דור. וכך אבקש אותך, אהובי, אח
היקר, חוס ווחמל על בנייך ובנותיך, ולא תתאכזר
כלפיהם, ומעשה כל מה שביכולתך להשייהם בגיל
צעיר, ואז תהיה מבטח, שתרוה מהם רב נחת, ותקיים
דור ישרים ברוך, ותמשך שרשות הזהב שלך ושל
אבותיך ואבות אבותיך מדור דור עד קבלת התרבות.
אשרי מי שמנגנים בלבו דבראים אלו בתהומות
ובפשיות גמורה, ואיןו מתחמם, שאז טוב לו בנה
ובבא, ויראה בנים לבניו, ועולמו יראה בתינו.

חפלת אבות על בנים מספר "שער ע"ז"

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלקי אבותינו, שיחיו בינו
כאים בתורה, ויהיו בראים בגופם ובשכלם, בעלי
מדות טובות, עוסקים בתורה לשם, ומתו להם חיים
ארוכים וטובים, ויהיו ממלאים בתורה ובחכמה וביראת
שמים, ויהיו אהובים למעלה ונחמדים למטה, ותצלם מעין
הרע ומיצר הרע ומבל מני פראגיות, ויהיו להם חושים
בראים לעבודתך, וזכנו ברחמיך הרבהם אוטי ואת אשתי
שת מלא מספר ימינו עד מלאת שנותינו בהם שעשים שנה
ויתר, בטוב ובנעימים ותחבה ושלום, ונזכה לנDEL בינו
ובנותינו לתורה ולחכמה ולמעשים טובים, ותזמן לנו בנו
זונם בANEL, ולא יורחו לפניו אחרים, הם ושלום, וברך
מעשה ידינו לתן להם מהר ומtron בעין יפה, ונובל לקים את
כל מה שאנו מבטחים לנו להם בלבד גרא, ולהשיאם עם
זונם בימי הגבורים בנהת וברוח ובשמחה, يولידו בינו
ובנותינו בנים טובים וצדיקים, זוכים ומוצאים לכל ישראל,
ויהיו בינו ובנותינו חיים וקימים בעבודתך ובתורתך
וביראתך לאחד ימים ושנים טובות, ויתרנו
צאצאים עד סוף כל הדורות, ולא יתחלל שםך הגדול על
ידינו, ולא עליידי זרעיםינו, הם ושלום, ומלא כל משאלות
לכמנו לטובה, בבראות, בהצלחה ובכל טוב, ונזכה להגדיל
כבוד שמה הגדול וכבוד תורה, אנו וזרעינו וורע זרעינו
תמיד, יהו רצון אמרינו פי והגין לבי לפניך יהוה צורי
ונואלי.

צער גדול בנים

יזדיעך את האדם איך לגדל את ידיו ללב
על-פי דברי התורה והאמונה הקדושה, שקבענו
מדור דור, ויתזק ויאמץ את ההורם שפוגלים
ארות ויטורים ומרירות מיליהם.

בנוי ומישד על-פי דברי
רבנו הקדוש והגURA, אור הגנו והאפון
בירצינא קדישא עלאה, אדורנו, מורנו ורבנו
רבי נחמן מברגסלב, זכותו יגן علينا
ועל-פי דברי תלמידו, מורהנו
סבאון מקדוש, אור נפלא, אשר כל רוז לא אניס ליה
רבי נתן מברגסלב, זכותו יגן علينا
ומשלב בפסוקיו תורה, נביים, כתובים ומאמרי
חכמיינו מקדושים מגמרא ומידושים וחומר הקדוש

הובא לר豐 על-ידי
חסידי ברסלב
עה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהָרָא"שׁ נ"י אמר: אין עוד נחת בעולם בנטחת ש"ש
לאדם עם ילדים מצחחים, ולהפוך — אין עוד צער
בעולם בצער גדויל בנים, ש"ש לאדם עגמת נפש
מיילרי, שהחולכים בדרכ רעה, חס ושלום, ואחריכים
לבקש הרפה בכלל יום, שיזכה למיל את ילדיו בפקל,
ושישארו יראים ושלמים, ולא יגררו אחר רום, הזמן
הקלא בפירות ואפיקורוסות, רק יהיו חזקים באמונה
פשוטה בו יתפרק. ורבינו ז"ל אמר, שרצו מה שנשכול
לייך בכלל יום בטלית ותפלין לביית-הכנסת; כאומר,
שזהו האחול הכי גדול שאדם יוכל לאחל לעצמו.

(אבני-מוֹהָרָא"שׁ, סלק ב', סימן תרי)

קונטראס

צער גדור בנים

.א.

בני וبنותי תיִקְרָים ! ראו ? שמר מאייך בעתים
הכלו על ילדייכם לבל ישחפו ברוחם המן, כי בעונונתינו
הרבבים, רוח הקפירות והאפיקוריות וההפקרות נמצאת
עכשו ברחובות, ואם לא תשמרו על בנים ועל בנותיכם,
הם יכולים לצאת לתרבות רעה, חס ושלום, שאז יאבדו
את העולם הזה והעולם הבא גם יחד, ולא רק שלא
יתרמו לחברה, אלא עוד יגרמו לה הרס רב, וצער ועגמת
נפש רבה להווים, כי באמת בלי תורה ובלי אמונה הם
גדולי פרא והם כחיות העיר הטוירות ומשיחיות, כי אי
אפשר לגדל ולצמץ ולהתפתח ולהצלחת, כי אם
בשנמץאים במסגרת של תורה ואמונה בו יתברך, ורואים
במציאות, שב אלו שהם גדלים בהפרק בלי תורה ובלי
אמונה, הם רק גורמים הרס ואבדון לחברה, והם נעשים
גנבים וגנולנים, נואפים ואנושים ולוקחי סמים, עזיז פנים

וליסטים המלسطמים את הבריות, ועל-כן ראו, בני ובנותי
היקרים, לשמר מزاد על ילדיכם בעודם קטנים, כי אז
יכולים עוד להצילם, וכמאמנים, זכרונם לברכה: לעולם
ישתדל אדם לרבות את בנו בקענותו, שם ייפר אותו
יחכם, שנאמר (קהל יט): "בן חכם מוסר אב ולוין לא שמע
גערה", גרשין במדרש: אם תראה בן חכם, בידוע שאביו
ישרו בקענותו, והדריכו על הדרך הטובה, שנאמר: "בן
חכם מוסר אב", ואם ראתך לץ בידוע שלא שמע גערה,
ראה לומר לא שמע מאביו גערה, ואומר (קהל יט): "חושך
שבתו" וגו', אם יחשך אדם את שבתו מלבדות את בנו
בקענותו, הרי זה שונא את בנו, שופכו בא לתרבות רעה,
מןפניהם שלא ישרו אביו בקענותו, וסופה נהרג על מעשי
הרעים בין בביתי דין בין שלא בבית דין, אבל האובב
את בנו שחזר מוסר, ראה לומר שיסירחו בקענותו, כדי
שלא יצא לתרבות רעה ולידי מיתה משנה, גרשין (שםoth
בפה י'): חוות שבתו וגו', למלוך שבל המוגע בנו
מלבדות, בא לתרבות רעה ושונאהו, שכן מצינו
בישמעאל, שהי לו געגעין על אברם ולא ראהו, ויאצא
לתרבות רעה, ושנאהו אברם, והוציאו מביתו ריקם, מה
עשה ישמעאל כשהיה בן ט"ו שנה, התחל לחייב צלים
מן החרין והיה מצחק בו, שאין מצחק אלא עבودת
אלילים, שנאמר (שםoth ל"ב): "נייקומו לצחק", מיד (בראשית כא):
"וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גַּרְשֵׁן אֶת הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֶת בָּנָה שֶׁמֶא

ילמד בני אורהותיו", מיד (שם): "וירע הדבר מאד בעניי אברם על אודות בנו", שיצא לתרבות רעה, וכי יצא בו (בראשית כה): "ויאב יצחק את עשו", לפיקח יצא לתרבות רעה על שלא בךיו, דתנן (בבא בתרא טו): ثمש עברות עשה באותו יום: בא על נערה מארשא, וחרג את הנפש, וכפר בעקר ובזה את הבכורה, ועוד פאב מיתת אביו, כדי להרג את אחיו שנאמר (בראשית כ): "יקרבו ימי אבל אביכם" וגוי, וגרם ליעקב לברת מפנוי, והלך הוא אצל ישמעאל ללמד ממנה תרבות רעה להוסיך על חטאתו פשע, שנאמר (שם כה): "וילך עשו" וגוי, וכי יצא בו דוד, שלא ראה באבשלום, ויצא לתרבות רעה ובקש להרגו, ושבב עם נשיו וגרם לו שליך יחף וכובחה, והפיל מישראל בפה אלפים, וגרם בפה דברים קשים שאין להם סוף, וכי יצא בו עשה דוד באדרוניה שלא בךיו ולא גער בו, ולפיקח יצא לתרבות רעה, וכתיב (מלכים א' א'): "וילא עצוב אביו מימי" וגוי; ועל כן עלייכם למסור את נפשכם למתוך את בנים ובנותיכם בעודם בקענותם, שליכי בךך הישר, ותשתקלו בכל מיני השמדויות לרוחם מחברים רעים, שיש להם נשפעה רעה על ילדיכם, ותעשה כל מיני מאמץ וشدולים לשקל את הילדים ללקת ברכyi התורה ויראת שמיים, ואל תחשכו מהם מוסר, ומכל שפנן שאל תרתחמו עליהם, כי כשרוצים שהוויכים עם חבריהם רעים או עושים מעשים רעים, חס ושלום, צרייכים

טכני-ו-ומייד להוכיחם ולהענישם, וזה עקר הרחמנויות, כי מראחים על הילדים, ולא הפהوه, ובזה שתהיו חזקים עליהם, על-ידי-זה תזכו לגדול ולתנו דורות ישרים ותרוי מכם רב נחת כל הימים.

ב.

בני ובנותי היקרים! ראו לתוכך ולאפץ את עצמכם מאייד מאייד לא להבניש את הילדים לבתי ספר שאין לו מורים שם תורה, כי אנחנו עם ישראל, קיבלנו את התורה מסיני על-ידי משה רבינו, עליו השלום, ואנחנו עם ישראל, יש לנו תורה ובcli תורה אין אנחנו עם הכל, כי כל קיומו של עם ישראל פולוי אף ורק בקבלה התורה, והתורה היא מכתיבתנו לנו איך להתנהג וายיך לחיות את הימים, כי בתורה הקדושה, היא תורה חיות, כי נטע לנו הקדוש-ברוך-הוא במקנה, וזה עקר חיננו ואנו ימינו, ובcli בתורה אין לנו שום חיים כלל, וזה הקבל בין עם ישראל, להבדיל, לבין אמות העולם, שאנחנו קבלנו את התורה, ועל-ידי-זה פסקה זהמה מאנטנו, לא-כן אלו אשר מוסרים את ילדייהם לבית-ספר שאין לו מורים בו תורה, הרי זה ממש כמו שמוסרים את בנייהם ובנותיהם למלאה, רחמנא לישזנו, והורסים את ילדייהם לגmary, כי עקר קיום כלל ישראל הוא רק על-ידי התורה הקדושה,

ועל-פָן רַאֲג, בְּנֵי וּבְנוֹתִי הַקָּרִים, לִמְסֹר אֶת נְפָשָׁכֶם עַל
גְּנָזָה וְאַת, שְׁבָנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם יִכְנֹסוּ לִלְמֹד בִּישִׁיבָת
וּבְכָתֵפי סְפִיר שְׁלוֹמָדִים שֶׁם תּוֹרָה, כִּי בְּלִי תּוֹרָה גְּדוּלָם
בְּחִיּוֹת הַשְׁדָה, כְּחִיּוֹת טָרֵף, וְאָמַרְוּ חַכְמֵינוּ הַקָּדוֹשִׁים:
לְעוֹלָם יִשְׂתַּדֵּל אָדָם לִלְמֹד אֶת בְּנֵי תּוֹרָה וּחַכְמָה וְאֶל
יִחוֹשׁ לְעֵשֶׂר, שֶׁאֵין עֵשֶׂר בְּעוֹלָם כַּעֲשָׂרָה שֶׁל תּוֹרָה,
שֶׁנְאָמָר (משלי י): "זָקְרָה הִיא מְפִנִּינִים", וַיַּלְמֹד תּוֹרָה
בְּקַטְנִיתָו כִּי לְסֹוף מַתְعָשָׂר, כְּגַרְסִין בְּגַרְסִין (עד צב):
אמָר רַבִּי אַלְעָזָר: כָּל אָדָם שֶׁאֵין בְּוֹ דָעָה, אָסֹור לְרַחֲם
עַלְיוֹן, שֶׁנְאָמָר (שָׁעָה כ): "כִּי לֹא עַם בִּינּוֹת הַוָּא עַל-פָּן לֹא
יַרְחַמְנוּ עַל-הַוָּא", אָמָר רַבִּי אַלְעָזָר: כָּל הַגּוֹתָן פָּתוּ לִמְיָה
שֶׁאֵין בְּוֹ דָעָה, יִסּוּרִים בְּאַין עַלְיוֹן, שֶׁנְאָמָר (עֲזָבָה א'):
"לְחַמְךָ יִשְׁימֹ מְזֹור פְּחַתִּיךָ אֵין תִּבְנָה בָּו", וְאֵין מְזֹור
אֶלָּא יִסּוּרִים, שֶׁנְאָמָר (הַשָּׁעָה ח'): "וַיַּרְאָ אֱפֻרִים אֶת חָלֵיו
וַיַּהַזֵּה אֶת מְזֹרוֹ", וְכָל הַמְשַׁתְּדֵל לִלְמֹד אֶת בְּנֵי תּוֹרָה
וְדִעָת וּחַכְמָה נוֹחֵל הַעוֹלָם הַזֶּה וְהַעוֹלָם הַבָּא, הַעוֹלָם
הַזֶּה מַפְנִין? דְּכַתִּיב (משלי ז): "יָילֶד פְּסִיל לְתִינְגָּה לוֹ, וְלֹא
יִשְׁמַח אָבִי גַּבְלָל", רָצָח לוֹמֵר מַי שִׁישׁ לוֹ בֵּן פְּסִיל שְׁלָא
לִמְדֹת תּוֹרָה, כָּל יִמְיוֹ שֶׁל אָבִיו בְּעֵצֶב וּבְדָאגָה, הַעוֹלָם הַזֶּה
לֹא יִשְׁמַח כָּל יִמְיוֹ, אֲבָל מַי שִׁישׁ לוֹ בֵּן חַכְם, הוּא שָׁמָח
וּטוֹב לִב, שֶׁנְאָמָר (משלי כ): "בְּנֵי, אִם חַכְם לְבָךְ יִשְׁמַח לְבִי
גַּם אָנִי", לְפִי שְׁפֵשָׁהוֹלָךְ אָדָם לְבִתְהַפְּגָשָׁת וּלְבִתְ
הַמְּדָרָשָׁ רְשּׁוּמָעַ חַכְמָת בָּנוֹ, הוּא שָׁמָח, וְאָמָר "גַּם-אָנִי",

מלמד שהבן שמח בחקמתו תחלה, שנאמר (משלי ט): "שמחה לאיש במענה פיר", ואמר רב שמח בו אביו, והוא ישמח לבי גם אני, הרי שהאב נוחל בעולם הזה, וקעולם הבא מני? כדרוסין בפסחים (ו' קי): אמר רב יוחנן שלשה מפוחלי העולם הבא: נזר בארכן ישראל, ומקודל בנו למלמוד תורה והמבדיל על פין במוואי שבת, הרי שהמלמד את בנו תורה נוחל בעולם הבא; ועל-כן ראו, בני ובנותיכם ליקרים למד את נפשכם בעבור דבר זה שבניכם ובנותיכם לימדו במלומדי תורה ובבתי ספר שלומדים שם תורה, ועל-ידייה נכוון יהיה לבכם ובתויכם שתצכו לגדל ילדים בראים ושלמים טובים לשומים וטובים לבריות, ולא תאכז ולא תשמעו לשכניכם וידיכם וקורוביכם, אשר מסיתים ומדיחים אתכם לא להכנס את הילדים לשיבות ולמלומדי תורה ולבתי ספר שלומדים שם תורה, כי הפל הבעל ורעות רות, כי אפלו בישיבות ובמלומדי תורה ובבתי ספר שלומדים תורה צרייך עוד לרוחמים רביהם שהיו לבנים יראים ושלמים, וכל שבען וכל שבען במקום הפקרות שלא לומדים שם בכלל תורה, שם ארכיכים לרוחמים רביהם יותר, ועל-כן ראו למסור את נפשכם על דבר זה — להכנסם בבתי חנוך תרדיים, אז תרויו رب נתת מלדייכם, מבניכם ומבנותיכם.

ג.

בנוי ובנותי היקרים! ראו לרחים על בנייכם ועל
בנייתיכם ועל תנתנו עמם באכזריות, אלא פמיד
תשפדו לדונם לכף זכות, ובאמת כשהולכים בדרך
אהבה ובמלוד זכות יכולם לקרב אוטם מאד מאד, כי
בדרכ פלל ילדים אוחבים תשומת לב, אבל הכל אריך
להיות בחכמה ובחשכל, כי מצד אחד צריכים לקרב
אומם מאד מאד, ומצד שני צריכים לתקראות להם קצת
קפידה וליסר אותם ולומר להם דבר תוכחה, ואיך
האדם לאحب את בניו בנפשו, אבל לא יראה להם אהבה
אלא מצפינה בלבו, כדי שלא יהיה לו געוגעים, ואיך
להשות לכל בניו בכל דבר — במأكل ובכשות ובמתנה
ובירושה ובכל דבר אחר, והעיקר אם רוצים לזכות
ילדים טובים אריך לחנק עצמו קדם, הינו שהוא ואשתו
יתנתנו בדרך הישר, ואו כולי האי ואולי יזפו גס-גן
ליילדים שיילכו בדרך הישר, ואריך האדם להזהר ביותר
ולשמר פיו ולשונו שלא ידבר בפני בנו דבר מגונה, וכל
שבן לעשותו, ואך-על-פי שהוא מגונה בשונה אם עשו
בפני הבן או שלא בפניו, מכל מקום יותר מגונה הוא
האב, אם דבר או עשה דבר מגונה בפני בנו, שמא ילמד
בנו ממנה, אם יאמר לו האב לך עשית לך וככה, יאמר
לו הבן, והלא כן וכן עשית גם אפה, ועל זה אמר תנביה

(צפניה ב') : הַתְקֹשֵׁשׁוּ וְקֹשִׁשׁוּ, פָּרוּשׁ (בקא פטרא א') : קָשֶׁט עַצְמָךְ וְאַחֲרָךְ קָשֶׁט אֶחָרִים, וְאֵם יִשְׁמַעַת הָאָב דָּבָר מְגֻנָה וַיַּשְׂחוּ אֶחָרִים, יִתְעַבְּנוּ מֵאָד בְּפָנֵי הַבָּן, וַיַּפְלִיג בְּגָנוֹתוֹ וַיֹּאמֶר: פְּבוֹא קָלָה עַל פָּלוֹנִי שְׁעִשָּׂה כֵּךְ וּכְךָ וְעַל כֵּל הַעֲשָׂה כְּמַעֲשָׂהוּ, כִּי שִׁיתְגַּנָּה הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַבָּן וַיַּתְהַרְךְ מִמְּנָנוּ וַיַּפְיוֹצֵא בּוּ, וְאֵם יִשְׁמַעַת דָּבָר מְשִׁבָּח שְׁעָשָׂה אֶחָרִים, בָּגּוֹן לְמוֹד אוֹ פָתִיחָה נָאָה אוֹ פִיּוֹצָא בָּהֶם, יִשְׁבַּחֲנוּ מֵאָד בְּעֵינֵי בָנָו, וַיֹּאמֶר: כִּמָה נָאָה דָבָר זֶה שְׁעִשָּׂה פָלוֹנִי, וְסָופֶוּ לְרִשְׁת מַעַלה עַל יְנֵה, הַוְאֵיל וְהַוָּעָה עָשָׂה דָבָר נַחַם בְּזָה, וַיַּפְלִיג בְּשָׁבְחוּ כִּי שִׁישַׁמֵעַ הַבָּן וַיַּתְהַרְךְ לְעָשׂות גַם הַוָּא דָבָר נָאָה כְּמוֹתוֹ, סָוף דָבָר יִשְׁתַּדֵּל מֵאָד לַתְהַרְךְ אֶת בָנָו מִן הַבְּעוֹור וּמִן הַדוֹמָה לוּ, וַיַּקְרְבָּנוּ לִמְדַת הַחֲסִידִים וַיַּיְשְׁרִים בָגּוֹן: כִּשְׁקוּם הָאָב בַּבָּקָר לְתִפְלָה, שִׁיּוֹלִיךְ לְבָנָו עַמּוֹ לְבִתְתְּהִפְנֵסָת, וְבָנָן כְּשִׁילָךְ לְגַמֵּל חֲסִידִים, בָגּוֹן: בְּקוֹדֶחֶלֶם וְהַכְּנִסֶת פֶּלֶה וְהַזְּאת הַמֶּת וַיַּיְצֵא בָאָלוּ, יוֹלִיךְ בָנָו עַמוּ, כִּי שִׁירְגִּילְנוּ בְגִמְילּוֹת חֲסִידִים וּבְעִשְׂית בָעָצָמוֹ בָגּוֹן: סְכָה וּלְוֹלֵב וַיַּיְצֵא בָהָן, יִקְשֹׁר הַלְוָלָב בִּידָוֹ וַיַּרְאֶה לְבָנָו וַיַּלְמֹדֶו לְעָשׂות כֵּה, כִּי שִׁתְהַיִּנָה הַמְצֹאות חַבִיכּוֹת עַל יְהוָה, וְנִמְצָא הָאָב זֹכָה וּמַזְכָה לְבָנָו, לְפִי שִׁילָמֶד הַבָּן לְעָשׂות כְּמַעֲשָׂה אָבָיו וְלִלְכָת בְּפָנָךְ הַגְּנוֹנוֹה כָאָבִיו, וַיַּזְפֵּה הָאָב לְטוֹב וְזָרְעוֹ לְבָרְכָה, וְאֵל יָקֵל דָבָר זֶה בְעֵינֵיכֶם, כִּי דָבִים חַלְלִים הַפִּיל דָבָר זֶה, שְׁהוֹרִים הַתְּנַהֲגוּ

בחיות פרא והתקוטטו ביןיהם וקללו זה את זה, וכן הפקירו את פיהם לדבר כל דבר רע על זולתם והתלוצזו מאחרים, ועל-ידי זה בנייהם ובנותיהם לקחו לעצם דגמא חיה מההורם, והם קימו זאת בשלמות במקלית השלים יותר מההורם, עד שהם נעשו פראים ועוי פנים ומלאTEM את הבירות, ולהורים דבר זה כואב מאד וזהם בוכים ומבקרים שמים, מה ולאה מגיע להם מאד וזהם באלו זוללים וסובאים, סוררים ומורדים, ושבחו כי ילדים למדו את כל זה מהם; ועל-כן, בני ובנותינו תינוקים, אם אתם רוצים לרווח רב נתחת מלידיכם, ראו לתוך את עצמכם וחקשטו קדם את עצמכם, ותשמרו מאד על דברי פיכם, ותכבדו את כל בני-אךם, ועל-ידי זה תהיו דגמא חיה לילדיכם, ויהיה להם ממי ללמד, אף-על-פי-כן אריך עזין רחמים רבים לבקש ממנה יתברך שייה לה רב נתחת מהילדים.

ד.

בני ובנותי תינוקים! עליכם לידע, כי צרייכים סיעף אדשניא גדולה מאד מאד לזכות לילדים טובים, יצרייכים לבקש רחמים רבים על בניו ובנותיו בשעה שהם עזין קטנים, שלא יצאו לתרבות רעה, חס ושלום, כי הפל פלי בפי הפטלה והבקשה שמתפללים

ומתחננים ומפטוחים לפניו יתברך, שיחוס וירחם עליו
 שיזכה לבנים ולבנות טובים יראים ושלמים, טובים
 לשומים וטובים לבריות, ואמרו חכמינו הקדושים (פ"א
 דבר אליה ובה, פרק י"ח): מעשה בכהן אחד שניה ירא שמים
 בסתר, וכל מעשיו הטובים שניה עשו — היה עשה
 בסתור, והיה לו עשרה בנים מאשה אחת, ששה זקרים
 וארבע נקבות, ובכל יום ביום קיה מתחפל ומשפטח
 ומקש רוחמים ומלהך בלשונו עפר, כדי שלא יבוא
 אחד מהם לידי עברה ולידי דבר מכער, ואמרו לא
 יצתה אורה שניה ולא שניה ולא שלישית עד שבא
 עזרא, והעליה הקדוש ברוך הוא על ידו את ישראל
 מבבל ואותו הכהן עמהם, ולא נכנס הכהן ההוא
 לעולמו, עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבני
 ובני עיר עד חמשים שנה, ואמרך נכנס אותו הכהן
 לבית עולמו, ועליו הכתוב אומר (קהלים ל"ג): "בטח בה"
 ועשה טוב", וכותיב (ישעיה כ): "בטחו בה עד עדר",
 בשני עולמות שלו, שנאמר (ישעיה טט): "בי בה ה' צור
 עולם", וכל הבוטחים בשם באמת לא יבשו
 לעולם, וכן הוא אומר (ירמיה י): "ברוך בגבר אשר יבטח
 בה" וגוי, והיה כעוץ שתויל וגוי, ועל אף שמתפללים
 ומקשים ומתחננים ממנה יתברך שיחוס וירחם עליו,
 שניהו לו בנים ובנות טובים שיילכו ברוך כיירה, עם
 כל זאת צרייכים תמיד לזכור מאמרם, זכרונם לברכה

(קדישין פ"ב): לא ילמד אדם את בנו חפר, גמל, ספר, ספן, רועה ותנני, שאמנותו אמונה לסתים... המתרים רבנן רשיים, הגמלין רבם בשירים, הפשנין רבן חסידים, דרש בר קפרא: לעולם ילמד אדם את בנו אמונה נקיה וקללה, אמר רב יהודה: מה היא מחלת דתלמיותא, פניה רבבי אומר: אין לך אמונה שעוברת מן הקulos, אשרי מי שרואה את הוריו באמונה נקיה, אויל למי שרואה את הוריו בפוגמה, אי אפשר לעולם בלי בשם ובלא בורסקי, אשרי מי שאמנותו בשם, אויל לו למי שאמנותו בורסקי, רבבי מאיר אומר: לעולם ילמד אדם את בנו אמונה נקיה וקללה, ויבקש רחמים ממי שהעשרה שלו, שאין עניות מן האמונה ואין עשריות מן האמונה, שנאמר (תני ב'): "לי הכסף ולי הנקב" (קדישין פ"ב): רבוי נהראイ אומר, מניין אני כל אמונה שבעוולם, ואני מלמד את בני אלא תורה, שאדם יוכל משכירה בעולם הזה והקרן קימת לו לעולם הבא, לפי שכל אמונה אין עומדת לאדם אלא בבחירותו ובזמן שכחו עליו, אבל אם נופל לידי חלי או למפה של יסורים או שגננס לזכנה אין יכול לעמוד במלאכתו, והוא מת מרעב, אבל התורה אינה פן, אלא מגדלו ומשפרתו מכל רע בגנערותו ונוטנת לו אחריתתו בזקנותו, וכן אף מהוזא בצדיקים שעסקו בתורה עד שלא באה לעולם, שנאמר (בראשית כ): "יעקב אשר

שמע אברם" וגוי, וברכו הקדושים ברוך הוא בנו רוחתו ובזקנותו, בנו רוחתו (שם יט): "וְאַעֲשֶׂךָ לְגּוֹי גָּדוֹל", ובזקנותו (שם כד): "וְיהִי בָּרָךְ אֶת אֶבְרָהָם בְּכָל", ועל כן אשורי מי שמנגד את בניו למלמוד תורה, ומבקש רחמים ממי שהרchromים אצלו, ומתחנן לפניו יתברך, שיחוס וירחם על בניו ובנותיו שליכו בדרך הורה ומיראה ואמינה הקדושה, וכן שיתפרנסו בכבוד כל ימי חייהם, ואנו על ידי תפלה ובקשה ותחנה שמתשתחו לפניו יתברך, וכן פבקנישו אותם לבני חנוך תרדים ולישבות ולחדרים ולבתי ספר שלומדים בהם תורה, מזcou להצלים עם ילדיכם כל ימי חייכם.

ה.

בני ובנותי פיקרים! עליכם לדעת כי בדרך כלל הילדים הם גאים מאד מאד, כי הם מצערם את הוציאים ומשחקים על עצביהם, כי רוצים תשומת לב מההורם, והם לא יורדים הימאך לבקש את זה, וכן ההורם הם בדרך כלל עצבניהם מרוב צרות ויסורים וטרדות ותקות שעובה עליהם, אשר הם טרוידים לארכיכי פרנסתם, ועל כן הם אינם יורדים מה שעילודים ארוכים, וכן הילדים אינם יורדים איך לבטה את עצם, ועל ידי זאת נעים חפוקים בין הילדים ובין ההורם,

ומזה נגרם להורים צער גדוֹל בָּנִים, כי כילדים הורסים אותם לغمורי, וצרייכים סבלנות גדוֹלה עפַתם לא להחפרן עליהם, ובפרט עם בָּנִים כשהם גְּדוֹלים צרייכים להזהר מָאֵד מָאֵד, כי כשיגדל הבן יזהר האב שלא לדחקו ולייסרו יותר מדי, אלא יהיה דברו עמו בונחת, ולא יקלנו ולא יחרפנו, ואין אריך לזרר שלא יפהו שמא יחטא הבן על אביו, ונמצא מחתיאו וגורם לו לאבדו מן העולם הזה ומן העולם הבא, ועל זה נאמר (מקרא י"ט) "ולפָנֶי עֹנוֹ לֹא תִּפְנַּח מִכְשׁוֹל" וגור, וישמדל האב לפרש מן הקנאה והאייה והתקשות, אם בגדי-אדם יחרפיהו או יקלחוו בפניו, שלא יתרה אף הבן ויתקוטט עפַת בשבייל אביו, ואפשר שיחרג או יחרג, ונמצא האב גורם לבנו מיתה משנה או מביאו לידי בזין, ואם יארע לאב מריבה עם אדם ויחרפהו, יסבל וכישה הדבר שמא ישמע בנו ויבוא לידי סכנה, ומעשה בחסיד אחד שהיה מתופח עם חבירו בשער אצל החכמים, והיה בנו אצלו, והיה בעל דין מחרף ומגדף אותו ואומר לו: עשית לך וזה והיה מסטר בגנותו, ואומר בשביילו דברים מכערים מואד, ושמע בנו וחרה אפו עד מָאֵד לכבוד אביו, ובקש להתקוטט עם אותו האיש בעל דין של אביו, כשהרגיש אביו אמר לו: למה תרה לך, אם אמת הדברים שהוא אומר שאין עשית דברים מכערים ומגנינים, למה תתקוטט עמו, אני

הוּא שְׁעִשֵּׂיתִי שֶׁלֹּא בְּדַיִן, הָזָיל וְעִשֵּׂיתִי שֶׁלֹּא בְּדַיִן רָאוּי
 אֲנִי לְשָׁמַע חִרְפּוֹת וְקָלְלוֹת מִפְּנֵי כָּל אָדָם עַל מַעֲשֵׂי
 הָרָעִים, וְאֵם לֹא עִשֵּׂיתִי אָוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְכֻעָרִים
 שָׁאָמֵר, לְפָה פָּחוֹשׁ לְדִבְרִים בְּטַלִּים, הַגָּחַ לֹו וַיֹּאמֶר,
 וְהַשְּׁמָ יַתְּבִּרְךָ, יוֹדֵעַ הַגְּסָפָרוֹת, יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא עִשֵּׂיתִי, וְשָׁאָמֵר
 נָקֵי מִפְּלֵי הַדְּבָרִים שֶׁהָא אָוֹמֵר בְּשִׁבְילִי, שֶׁהָא אָוֹמֵר
 שָׁוֹא וְדִבְרֵי בָּבָבָ; וּעַל־בָּן רָאוּ, בָּנִי וּבָנָוֹתִי בִּיאָרִים,
 לְשָׁמַר מֵאָד מֵאָד עַל הַתְּנָגָנוֹגָנוֹ, וְכַפֵּי שָׁאָתָם מַתְּנָגָנוֹ
 בָּנִי יַתְּנָגָנוֹ יַלְדֵיכֶם עַפְכֶם, וְהַעֲלוֹה עַל הַכֶּל, שְׁתָרָאוּ
 מֵאָד שְׁתָהִיה לְכֶם סְבָלָנוֹת לְיַלְדֵיכֶם, בַּי לִלְזִים צְרִיכִים
 סְבָלָנוֹת יוֹצָאת מִן הַכֶּל, בַּי אַחֲרָת פְּסָבָלוּ צָעֵר גָּדוֹל
 בָּנִים, בַּי עַקְרָב הַצָּעֵר וְהַיְשָׁוֵרִים וְהַמְּרִירּוֹת שְׁטוֹבָלִים
 מִהַּלְלִידִים הָא, כְּשָׁאֵין נוֹתָנִים לְהַם תְּשׁוּמָת לְבָב, אָז הַם
 מַחְפְּרָאִים לְגָמָרִי וּנוֹעָשִׂים בְּפָרָאִי אָדָם, וְלֹכֶן תְּשִׁפְדָּלוּ
 לְפָנֵן לְיַלְדֵיכֶם תְּשׁוּמָת לְבָב, וְתַבְקְשׁוּ תְּרֵבָה רַחֲמִים מִמְּפָנוֹ
 יַתְּבִּרְךָ שְׁתַּנְכּוּ לְבָנִים וּלְבָנוֹת טוֹבִים, וּעַל־יַלְדִּיזָה בְּאֶמֶת
 פְּצָלִיחָיו עַמְּהָם בֵּין בְּגָשְׁמִיות וּבֵין בְּרוּחָנִיות, וְתַרְיוּ
 מֵהֶם גַּחַת בָּעוֹלָם הַזָּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

תִּם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לֹא בְּזָא עָזָם:

קונטראס

חנוך למחנכים

ירידך את המלמדים והמחנכים איך להצליח בחנוך
הילדים, ויתזק ויאמץ את כל המלמדים והמחנכים איד
לעכבר ולהתגבר על כל הבעיות שתקלים בהם בעת
חפוקם, ועצות תוכות ונפלאות למחנכים ולמורים.

בניו ומיסד על-פי דבריו

רבנו הקדוש והגURA, אור הגנוו והאפון
בווצינא קדישא עלאה, אדרוננו, מורהנו ורבינו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן علينا
ועל-פי דבריו פלמידו, מורהנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל זו לא אenis ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן علينا
ומשלב בפסקין תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמיינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזוהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהָרָא"ש נ"י אמר: עבוזת החרנוּק היא מלחכבותות וכי קשות, ועל-כן ארכיכים למן קום את המהנכים, איך למן את נשות ישראל, כי לא כל אחד יכול לקרוא לעצמו ממן.

(אפריל-מוֹהָרָא"ש, סלק ב', סימן תורף)

קונטראס

חנוך למחנכים

.א.

מהו חנוך אמתי

עבורה הchnook היא מקצוע כמו כל מקצוע אחר, הינו לא כמו שמקבל בעולם, شيء שאין לו עבורה, או מי שלא יכול געשה מלמד, אלא עבורה הchnook היא עבורה קדושה ממד, ובפרט ביחסות — הchnook — אין דבר יותר גדול מזה, לחייב את נדרי ישראל בדרך אמונה ישראלי סבא, שימשיכו את קמישך פקיעים של עם ישראל. בדרך כלל בשאחד רוצה ללמד מקצוע למשל: לטוש יהלמים, אריך ברבה לעבד ולהתגעה על זה, ברבה ללמד את האמנות, ודורש ברבה ידע, או אחד רוצה להיות צורף זקב, אריך ברבה ברבה ללמד את האמנות הוא, או גנויות או אפלו סנדלים, לוקח ברבה זמן עד שלומדים את

המקצוץ, וכך בכל מקצוע לא שיק להגיד: "לי יש ראש טוב, ואני קלטתי את המקצוץ בלי למד", אין דבר בזה, הוא סתם מושטה את עצמו ואת אחרים, ומתי יוכח שימושה את עצמו ואחרים? שלא יהיו לו קלינטים, ולא יצליח בעבודה. אחד שגן למד את המקצוץ שלו, הוא יהיה הצעיר וניצלים בכל פרט.

ואם כן פמו שבסכל מקצוע ארכיבים למד את המקצוץ, ואחרת אין מצלחים, כן הדבר במקצוע של מלמדות, ארכיבים הרבה הרבה למד את המקצוץ, ואחר-כך אולי ואולי יכולים להיות מלמד טוב; כי חנוך ילדים איננו כמו מקצוץ אחר, מקצוץ שניה למשל: לטוש יהלומים, הוא מקצוץ יקרתי, יקהלום שניה הרבה בסוף, או צורף זהב, עשויה טעות, נכשלת עם יהלום, חתקת באמצע את היהלום, הוא כבר אינו שניה את ערכו, מקסימום הפסדך בפה אלפי דולרים, או צורף זהב, חתקת חתיכת זהב במקום הבלא נכון, אין יכול להשתמש בזה, אלא אם כן מתקה את זה, הפסדך גם כן בפה מאות דולרים, בנכירות — השלחן לא יצא כמו שארכיב, אין לך קונה, אף ארכיך למפר ברבע מחיר, סנדליות — עשויה טעות, הנעל לא יצא כמו שארכיב, בפה הפסדך?

אבל בחנוך — אם עושם טעות בילד, ונשאר עליו כחם לכל החיים! בשבייל זה חנוך אמיתי — מתחנך את ילדי ישראל להיות חילים, חילוי תורה להקדוש ברוך הוא, זו אחריות הביי גודלה, וזה ארייכים לקחת היטב היטב בחשבון, ואז מצלחים מادر בחנוך; כי להיות מלמד זהו המקצוע הביי קדוש, המקצוע הביי גודל, כי זה הנה משך של נשות ישראל. ולגן חכמינו מקדושים הפליגו מادر מادر במעלה מלמדים, עד כדי כך שאמרו חכמינו מקדושים (שכח קויט), שאין העולם מתקים אלא על הכל פיהם של תינוקות של בית רבן; ואמרו חכמינו מקדושים (שם), שאין מבטליין תינוקות של בית רבן בשבייל בנין בית המקדש; תחתרו לעצמכם, ארייכים לבנות את בית המקדש, ומחרשים פועלם, וכי אין רוץ לאזר לבניין בית המקדש? אבל אם אתה מלמד, או תשב עם תלמידים שלך ותלמד עמם, ואל תבטל את זמנים; כל-כך גודל וגבוה הענן של מלמדות.

קדים ארייכים לדעת מה זה מתחנך אמיתי, מה זה מלמד, מה פפקידו? ואם זה נספם בלבבנו מה זה מלמד, ואייך הוא ארייך להיות ולהתנהג, וידיע את גדול האחריות שיש לו, או הוא יכול להיות מתחנך אמיתי, מתחנך טוב מادر, לא בן אם מתחילה לזלזל בזו,

וחושבים: "היות שאין לי פרטסה, ואני לא יכול", אזי געשה מלמד, ואז, השם ישמר, מה קונה, זה מפרש פקוח נפש, ילדים זה פקוח נפש, אם אין מכוונים ילד שנגה, שגננים כמו שאריך, אזי הוא אבוד לכל החיים, מלמד יכול להפוך ילד לבעל מום נפשי לכל ימי חייו, ולהיפך יכול לבנות אותו לכל ימי חייו, אשר זה חנוך אמת, הינו פמיד לחשב על העתיד של הילד, אמן הוא עכשו ילד קטן, בן שלוש, ארבע, חמיש, שיש שבע וכיו' ועוד, אבל צרכיהם לזכר שהילד בזה, הנה עוד מעט יבנה בית ממשו, ואם לא קיבל את הבשchan העצמי כשהיה ליד קטן, או שהשפילו אותו, או שבאו אותו, תהיה לו צלקת על הנפש לכל החיים. מלמד חושב שם ישפיל ילד או יצעק עליו, או ידבא אותו, באשר הוא מפריע לו, ולא עשה בזה כלום, אך לא! אין זה נכון, ועליו לידע כי הוא קרג אותו נפשית לכל החיים. וידיעה זו נקראת חנוך אמת — כשיודעים קדם כל שמלאכת המלמדות, מלאכת החנוך, זו מלאכה קדוצה ונכוי יקרה, יותר מלווה יהלומים צורף זקב, ואין בסוף לשלם על הקפסה שטפסידים, ואין רוח שיכולים לשלם על הרוחים שיכולים לעשות, כשיודעים את הכלל בזה, זה נקרא חנוך אמת.

ב.

איך לטפל בבעיות בפתחה

בדרכּוֹ כָּל יַלְדִים בָּעֵתִים בָּאים מִמְשֻׁפְחוֹת חֲרוֹסּוֹת, אוֹ דְּכָאוֹ אֶוֹתָם בְּבִיתָם, אוֹ שָׁאָר צְרוֹת שָׁקוֹרוֹת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְחַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים אֶוֹמְרִים (סַחַת): 'שָׁוֹתָא דִינּוֹקָא בְשִׁוְקָא אוֹ דָאָבוֹה אוֹ דָאָמְיהָ': מה שָׁהִילְד מִנְבָּר הָוּ שָׁוּמָע בַּבַּיִת, וְלֹכֶן הַוּרִים הַחֹזּוֹשִׁבִים שָׁהִילְד יַדְבְּרוּ בֵּיןֵיכֶם רַע עַל הַמְלָמָד, רַע עַל הַמְתָגָן, יַעֲרְכוּ בְקָרְתָה, אוֹ יַרְיְבוּ בֵּיןֵיכֶם וְכַדּוֹמָה מֵה שָׁרָק יְהִיָּה בַּבַּיִת, וְאַין זֶה מִשְׁפִּיעַ עַל הַיֶּלֶד — טוֹעִים, כי הֵם גּוֹרְמִים שִׁיחַיו לָהֶם יַלְדִים בָּעֵתִים, הַיְלָדִים הַמְפָרָעִים בְּפִתָּה, זֶה סִימָן שִׁישַׁ אַיִּזהְ פָּגָם בְּמִשְׁפְּחָה, אַיִּיהְ קָצָר בַּבַּיִת, אוֹ הָאָבָא חֹלוֹת עַצְבִּים, אוֹ הָאָבָא חֹלוֹת עַצְבִּים, וּמוֹצִיאִים אֶת עַצְבֵיכֶם עַל הַיֶּלֶד, וְהַיֶּלֶד נָעֵשָׂה מְפָרָע, אַיְךְ וּמַתִּי יוֹצֵא אֶת הַפְּרָאוֹת שְׁלֹוֹ? בְּפִתָּה, לָפָה? הַיֶּלֶד מְחַפֵּשׁ תְּשׁוּמָת לְבָבָו, בַּבַּיִת אַיְנוּ מְקַבֵּל בְּשָׁוָם אַפְּנָן, הָאָבָא עַצְבָּנִי, הָאָבָא עַצְבָּנִית, מָה קָוָרָה בַּבַּיִת? יִשְׁ בָּעֵיתָה שֶׁל חָסֵר שְׁלוּסָה-בַּיִת וּכְרוּ... וּבְכָן, כְּשַׁרוֹאִים שְׁיַלְד עֹזֶה בָּעֵית בְּפִתָּה, צָרִיכִים לְדֹעַת שִׁישַׁ בָּעֵית בַּבַּיִת. מָה עוֹשִׁים? אִם יִכּוֹלִים לְקַחַת אֶת הַיֶּלֶד לְטַפּוֹל אִישִׁי — אַין יוֹתֵר טוֹב מֵזָה, הַיָּנוּ לְזֹקְנִים אֶת הַיֶּלֶד הַמְפָרָע אוֹ הַבָּעֵיתִי לְטַפּוֹל אִישִׁי,

היות שאינו מקבל בבית מה שאריך, על-כן אריך תשומת לב. יש כל מיני דרכים איך לכנותו. וທכמוני הקדושים אומרים (פנויות כד), שהיה פגא אחד, ואיך הוא האליך עם ילדים? קיתה לו חבית של גיגים — אקוריום, וכי שלא רצה ללמד, שחר אותו עם גיגים קטנים, אricsים קדם כל לנשות למתן לילד טיפול אישי, ולהבין שהילד זהה עוגר משברים בית, ההורים לא יודעים איך לחתך אותו, ובמובן שהמלמד אריך לטפל בזיה, כי אם ילד אחד עושה בעיות, אז כל הפתעה סובלת ונחרשת, ואם עוברים לסדר הימים, כל הפתעה תהיה מפרעת, כי אחד יראה שההוא יכול להתרבע ולצעק ולהתחזק, אז גם אני יכול לעשות כמוו, ולהפריע לפתח, ולאחר עליידיזה תשומת לב. וכך גם ארכיך מכך ומיד לפטור את הבעייה, ולהתן לו טיפול איש. ובכן ילד מפרק בפתחה, ילד בעיתוי זה בא מהבית, אף שההורים מתחבישים, קלונכם מתגלה ברבים, ילד מנבל את הפה, הוא קלט את זה בבית, כי בית שנשمر לא לדבר נבoil פה ולאחר, הבן יתקה, כי יודע שאסור לדבר מלאה צו, וכך גם לא בכון לומר שזה בא מהרחוב, בונדי ארכיך להשמר גם שלא ילמוד מהרחוב, אבל על-פיירוב הכל בא מהבית. ובכן אricsים לדעת, אשר טיפול אישי למילמיד זהו דבר ראשון, שהיה מקשר לרבי, למנתגך, אז יפתח את הלב

חנוך למתנינים

רמזו

ויספר לו את כל מה שעובר עליו, ובכל הנסיבות שלו, ואין אricsים לשחק עם הביעות ולקחת אותו לתקירות, קדם כל אין זה צניע, אין צורך לדעת מה קורה בבית שני, וכן ההורים יתנוונו, וכך אם לוקחים את הילד לטיפול אישי, הילד יצילית, כי הילד רואה שיש לו גב, יש לו מי שפמבי אותו, אף שההורים אינם מבינים אותו, וזה יאהב את קרבי...

אך אם אין מצלחים עם הילד באפן זהה, הינו יש לילד בצעתי, ומה שעושים עמו זה לא עוזר, הולכים אותו בטוב, אוחבים אותו, נוטנים לו פרסים, מקרבים אותו, נוטנים לו טיפול אישי, וזה לא הולך, מה עושים אז? אricsים לשף את ההורים, לא בונוכחות הילד, שיתה אישית עם ההורים לא בתלמוד תורה, לא במוסד החנוכי, או בבית ההורים, או בבית המלמד, ומספרים להם כך וכך הבעיה, קרוב לנודאי שההורים לא ידעו על כך. הדבר הראשון הם ישליכו את האשמה על המלמד, המלמד הוא כך וכך, וזה קל מאד להאשים את השני, כי אם קרוב אצל עצמו, ואני רואה להאשים את ילדו, כי ברגע שמאשימים ההורים את ילדם, הם מוכיחים שנכשלו בחנוך, וכי רואה להודאות בכשלונו? ! ולאמתו של דבר, אם אתה האב אלים בבית נגיד אשתק, או אשתק צועקת בטרוף,

מה רציתם שייצא מהילד? אך בזזה אין רוצים להורות, קל יותר להשליך את האשמה על המלמד. ואמנם אין ארייך ממלמד שוכן להסביר להם: "גיטתי בכל מני דרכים, זה ההוראה של הילד שלכם, זו העין שלכם". ילדים הם העיניים של ההוראים, זה העתיד של האדם, העיניים זהה העקרן אצל האדם. וחכמינו הקדושים אומרים (בגדים סא): סומא דומה למתח, השם ישמר, כשהאין לאדם עיניים, הוא במו מת, ולבן אומרים חכמינו הקדושים (בראשית ובה, פרשה מה): כל מי שלא מגיח בן בזזה העולם באלו מת; נמצאו, שהילדים הם העיניים של ההוראים, אם כוואבות לך העיניים, לך מעשה טיפול אצל רופא, כי אורתה תהיה סומה, חס ושלום. בן פדבר אם הורים רוצים לשתחף פעלה, אז יש הצלחה, יכולם להצליח להתקבר על הביעות, אך ברגע שההוראים אינם רוצים לשתחף פעלה בשום פנים ואפ"ן, הרי אלו הורים בלתי שפויים, שלא אכפת להם מילדייהם, או שהם מפקרים לגמרי. "הבן שלך יצא למרבות רעה, ורחמנא לאן",iben שלך ידרדר לשאול פתיחית ומתחמי, ואפנה ואשתך תבכו ולא יועל שום דבר". ואם אמר כל הדברים אינם רוצים לשתחף פעלה, אלא נותנים גבוי לבן, אז מקרים לדעת שהענן אבוד, מה זאת אומרת? לא נצליים — לא המתו ונלא ההוראים, וארכיכים לומר להוראים מ"ד

חנוך למחנכים

רמט

משמעות: שלום, קחו את הילד ותケניטוهو למוסך
אחר, אפתם אינכם רוצחים לשפטך פעללה, זה דומה כמו
ששולח ילד חולה אצל רופא, והרופא רוצה למתה
טפול הילד, וההוראה אינו מסכימים, מה יכול הרופא
לעשות? ! תקח את הילד, וזה תבעינה שלך. הורים
צראיכים תמיד לשפטך פעללה עם המלמד ביחידות, לא
בנכחות הילד, אם נמצאו הורים שמתפרעים, לא די
שהם נותנים גבוי למלמד ולמחנה, אחר כל השיחות
שדברו אפתם בשקט, באהבה, ביחידות, אלא עוד
מתפראים על המלמד, אין שום טעם להחזיק בזו הילד
בפה, כי זו לא יצליח, ומסבינים ההורים, הם עוד
ילמדו לך במשך нескольки. אבל הורים פקחים, הורים
חכמים, צראיכים לדעת, ש חביבים לשפטך פעללה עם |
המלך, ואנו נצליחו. יכול להיות במרקורים מסכימים
שהמלך אינו צודק, גם הוא בשר ודם, או יש רשות
להורים להעיר למלמד, אבל זה צוריך להיות רק
ביחידות, ולא בנכחות הילד כלל וכלל, ברגע
שעושים זאת בנכחות הילד, הילד אבוד, מפניו לא
יצא כבר שום דבר, אם הורים מבזים את המלמד בפני
הבן, אפלו גניהם שהם צודקים, המלמד לא יכול
להחזיק את הילד הזה בכתפו, וזה יסוד גדול בחונקה.

ג.

את חומר הלמודים ארכיכים להכין לעצמו מוקדם

עבוזרת הchnוך אינה עבודה כשאר העבוזות, אך שאר עבוזות ארכיכים הרבה למד, לטוש יהלמים ארכיכים למד אמונות זו פרבה זמן, אין מלטשים יהלום ומוציאים אותו שיקחה נואץ ביהלום יקר, אין צורף זhub מוציא טבעת יפה, אין גבר מעצב ארונות יפים, אין סנדאל מוציא געלים מהקנות פחת גדי וכדומה, כל אלו מקטועות שלוקם פרבה זמן למדם, אך ברגע שירಡים את המקצוע, לא שיק להכין את עצמו, אלא באים לעובדה בשעה מיטמת בפרק, יש את הפלים, יודעים את המקצוע טוב מאד, מלטשים יהלמים, צורפים תכשיטים, יוצאים שלוחנות, תופרים געלים וכו', ובשעה ארבע אחר האהרים מסימים את העבודה וחזרים לביהם, ועוד למחזר בפרק שוכחים מעבוזם, לא שיק בזזה הבנה, יודעים את המקצוע היטב. לא-כן במלמדות, אפלו שתהיה המלמד הטוב ביותר, ואקה יודע את המקצוע טוב מאד, עם כל זאת מלמד צרייך להכין את החומר שעליו למד מחר, אפלו רביע שעה, חי שעה, כי איינו דומה מלמד שמכין לעצמו את החומר כל יום, למי שאינו מכין את עצמו, כי ברגע שמקין את עצמו זה חוסף חי עבודה, הבנת

את החומר, הוכנת עצמה, אתה יודע מה אתה צריך
 ללמד מחר, אתה בא עם ב્ષחון עצמי, אתה מוכן לכל
 מיני שאלות שהתלמיד ישאל, כי אתה יודע את החומר
 על פוריו היטב היטב, ובפרט בנסיבות הגבוחות יותר,
 הבהיר לךין את החומר, כי פ'שה תלמיד שואל שאלה,
 אסור לנמקם, צרכים לחשיב לו תכף-זומץ, ואם אין
 מכך נים את החומר מראש, התלמיד תופס איזו קשיה,
 ורבבי אינו יודע להסביר, וזה כבר מזען את התלמיד,
 ומסתכל על המבחן כלל לא יצליח, וכך ראיינו מכברדו
 בלבו, ואומר בלבו — הלב הקטן, שהרבבי אינו יודע...
 ילדים קטנים אין יכולם להטעות אותן. מבחן צריך
 להיות מוכן לחומר הלמד היטב, יהיה מוכן לכל מני
 שאלות צפויות שהילד ישאל, וכשהتلמיד שואל,
 אפלו דבר פעוט ושטוחתי, צרכים לעשות מזה דבר
 גדול מאד, וזה עוזר לפתח את החושים של התינוק,
 כי הוא רואה שמתיחסים אליו, אזי מרגיש ששונה
 ממשו, ובפרט בלמוד התרבות, הילד ששאל שאלה
 באמנה, בצדיקים, בתורה הקדושה, וסבירים לו את
 הטרוי לפי שכלו, לפי דעתו, אזי מרגיש את עצמו —
 "אני חלק מהמערכת, חלק מהכפה, חלק מהמוסך",
 והילד הנה יצא מאי בזמנים, אבל ברגע שהמלמד
 דוחהו בקש, או געשה צלקת בנפשו, נכנסת בו שנאה
 על המלמד... זה מתחילה בדקות, כבר גוטן: "רבבי

לא התייחס אליו, קרבוי לא הבין אותו, המהניך לא יודע כלום, אני יודע יותר טוב מפניהם... אבוי יודע יותר טוב מפניהם..." ולבסוף כל-כך נחרוץ שהמלמד והמחניך יכין את החומר קדם בשעור אפלו חמש עשרה דקות, זה כבר דבר גדול מאד. ואם מכינים את החומר, וuroskim פְּכִינִית ליום הפחר מה הולכים ללמד, זה הולך כל-כך בקלות, ואין צריכים הרבה עבורה.

ד.

צריכים לשמר מאד על הזמן.

אחד מיסודות החנוך, שהמלמד צריך להחזיק זמן, למשל: אם קבעו זמן בכיתה שתחילת הלימודים בשעה שמונה, בהכרח על המלמד להיות חמיש או עשר דקות לפני כן, וזה משפייע מאד על התלמידים, קדם כל בשבייל המהניך והמלמד זה דבר גדול מאד, הוא כבר בפתחה, סדר את השלחן שלו, את ספרי הקודש, ספרי הלמוד, תקן את מלבושו, הכין את כל מה שנדרך, זה עוזה רשות עצום על התלמיד, הוא יודע שהרבבי ומהניך יושב בפתחה, ונכנס באימה וביראה, ברתת ובזיע, וכך מתקבל התלמיד בצוירה אחרת את מהניך שלו, הוא מפחד מהמלמד לא שיכה אותו, אלא האישיות של המלמד משפיעה עליו,

שראה שהמלמד כבר שם. וזה דבר נחוץ מאד — להזכיר זמן בפתחה. וכן לאחר ההפסקה, המפנה בבר בחרורה בפתחה, קדם שהפעמוני מצליאל, הילד נכנס וראה שהמחנה יושב במקומו, זה משפייע מאד על הילד. לא-כון כשהמלמד או המנחה מוזלול בזמן ובאה מאוחר, או לאחר ההפסקות מאוחר, או אפילו בתוך הלימודים עושה את עסקייו, על זה אמרו (ען בבא בתרא כא), ש"עושה מלאכת ה' רמייה" (ירמיה מה, ז) — מניין את התינוקות ויוצא ועוסק לעסקייו, והקדוש ברוך הוא לא יאבה לסליח על דבר זה. ורבנו ז"ל מאד רצה שאנשיו לא יהיו מלמדים, מודיע? כי אמר, סוחר — אם יגע בכספי של השני, חס ושלום, כסף יכולם להחמיר, אבל זמן שפטלו מילד, אי אפשר להחמיר בשום פנים ואפ"ן. בשბיל זה קל-כך חמור עניין הומניים אצל מלמד ומchnה, ועליו לשמר מאד על הומניטים. ומצד שני צריכים לדעת לא לפחד להיות מלמד, אף שיש ענש קל-כך קשה של "עושה מלאכת ה' רמייה", או שרבנו ז"ל הקפיד שאנשיו לא יהיו מלמדים (ען תיימורה), סימנים תסה, תקזה, בכל זאת נגד זה אם יש מלמד יראו שמים, וכמו שמספרים חכמוני הקדושים: רבוי שמעון בר יוחאי בשכנס לעיר, הקבר הראשון — החלך אל תלמיד תורה, שם תינוקות של רבן, ואמר: אני הוילק לך לקבל פניו שכינה. ואומרם חכמוני הקדושים

(שפת קיט): "מצדייקי הרבים פפוכבים" — אלה מלמדינו תינוקות; מלמד תינוקות עליו עומר העולם, ויקבל מהקדוש ברוך הוא שכר בזה, שלא יכול לתאר ולשער כלל, מלמד שמחדר בילדיו ישראאל אמונה בהקדוש ברוך הוא, שכרו גדול מאד מאד, כי הוא יושב בבית השם, וכמאמנים ז"ל (ילקוט תהילים, רמז תהמה), "שתוילים בבית ה'" — אלו התינוקות שביבית-ספר, והם ממשיכים את שרשת החזק של עם ישראל, אין עבודה יותר קדושה מזו. כל מה שרבנו אמר לא להיות מלמד וחכמוניקדושים הקפידו: עיטה מלאכת ה' רמיה — זה שעוזב עבדות הקודש ועיטה עסקיו באמצע הלמוד, זה מדבר בשמולול בזמנים, אבל בשפחזיך בזמנים, אין עוד דבר יותר גדול מזו, ומוכניס בתלמיד יראת הקבוד, שמכבר את המלמד והמחנך, ומה מלמד כבר לא צריך לצעק, נופל עליו יראה ונפחד, ולכן צריך לשמר מאד על הזמנים.

ה.

הڳيون הווא يتور גדול بهגנו

מלמד ומחניך ארייך להשמר מאד, שלא יהיה בחתם על בגניין, כי חכמוניקדושים או מרים (שפת קיג): תלמיד חכם שנמצא רכב על בגדו, חיב מיתה, לאה?

חנוך למחככים

רנה

כִּי גּוֹרָם חַלְוֵל הַשָּׁם ; יְלִדִים מִסְתְּפָלִים עַל הַרְבֵּי שָׁלָהֶם , אֲמִם הַרְבֵּי הַוְּלָךְ נָקִי וּמְסֻדָּר , זֶה עוֹשָׂה עֲלֵיכֶם רַשֵּׁם מִאֵד גָּדוֹל , וְאַחֲרֵיכֶן הַמְּלָמֵד יִכְּזַבֵּר לְחַבְעַת מִתְּפָלִמידים שִׁיבוֹאו בְּבָגְדִים נָקִים , לְצַחַצֵּח אֶת הַגְּעִילִים , אֲך֒ אֵם הַמְּלָמֵד בָּעֶצֶם הוֹלֵךְ קְרוּעַ וּבְלוּי וּמְלָכָה , אֲיך֒ יִכְּזַבֵּר לְחַבְעַת מַהְילֵד ? ! הַיְלֵד יַבְזֵז וַיַּלְעַג לוֹ — "מָה אַתָּה דָוַרְשׁ מִמֵּנִי דָבָר שָׁאַינְךָ מַקִּים ? ! " גַּן הַדָּבָר בְּשַׁהַמְּלָמֵד וּבְמַתְּבָנָה אָוֶל בְּכַתָּה , (אֲשֶׁר בָּאַמָּת אֵין זֶה מַמְלָץ לְאַכְלָה בְּפָנֵי פָלִמידים , כִּי זֶה מוֹרִיד מַעֲרָךְ הַמְּלָמֵד) , אָוֶל אֵם בְּכָל זֹאת הַמְּלָמֵד אָוֶל אָוֶל שׂוֹתָה , אַרְיךָ לְהַזְהָר שַׁהַכְּפֵל יִהְיֶה נָקִי , כִּי הַיְלֵד מִסְתְּפָלֵל עַל מַחְבָּכוֹ אַיִלְגָּרָה , וְהַוָּא בַּעֲבוּרוֹ דְגַםְאָחִיה , וּכְשַׁלְמָן הַמְּלָמֵד אַיִלְגָּרָה , אֵינוֹ נָקִי , אֵינוֹ יִכְּזַבֵּר לְחַבְעַת מִתְּלִימִידיו שְׁשַׁלְחָנָם יִהְיֶה נָקִי , כִּי יִאֲמַרְוּ לוֹ שְׁשַׁלְחָנוּ גַם אַיִלְגָּרָה . בְּמַתְּבָנָה וּבְמַתְּבָנָה אַרְיךָ לְעַמְדָה תְּזַק מִאֵד עַל כֵּה שְׁהַכְּפֵה תְּהִיה נָקִי וּמְסֻדָּר , שְׁיִהְיֶה אָרוֹן לְסִפְרִים , וּמְסִפְרִים יִהְיֶוּ מְסֻדָּרִים , כָּל סִפְרֵי הַלְּמוֹד יִשְׁלַחְמָם אֶת מִקּוּמָם , וַיַּכְשִׁיפְוּ מִזְמָרָתָם , וּמַזְכִּיאִים אֶת הַסִּפְרִים לְהַחְזִיר אֶת הַסִּפְרִים לִמְקוּמָם , טֻוב מִאֵד לְעַשְׂוֹת תּוֹרְנוֹת בֵּין שְׁלֹומִידִים בְּנוֹשָׂא שְׁנִי , טֻוב מִאֵד לְעַשְׂוֹת תּוֹרְנוֹת בֵּין הַפָּלִמידִים , שְׁכַל יוֹם יִשְׁלַח יַלְדָּא אַחֲרָא אוֹ אַפְלוֹ שְׁלָשָׁה אוֹ אַרְבָּעָה יְלִדִים הַמִּמְגִינִים עַל כָּל נָוֹשָׂא , שְׁתְּפָקִידָם לְהַזְיאָה אֶת הַסִּפְרִים , זֶה נוֹתֵן לִילֵד הַרְבָּה , הוּא חַשְׁשָׁה שַׁהָוּא חָלָק מִהָרְבֵי , הוּא מַזְכִּיא אֶת הַסִּפְרִים וְשָׁם עַל

השליחנות ומחלק, וזה נותן לו הרגשה שהויא גם חלק מהכופה, מעוררת בחברה וכו', ובונה לו את פרטתו, וכן לעשות תוננות בין ילדיםים, שירימו את כל הילבולות בכופה, ויהיו אתראים על הספר של הפסאות והשליחנות, וכראוי לחת על זה פרסים, כי כפתה נקייה משפיעה מאד על התלמיד. ואricsים לעמוד על דבר זה חזק, שהתלמיד יבוא נקי, אף שהדבר קשה מאד, כי ילדים הם סוף כל סוף ילדים, ההורים שולחים אותם לכופה בגדים נקיים, אבל במשך כמה שעות שהם גמazzאים בטלמוד תורה, הם מחליכים, כי הם קופאים וצוחלים, או מחליכים בבוז, וכך חשוב לעמוד על זה שהינקו עצם, וירחצו את פניהם, בפרט קדם לששבים הביטה, וזה בונה את פרטת התלמיד, שהנקיות זה יסוד בטוהר יישראל, קבלת התורה קבלנו רק עליינו שזכהנו להיות נקיים, כמו שאמרנו חכמנו הקדושים (עכודה גנה כ): טהרה מביאה עד רומי-תקדש.

ו.

להבות ילדים אין זה פתרון

רבנו ז"ל הקפיד מאד מאד לא להבות ילדים. אין זו שיטה להבות, בדרך כלל לפחות מקרים ילדים? המלמד עצבי, הוא לא ישן טוב בלילה, לא אכל

בדבאי וכדומה, ולכון מובה בשלchan ערוך (יורה דעה), הלכות קלפדיים, טימן רמה, סעיף יז: מלמד אסור לו להסתגר בשנה — הינו שאריך לישן, וכן באכילה ישתיה — שאריך לאכל ולשתות, שיקיו לו עצבים חזקים וטוביים בשביל תלמידים. ילד יכול להוציא את המלמד מהכלים, יכול לסובב את המהנkeh שלו עד שיתפותכו עצביו, וברגע שמאבד את החושים ויוצא מעצביו, בונדי יפה את הילד, אבל זה לא פתרון, כי הילד יהיה יותר שוכב ומפרק, כי על פי-ירוב יש ילדים שמחפשים תשומת לב, ואם אין זה הולך בטוב להציג את התשומת לב, הם יציקו כל-כך למלמד, וירצחו שהמלך יתן להם סטירה וניבאה אומם, על מנת לקבל את תשומת הלב. וברגע שהמלך נותן סטירה, תלמיד מגלה את חלשותו, וידע איך להוציאו מהכלים, ויעשה כל מיני מאמצים לעצבונו בכל פעם, עד שיתפותכו עצביו, וכי היא אותו, ויעשה פעולות מסוימות העיקר שיקבל את המכות, כי זה חלק מההנאה שלו, יש לו הנאה שמכבים אותו ומרביצים לו, שבכל זה היא מראה שהוא ממשו חשוב, כי עליו קראיה שהמלך אינו מטפל באף אחד רק בו, אז בוגראה הוא ממשו... ואם יצליח להוציא מהטבלנות את המלמד, שיתן לו מכות, אז יעשה זאת כל שעה, ויהיו לו עוד כמה חברים שעוזרו לו בזיה... שורצים להיות חלק

מההמערכת האו', שמקבלים דרך תשומת לב יותר מזו מהכלל, שהרבי מטפל רק בהם, ומחטב רק אפס, והם געשים הנושא בכתה. ובאמת זה הכשלון של המלמד והמחגך, כי עקר הצלחת המלמד — שיש לו סבלנות, אפילו שהוא ילד רוצה להוציאו מהעצבים, לא יוזיל לו מואימה, הוא מעלים עין מנגנון, אין רואה ואינו שומע, והוא לא יאריך הרבה זמן, והילד יראה שלא פועל ולא הצלhim לעצבון את המלמד, ויחידל להפריע. ולבן הרכות ילד אין זה פתרון, זה פתרון להשקיית את העצבים, וגס-גן לא, כי המלמד יוציא עוד יותר מהעצבים, שהוא קל-בק עצבוני, עד שמחכה לרגע שיוכיל ללקת הבינה, ובא לביתו סחות עד כדי בכי, ומחליט שאינו רוצה להיות מלמד... ובאמת זו הבעיה של המלמד ולא של הילד, כי מלמד צריך סבלנות של ברזל. ומתוךן שמאצבן ביטר את הילד, שאין נותנים לו לצאת להפסקה לשחק, הוא יבכה ויסתולל, ואתה משב על מקומך, הוא יצעק, אך לא יוזיל לו שום דבר, אין אricsים להרכות אותו ולהוציאו עליו את העצבים, אלא להגיד לו תרד משמעית: "היום הפעם בכתה, איןך יזא להפסקה". הוא יבכה ויתפרק, ולא יעד לו שום דבר. עוזים זאת פעם, פעמים ותינן ילמד לך. עוד דבר: מלמד או מחגך אסור לו לגלות את חלשותו, אם הילד צועק ומשתולל שקבל את

הענש, והמלמד אין יכול לסבול את צעקות הילד, אז אומר: "בסדר, הפעם הזו אני מוחל", בזזה הוא נכשל, ולא עשה דבר, הילד אրיך לדעת, אם המלמד נמן לו עונש, אין על זה חנאה, מחר ידע לשמר את עצמו, הימים יקבל את העונש, וימחר ידע להתנהג כיאות. ונדי אricsים לזה תכונה, חכמת שלמה הפללה, לדעת מתי בן ומתי לא, כי לא על כל דבר נותנים עונש, אבל בשנותינו את העונש, אricsים להיות מאד חזקים על זה. קיבלת פרסים זה דבר גדול מאד, ילד שמשתולל או לא רוצה לעשות את רצון המלמד, הוא לא יקבל את הפרס, זה גם כן עונש מאד קשה הילד, או בשביבא משחק ומפרקיע לলמוד, לוזחים לו את המשחק ואין מחוירים לו שבוע אחד, הוא יכול לבוא וללבות ולהביא את החורים, אricsים ללמד אותו לקח — הפרעת עם המשחק הזה באמצע הלומדים, שבוע לא תקלו, ולא יועיל שום דבר, ובוודאי עונשין כאלוaggi דעת הילד, זה יעמיד אותו על הפקום, אבל הטעאות איין פתרון כלל וכלל, הן רק ממיריות את הילד יותר, והוא מגילה שהמלך חלש אף, וAINO יכול להשלט על הכתה. מלמד ארכיך להיות חזק נפשית, חזק אף, אבל לזרף את הפלל שאמרו חכמוניינו מקודושים (סופה מו): שמאל דומה ומיון מקרבת; כי הפללית של מלמדות לא להזיק את הילדים כמו

בֵּית סָהָר, כֶּפֶת אַינְגָה בֵּית-סָהָר, לֹא לְמַלְמָד וְלְמַתְנָה
וְלֹא לִילָּדים, כֶּפֶת זה אַרְמוֹן הַשְׁכִּינָה, מַלְמָדים אֲחָת
הַיְלָדִים אַמּוֹנָה בְּרוּרָה וּמַזְמָכָת בְּהַקְדוֹשָׁ-בְּרוּךְ-הָוּא,
מַלְמָדים אֲוֹתָם אָוֹתִיּוֹת אֶל-פִּיבִּית, שְׁבָתָם נְבָרָא
הַעוֹלָם, שְׁבָכֶל אָוֹת וְאָוֹת נְצִטָּרְפוּ שְׁמִים וְאָרֶץ,
מַלְמָדים אֲוֹתָם אֵיךְ לְהַתְפִּלְלָל לְהַקְדוֹשָׁ-בְּרוּךְ-הָוּא, שְׁבָל
דָּבָר וְדָבָר שְׁמַתְפְּלִילִים לְהַקְדוֹשָׁ-בְּרוּךְ-הָוּא זה כָּל-
לְהַמְשִׁיק אָוּרָו יְחִיבָּךְ; וְלֹכֶן אָוּמָרִים חַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים
(שְׁבָתִ קִיט): אֵין הַעוֹלָם מַתְקִים אֶלָּא בְּשִׁבְיל הַכֶּל פֶּה שֶׁל
מִנוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רָבָן, שְׁבָל-כֵּךְ מַקְבֵּל בְּשָׁמִים. לְוּמָדִים
עֲמָםָם תּוֹרַת הַשֵּׁם, חַמְשָׁה, מִשְׁנִית, גִּמְרָא, הַלְכָה, וּכֵךְ
הַכֶּפֶת אַינְגָה בֵּית-סָהָר, כִּי אִם אַרְמוֹן הַפְּלָגָה, מִקּוֹם
הַשְׂרָאת הַשְׁכִּינָה, אִם הַוּלָכִים וּמַלְמָדים בְּצִורָה כְּזוֹ,
אֵין צְרִיכִים הַכָּאוֹת כָּל וְכָל.

. ז.

עַקְרָבָה כְּאֶלְחָת מַתְנָה לְהִיוֹת בָּמוֹ אָבָא לְפָלָמִיד

הַהְאֵלָה הַגְּדוֹלָה בַּיּוֹתָר בְּעַבוּדָת חַנּוֹךְ — לְתַת
חָם וְאַהֲבָה לְפָלָמִיד, לְהַרְגִּישׁ שָׁאַנִי הָאָבָא שֶׁל הַיְלָד,
לֹכֶן אָמָרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (פָּנָדרִין ט): כָּל הַמַּלְמָד
תוֹרָה אֶת בֵּן חֶבְרוֹן, מַעַלָה עַלְיוֹן הַכְּתוּב בְּאָלוּ יְלָדוֹ;
וְצְרִיכִים לְדַעַת, שֶׁמָה שָׁאַנִי מַלְמָד אֶת הַיְלָדִים עַכְשָׁוּ

חנוך למחנכים

רサ

אני עושה בנה רצון הקדוש ברוך הוא, מולדיך אותם
ברוחניות, האבא והאמה מולדדים את הבן גשמיota,
וckillped ומחנה מולדדים אותם ברוחניות, בשיל זה
אומרים חכמיינו הקדושים (בקא מציעא לא): אבגדת אביו
ואמו ואבגדת רבו — אבגדת רבבו קורמת, מורה רבך
כמורה שמים; כי האבא הוליד אותך גשמיota והביא
אתך לחיי העולם הנה, ורקבי מולדיך אותה ברוחניות
וambilia אתך לחיי העולם הבא; ולכן הckillped אריך
להרגיש את עצמו כמו האבא של תלמיד, וכמו
שלआבא יש אהבה לבן שלו למעלה מהשכל, למעלה
מהבנת הדעת, מה לא יעשה האבא בשיל בנו, שבנו
יאליכ? אותו דבר אריך להיות מלמד, כל-כך מסור
לתלמיד, שייהי האבא שלו, שירצה לחתת לו את הכל,
העקר שיאליית. אם יש מלמד הנה, שפגיש שהוא
הבא של הילד ומוסר את עצמו למורי לילד, אז
"פנים הפנים לפנים בן לב האדים לאדם" (משל כי, ט),
הילד מרגיש את עצמו חלק מהckillped ומחנה, הוא
יודע שיש לו עוד אבא, הוא נקשר כל-כך אל קרבוי
וckillped ומחנה, והוא מכיר אותו אהבת נפש, כי הוא
יודע שהckillped ומחנה וקרבוי שלו רוצה רק את הטוב
שלו, אז כל-כך הוא קשור אליו, שכבר אין לו יכול
להתנתק ממנה. ואם יכולים להראות את זה, או קונים
את הנפש, כמו שבחות אצל אברם אבינו (בראשית יב,

ה: "וְאֶת נֶפֶשׁ אֲשֶׁר עָשָׂו בַּחֲנֹן", עַשֵּׂה נֶפֶשׁות
לְשִׁכְינָה, כַּךְ מְצֻלִּיתִים מְאֹד מְאֹד בְּכֶתֶה.

ח.

מקליה חנוך לילדיו וישראל

מלמד ומלהג אריך לדעת מה המשימה שלו בזיה
העולם, הוא שליח מהקדוש ברוך הוא, הוא אריך
להכנס בילדים אמונה פשוטה בקדוש ברוך הוא,
הוא אריך להמשיך את המורשת, את שרשותה הנקב
מאז קבלת התורה, וזה אריך להיות כל המוחשכה של
המלמד ומהגנה, שאני פה לא עוסק בעסקים, אלא
בעסקי הקדוש ברוך הוא, שאני מחדיר בילדים אמונה
ברוכה ומצוcta, אני מוכנס תורה והם עתידים להיות
תיהודים הממשיכים את המורשת, את הירושה
שקבלנו מאבותינו ומabortינו עד קבלת תורה,
ואם המלמד לו מדעם הפלמידים בצויה צו, אז
יצאית מאי בעבודתו, בפרט כשלומדים עם פלמידים
בצורה צו, אבל הם כבר גודלים, הינו לא שאני
מלמד ומלהג לילדים קטינים, לבתא א', ב', ג' וכו'
וכו, אלא אני לו מד עפיהם פאלו הם כבר עכשו
בחורים מבוגרים, אברכים, והם כבר בעצם אבות
ליילים, ואם לו מדים אפתם בצויה צו, הchnuk holak

חנוך למחנכים

رسג

בצורה אחרת. אם מוחנכים אומם בצורה כמו שמדובר הדור העתידיים לצאת עם ישראל, אז כל החנוך והלמוד שלומדים את הולך בך אמתה לגמרי, ולא צריכים אחרך הרבה הרבה עבודה, כי לומדים באבבה, ברצון ובש망ה שזה היסוד הכי גדול בעקבות החנוך — ל תגונת | אומם成长为ם כבר מבוגרים, וצריכים לדבר אתם בשפה מבוגרים, ולילדים אוחבים את זה כשליחים אומם, שזה צריכים לראות, שתהיה בכתה אוינה של שמחה, אוינה של הרחבה הדעת, אוינה של אהבה, או בקהל לפועל אצל תלמידים מה שיכולים, מה שרצו, ואז תינוקים יוצאים מצלחים בחמייהם.

.ט.

איך להצליח עם תלמיד

יסוד גדול בחנוך, שאסור להשפיל את התלמיד, אפלו שעשה מה שעשה, הדבר וכי גרווע, אסור להשפילו, ונאפלו אם צריכים להטיף לו מוסר, זה ארייך להיות בדרך אהבה, בדרך קרוב, בדרך הגבהתה, להגביה אותו: "איך אתה ילד כל-כך מצלח מעשה דבר בזה, זה לא מתחאים לך, אתה יודע מי אתה?!" ונדומה כל מני-שאלות ביאלו, להגביה את התלמיד,

לחת לו הרגשה שהוא גדול, חכם ופקח, ואין זה מתחאים לו, אך יכולים הרבה יותר לפעול אצל תלמיד, מאשר להשפיל אותו ולבזותו בפניו כל תלמידים, שהוא רק משairy לו טעם מר ורע, ונעשה ממרמר על המלמד, על המהנגה. מה גם שנעשה לו צלחת בגופש, כשהרבבי דיבא אותו והשפילו לעיני כל תלמידים, שהוא מכניס בו חלשה נפשית ואי בטחון, לא-כן אם הולכים עם תלמידים בךך גדרות, מגביהם אותו: "אפה יلد הבן טוב, ואין זה ראי שפעשה לך", ונותנים לו מחמות, זה מכניס בו בטחון עצמי שייצלים בחמים. כל תלמיד אריך להרגיש שההוא בן יחיד, כל תלמיד אריך להרגיש שהרבبي אהוב אותו, והרבבי אריך להתמסר לכל אחד, של אחד ירגיש שהילד מרגיש שהוא מקבל את התקשות לב הבני גדולה. תשומת לב צרייכים לחת לכלהם בלי יוצא מן הכלל; כי האלחה של תלמיד זה לא רק לשנה זו שהוא בוחן הכתה של המלמד הגוכחי, אלא לכל החיים, כי בשנה אחת מה שלומדים עם תלמיד, זה לכל החיים, ובפרט בפתחות הנמוכות: א', ב', ג', וזה היסוד במחנוך, איך מגביהם את הילד, איך נותנים לו מחמות, איך מקרבים אותו, בךך אהבה מסבירים לו שאין זה צפה לעשות דבר בזה, צרייכים להכנס בו

בשחן עצמי שבעצמו יהיה מצלה. ואם מלמד ומתקן
ילך בדרך זו, אז יצליח בעבורתו, ולא רק הוא יאהב
את הפלמידים, אלא הפלמידים יאהבו אותו, ונהנים
iaeabo אותו, והוא יהיה מקבל אצל כלם, והוא לא שם טוב
בעולם, ויתקיים אצל הפסוק ישעיה ג, ח: "ונתמתי להם
בביתי ובחוותי יד ושם טוב מבנים ומגנות",
שהמלמד יקבל שם טוב בזיה, שהפלמידים שלו יהיו
יותר מהבניהם וhubneth שלו, זה זוכים אם לומדים עם
הפלמידים בצוורה בזו, צורה של אהבה, צורה של
להיות כאבא, זו ההצעה הכי גדולה, וזה מה麝 של
עם ישראל. אם מתקן ומלאך יוכל לעמוד בכל זה, הוא
מצליה לעצמו ומצליה לפטמידים, ואשר לו בזיה
ואשר לו בבא!

י

האלהת הפלמוד תורה

בפלמוד תורה צריך שיש היה מנהל, מנהל — כל
הראש וה맨 שלו צריך להיות שיחשב בטובת
המלמדים וטובות הפלמידים, הוא צריך שיש היה לו
קשר מאוד קדוק, יידiotiy וחברותי עם המלמדים, שלא
יהיה בינויהם שום רע וחלוקתי דעות, אם יש למלאך
אייז העלה לומר למנהל, שיגיד ביחידות, לא בונכחות

שות מילמד, ויתהרכו ביגניהם: כך וכך אמרת לי, צרייכים לעשות כך וכך, ואין זה מצלייח... אף פעמי אסור שמלמדדים יתארגנו ביחד נגד מנהל, כי זה נותן לגיטימציה למלמדדים למרד במלמד ובמחנה, כי הם רואים שהמלמדים עושים יד אחת נגד המנהל, מתמודדים נגד דבריו, או הפלמיד אומר: "אני יכול להזכיר את כל הכתה נגד המילמד"; לבן האות צרייך להיות אחד ביחיד עם המנהל, יכול להיות שיש חילוקי דעת, כי כשם שפרצופיהם שונים כך ודעותם שונות (ברכות טח), אבל זה יכול כל מלמד לדבר ביחסות עם המנהל לחתונות דעתו השונה וכיו', ולא בנסיבות שאר המילמדים. מלמדדים צרייכים להיות ממשמעים למנהל ולצית למרותו, ואחרת לא תהייה מלאכיהם כראוי, עליהם לדעת שיש למנהל סמכות מגובהת. ומהמנהל צרייך לדעת, שככל ענינו זה הפלמיד תורה, ואחריך לומר עם זה ולא כל עם זה ולכלchat עם זה, כי אין זה כלל בכלל להיות מנהל, זו עבורה מודע קשה, עליו להיות אחראי על כל המילמדים ועל כל הפלמידים, וכןן הוא סופג את החצים — הן מהמלמדים והן מההורים, מלמדדים צרייכים לקבל את המשמעת מהמנהל, וברגע שיש קשר בין המנהל למלמדדים — יש הצלחה. יכול להיות שהמנהל עושה טעות, אך הוא רק אדם, אבל מי שmag'יש את עצמו שהמנהל עשה לו עול, צרייך

לילך לנבר, אין דבר יותר טוב מליהיות פתוחה, אך וכך גורה וכיו', ואם יילכו בצורה בזו, תהיה אנהבה בין המלמדים למנהל ובין המנהל למלאדים, וכשהילדים רואים את זה, אז יש חצלהה. וכן אורייה להיות אנהבה ואחדות בין המלמדים, אף פעם אסור למלאדר לדבר בכתחו נגד מלאדר שני, אסור לערב ילדים בענין זה, כי זה מוביל את הערכ ששל מערכת החנוך.

ובן מקרים להבניס את ההורים בחתונה, ולא שגמת לוי את הילד, ותקח את הילד ותשמר עליו למשך כמה שעות ואין אכפת לו, מקרים הן מצד המנהל והן מצד המתנגדים לערב את ההורים, ולאחר פעם בחזרה אספה הורים, וההכרה עלייהם לבוא, כי יש הורים שיש להם טענות, לפחות אתם אומרים לבן כך וכך בסוף השנה, היה לכם מכך-זאת לומר זאת. על ההורים לדעת, אם יש להם טענות על המנהל או נגד המלאדר, עליהם להעיר באربע עיניהם, ואם הם מתחזקים, איריך לומר להם: "אין לי מה לדבר אתכם, איינכם רוצחים, תוציאו את הילד". וזה לטובות כלם; ועל כלם צריכים לדעת, שככל אחד יש לו את עבודתו, המנהל בעבודתו, ולאף אחד אסור להחערב, המלמדים — כל אחד יש לו בפתחו, ולאסור לו לצאת מהמסגרת לעסקיו בשום אופן, והשרת יש לו בעבודתו,

וְאָסֹור לַגְּאֵל אֶת הַשְׁרָת לְעֹשֹׂת דִּבְרִים אֶחָדִים, כִּי
פֶּפְקִידָוּ לְדָאג שְׂיִיחָה נָקִי, וְלִנְקוֹת אֲפָלוֹ בְּמַה פְּעָמִים
בַּיּוֹם, נָקִיּוֹן הוּא דָבָר חָשׁוֹב לְכְרִיאוֹת. אֲםַ בּוֹנִים
מַעֲרָכָת חָנוֹךְ בְּצֻוָּה כַּזְוּ — מִצְלִיחִים בָּאָפָן יוֹצֵא מִן
הַכָּלָל.

חָמָם וְנִשְׁלָם, שְׁבָח לְאָל בָּרוֹא עַלְמֵינוּ

קונטראס

חַבּוֹךְ לְמִחְנָכוֹת

בו פָּבָאָרָנָה עֲצֹות נֹורָאות וּנוּפָלוּאות, אֲזֵי לְתַגֵּן אֶת
בְּנָוֹת יִשְׂרָאֵל בָּרוּךְ יְשָׁרָאֵל סְכָא, וּלְבְּנָוֹת אָזְמָן לְכָבָלוֹת
אֲפִי חַזָּק, שְׁתַּחֲיֵינָה עֲקָרוֹת בֵּית נָאָמָנוֹת לְהַקְדּוֹשָׁ
בָּרוּךְ הוּא.

בְּנָוֹי וּמִקְשָׁד עַל-פִּי דָּבָרִי

רְבָנָיו הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֲוֹרָה גָּנוֹן וּמַכְפּוֹן
בּוֹצִיאָנוּ קָדִישָׁא עַלְּאָה, אֲדֹגָנוּ, מָוָרָנוּ וּרְבָנָנוּ
רְבִי בְּחַמְּן מִבְּרָסְלָבּ, זָכוֹתָנוּ גָּנוֹן עַלְּינוּ
וּעַל-פִּי דָּבָרִי פָּלָמִידָו, מָוָרָנוּ

הַצָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ, אֲוֹרָנָפְלָא, אֲשֶׁר כֵּל רַז לֹא אֲנִיס לִיה
רְבִי בְּתַנְּן מִבְּרָסְלָבּ, זָכוֹתָנוּ גָּנוֹן עַלְּינוּ
וּמַשְׁלָבּ בְּפָסּוֹקִי תּוֹרָה, נְבָיאִים, קְטוּבִים וּמְאֻמָּרִי
חַכְמָינוּ הַקָּדוֹשִׁים מְגַמְּרָא וּמְדַרְשִׁים וּזְהָרָר הַקָּדוֹשׁ

הַוְּבָא לְרִפּוֹס עַל-יִרְיָה

חַסִּידִי בְּרָסְלָבּ

עוֹיה"ק יְרוּשָׁלָם תּוֹכְבָּא

מוֹהָרָא"ש נ"י אמר: בדור ה'ז צריכים לשמר מאר מאור על חנוך הבנות יותר מhabנים, כי הן עלילות להחקלקל יותר, רחמנא לאצלו, ועל-בון על המងכות להתחנוך בעצמן, לידע איך מחייבים את הבנות, ועליהם להתנהג כיאה לנשות ישראל, וכן תקבלנה מהן הבנות חנוך ראוי והגון.

(אקרימומרא"ש, חלק ב', סימן תרפא)

קונטראס

חנוך למחנכות

.א.

מעלת גדרת חנוך לבנות

למתקן את בנות ישראלי על-פי דרך ישראלי סבא,
כפי שהחנכו אמהותינו מדור דור בצדיעות ובביבשנות
ובגמאות ובכבוד קראי לכת ישראל פשרה, זהו הקבר
הגדול ביותר אצל כל ישראל יותר מחמשה הבנים,
וקדר זה ראיינו במשך כל הדורות, שלמתקן את בנות
ישראל זה הרבה יותר גדול ויתר קשה מלמתקן את בני
ישראל. חכמינו הקדושים אומרים במקרא (עין בפרק ובה
יא, ז) : "יברך ה'" (בפזיר ו. כד) — לבנות, "וילשمر"
— לבנות, מלמד שהבנות אריכות שמייה יותר
מהבנים ; בת אריכה שמייה יותר מבן. חכמינו
הקדושים אומרים (סנהדרין ז) : בת לאביה מטמתה שוא,
מפחודה לא יישן בלילה, בקיטנותה — שמא תחתפה,

בגערוֹתָה — שֶׁמֶא תְּוִנֵּה, בְּגַרְהָ — שֶׁמֶא לֹא תְּנַשֵּׁא,
 נְשָׁאָה — שֶׁמֶא לֹא יְהִי לְהָ בְּנִים, הַזְקִינָה — שֶׁמֶא
 פְּעֻשָּׂה כְּשָׁפִים; אַצְלָ בַת חֹשְׁשִׁים וַיְרָאִים יוֹתָר; כִּי (שְׁתַ)
 לְגוּ) צְשִׁים דַעֲפָן קְלוֹת עַלְיָהּ וּבְנָקָל לְפָטוֹתָן, חַסְ
 וְשָׁלוּם, לְרָדָת מַהְקָרֶךָ נִישָׁר, מַדְרָךְ הַצְנִיעָה וְהַבְּינָה,
 וּבְפָרֶט הַיּוֹם, שַׁהְדָּור בְּלִכְךָ פָּרוֹזָן, אָזִי הַבְּנוֹת אַרְיכּוֹת
 חַפּוֹךְ חַזְקָה וִיסּוּדִי יוֹתָר מַהְבָּנִים. אָשָׁה נִגְרָאת "עֲקָרָת
 הַבַּיִת", מָה זוֹת אָוּמָרָת? הִיא עֲקָר הַבַּיִת, מַנְחָה אֶת כָּל
 הַבַּיִת, הַכְּשָׂרוֹת בִּידֵי הָאָשָׁה, הַשְׁהָרָה בִּידֵי הָאָשָׁה,
 הַחַנּוּךְ הַכְּשָׂרָה בִּידֵי הָאָשָׁה, כִּי הִיא נִמְצָאת רַב הַזָּמָן עִם
 הַיְלָדִים, אַלְוּ הַיְסוּדוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, כַּשְׁיִשְׁיִשׁ יִסּוּדוֹת
 חַזְקִים בְּטַהֲרָה, בְּכְשָׂרוֹת, בְּתָהֲנוֹה, אָזִי הַבַּיִת עוֹמֵד אַיִּמן,
 וְכַשְּׁאַין יִסּוּדוֹת מוֹצָקִים, כַּשְׁהִיטָּדוֹת רַעוּעִים וּרְופָפִים
 — כָּל הַבְּנִין מַתְמוֹטָט. כָּמוֹכָן כְּשַׁמְחָנָכִים אֶת הַבְּנוֹת
 בִּיסּוּד חַזְקָה, הַן תּוֹכִלָּה לְהַתְמֹודֵד בְּחִימִים עַל הַצָּדָר הַטוֹּב
 בַּיוֹתָר. לְמַעַשָּׂה, אַנוּ רֹויִים, שָׁאָשָׁה מִפְּתָחָת בְּשַׁכְלָה
 יוֹתָר מַבָּן, בָּן גַּעַשָּׂה בָּר מַצְנָה בַּיּוֹג שְׁנָה, וּבָת בַּיּוֹג
 שְׁנָה, כִּי בְּחוֹרָה הִיא שְׁנָה־שְׁנָמִים קְדִימָה בְּשַׁכְלָה מַבָּן,
 זֹו מִצְיאוֹת שְׁאַין עַלְיָהּ עֹרְרִין, בַת יְוֹדָעָת יוֹתָר מַבָּן
 וּכְרוּ, אֶם הַבְּנוֹת מִקְבְּלוֹת הַדָּרָכָה נִכּוֹנָה מִשְׁתַּחַת עַל
 יִסּוּדוֹת אִימָגִים בִּיצְדָּה לְהַתְמֹודֵד בְּחִימִים בְּכָל הַתְּחֻוםִים,
 הַחַנּוֹךְ, הַכְּשָׂרוֹת, הַשְׁהָרָה, כָּל מַיְהָן יְרָאוּ לְגַמְרִי אֲחָרֶת,
 וְכָن הַהַתְמֹונָזִות עִם בְּקָמָת בֵּית וּמִשְׁפָּחָה, הַיְחִיסִים

חנוך למחכחות

רגע

הגאומיתים עם בעל, וكمו שפטות (משל' יד, א): "חכמת גשים בונתה ביתה, ואולת בידיה מהרנסנו", ביחסת האשה לבנות את הבית ולהפקה – להרס את הבית, הכל מליי בידי האשה, וזה יש להחריר עמק לבנות, את גדר מעלה בשלום בשמים, ואיך אשה כל-כך חשובה למילה אצלו יתברך בשמנהגה על-פי דרכיו התורה והאניגיות והבישנות הראויים לבת ישראל פשרה. בברכה שהגבר מברך: "שלא עשני אשה", אין כאן השללה הנשים, אלא להפקה. הרי לאשה מברכת ברכה גדולה יותר מהאיש: "שעשני ברכזנו", היא מוסרת את עצמה לגברי להקדוש-ברוך-הוא.

הطبع של אשה שהיא מקבלת, ברגע שאחד מקבל הוא נקרא עני ומספן, כי אריך את טובת הזולות, וזהطبع של האשה, ולכן אומרים חכמינו הקדושים (בקא מציא נט), שאסור להונאות אשה, כי דמעותיה מציאות, וזהו עון חמור מאד, בעל שפיטר את אשתו אפלו ברכור, שמשפילה בפיו, הונאת דבריו יותר גרוע מהונאת כסף, אבל אם לאשה יש בסיס חזק ואיתן, היא צוחקת מזה. כשהבעל משפילה או מבזה חס ושלום, עליה להתעלם מכך לנמרי, ולדעתי שיש לה רק את הקדוש-ברוך-הוא. אבל דבר זה קשה לאשה להבין, היא צריכה את תשומת-הלב ומהתינוכות של בעל,

וכאשר הבעל עצני ובמצב רוח ירווד, אין יכול לחת
לה אר כי, ואנו היא נשברת למורי, וזה בית מתחיל
להדרדר, אין סבלנות לילדים, לבעל, יש מריבות וכי
וכיו; ולכן חנוך הבנות חשוב הרבה יותר מחנוך
הبنים, וצריך להיות חזק עד מאד, כי אricsים להחדר
ביהן בטהון עצמו, ולא תצטרכנה תשומת לב, אלא
תהינה משפיעות ולא מקבלות. בששים דגש חזק
בחינוך הבנות, ודווגים להחדר את היסודות בצדקה
אייתה ומואצת, אז הן מתחמדנה עם המעים הצדקה
אחרת, כל הבית יסתובב סביב האשה, היא תוליך את
הבית בקהלכה; ולכן חנוך הבנות עקרין מאד. ודבר זה
אריך להחדר בבנות קשיה קטנות — אכפת התורה,
האמונה בבורא, להחדר ביהן שהן חשובות מאד
בושים, כי סוף כל סוף הן העקר בבית.

ב.

בדרך כלל מקבל שמי שאין לה פרנסה, נעשית
מוֹרָה וממחנכת, היא לא יצלה, לא למדה הנהלת
חוּשְׁבוֹנוֹת, מחשבים, לא התחמקה בשום אמןנות אחרת,
אבל אricsה פרנסה לעוזר לבעה, אוי נעשית מוֹרָה,
וכאן שֶׁרֶש הבעיה. נקח לדגמא עבودת לטוש יהלומים,

חגוך למחרצות

ערה

לזקם פרבה זמן, עד שיוודעים את המלאכה על בוריה,
אבל בשיוודעים את האמנות ובקיאים בה היטב, אין
אריך יותר למוד, ואם נעשה משגה או טעות כלשהי,
יבקהלן חמק בחוץ היקלום, אוני הפסיד פמה אלפי
דולרים, הינו במקומם ללטש מפל הניוית בנסיבות
מצוריות שונות, כמשלך או במעין וכדומה בנדיש, הוא
חמק לא בקהלנה, אוני נגרם לו הפסיד בספיותו לא. וכן
צורך זקב אם עשה טעות ביצירת הפקשיט, הפסיד
פמה מאות דולרים, אריך להתקה בחזרה וכו', ואפלו
סנדקל או נגר, אם עשו טעות ביצרתם, ימבראו את
המווצר בחזי מחר וכו', בחנווק אין תדבר בה, אין
החווק בשאר האמניות, אם מס ושלום, נכסלים בה,
נעשית צלקת על הבית לכל המינים, ואין זו אמנה
שכאשר כבר למדוה, אינה צריכה יומר עיון והשקרה,
הינו כל אמונות לאחר זמן העבודה, לאחר שסימנו את
שעות העבודה, ושבים הביבה, אין ארכיכים יותר
להתעסיק בהן הן בפועל והן בפה ובפתחה, אך עבודה
החווק איננה כן, מורה צריכה לחיות עם האמנות שלה,
במשך כל שעות היממה, אף לאחר שעות העבודה
בפועל במסגרת בית-הספר, הינו בביבה, על המורה
לחשב כל קעת מהחווק תלמידותה, היאך להצליח עם
כל אמת ואחת, היאך לטפל בכל פרט ופרט, היביצד
לפתר כל בעיה חנוכית על הצד הטוב ביותר, על מנת

שהחנון יהיה בהצלחה מרבית, ולא יעשה שום מעשה או יאמר איזה דבר, שיכول להביא להשלכות שליליות ולכשלון חנוכי בעתיד. יש כאן עבודה קדושה מאוד, שחביבת להיות חלק מהאדם גופו, ולא מכווץ חיצוני בעלמא. ואם עשתה המחגחת טעות בלהי, מס ושלום, גרמה צלקת וכחם על הפלמידה לכל חמימים. וכך חנוך זו עבורה שונה במקלית משאר האמנויות, ואין מקומ להשנה, זו עבורה קדש קדשים, ואין שיק בעזה שום ותורים או פשות בפרט בדור הבה. על המורה לחנוך את תלמידותה למדות טובות, לסקלנות להסתפקות, שאז יש לילדה הפל, צריים ללמד דעתן על כל פרט ופרט שעלול לקרות בחמים, ובודאי הפל לפיה האגיל, חנוך של כיתה אי' אינו יכול להיות כשל כיתה ח' וט' וכו', כל גיל בפני הדעת והשלל, להסביר לילדה מעלהה וחביבותה אצל הקדוש ברוך הוא, ואשר היא העתיד של עם ישראל, וכן הנשים מברכות ברכה: "שעשמי כרצונו", שמוסרות את עצמן למגרי לקדוש ברוך הוא, שחרצנה שתקין הוא תפkid עליון ובבח ואחריותי לגבי העתיד של עם ישראל, והן הן הממשיכות את העתיד של כל נשות ישראל, כי אלה היא עקרת הבית. בשובנים בסיס זהה בחנוך, שהבנות יודעות שהן שות ובעלות ערך, נכונת בהן גאות וಗננות בכשרן וביכולתן, אשר דבר זה צריך

חגוך למחככות

רעז

למחדר בכנות — הברת ערפן העצמי, לבנות אומן. ולבן חנוך הבנות זו עבודה קדושה מאד, וברגע שפת מרגישה שהיא שונה יבעל ערך, או יש לה כבוד עצמי, ומצליח מוד בחים.

.ג.

היסוד בחגוך הוא סבלנות

מחככת צריכה לknות בעצמה את מדת הסבלנות, שתהייה לה סבלנות ללא גבול. ובפרט על תלמידות, צריך שתהייה לה סבלנות עצומה וכמ' סבל בברזל, אין לבטל פלמיקה, تحت לה תחושה שאינה שונה שום דבר, אם מחככת עוזה 'איקס' על תלמידה, סימן שהמחככת לוזה בחרס, ואינה מתאימה למפקידה, אפלו שהפלמיקה קשה עד מאד, מציקה ומפריעת ללא הרף, צריך אכן חכמת שלמה הפליך לדעת איך להתמודד איתה. כשרואים בת מתחכפת או מפריעה, צריכים לדעת תכף-ו-מיד שהבת זו באה ממשפחה הרוסה, משחו קורה בבית, ההורים ינסו לטאטה את הבעה מחת השתיהם, אבל זה כמו עשה בת יענה ממש, התנהגות הילדה מוכיחה בעליל שיש כאן איזה רקבון, או הבעל מכה את אשתו, או האשה משפילה את הבעל, או שניהם מכים את הילדים, ויש מרכיבות,

הורים את הילדים וכו'. ילדה מפרעת — השער בפתח. מה עושים? יכולת להיות תופעה כזו בכפתה אצל בפה ובקפה בנות, להשליך את קלין מהמושד, אין זה פתרון. אלא כל בת ובת ארכיה טפול אישי, על המורה לחתפס את מקום הקאם או הקאָב, חס ושלום, אין ארכיכים לחקר מה קורא בתוכה הפית, אבל יש ניש לטפל בשעש העיטה. הגדרא אומרת (פֶּה נו): שׂוֹתָא דִינְקָא בְשִׁוְקָא, או דָאָבָה או דָאָמֵיה. מה שהתינוקת מדברת שמעה בבית מההורם, כשפת מנבלת את הפה, על-פיירוב שמעה זאת בבית או מהאב או מהאם, ולא ברחווב. ובכן, בת מפרעת זקינה לטפול אישי בדרך אהבה וקרוב, ולא עבר זמן רב עד שתתיה בליך קשורה למורה, ותחולש שהרוייה אמא, "יש מישהי שטבינה אומי, בית צועקים עלי, לכי מבאן, אין לנו פנאי אליך' וכו', וכן רוצים לשמע אומאי..." ובכן מי שרוצה לאחד את מתחה ולהיות מורה ומחככת, עליך לקנות את מרות הסבלנות, ולהתאים בה מארך, אחרת אי אפשר שתתיה מחככת. וכך אם יש זמיגים שהרש הצעה שהיא יוציאת מדעתה, עליך להבין שהרש הצעה בבית, ואני ארכיכים סבלנות גודלה עד מארך; לא פמייד ארכיך לשמע מה שאמרת הפלמידה; בנינו כרבה פעמים מורה נמצאת באמצע מהלך השער, מסבירה את החמר, מבהירה ומתחישה על הלוות וכו', ולפתע פלונית

אםRNA מושפט המעורר צחוק בכתה, על המורה לדעota
שאין ארייך פמיד להגיב, ברגע שmagיבים, ה תלמידה
רואה את נקודת החולשה של המורה, היא גלהה את
נקודת הפרעה, וזו פשרה את דבר שוב ושוב, כי היא
זקוקה לתשומת לב, בבית — אם מכה אותה, האב
משפילה ומגנש, אז היא מנסה את עצבי המורה, אם
המורה פגיב פכף-וימיד על כל דבר, פראה ה תלמידה
שהצלחה, ותחזר ותשנה על ההפרעות, ותהיינה לה
שפפות נסכנות; ובין העזה הטובה ביזטר —
להתעלם, אבלו לא ארע מאומה, ואמר-כך משבדים
לחחת לפלמידה מחייבת על פרט אחר שהתקבלה בו,
על מנת להשלים לה את השותחת-לב שפה חסנה. ואנו
מצחכים מאד; ובכן יסוד חשוב ועקרני בחנוך הוא
מדת הסבלנות, בלי סבלנות אי אפשר להיות מחנכת,
מורה שיש לה סבלנות ברזל — פצליחה, ולא יחלף זמן
רב, והבנות תהיינה קשורות אליה באמא ממש, אך
הכל פלי בסבלנות.

ד.

אסור להשפיל שום תלמידה

יסוד גדול בחנוך — מה שנארע בכתה, אפלו בת
מתהצפת וכדומה, אסור להשפילה, כי כל מה

שהפלמידה עושה בפתקה הוא כדי להרגיזו את המורה, וכדי לנטרות את עצמה, וברגע שמשפילים בת בפניו כל הבנות, היא נפגעת עד עמקי נשמה, אפלו אם לא כבר קודם באוטו הרגע, אך ממשן תזמן רואים תוכאות. וכן בחוץ חברות עלילות לומר לה: "קפלת מנה, המורה אמרה לך כן וכך", והיא חשה משפטת, ונטבע בה כהם לכל החיים. מורה אתה שתשפיל פעמי אחת בלבד פלמידה, כבר שכבה את רוחה לגמרי, ורקשה את ערקה, והפלמידה מאבדת את בטחונתה העצמי, ואת כל חזקה ללמידה, והיא מתחשת עוד חברות לאירה, ומפריעות בצדקה וכו'. ובכן למחנכת אסור להשפיל פלמידה בשום פנים ואופן, ורק בזו זה חשוב בקבנות יותר מבנים, מדוע? כי הן מאי רגישות, וכך מתחילות כל הבעיות בכיתה אי, ב', ג', ד', וכי, אם הן מרגישות עצמן משפטות, במיוחד שטבע קאשה שהיא הרבה, וקרובה לבבות, ואם המורה משפילה פלמידה כלשיה, אין גהרת לגמרי, אבל בשלהמורה נתנת מחרמות ו מגיביה אותה, שואלה שאלות שתדע להסבירן, משפטת אותה במלוך השער, אין היא חשה שיש לה ערך. וזה יסוד גדרול בחונך, ללמד בצדקה כזו, שכל הפלמידות תוכלנה להשתperf, ולהגביה אומן פميد, ולהח席ב כל תשובה ותשובה, אפלו חצי תשובה, פמיד לילכת בדרכו חיובית: "הגה ענית חצי תשובה יפה"

מָאֵד, וּפְלוֹנִית הַשְׁלִימָה עַד חָצֵי תְּשִׁוָּבָה, הָרַי לְנוּ תְּשִׁוָּבָה מִשְׁלֶמֶת. בְּפָעַם הַבָּאה פְּרֻעִי בּוֹנְדָאי הַכָּל..." לִילָּך פָּמִיד בְּאָפָן חַיּוּבִי, וְלֹא לוֹמֶר: "הַגָּה אִינְך יוֹדֵעַ כָּלָם, אָתָּה פָּמִיד מִפְּרִיעָה" וּכְיוֹן וְכֵיוֹן, אֲסֹור לְעַשׂות פְּדָבָר הַזֶּה, אֲפָלוֹ שְׁהַמָּוֹרָה צָוֹקָת בְּדָבְרִיהָ, אֲכָל אֲסֹור לוֹמֶר אָתָּם לְפָלָמִידָה, כִּי בָּנָה הַמָּוֹרָה מַחְרִיבָה אָתָּה וְהוֹרֶשֶׁת אָתָּה כָּל עַתְּדָה וּבְטַחְוָנָה הַעֲצָמִי, וּמָה יָקָרָה? הַמָּוֹרָה תִּסְבְּלָם מִמְּנָה צְרוּרוֹת, וּמִשּׁוֹבָל בְּבִתָּה לְאַמְרָר הַלְּמֹודִים בְּדָקָעוֹת, שָׁאִינָה מִסְגָּלָת לְהַחְזִיק בְּתָה. אֲכָל כָּל זֶה פְּלָויִי כְּפִי שְׁמַגְבִּיהִים פָּלָמִידָה, לְהַשְּׁפֵיל זֶה הַדָּבָר הַגְּרוּעַ בַּיּוֹתָר, וּמְשַׁאֲיר אַצְּלָקָת וְכַתָּם עַל הַפָּלָמִידָה
לְכָל יָמִי חַיָּה.

ה.

שתיוק פְּעַלָּה עַם הַהוֹרִים

יִסּוּד גָּדוֹל בְּחַנּוֹנָה, שְׁאָרֵיךְ פָּמִיד לְשַׁתְּחַפֵּשׁ פְּעַלָּה עַם הַהוֹרִים, מָה שְׁקוּרָה בְּפִתְחָה, צָרִיכִים תְּכַרְיוֹמִיד לְהִיוֹת בְּקִשְׁרָה עַם הַהוֹרִים, בְּדָרְךְ כָּל הַוֹּרִים מִתְּחַמְּמִים: "גַּתְתִּי לְךָ אֶת הַבַּת, תִּסְתְּדַרְיִי אֶתְּהָ, אֵין מַעֲנֵין אָתָּה דָּבָר" ... וְהַמָּוֹרָה אֹמֶרֶת: "אֲכָל הִיא מַחְרָתָה, אֵין לָהּ צְיוֹד, מַכְשִׁירִי בְּתִיבָה מַחְבָּרוֹת" וּכְיוֹן, הַהוֹרִים תִּקְיִבּוּ לְהִיוֹת מַעֲרִים בְּכָל תְּקוּרָה בְּפִתְחָה, הַהוֹרִים תִּקְיִבּוּ לְדָאג לְכָל

חֲנוּךְ לִמְחֻנָּכוֹת

הציויד הנדרש לפלמיהה, מחברות, ספירים, קלמר
ומכשורי בחיבתה... עוזשים פעם בחדש אספת הורים,
ובאפן זהה מעדגנים את ההורים, ואומרים להם
בפירוש: "כח וצדקה קורה עם תילקה, אני משפטן
לכל מד ולתנתק את תילקה, אם אתם רוצים לשטר פעללה,
או תקינה לה עצמה", שתורף פעללה רק תורם לחנוך,
אבל באשר לאפקחות מתהמקות, הן הורסות את החנוך,
אף שתגננה כל מיני טעמים ואמותאות. ואיליכים לומר
להן בתקר שעליהם לשטר פעללה, ברגע שזה הורים
משתפים פעללה, יש עצמה בחנוך הבנות, ואם לאו
— אוי יש להורים טענות למורה: "אחרי חצי שנה
ובודמה נזברת לומר שהבת הורשת את הפטה, שהיא
مفjureה, שאין לה הציווה הכרוש"... על כן יש לערך
אספת הורים אמת לתקופה קצרה, וזה רק תורם לחנוך.
אבל אם אין רוצים ההורים לשטר פעללה בשום פנים
ואבן, אי אפשר להצליח, אף שהמורות סבלניות
ומשפותלות וכו', וכך עלייך להזיר את הורים:
"תראו בך הספר, תילקה אינה מתנהגת ביאות, אם
איןכם רוצים לשטר פעללה, אני מכרחות לשלם את
הילדה הבימה". אם להורים לא אכפת מהבטה, אף
שאנו משקיעים כל המאמצים האפשריים, לא נגייע
להצלחה, ואין מה לעשות. הורים פקחים הרוצים את
הטוב בילדתם, יבואו וישתפו פעללה, אבל כאמור

ההורים מפקרים ולא אכפת להם, אל להם לבוא בטענות על המורה או על בית-ספר, כי הם החראים לתוצאות.

ו.

אסור להשפיל מורה בטמיות

אם יש להורים טענות על המורה, יוכל להיות שהם צודקים, סוף כל סוף המורה היאبشر ודם, ויפכן ששותה, אזי אם הורים חשים שעשו עול לבן, אסור להם לומר למורה שום דבר בנסיבות הפלמירה, אלא בנסיבות מחוץ לכך בבית-ספר, או אפשר לומר: "אני לך וכה קירה, מה קירה", אין מאשימים תכף את המורה, ואין מתחזפים לפני המורה. ובודאי שאין לדבר קשות לפני המורה בנסיבות הילדות, ברגעם שהורים מתחזפים לעיני הילדות, מפל שגן שנונותם גבוי לילדה בשעה שאינה צודקת כלל וכלל, אזי המורה רשאית לומר: "אני מוכנה ללמד את הילדה, אף רוצה לומר לי דבר, הגה בואי מחוץ לתחום הלמודים בביתי וכדומה, ואשמע את כל הטענות", אבל אם הורים מתחזקים בתוקה הפתה ואינם מתחשבים כלל בכבוד המורה, אזי צריכים להגיד להםحد מושעת: "תוציאו את הבת מבית-ספר", כי

אחרת אי אפשר להצלים בחנוך, בchnerה יש לטענה בת ליראה, ולידע ש"מזרא רבך כמזרא שםים", בשם שאricsים לפחד מהקדוש ברוך הוא, בן אricsים לפחד מהמוראה, היא מתקנת אותו בדרכי השם ובקראת שםים וכו', בשיש יסוד זה, וההורים ידרשו את הדבר הנה מד משמעית, זה לטובה כל הבנות. וזה יסוד גדול בחנוך — אסור לחת גבוי לבת, כי היא תגדיל פרא, וההורים יסכלו ממנה כל הטעים, ומה גם להתרפץ על המורה בנווכחות הפתח, וזה הפעעה שלילית לכל הפתח.

. ז.

על המורות לחיות ביחיד בשלום ובאהבה

המורות אricsות לחיות באהבה ובאהנה, וזהו יסוד גדול בחנוך. כי הפלמידות מבויות תמיד על המורה, מה שהמוראה עוזה זה קדוש אצל הפלמידה, המורה מהנה דמות חינוכית מורמת מעם ואישיות חשובה בעבור הפלמידה, "המורה שלי אמירה לך", "המורה שלי עשות לך", "המורה הולכת לך", "זה بطري שלי נוהגת לומר..." וכדומה כל מיוני בטווים שטומעים מהפלמידות, אין יכולם לעkor ולבטל את הדבר, ואם חס ושלום, חס וחלילה המורה מנבלת פיה, או מקלה אוץ עזקה ומתרפצת וכו', ואינה מדברת

חנוך למחנכות

רפה

כראוי, הפלמידה מתקה אותה, ואי אפשר לבוא אמר-כך בטענות אל הפלמידה. כמו כן **ששה תלמידה עקה ונוכחת בוכוחים בין המורות, איזי פעשה כך גם בין חברותך**, או אם תראה שהמורה מדברת בטון גבוק שאינו העולם את פפקידה ומעמלה, או שלא בדרך ארץ, היא מתקה את הדבר, חס ושלום, המורה היא הריםות לモפת אצל הפלמידה, וברגע שהיא שומעת מרבות או אי הבנות בין המורות, איזי פעשה כך גם בכתפה, או **שתיצור חילוקי דעתות בין הכותות למיניהם;** וכן על המורות להשרן מאד מאד שתהיה אהבה גודלה בגיןיהם באפן יוצא מן הכלל. אמנם אני בגין אכם, וכשם שפרצופיהם שוניים כך דעותיהם שונות (ברכוות נ), ולאי אפשר שחלקם יחויקו בדעה אחרת, יש חילוקי דעתות איך לחג, כל מורה יש לה שיטה משלה, אך ווכוחים אלו אסור شيئاו בפני הבנות, אלא בבית פרט, או בבית-ספר לא בזמן הלמורים, אז המורות רשאיות להנמק איזו שיטה טובאה ומצלה יותר, אך ברגע שהן מתחנכות בפני הבנות, זה מראה את חילשתן, ומוריד את ערך המורה בעיני הפלמידה, ואמר-כך נוצרות בעיות. כי על הפלמידה לחשב שמדובר היא המורה בה"א כדייה, אם יש שלום ואהבה בין המורות, או יהיה שלום בכתפה, שלום בבית-הספר, ואם חס ושלום, יש חילוקי דעתות בין

המורות בנסיבות הפלמידות, זהו פטח הכספיון בחנו.

.ח.

על המורות ליצת למנהיגות ולסור למשמעת

בבית-ספר הכרם שתהיה מנהלת, בית-ספר איננו הפקר, בשיש בעל הבית או מצליח בית,ossa הא היא עקרת הבית,طبع האשאה שאינה יכולה לסלל שהבית יהיה מלכלך ואוזי מנקה אותו, איננה יכולה לסלל שhabitualים מוחים בכיר ומדיחה אותם, אינה סובלת שהביבסה מפזרת, ואוזי מקפלת ומסדרת בארונות וכו'. בן תדבר בבית-ספר, אם אין מנהלת — אין בעל-הבית, וANEL הולך הפקר, כמו בית שאין נמצאת בו האשאה, אך נבר בכל פניה, בכיר עמוס בכלים, הבוגדים מונחים ומשלכים בכל מקום, כי עקרת הבית חסרה, העקר נעלם. כמו כן בית-ספר בשאין מנהלת, הולך שלא בסדר, וכך צריכים שתהיה מנהלת לבית-ספר, על מנת של כל העניים יתגלו בሩבי ומושקה. ועל המורות לידע שמלת שמנהלה גס-בן בשר ודם, ויכולים להתגשם עמה, ולדרש זכות של כל אחת, אבל זה艸יך להעתשות בכמה אפנים, ראשית — אם יש הערות למורה על מנהלת, הדבר יאמר רק בין המורה למנהיגות, ולא לשטר את שאר המורות בשום

פנים נאפן, אחרית גחרב כל בית-הספר, אם מורה פלונית חולקת בדבר מה על המנהלת, בענין למود מקצוע פלוני בשעה פלונית, או לשיטפה יש ללמד באפן אחר ובdom, זהו וכוחו בין המנהלת בלבד, וכך אחת מהאות אסור לה לשמע את הדברים; ועל-כן רצוי شيئا' שכבר מחוץ לתחים בית-ספר, או בשעה שכל המורות הלו לביטן, מורה אחת אסור לה בשום פנים לשטר בבעיטה את שאר המורות, ברגע שכל המורות מורות במנהלת, הפלמידות תمرדנה במורה, כי אם למורות מתר קה, הפלמידות פחשכנה שוגם להן מתר, וזה יסוד גדול בחפוך — מנהלת היא המנהלת את כל בית-הספר, וכל חילוקי הדעות שייעשו בדרך נעם ובאהבה והבנה, להסביר זו לו ברוח טוביה: "לשיטתי יש ללמד קה וכה", ומנהלת אומרת קה וכה, אבל הכל נעשה בין בין עצמן; כי ברגע שהדברים יוצאים לחוץ, והפלמידות גם שומעות, זה גרוע עד מאד. ועל מהות המהנכות לדעת ולקחת היטיב בחשבון, שאין דבר שיכולים להחביא מילדים, ילדים הן פקחות מאד, וambilנות וקולות כל דבר, ותגדלה עם התקומות שראו עתה, ברגע שרואות שיש התקומות בין המורות לבין המנהלת, כשהן תגרדנה פעשינה מרד בפתחה, ולכן בית-ספר אריך שתהיה בו מנהלת טובה, שתנהלו בראות.

ט.

על המוראות להכין את הטעורום מראש

יסוד גדול בחנווק, שעל המורה להיות מוכנה היטב
 לחומר שעליה ללמד. עליה להחכזן ליום הפלחת
 כרבבי, כמה זמן שדרוש לה, ואפלדו שיארכ ביחס
 עשרה דקות בלבד, יש חשיבות רבה לGINEת החומר
 ושונו עליידי המורה ביום קדם, והתמצואתה בכל
 נושא ונושא שעתיקה היא ללמד מחר, ובזה פרויט
 הרבה, ולא תאמר: "אין לי פנאי לעבר על החומר", או
 "אני יודעת אותו מהלכה", כי אם אין מכך נאים את
 השעור מראש, ותלמידקה שואלה שלאה, המורה אינה
 יודעת לענות, ואזוי יורך ערך המורה בעיני הפלמידה,
 על המורה לקשיב פכף-ימיד על כל שאלה שגשאלת,
 ללא הסופים והתחממות. יכול להיות שפת שאלה
 שלאה עמוקה, ומורה אינה יודעת לענות, אזי עליה
 להחשיב מزاد את השאלה ולפוגליה פירושמה, ולא
 לענות כלאוחר יד פשוטה ממוגנית וכדומה. ובכן
 ראשית, על המורה להכין את השעור מראש, לדעת על
 ביריו מה יש ללמד, איך נושא ואיזה עניין, ולהיות
 ערוכה ומוכנה לכל מיני שאלות שעלוות להתחזר,
 וכך אשר המורה עונה מהלכה על כל גישה, ומדבבת
 בבטחון עצמו, ערוכה עולה מארבעי הפלמידה, ונומן

חגון למחנכות

רפט

לה כ' אמר לגמרי, אֵיך קָשַׁה מִזְמֹרָה מִתְחִילָה לִגְמָגָם
וְלִהְפָס — נוּפֶל עֲרָכָה לִגְמָרִי. וְאֵם קָוָרָה בְּכָל זֹאת
שְׁפָלְמִידָה שְׁאַלְהָ וְקָשָׁה קָשָׁה, שְׁאֵין הַמִּזְמֹרָה יְדֻעָת
לְהַשִּׁיב עַלְיהָ, אַזְיִ אָסּוֹר לְרַאֲצֵץ אֶת מִשְׁעָנָתָה וְלִעְנוֹת
תְּשׁוּבָה בְּעוֹלָמָא, אֶלָּא לוֹמֵר: "שְׁאַלְתָּ דָבָר מַעֲנֵנִי מֵאַד,
וְעַלְיִ לְמַשְׁבֵב וְלְבַדֵּק וְלְעַזֵּן בְּדָבָר", וְעַלְיִקְוָתָה מִבְּלַי
שְׁאַלְהָ וְקָשָׁה עֲנֵנִי גָּדוֹל וְנוֹשָׂא חַשִּׁיבָה עַד מֵאַד, וְזֹהוּ
יסוד גָּדוֹל בְּחִגּוֹן.

.

על המורה לשמר ממד עליונות

יסוד גָּדוֹל בְּחִגּוֹן — לְשִׁמְרָה עַל הַזָּמָנִים. מָרָה
אֲרִיכָה לְהִיּוֹת בְּכֶתֶה חַמְשׁ או עַשֶּׂר דָקּוֹת לְפִנֵּי כָל
הַפְּלִימִידּוֹת, וְזֹה תֹּורֶם מֵאַד לְפָלְמִידּוֹת יוֹתֵר מַהֲכָל,
כְּשֶׁפְּלִימִידָה בָּאה בְּבָקָר לְבִית-סְפָר וּרוֹאָה שְׁהַמִּזְמֹרָה
יוֹשַׁבְתָ בְּכֶתֶה, מִסְדָּרָת בְּבָגְדִּיקָה, אָרְגָּנָה אֶת תִּקְוָה
וּסְפִּירָה, וְהִיא עֲרוֹבָה וּמוֹכָנָה, זֹה מַכְנִיס יְרָאת בְּבוֹד
מִהַמִּזְמֹרָה, הַפְּלִימִידָה אָוּמָרָת בְּדָרְךָ אָרֶץ "בָּקָר טֹוב", וְכָל
הַחֲתְנָgoת הִיא בָּאָפָן אַחֲר, וְכֵן לְאָמָר הַהַפְּסִיקוֹת
כְּשֶׁמִזְמֹרָה נִמְצָאת בְּכֶתֶה לְפִנֵּי הַפְּלִימִידּוֹת וְאֵינָה
מַאֲחֶרֶת, זֹה עוֹשָׂה רַשְׁם חִיוּבִי מֵאַד עַל הַפְּלִימִידּוֹת,
לְאַכְן כְּשֶׁמִזְמֹרָה-מַאֲחֶרֶת, אֲפָלוּ שְׁתַהְיָה מָרָה טֹבָה

והכינה את חמר הלמוד כראוי, ערךה נופל בעניין הפלמידות, כי להחזיק זמנים כהלהקה זהו יסוד גדול, ועל לחשב שאין זה דבר חשוב, יש מקרים נידירים מאד בהם יש הצדקה לאחרור המורה, שהכרחה לאחרור שלא באשמה, ואז עלייה לומר לפלמידות בפירוש שקרה ממשהו, ויכולה ליום שיתה מהענן ולומר: "אמרתי מחתמת ענן פלוני שהיה דחווף עד mAד, ולא סבל דחווי", ולהוריד בזה את קושיה שיש לפלמידות על המורה, לבב יהיה ולזול בעיניהם קלפיך. כי שמייה על הזמנים חשיבה מאד לשמרית ערך המורה בעניין הפלמידות, והחדרת חנוך משמעתי ודרך ארץ נאותה לפלמידות.

יא.

شمירה על נקיון בית-ספר והפלמיקה

אחד מהיסודות הבגדולים בחנוך, שבית-ספר ארייך להיות נקי, ארייך להיות שרת בבית-ספר, הכל ארייך להיות מסדר בכתה, בספרים עירוכים במקומות הקבוע, היומן, הగרים וכו' וכו', יקראי לשטר פעלה עם הפלמידות, לעשות תורנות ביניין, על כל נושא מגינים פלמיקה אחרית שמזכירה את הספרים למקומות ובdomה, נזרגת שהפל בית-ספר ומאצן, זה תורם

פרבה לחנוך בשביתת ספר נקי ימסדר, ימשרה אוירה חיוית ונאותה. בן הרבר בענין הנזקון האיש, מובן על המורה ללקת בגדים נקיים, חכמוני הקדושים אומרים (שבי קי): תלמיד חכם שנמצא רכב על בגדיו חיב מיטה, מדוע? כי גורם חלול לשם; כשתלמידה רואה שהמורה אינה מקפידה על נקיונה, יש לה בثم על החלצה וכדומה, אוזי חושבת, מدعو היא לא תלך כך? על הפלמידה לדעת, שהיא באה לבית-הספר נקיה, הנקיות זהו יסוד גדול עד מאד בחנוך, ובפרט אצל בנות, כי סוף כל סוף הן תהיינה עקרות הבית, ותctrננה לראג שהבית ומילדיהם יהיו נקיים, והפליה קדבי, ועל-כן בשמחותיים בית-ספר באון נקי, והפליםידות הולכות נקיים, זה תורם פרבה לחנוך.

יב.

חנוך ארייך להיות אממי

אם רוצים להצליח בחנוך, על המורה לדעת, שבנות בפתחה הן בנותיה ממש, חכמוני הקדושים אומרים (סנהדרין יט): כל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו יلدו, המורה צריכה לדעת שיגולדו לה במצל טוב עוד עשר עשרים פליםידות והן בנותיה. נתאר לעצמנו בבית, כל בת ובת שוניה באפיה

מיאלמה, האמת שובבה, אחרת שקטה, אחת שמחה
ואחרת עצובה, אבל אין ברה, יש לבון את כלו
בשביל הצעב, את השמחה להנמייך קצת, את העציבה
לשempt, וכן בכמה, את השובבות יש להשquit ולקרב,
את העצלות לזרז, את הזריזות לאפק, על המורה לדעת
שלפעם גבלה בנות נספנות מרותה וטפולה, והיא
בעבור כל אחת ואחת באמא מפש, ללא שום חשיבותו
ואיןטרסים אישיים, הינו אם יש לי אותה חשיבות עם
אמה של פלונית, או אנקם בתה, דבר זה חס מלעות,
זהה הגרוע ביותר בחנוך, חכמוני הקדושים אומרים עין
שחת יי: אסור לשנות בין מבין הבנים, בשביב שיעקב
אבינו שניה בן מהבנים, הארכנו לירד בגולות; על
המורה להיות אמהית, שהפלמידות פרגשנה שהיא
באמא בעבורן, על הפת לחש קרבה למורה, שהפת
מחוץ לספר בעיותה למורה, ולא פסתיר ממנה באמא
אשר עובר עליה, אם הפלמידה חשה שהמורה באמא
שניה, היא תוריה כל-כך קשה אליה, עד שהמורה
תוכל לעוזר לה בגין ערף. למשל, מודיע הפלמידה
הולכת באומה חלאה כל השבע, או שאיןليلדה מה
לאכל, והיא מסינה ומתחישת מחרותה, כאשר
המורה קרויה לפלמידה היא מתודע בזה, ותעורר את
האמא שיש לננות עוד חלאה, או תגונש בעבי קורה
ותדרג בעניין האכל ובעניין הפלבוישים וכדומה, על

המוריה לדעת שטופת כל סוף זו בת ישראל, ועליה לטפל בענין, במקום שמליך לצדקה בעברור משחו אחר, עליה לסייע בآن בצו הצעה, ובמוקן שאסור לפרשם שום דבר, רק הכל צריך להשרות בהצענו בראבע עיניהם, ואמ מס ושלום, הבנות מתחילות ללוג לאיזוillardה, על המורה פקח יומיד לנגורות את הפעשה, כשהילדה איננה נמצאת במקום, עליה להטיף מוסר, ולמסור שיתה על כן, שאסור לבזות, ולמצא ספרי חנוך או מאמרי חנוך על גודלי ישראלי שנכנשו בתוך בכשן האש, כדי שלא לbezות את העני וכדומה, או מעשה פמר שאבטה להשרף העקר לא לגלות את בזון יהויקה, ובאופן זהה לדבר על נושא וכדומה. ובכן על המורה להיות כאמא ממש, ובפרט בדור זהה שהכל הפקר ופרוץ, על המורה להיות קרובה לפלמידה. ומהו סימן ההצלחה? כשההפלמידות מקשרות עד מאי למוריה, ואזו שמתה המנהלת, שיש לה צות מצח, שמחות המורות שברוך השם, מצחיחות, ושמחים ההורים שהכל מתחנה בשורה, הם אינם רואים את המסירות נפש שפשמיינות בהן המורות והמחכות, וחושבים שהכל מד ומלחך. אם לזכחים נקדות אלו בחנווק, אני בטוח שהן מצאה אפהות העתיד, שייהי בפה להתגאות אמן, אבל אricsים להחדר בפן הרבה הרבה בטעון עצמי, וברגע שיתיה לפלמידה בטעונה

עצמַי, היה פצליים לכל הימים, כי אף אחד אינו יודע מה מתחפה לו בחמים, ובפרט אשה, שטוף כל סוף היא يولדה ילדים, וצריכה להיות בעלת אפי חזק, לא להשר בשות פנים ואפן; ורק חנוך הבנות חשוב פי עשרה מוגנים מתחנוך הבנים, עלייה לדעתו שלא להשר, שבר עצבים בא מאפי חלש וכו', וזה פלוי הרבה מאד במורה, המורה צריכה לטל תפkid של אמא שנייה, לא כל אמא מקבלת חנוך כזו, ולא כל אמא יכולה להסתדר עם בפה, היא אומתת יום, והבנת אומתת לילה ולהפה, וכן נכסת המורה לתמינה, אשר יכולה לפעול הרבה יותר מהאמא; ורק חובה על המורה למחדר בבנות בטחון עצמי, שלא מתחשנה ממה שיקירה, ובפרט בבנות הגדלות. על המורה להבין שמה שמתנוגים בכחה או לא מתנוגים בכחה ב', וג', ומכל שכן וכל שכן בכחה או לא מתחנוכים בכחה ב', וג', ומכל שכן וכל שכן בכתות הגבוחות מלמדים את הבנות לפיה קרימה הנאה. אבל יש לדעת שאריך למחדר בלהן בטחון עצמי, ואם הולכים בצדקה כזו, אז מצליים עם תלמידות באפן יוצא מן הכלל, ולא אורך זמן רב, ותראייה את הפרות והגדולים שגפלתו, ותיכלנה להיות גאות — זו הפלמיה שלוי, ומהפלמיה תופר אתךן — זו המורה שלוי, ומגרנה לילדיהם — "הימת ל' מורה מיחנה במיןה". שהקדוש ברוך הוא יעוז, שנצלים בחנוך!

עֹזֶר לְמַחְכּוֹת

עצות נפלאות למחכות אח בנות ישראל, להורות לנו את
הדרך אשר תלבבנה ביה, כי הבנות צרכות שמייה גודלה
בדור פרוץ זה, אשר הפטרא אחרא אורכת על הבנות. יומר
מהכל, וצרכיים להחריר בהן אמונה פשוטה בו יתברך ומידת
האנועות, אשר זה היפי של בת ישראל הקשורה.

בניו ומייסד עלי-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנות והצפין
בוצינא קדישא עלאה, אדורגנו, מוגנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו גן علينا
ועל-פי דברי תלמידו, מוגנו

תגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל ר' לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו גן علينا
ומשלב בפסוקי תורה, נביים, כתובים ומאמני
בחמיינו הקדושים מגמרא ומדרשים ווזר הקדוש

הובא לדפוס עליידי

חסידי ברסלב
עה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהָרָא"שׁ נ"י אמר, שְׁלַמְתִּיכּוֹת בְּנֹת יִשְׂרָאֵל
אֲרִיכִים לְעֹזֶר בְּפִמָּה שֶׁרֶק יְכוֹלִים, כִּי חֲנוּךְ הַבְּנֹות
עוֹלָה עַל הַכֵּל יוֹתֵר מַחֲנוּךְ הַבְּנִים, וְכֹבֵר אָמָרוּ
חַכְמִינָה הַקָּדוֹשִׁים (בַּפָּדָר וּבָה יא, ה): "וַיִּשְׁמַרְךָ"
— בְּבָנֹות; מַלְמִיד שְׁהַבְּנֹות אֲרִיכִות יוֹתֵר שְׁמִירָה.

(אַקְרֵי-מִזְרָחָא"שׁ, חֲלֵק ב', סִיקָן תְּרִיפָה)

קינטראס

עזר למחככות

אחדות

אחדות בין המורות זה יסוד ה微信公众 לכל בית הספר, כי הבנות מסתפכויות פסיד על המורות, ואם יש רכילות, לשון-הרע, ליצנות, לעג וכוז ממורה על מורה, הבנות קולטות את הדבר, וכך אשר המורות מדררות זו על זו ומזוללות זו בזו, אזי עובר מסר בין הבנות והן מנאלות את נקעת התפרקה. דבר ברור הוא שמקפה א' עד התיכון אותו שכל יש לטלמידות, אלא ההפרש הוא, שבגיל הילדות השקל קטן, ובגיל שגדלות השקל גדול, אבל תכונות הנפש טובות בהן, את הזולן חשות בנפשן ומרגישות היטיב, ולכן נקעת הייסוד היא: האחדות בין המורות, אסור לזלزل בשום פנים ואבן במערכת החנוך שבית-ספר האיב לריגש, אך נקבע ואין על זה עורין, אם יש תמיינות דעים בין המורות

על פרכנית הלמודים ועקרונות בית-הספר, הבנות יודעות שאין לעזער על זה כלל וכלל, ואין להתחמק ולהשפט מזה, אם המורות חזקות בעקרונות בית-הספר, ואין בינוין שום פקופוק לגביהם, ואין שום פרווד בדעתם, זה סוד הצלחה, ולמהפך — זו כבר תחילת התחפוזות, פה ושם הפלמידות שוממות שמורה זו אוחזת בך וכיו', ומורה אחרית גורשתך וכיו', ואין יכולם למתאר עד כמה נקלט הרבר אצל הפלמידות.

אמונה

יסוד של כל הלמודים בבית-הספר אריך להסתובב סביר ציר אחד: אמונה בקדוש ברוך הוא, וمبرירים רק מפני יתברך, קדוש ברוך הוא בראש את העולם, קדוש ברוך הוא מנהיג את העולם, קדוש ברוך הוא בתוכנו ונונן לנו את החיים, אנו נושמים או ר אין סוף, מכל למוד ולמוד שלנו, מכל פרכנית למידים, אפלו למועד חל, בגון: חשבון, גוגנה, ציור, טבע וכיו', מכל סובב על כתב האמונה, סביבו יתברך, מכל למוד ולמוד שלordonim, צרכיים למצא את קדוש ברוך הוא, אפלו שמלמדים את סדר החרותיות והאורעות שקרו בעולם, גם-בן הכל סביבו יתברך, יש נושאים רבים הנלמדים, ואת כלם יש קשר

עדן למחנכות

רצט

לאמונה, וכך יוצאה חנוך בראיא באמונה, כי אנו מאמינים בהקדוש-ברוך-הוא, ונשאר אצל הקדוש-ברוך-הוא בכל מצב שיתה, ומה שלא עבר עלינו, לא נזוב אותו יתפרק אף פעם, ואת יסוד האמונה האיתנה הוא יש להחריר בקבנות. תחילה תלמוד צריך להיות עם הקדוש-ברוך-הוא, וסיום תלמוד צריך להיות עם הקדוש-ברוך-הוא, אבל זה הקדוש-ברוך-הוא, וכך יוכל לחתמן עד מאי, ומהם אינם קלים כלל ועקר, מתי הם קלים? כשברוחים אל הקדוש-ברוך-הוא, אוני אם כלל תלמוד סובב רק מתקדוש-ברוך-הוא — ישrael.

אמונות חכמים

אי אפשר להגיע בשום פנים לאמונה אלא על ידי אמונה חכמים, וזה רואים בחוש, בכל מקום שהאמונה חכמים חזקה מאד, איז העברה אינה קשה, כי כלם הולכים באותו קו ובאותה דרכם כפי הנימית הצדיק, והבנות מתחבננות ורואות אם המורות קשוחות בדעתן לילך ורק כפי הוגשפנקה זו כפי שאמר הצדיק, איז תקבלנה את הדברים ללא פקפוק, אף אם יש ספקות בין המורות ויש בינהן בעלי שאין להן אמונה

חכמים, איזי הבנויות גס-בן תחרופפנה באמונה חכמים, ותתרצנה עצמן שגם המורות אין מוצאות לחכמים, ותאמנה: מי אמר שדיוקא כאן טוב בעבורינו, אולי טוב יותר במקומות אחרים?! ואם-כן יש לדעת היטב, שאנו ברוך השם, קהלה קדושה, והולך לנו בחמים לקחים דור שהקדוש ברוך הוא יתפאר בנו, ויאמר עלינו את הפסוק (ישעה טט. ג): "ישראל אשר בך אתחפער", נוכל להוות גגמא של בנות נקיות, בנות טהורות, נשמות קדשות, אשר הקימו בתמים על טהרת המקדש, שבמקומות אחרים אין חולמים על זה כלל, יש להם זמן וכו', יבין לך מה קורה? רק מקדוש ברוך הוא יודע, היסוד אס-בן זהו אמונה חכמים, וכפי שאמר הצדיק — לך צריך להיות, ואם יש אליה ספק או ספק ספקא אצל המורה, זה ישפייע על הפת גס-בן, כי הפת צריכה לדעת ולהרגיש שלמורות יש אמונה חכמים מוצקה ואין לך שום עורין על דברי הצדיק, ואין סודות ימין ושמאל מכל אשר יאמר, וכך אם אומר על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין — מציתנה לדבורי, כי לך קבלנו לך-Anno מחגכות, ואם יש מורה שאינה מתקבלת את הדברים, אי אפשר למתה לה להמשיך במקידה, כי היסוד אצל המורה צריך להיות אמונה חכמים, בשיש אמונה חכמים יש אמונה בקדוש ברוך הוא, וכןו שכותב (שםות יד, לא):

"וַיֹּאמְנוּ בָהּ וּבִמְשֶׁה עָבְדוּ שׂוֹאֲלִים חִכְמֵינוּ הַקָּדוֹשִׁים
 (עין מכילפה פרשה בשלח): אם במשה האמיןו, בקדושה-
 ברוך הוא לא כל שפן? אלא אם לא משה רבונו לא
 חיינו באים לאמונה, אברם אבינו הלה' וגלה ופרנס
 לכלם את הקדוש-ברוך הוא, ואם לא הוא, איזי חי
 יודעים כלם שהקדוש-ברוך הוא בשים, גם הגויים
 יודעים את זה, אלא אומרם חכמינו הקדושים (יליקוט
 הא�ין שני): עד שלא בא אברם אבינו לעולם, אמר
 הקדוש-ברוך הוא כייתי נקרא "אלקי השמים", בא
 אברם אבינו והוריד אותו לאرض, ונקראתמי: "אלקי
 הארץ". שבלם יזעו שהקדוש-ברוך הוא פה; נמצאים
 למדים מכאן, אם לא היה אברם אבינו לא היתה
 אמונה בקדוש-ברוך הוא, וכן אם לא משה רבונו לא
 היה פאמינים בו יתברך, וכן בכלל צדיק וצדיק, ופה
 נכנסת אמונה חכמים, שהצדיק מורייד את הקדוש-
 ברוך הוא לימי יומיהם, אבל דבר זה צריך להיות חוץ
 עד מאי אצל המורות, עליהן להיות חזקות באמונה
 חכמים בלי שום ספקות וקשהות לפחות ומידיע ואימת,
 מי שיש לה קשיות — למה? אינה יכולה להמשיך
 בהוראתה. לדאボון לב, כי מקרים שהיה חסר הבנה
 והתאמה אשר נגרם מזה מה שנגרם, וכך יש לדעת
 שאמונה חכמים היא היסוד, וכן לא שכך לומר שליש
 אמונה חכמים יותר מזולתי וכו', אשר זה גם כן דבר

ענין של שקר, אנחנו הנקנו ביהדות רק לבנות רק על טהרת הקדש, והיסוד בו הוא אמונה حقימית.

שתיות פעללה עם ההורים

הבר הבהיר ביותר והוא שישי תפוז ההורם פעללה עם המורות, בדרך כלל אין ההורם רוצים לשמע דבריהם שליליים על ילדיהם. כל הורה חושב שבתו היא הטובה ומקשרה יותר, עוד לא כי הורה שישכים או יורה שבתו בעיתית. כל יותר להשליך את האשמה על המורה, ולא רוצים להודו בכך שנכשלו בחונוך הילדים. ואם בין המורה היא הפעלה הטובה ביותר, והאצבע מאיימת מנגנים ההורם קלפה, דבר ראשון אם בין אריך שתיות פעללה בין המורה להורם, לא בכלל עם יכולם לומר את האמת להורם, כי איןם רוצים לשמעה, הם חפצים יותר להטעות את עצם ולחיזות באשליה ורודה, ולכןן אריכים לראות שהיהיה לכל הפחות ארבע פעמים בשנה אספת ההורם, פעמיים בחזרה ופעמיים בקייז, ולטפטף להורם את מצב תינוקה, לא לפתח בהתקפה קשה, ההורם ממרומים בלאו בכוי, הם מבקרים את הבית טוב יותר מהמורה, אף אין נאה להם להורות בנה, ולכןן אומרים שהמורה אינה מתאימה למפקידה. ולכן יש לדעת איך לדבר עם

הורים, אשר זהו גס-גן למוד, וצריך לילך בדרך נאותה, להתחליל לומר לאם לא נקודות טובות שפְּצָאוֹ אצל הילדה, ולהסביר לה, שהמורה אהבת ממד את הילדה, היא פקחית וחוcharה ממד, אך יש בה נקודות שלשה, אשר אותה ארוך לתקן, יש לדבר תשעים וחמשה אחוזים בטובות הילדה, בימרונומיה, וثمانה אחוזים בגנדות הטרפה, ובהערות שאומן צרייכים לתקן, הנה השומע דבר בזזה — אפלו הקשות ביוטר — יקבל את הדברים, אבל קדם צרייך לשמע טוב. וכך אשר פושמע האם בדברים טובים, מעצמה כבר תוכיא מלבה את כל אשר יש לה על הילדה, וחות אמר: איך ייפכן שהיא מתנהגת בנהלכה, הרי בבית אינה רוצה לקום בפרק, ומסתובבת בטל וכוי? ! טוב יותר שהאם תאמר את הדברים ולא המורה, ורקן צרייך לדום קדם את הטוב ומקלייעים את הרע ואת הנגזרך תקון, אשר אותו אומרים בחכמה גדולה, בלי לפגע בהורים.

בכל כפה יש יואצא לפן, הינו כמו שדיה שחרשו וננועו בו, צרייכים לדעת שיש עשבים שוטים, יש צמחים מזיקים, ודבר זה כנה הממציאות, לאחר שהשקיינו מאמנים ביזע וביגע השקנו וטרכו בטיפות השדה, פמיד בנווסף לאמתה הקברכת יש גדיילים פרועים, עשב פרוע, קוצים ודרדרים האצים בשדה, אך

בכיתה זו המציגות, יש תמיד יוצאת דופן, שאינה הולכת במלם ככלם, ובאשר יורדים מהמציאות הקיימת קל הרבה יותר להתגבר עליה, ולטפל בשער הבעה עד פתרונה. יש לדעת איך להונגן אל היוצאה דופן. בדרך כלל העשב פרוע צומח, מוחמת שהגנן לא השקה באזור זה די הצורך, או לא עדר כרכבי את השדה, אני אמחו שם קוצים וכו', בן בקתה, בת שלא קיבל את תשומת הלב בבית, היא מתחפשת את זאת אצל המורה, ואם חושבת שם מהמורה אותה מקבלה תשומת לב, אני פעשה כל מיני פעולות שבעולם להרגיזו את המורה כדי להציג מבקשה, וምריע לכל בקתה, כדי להפנות את תשומת לב המורה, ומהמורה אכן עגינש איתה, ובזה הילדה מקבלת את אשר רצמה. וכך יש לדעת שבסכל בקתה יש יוצא דופן, עשב פרוע, אטח שוטה, זו מציאות שאיננה נתנת לשוני, צרייכים לירע שיטות איך לטפל בכך, איך לפטור את הבעה, הינו מה עושים עם אותו עשב שוטה?

אינו דומה שדה גשמי לשדה רוחני, לשדה גשמי עוקרים את העשב הפרוע ומשליכים אותו, אבל נשומות ישראלי הן חלק אלוך מפעל, חלק של קדוש ברוך הוא, ועליו לסתות בחשבון שהוא שבת שלנו, ומה שאיננו רואים שיקעה לבתנו, לא נרצה שיקעה לבת זולתנו, אבל

עזרה למחכיות

שה

מה עושים בכלל זאת, הרי היא עשוֹב שוטה, אַמָּח הַגָּדֶל מהצד, אָז צְרִיכִים לְטַפֵּל בָּה טַפּוֹל שָׁרוֹשׁ, טַפּוֹל מִיחַד, וזה על-פי-רב צְרִיכִים לְעַשׂוֹת מְחוֹין לְכַפָּה. בַּמְבָלָק הַשְׁעוֹר יִשְׁלַׁחַ לְהַעֲלִים מִמְּנָה עַזְןִ לְגָמְרִי, כִּי בְּרַגְעָה שְׁפָתָנִים לְהַבְּתוֹךְ הַכַּפָּה אֶת תְּשׁוּמַת הַלְּבָב שָׁאוֹתוֹ חָפְשָׁה, אָזִי תַּגְּרִיד אַחֲרִיקָה עוֹד קְבוֹצָה שֶׁל בְּנָוֹת, וְלֹכֶן מְעֻלִּים עַזְןִ וּמְמִשְׁיכִים אֶת הַלְּמֹוד, וְלֹא מַרְאֵר הַשּׁוֹעֵר, קְוָרָאים לְהָ, וּמְזִמְינִים אֶתְהָ תְּבִיעָה, וּמְסִבְירִים לְהָ בְּצֹורָה יְפָה, לְבִבְיתָה, מְתַחְבּוּבִים עַלְיָה, מְדֻבְּרִים עַפְהָ פָּתוּחָ בְּצֹורָה קְרוֹבָה בְּתַחְבָּרָה, וּנוֹתְנִים לְהָ תְּשׁוּמַת-לְבָב מְרֻבִּיה, דָּבָר זֶה פּוֹעֵל עד מָאֹד, אָז לֹא להתייחס לזוֹה בְּכַפָּה, כִּי אָז הַוּסִים אֶת שָׁאָר הַבָּנוֹת.

אָפָּן הַלְּמֹוד

על הַמּוֹרָה לְדֹעַת אֶת הַלְּמֹוד בְּנוֹדָאות, הַיִנּוּ כָּל הַחֲמָר שְׁעַלְיָה לְמַסֵּר יְהִיָּה סְדִיר וּמוֹקֵן בְּפִיה וּבְרַעַתָּה, וְלֹא יְהִיָּה אַצְלָה חֲמָר שֶׁלָּא הַתְּכַונֵּנה עַלְיוֹ, וְכָאֵשֶׁר מְעַבְּרָה הִיא אֶת הַחֲמָר יִסְבֶּר בְּבָהִירָות וּבְבָרִירָות וּבִינְדָעָ בְּלַתִּי מְפַקְּפָק, וְאָז קְלִיטָת הַבָּנוֹת תְּהִיָּה מְשֻלָּמָת וּבְרוֹרָה, בָּמוֹכָן עַל הַמּוֹרָה לְהִיּוֹת מוֹכָנָה לְכָל שָׁאָלה שַׁתְּשַׁאֲלָל עַל-יְדֵי הַפְּלָמִידָות, וְעַלְיָה לְהַחְפּוֹן קָדָם לִכְןָה עַל כָּל שָׁאָלה אָפְשָׁרִית שְׁעַלְוָלה לְצֹוֹן, וּבְפִיה תְּהִיָּה

תשובות לכל דבר, ולבל תחתפק במשמעותו קש. בודאי שאין מדבר כאן על שאלות רגשות ועדרינות שאין המוקם לדבר עלייהן ב_Context בכל ועם הבנות בפרט, שאלות בלתי צנויות וכדומה, אשר לפעמים בוגרת הפלמידות ליצר אווית ליצנות, או להתגרות בשאר הבנות, אשר על שאלות כאלה המורה יכולה לומר שפשתלכנה הביתה או בהפסקה, היא מענה על כך לפלמידה, ואכן מענה המורה אמר-כך לאומה פלמידה ביחידות תשוכה שתספק אותה ומתחילה לגילה, אבל לא להתחפק מתשוכה, וכך קולטות הפלמידות שאין דבר כמו שאין למורה תשוכה, רק להיות שאין הדבר קשור לנושא, אין לומדים מפניו ברגע, והמורה פшиб עליו אמר-כך, או בשתגלונה תוכלנה להבין, ויש לומר את הדברים בזאת, ולא של המורה לתרץ את עצמה לפלמידות מדוע, לפחות ואימת וכו', אשר זה דבר וכי גרווע, ימוציא כי למורה יש אייזו נקודות פרפה, והיא חוששת מפת פלזנית וכו', אלא המורה יודעת את אשר היא עשו, ותשוכותה ברורות ונקיות ללא עורין.

דרך של אהבה

אסור להשפיל את הפלמידות בשום פנים ואין, להשפיל בת זה כמו לקחת ספרין ולהתקע בלביה, ואן

נשארת צלחת לכל הימים. אפלו הפלמיקה מחاضת, אין להשפילה בשום פנים נאפן, רק לדבר חיובית פסיד, לקחפה אחר הלמודים הצדה ולהבהיר לה בעדריות את רע מעלהיך, ולדבר על לבה מגנות החاضה, ואשר הוא יתברך מ Kapoor על זה עד מאד, ומקבלים ענס לבסוף במקדים או במאחר וכיו' וכו', דברי כבושים ותוכחה באבהה, אך אין להשפיל בת בנוכחות הכתה, כי בזה גורמים צלחת לכל הימים, ולא תשכח את זאת לעולם ובאזור, אף פעם אי אפשר לדעת מה עבר על הבית בית, אולי יש מריבות בין ההורים, חס ושלום, אולי אין מה לאכל בבית, יש כל מני ארות שאיננו יודעים. פעמים, לצערינו הרבה, אין ההורם מסתדרים ביניהם, ומערכבים את ילדיםם במריbethם וכו', ומשפילים את הילדה שהיא לצד האב או הקאם וכדומה, ובבית-ספר יש לילדה מעט הפווגה ופרקן, והגה גם בآن המורה משפילה אותה וכועסת עליה: "את חצופה, רעה וכו', אין לך אמונה חכמים" וכדומה, והתכווצאה או מראה עשרה מונים, או שתשאר בה צלחת גודלה, או שתהפך מרדנית ותمرיד את כל הכתה, או שניכם בימיד; ורקן כלל ועקר חשוב: אסור להשפיל אף פלמיקה, על המורה לרhom על כל אחת, ולחשב: "הגה יש בآن יהומה חיה, ועלי לזרקה ולגדלה". מיתר לצין שאין לספר את הרהורי לב

המוראה להורים, לבב יפגעו, אבל הנסיבות היא שהבב בבחינת יתומה, וכך יש לחת לה הצעמנות להשפטנות, להתקדים, להチュלות, ורק לתגבייה ודרוממה, אם נשאלה שאלה, וענינה רק מעת, יש לךם אותה ולחזק את יכלפה, ולומר: "ענית יפה, אך יש להויף עוד פרט" וכו', וכך להעלומה ברוך של קרוב ואהבה ולא רחיק והשפלת.

טכנית הלמורים

מערכת הלמורים חיבת להיות קדש לגמורי, מה אנו רוצות מבנויתנו? כבר הביסטי הוא למוד דינים והלכה, בכל פטה וכפתה יש ללמד הלכות, מכפתה אי עד ח' וhalb'a, כל פטה עם ההלכות המתחימות אליו ולגיל שלה, בכפתה אי מתחלים למושל עם נטילת דין שחרית, חלק מהברכות, ברפת המוציא, ברפת המזון בחלקה, אשר יציר וכו', וכן כללא בכחות ב' ג' וכו' ללמד עוד ברכות ועוד הלוות בפי גילן ובגבנין, בכחות הגבוחות יותר יש ללמד הלכות שבת, בנוט צריכות לדעת את כל הל"ט מלאכות בעל-פה, היומ יש קרבנה מאד שיטות לעניין את החומר ולהבחיירו באוצר עי המקשה שונים, ישנן שוקופיות על ל"ט מלאכות, וכן כל מיני הדגימות וכו' וכו', כי על בנוט שיטים

עשרה וhalbאה לידע מה זה דש, בדור ושאר מלאכות אסירות בשבט, ובכתות יומר גבוזות ללמד גם הלוות מלילה וככשרות בשר, אף שהיומ קוגים בשר מכשר על-פיירב, אך יש ללמד את הדינאים הללו לבנות, וכן הפרשת חלה, מעשרות וכו', וכן בין כך מגיעים מועדי השנה: ראש השנה, יום כפור, סוכות, חנוכה, ט"ז בשבט, יש ללמד את כל ההלכות הקשורות לחג ולמועד, בא פורים, פסח, שביעות וכו', לומדים על כל חג ו חג בפרטיות.aggi ראנש יש לדבר מהחדש הזה, יש היומ ספרים רבים המדברים מכל חדש ומכל חג וחג, וכן ימי ספירת העומר והלכותיהם וכן קלאה וכן קלאה.

אמר-כח החקרת עניין תפלה, כל כתה בפני הגיל שלה, בכיתה א' אין יכולם לסיים את כל התפלות, אונימתחים עם ברכות, בכיתה ב' מתקדמים ומוסיפים עוד מעקורי התפלה: ברכות, ברוך שאמר, אשרי, ישתחוח, קריאת שם וכו', עד שכחות הגבוזות מתפללים את כל התפלה, וכן יש באורי תפלה, הינו להסביר את מלות התפלה, מה זה "פוקת עורדים", "מתיר אסורים", "זוקף בפופים", להחדיר את החסד של הקדוש-ברוך-הוא שברוך השם, לנו לנו עיניים לראות, שברוך השם, אייננו בכטא גלגולים, שאיננו

עֹר לְמַחְנָכוֹת

בְּבִית־אֲסּוּרִים, שֶׁאִינֵנוּ בְּבִית־חֶזְלִים, "הַמְכִין מֵעֶדֶד
גָּבָר", שְׁבָרוֹךְ הָשָׁם, אָנוּ יִכּוֹלִים לְלַכְתָּה, לְהַסְבִּיר כֵּל
בָּרֶכֶת וּבָרֶכֶת, לְפִרְשָׁה כֵּל קַטָּע מִתְּפִלָּה וּכְרוּ וּכְרוּ, וְכֵל
שְׁתַבְקָה גָּבוֹהָ יֹתֶר וּתְלִימִידִות גְּדוּלָות נִפְנִין לְהַסְבִּיר
עוֹד וְעוֹד קַטָּעים וּכְרוּ. וְכֵן בְּתִפְלָה נִכְלָל הַעֲנָן שֶׁל
הַתְּבוּדָות, לְהַסְבִּיר לְבִנּוֹת שְׁאֲרִיכָות לְבַקֵּשׁ הַכֵּל מִמְנוּ
יַתְּבֻרֶךָ, וְלַתְּתַהְתַּה זָמָן לְצַאת בְּחוֹזָן וּלְהַרְגִּילָן לְבַקֵּשׁ כֵּל
אֲרָכִיהָן מֵאַתָּה יַתְּבֻרֶךָ, וְכֵל מָה שְׁמַעַיק לְהַזְּנָה לְסִפְרָא לְיָוִי
יַתְּבֻרֶךָ בְּלָשׁוֹן שְׁלָהָן.

וְכֵר נוֹסֶף הוּא לִמְוד פָּרָשָׁת הַשְׁבּוּעַ, עַל הַבְּנָוֹת
לִידְעָה מַהְיָה פָּרָשָׁת הַשְׁבּוּעַ, וַיְשׁוּלָם לְמִדָּה מִפְתָּה א' עַד ח'
וּכְן קָלָאָה, פָּמוֹבָן בְּכַפְתָּה א' לְוּמָדִים בָּאָפָן קָל יֹתֶר,
מִתְּלָקִים דָּפִי צִיוּר עַל הַפָּרָשָׁה וּכְרוּ, לְזֹקְחִים פָּסּוֹק אַחֲר
וּמִרְחִיבִים אֶת הַדְּבָרָוּ, בְּכַתּוֹת ב' ג' יִשׁ לְלִמְדָר בָּאָפָן
יִסּוּרִי יוֹתֶר וּכְרוּ לְזֹקְחִים יוֹתֶר פָּסּוֹקִים, וּכְן מוֹסִיףִים
בְּכַתּוֹת גָּבוֹהָות יוֹתֶר אֶת פָּרָוּשׁ רְשֵׂי וּכְן קָלָאָה, וּכְן
נִפְנֵן לְהַעֲבִיר אֶת הַפָּרָשָׁה בְּכַתּוֹת גָּבוֹהָות בָּאָפָן שֶׁל
לְקִימָת מִסְפָּר נוֹשָׁאים בְּסִיסִּים וּלְהַרְחִיב עַלְיָם אֶת
הַדְּבָרָוּ, מִלְבָד לִמְוד כֵּל הַפָּרָשָׁה בְּעִזּוֹן. יִשְׁנַן פָּרָשָׁות
שִׁיַּשׁ בָּהָם נוֹשָׁאים שָׁאַיִם בְּשִׁבְיל הַיְלָדָות עַדְיָן בָּמוֹ:
טָמָאָה וְטָמָרָה, אָזִי אֵין מַזְפִּירִים אוֹסָם, מְדֻלָּגִים
וְכְדוּמָה, וּבְעַזְנָבָת הַשָּׁם כְּשִׁיגְדָּלוּ יִשְׁלִימָו עֲצָם בְּזָה,

אך מלבד זאת יש ללמד את הפרשנה בראוי, שתרענה הפלמידות שאנו חיים עם פרשת השבע.

אמור-כך יש לנו למoid נביה. נביה נדרש עד מארד, יכבר מכפתה ג' אפשר ללמודו, ונתן להעביר את הלמוד באפין מעنين עד מארד, כיצד בבש יהושע את ארץ ישראל, ואיך לחתם עם ל"א מלכים, שתרענה הפלמידות מי היה יהושע בן-נון, כיצד נכנסו לארץ ישראל, ובן אמור-כך שופטים, מי הם כי, מי היה דבורה הביבאה וכדומה, לא ללמד מהשכל, אלא להמחיש את הדברים ילהעביר את החומר באפין מעניין עד מארד, והכלUPI דרישת חכמיינו מקדושים בגמרא ובמדרשים, עד שהפלמידות לא תרצינה שיפסק בשעור. ובן שמואל הנביא, כיצד מתחננת חנה מאתו יתברך שיתן לה ילדים, ועלי הכהן חושבה לשפורה, ואמור-כך קשנושעה, ונולד שמואל הנביא, כיצד הביאה אותו לפניו ה', ובן המספר על שואיל המלך, ולמחיש דוד ונגידת, ומה מאורעות שארכו לדוד המלך, להמחיש את הדברים בצורה חייה באלו רואים אותך מיים נגד העניים, ובן למד עמךון ספר משלוי, המלך מוסר ותחזקיות ותשוקה להשם יתברך, והאמונה הקדושה בו יתברך.

וכן מאמרי חכמינו הקדושים, ביום יש ספרורים רבים בספר "בדרכי אבותינו" מהתנאים והאמוראים וכן שאר גדולי ישראל, כדי למורה לעבר על הספרים, ולהבהיר את הספרים הללו לפולמידות, ועל-ידייה מחדירים בכאן את התורה, וכן שתדענה בעל-פה מאמרי חכמינו הקדושים, ובמובן של תלמידים צריכים להיות מתחבלים עם אמונה בהקדוש ברוך הוא ואמונה חכמים, וכך אשר הלמד נעשה בצדקה מענית, הפלמידות גומעתו באם את דברי המורה. וכן למוד "ספר המדות", שנבנו ז"ל רצה מאד שגולם, כי המדות הן יסוד האלים, וצריך על כל מעה ומדה פירוש. וכן ספר "שיחות מורה" פלי במורות, אם הן חקוקות בזיה — אשרין שטלמידה את זאת עם הפלמידות, השיחות הן החכמה, הלחם אריך להיות: הילכה, תפלה, פרשת השבע, נבי, מאמרי חכמינו הקדושים, ומלבך זאת ללמד עפנין ספר המדות ושיחות מורה"ש, ולמעשה כל הלמד אריך להיות מתחבל עם שיחות מורה"ש, הינו כפי הנאמר לעיל הפל סובב על קטב אמונה חכמים, וממילא תקלטה הפלמידות את כל הלמורים עם יסודות של אמונה חכמים ושיחות מורה"ש וכו', וכן فعلת האידיק, שזהו תולדות רבינו ז"ל שתדענה הפלמידות מתקנתו ועד הסוף, זה גם יש להבהיר בכנות מקומות ועוד

עזר למחנכות

שיג

התיכון מסימנה הפל. זו פְּכוּנִית לモוד הינדנות שתהיה
יסוד בבית-הספר: הַלְכֹות, תְּפָלה, פֶּרְשָׁת הַשְׁבוּע, נְבִיא
ומאמרי חכמינו הקדושים.

מורות מקצועיות

יש להחיליף מורה בכל שעור ומקצוע, המכzieיות
מראה, שאמ ייש ארבעה שעורים רצופים עם אותה
מורה, הפלמידות משמעמות, ועל המורות לדעת
בונאות את הנושא שתלמודה, וכל מורה הבהה ללמידה
את מקצועה מגיעה בלחות חדשין, כי הפללית היא
אחת — אין להחדיר אמונה בבנות, אמונה חכמים,
אין לקדם כל בית ובת, אין לבנות את כל אחת, אין
לקדם את סדר הלמוד: הַלְכֹות, תְּפָלה, פֶּרְשָׁת הַשְׁבוּע,
נְבִיא מאמרי חכמינו הקדושים, וכן יש תועלת רבה
לلمודי החל.

למוד כחיב למשל, אשר הוא חשוב עד מאד, יש
כאליו שגשאו ואין יורעות עדין לכתב בלי שגיאות
בחיב, יש ללמד אס-בן לדעת לכתב ביאות, וכן למוד
החסבון הוא יסוד בינהות, לידע את יסודות החשבון,
ארבע פעילות החשבון, וכן הלאה, אשר זה יעוז
לפלמידות בעtid, לידע לספר את הערך שקיבלו, או
לדעת לכתב איך, אשר זה חשוב בחבי היומדים, ולא,

להבדיל, באוטן ערביות או רוסיות, המשתמשות בחריזים לשם ספירה חשבונית, וכן גיאורפיה וטבע, יש להמחיש לתלמידות על תגלובוס את כל חלקי העולם, וכן מפת הארץ, ולהראות ללמידות כי זה עולמו יתברך — שני שלייש מים, ושליש יבשה וכו', כל דבר יש ללמד עם אמונה, היوم יש אנטיקולופריה לאבורה החדרדי, וגפן ללמד על כל מדינה ומדינה, ראשית יש ללמד על ארץ ישראל ולהרחיב עליה את הדיבור, שהקדוש ברוך הוא נמנה עם ישראל הקדום הנבחר, וללמד על חלקי הארץ וגבולהם: ירדן, סוריה, לבנון, מצרים וכן הלאה, ובכל כפה לומדים את החומר השיך לה, ומהפל לתבל בדבורי אמונה, עם הוואינו ממש וכיו, ואמרךק להמשיך עם מדיניות ישראל קי משם וכו', ואמרךק לשפח אירופה: אנגליה, טורקיה, יון וכו' וכו', ולבלוי לשפח לספר לבנות מי אלו הגוים, שהרגנו, שרפו וחנקו את היהודים בכל מיני מיתות שונות, וכן מדינות איטליה, רומי, ארכט, רוסיה, סין, ואמרךק אמריקה, אוסטרליה, אפריקה וכו' וכו', שיחיה ללמידות מגזזה, וכך למוד הטעב, מג האור בארצות השונות, שלג, רוח וכו', בחלק זה מהעולם חם ובחלק אחר קר, הצמיחה בכל אמת הארץ, פלאי קבורה, מדוע על פסגת הרי שוויז-השלג אין גמס אף פעם, היהת שצחו

עוזר למחככות

שטו

מחוץ לאויר ואין הושם מגעת שם, ואינה יכולה
להמיס את השלג, וכן ללמד שפה אנגלית לא יזיק
שFTERעננה, להיות שהיא גפוצה והיא שפה בינלאומית,
חכמת המונה לפשט את הלמוד, ולא לעשותו קשה
וכבר, אלא להורידו ולהבהירו בצורה מענית וברורה,
לא מסבכת ומקבילה. בת שערברה פכנית למורים זו
איננה בונה, וכשנשאת היא יוצאה עם מטען שלם,
ואין זה נוגד לאמונה בהוא זה, אך בזה בונה את
האמונה, חשבון בונה את האמונה, שכן כל התורה
Mbpsת על חשבון,ossa אריך להעת לספר, וכן כתיב
יש לידע לכתחב בהלה ובן קלאה וכן קלאה.
וכשהכל נסוב על יסודות היהדות הלו, אין בית ספרנו
עומד על רמה כיאות, לא רמה של בגרות וכור' וכו',
אבל רמה נאותה על קטב האמונה והשנאה פרטית.

וכן חשוב גם ללמד מקצועות שונים, כגון: בשול,
אפייה, תפירה וכדומה, אשר יעזור לכל בית בעה
שתקיים בית בישראל, ויסיעו בירה להיות עקרה בית
משלהמת וכו'.

תקנון

בית ספר נכנס לעידן חדש, כי בעבר הרבה
עליות התקדמות, הצלחנו תשעים אחוז, הבנות

מਆשרות, חלקון כבר הקיימו בזמנים מצאחים, אף כי גם
בשלונות ומחדרים, ויש ללמד מלהם ולא לשונותם
בעתיד. בת לא יודעת לבתב, איזה בקיאה בחשבון,
אגונגרפהה, טבע, אני בצדקה שההורים יתחלו לנולל
ביבית-ספר, בת שאינה מתפללת בראוי, אינה יודעת
הلكות, או פרשת השבע וצדומה זהה מחדל של
בitech-ספר, ויש לעשות בדק בית, ולמצוא את הפעבה
ולקbia לפתרונה. אחד מיסודות הפקנון הוא החלוקת
מורדות מפתחה לכמה ומשערו לשער, אין זה ארייך
להפריע, ואין לדבר ממורה על מורה, ואין להתיחס
לדברי הפלמידות שתאמנה, מורה זו אינה אורהות,
או אינה מלאמת בראוי, אין להגביב על זאת, כי כל
פונתנו לבנות בנין חזק שנוכל להתקPEAR שבנותינו
שונות מהעיר. מתחנכת מלמדת את הבנות דברים
בטיסיים שנחוצים לכל החיים, כגון: לדבר אל הקדוש-
ברוך-הוא, את זאת ארכיכים להחריר בבנות מגיל א' ב'
עד התיכון ובן קלאה, אף פעם אין יוזעים מה טומנים
המינים בחבט, איזה בן זוג יהיה לה, לאיזו משפחה
תגנס וכו', איזה משבר יعبر בחיטים, השם ישמר את
עם ישראל שלא גרע מצרות, אף צרכיכים להיות
מחסנים מהכל, ובאיזה? על-ידי דיבורו התבוננות אלו
יתבנה, שאז אין מאבדים עשותן באיזה מצב שלא
יהיה, אלא רצים לרבי שמעון בר יוחאי, לר' מאיר בעל

הנֵס, לכטול המערבי, ושותפים אקונן למש אליו יתברך, רב רכּם של אנשי הארץ אינם יורעים איך להתמודד עם בעיות, הולכים לפיסיכיאטרים, נוטלים כדים ויעשווים את כל הבעיות, אבל אם בונים את הבנות על ארני אמונה חזקה בזו, שאין לנו רק הקדוש ברוך הוא ונך הוא יכול לעזרנו ולא שום בשר נדם, ויש להיות חזקים רק לבקש את הקדוש ברוך הוא, אם למועד זה הוא היסוד לכל ארץ כל שנות המודר, אין נועשים מהונכים ומצחחים לכל החיים, ולא רק שבת בזאת לא תשרב, אלא תחזק אהרים, קרוביכי משפחתי, ידידות וכו', וכדי להחדר יסודות חשובים אלו, יעל מאי שמורות שוננות פעරנה מפנהה לבפה ומשבור לשעוור ואין להגביל לדברי הפלמידות לפני המורות, מורה זו טובה ואחרית לאו וכו', אין להתיחס לשום רכילות וכו', ולזאת אricsים אחידות בין המורות, כי עקר התרבות להחדר בבנות את המטען האמור לעיל של אמונה ובתחזון, והלכות, פרשת השבע, נביא ומאמרי חכמינו הקדושים, גודלי התנאים, רבינו שמואן בר יוחאי וכו' עקיבא וכו', ושאר למורי קדש, וכן למורי חל ההיינאים לחיי היומאים, וכן בשול ותפירה וכו' מה. כמשמעותם פקנון זה בסוד, אין יוצאות בנות מצחחות אשר תוכלנה להקים בתים, ולהיות נשות חיל, אשר במקומות אחרים אricsים לעבד על זה עשרים

шиб

עוזר למחנכים

שנה, וגם איז איזרכיס קרביה סיעפה דשמיא. וכאן
פְּקָמָנָה הַבְּנוֹת בְּתִים בְּגִיל צָעִיר, כַּשְׁהֵן עֲמוֹסֹת מְלֻעָּן
רוֹתְנִי וְגַשְׁמִי לְכָל הַמִּינִים, וּמְצָלָחָה בְּכָל אֲשֶׁר תִּפְנִינָה
מִפְּלָה הַבְּחִינּוֹת.

עם וְנִשְׁלָם, שְׁבָח לְאֵל בְּזִדָּא עֲזָלָם!

קונטראס

הנְּהָגָות יִשְׂרָאֵל

דריכים ונתיבות חישות, הנְּהָגָות נוראות, נפלאות
וישרות, לדעת את הדרך ילו' בָּה מיום תלדו וכיו',
ולידע, איך להנהי בית ולתגעה בנו ונכנו על-פי
דעת תורה וסירה, באשר מקבל מאבותינו
ורבותינו, זכותם פגן علينا, מדור דור.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנות והاضון
bowtina קדישא עללה, אדוננו, מורהנו ורבינו
רבי נחמן מברסלב, זכותו גן علينا
ועל-פי דברי תלמידו, מורה רוז לא אניס ליה
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רוז לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו גן علينا
ומשלב בפסוקי תורה, נביים, כתובים ומאמרי
חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים ווואר הקדוש

הובא לרפוא על-ידי

חסידי ברסלב

עה"ק ירושלים חוכב"

מוֹהָרָא"שׁ נ"י אמר: מי שפְּרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ
לְלִמּוֹד אֶת סְפִּירִי רְבָנוֹ ז"ל, יְהִי לוֹ חֲנָקּוֹת
יִשְׂרָאֵל פָּלֶךְ וּפָרֶט בְּחִים; כִּי רְבָנוֹ ז"ל
גָּלַה לְנוּ עִצּוֹת עַל פָּלֶךְ עֲנָנוֹן וּעֲנָנוֹן, וּמְחִיק וּמְעוֹזֵד
וּמְשַׁמֵּח אֶת הָאָדָם עַל פָּלֶךְ מִה שְׁעוֹבֵר עַלְיוֹ —
בֵּין בְּגָשָׁמִי וּבֵין בְּרוּתָנִי.

(אַמְלִי-מוֹהָרָא"שׁ, חָלָק ב', סִימָן תְּרָטוֹ)

קונטראס

הנהגות ישרות

.א.

ראוי ונכון לאב ולאם להתפלל בכל יום על הצלחת בנייהם ובנותיהם, שהיו שמנורים מהחטא, ואפלו רק אייז אפלה קצחה גס-בן טוב מאד, כי מעלה תפלה האבות על בניים — אין לשער ולספר כלל. ומכל שבן מי שמאריך בתפלה בכל יום על הצלחת בניו ובנותיו. וכמו שספר אליהו הצעיר (אגא דבי אליהו רפה), רק יה: מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים בפטר, וכל מעשיו הטובים שניה עושה, היה עושה בפטר, והוא לו עשרה בניים מאשה אחת, ששה זקרים וארבע נקבות, ובכל יום ויום היה מתפלל ומשטח ומקבש רוחמים, ומלהך בלשונו עפר, כדי שלא יבוא אחד מכאן לידי עברה ולידי דבר מכער, ואמרו: לא יצמה אומה שנה ולא שנית ולא שלישית, עד שבא עזרא, והעלה

הקדוש ברוך הוא על ידו את ישראל מבל, ואותו הפלין עליהם, ולא נכנס הפלין הוה לעולמו, עד שראה כהנים גדולים ופרחים בהינה מבני וمبני בניו, עד חמישים שנה, ואחר־כך נכנס אותו הפלין לבית עולמו, עלייו הכתוב אומר (קהלים לו, ג): "בטח בה' ועשה טוב" וגוי, "וְהַתִּעֲגֹג עַל ה' וַיַּפְןֵן לְךָ מְשָׁאָלוֹת לְבָךְ" וגוי: הרי שתפלת האב על הבנים מועילה מאד.

ב.

רבנו ז"ל אמר: יהודי צרייך לבקש מהיהם יתברך שיחיו לו הרבה ילדים, אפלו שיחיו אין שיחיו, כי כשבוא משית, וימקן את העולם, יהיה תקון לכל הדורות עד אדם הראשון, ולא פמו שנתפשטה עכשו הקלפה הרעה בעולם להסית ולהדיח רבים מבני עמו שלא להולד בנים, מחתמת חסרון פרנסה וכיוצא, ויש מהם אשר עוד מתגברים בראשותם להמית הילדים בטבע אפן, שלא יצאו חיים לאויר בעולם, וחמנו לאצן, ומובה בזיהר הקדוש (שמות ג:), שזו גורם אסתלקותה דשכינטא מעלה (הסתלקות השכינה מהעולם), ובני נשא (ובני אדם) צועקין מרוב צרות ואינם גענים וכו', ובמצרים אף שהיתה גורה מרה, שפל הבן היילוד והוא רה משליכוה, אף על פי כן לא

אֲשֶׁר בְּיַגִּיהוֹן מֵאָן דָּקְטִיל עַבְרָא בְּמַעַה אֶתְחָמָא וְכוּ' (לֹא נִמְצָא בְּיַגִּיהָם מַי שָׁהָרָג עַבְרָ בְּמַעַי הָאָשָׁה וְכוּ'), אֲדֻנָּבָה "וַיַּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוֹ וַיַּשְׁרֹצֵוּ וַיַּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בַּמָּדָד, וַתִּפְלֹא הָאָרֶץ אֲתָּם" (שםoth א, ז), זְכָאָה חַוְלָקִיהָוֹן וְכוּ' (זְכָאִי חַלְקָם), עַזְעַן שָׁם.

ג.

אֲרִיכִים לְהַזְהָר מֵאָד מֵאָד בְּבְרִיאוֹת שֶׁל הַילְדִים, וּבְפִרט בְּעוֹדָם קָטָנים, וְאֶל יַקְלֵבָה כָּזוֹה כָּלָל, כִּי הַקְלָפוֹת וַחֲסִיטָה אַחֲרָא אָוֹרְבִּים מֵאָד עַל הַקָּטָנים בִּיּוֹתָר לְהַמִּתְן, רַחֲמָנָא לְאַלְן, וּבְפִרט בְּאַסְכָּרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹבָא מִזָּה בְּכָמָה מִקּוּמוֹת בְּזַהָר הַקְדוֹשׁ, וְעַל-כֵּן כְּשַׁתִּינָּק חֹלָה, חַס וְשָׁלוֹם, יַאֲמָרוּ שְׁנֵי הַאִישׁ וְהָאָשָׁה פֶּרֶשֶׁת "וַיַּבְרָא שֵׁי חַדְשִׁיכֶם", עד שִׁיתְרָפָא, וְהָאָשָׁה גְּדוֹלָה (עַזְעַן לְקוֹטוּ-מוֹהָר"). חָלָק א', סִיקָן קְנָא, וַיַּתְפְּלִלוּ רַבְּרָה עַלְיוֹ, כִּי הַתְּפִלָּה מִשְׁדָּךְתָּא תְּהַטְּבָע, וּמִשְׁכִּיכָה רַפְּאוֹתָה שְׁלָמָה. וּפְעָם אַתָּה בָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן ז"ל (פָּלְמִידָה הָרָאשָׁוֹן שֶׁל רַבְנוֹ ז"ל) לְעֹורָר רַחֲמִים אֲלֵל רַבְנוֹ ז"ל עַל בָּנוֹ תִּינָּק קָטָן שְׁגַחַלָה מֵאָד, רַחֲמָנָא לְאַלְן, וַיַּבְנֵנוּ ז"ל לֹא עָנָה לוּ כָּלָל, וְאַמְרָבָךְ בְּלִילָה יְשָׁבָה אֲשָׁתוֹ לִיד הַעֲרִיסָה שֶׁל הַיּוֹלֵד, וְהַתְּפִלָּה כְּרָבָה בְּכָבוֹת עַצְומֹת עַל הַתִּינָּק שִׁיתְרָפָא, וּבְקַשְׁתָה הַיִּתְהָה בְּלִשׁוֹנָה כְּדַרְךָ

הנשים, ובפרק כ' בא רבינו שמעון אל רבנו ז"ל, ענה ואמר לו רבנו ז"ל בלשון תמייה: "הראית גדול כח הפתלה? הלא היה כבר נחמת גור דין למות, ואשתך לא דיבר שפעלה שיתחה, אף פעלה שיאיריך ימים, שהועילה תפלה של אשתק שיתרפא ותהי לו אריכות ימים". וכן הנה — שהילד שב לאיפנו והאיריך ימים הרבה, קרוב למאה שנים. ואמר רבנו ז"ל, שארכיכים להעמיד לכל תינוק פאקין קדם רבע שנה, כי אם לא, הוא כמו שופך דמים, ואפלו אם גרים רחוק מן העיר, ארייך לנסע לשם אפלו בזמן שהקור גדול וכו', וכן בעתים הלו ממה שנוטנים לתינוק אילו רפואות נגד כל מיני מחלות רעות כמו שתיק, ורחמנא לאן, וכדומה, ארכיכים לעשות זאת, ואל יהי חכם בעיניו, כי זהה סכנה נפשות.

.ד.

אריך לשמר על התינוק שלא ילך בגלי הראש (ספר המדרות, אות בנים, סימן ב'), ואף שאמרו חכמינו ז"ל (מןש פוחמא, פרשת קורושים) על הפסוק (ויקרא יט, כג): "ונטעתם וערלתם", הפטוח מדבר בתינוק, שלש שנים יהי לך ערלה, שאינו יכול להקשיח ולא לדבר, ובשנה הרביעית יהי כל פריו קדש, שאביו מקדישו לתורה

הנוגות ישות

שכה

וכו'. עין שם: אשר מזה נתחנה שפקלים עם התינוק. ובכל זאת בעניין כספי ראשו, פ██ן יכולין לכתותו הוא עניין גדול, כמו שאמרו חכמיינו ז"ל (שחת קנו): לאימיה הרבה נחמן בר יצחק אמר לו לך אי ברייך גנבא נהה, לא שבקמיה גלייך רישיה, אמරה ליה כספי רישיך, כי היכי דתיהו עלאיך אימחה דשםיא וכו', עין שם: (אמו של רבנן נחמן בר יצחק, אמרו לה חוות הפוכבים: בגע גנבן יהיה. לא הניתה אותו בגלייך ראש, אמരה לו: כספה ראשך, כדי שתתיה עלייך יראת שמים). הרי שקטוי הראש של התינוק גורם לו להיות ירא שמים, ולהעצל מלחיות גנב, חס ושלום. וכן יזהר לרחץ לו את ידיו שחרית, שדבר זה מורייד ממפו רוח רעה, וממשיך עליו טהרה.

.ה.

יזהר מארד שלא יינק הילדי מאשה רעה, כי חלב מטמא וחלב מטהר (ספר המדות, אותן בנים. סוף מו). ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהרין, חלק ב. סוף א): פאות משג'lia היא כפי החלב שיונק בקטנותו, על-כן צריך לשמר את התינוק מארד שיונק מאשה כשרה, כי בשחתינוק יונק מאשה חזופה, או מתגברת בו, חס ושלום, פאות גאות, שטפסתה היראה מהשם יתברך, וכן להפוך, כשyonik

מאנשה בשרה, אין לו חסימות לתאורה זאת, רק מעט הפקחה למצוות הבורא יתברך, כי (ספר סדרות, אות ג'ים, חלק ב', פיקו יב): **החלב של צדקה הוא טוב למינוק ליראת שמים**, וגם נוטנה לו ממשלה בעולם זהה, עין שם; ומינקת שנחסר חלבה, הסגלה זהה — **שיותאבל בעלה על ירשלים** (שם, חלק א', פיקו פח); גם **השירותות וחתשתבחות שאומרים קדם או רקיום הוא סגלה לאשה שנחסר חלבה** (שם, פיקו טה).

ג.

צריכים להנהר מادر לא לשיר למינוק שיר עגבבים ונגוני עפויים (גויים), כי הוא פוגם מادر בנטש התינוק. **ואמרנו חכמינו ז"ל** (ירושלמי, יבמות, פרק א', הלכה ו'), על רבינו יהושע, שהיתה אמו מזולכת עריסטה לבית-המנת, בשביל שידבקו אונגו בדברי תורה, עין שם; **וידוע אצלנו, שרבענו ז"ל אמר, שהוא מחזיק תוכה גדולה לאמו, אשר כל ימי עבורה עמו היהת מתחפלת עליו,** וכן אמר רבנן **בשנולד, היהת דרכה לבוא עם עריסטה לאצין של הבעלים-שם-טוב הקדוש, זכותו גן עליינו,** והיתה מגילה את עריסטה על האצין, ומרבה שם עליו ברוחמים ובתנוננים **שיצילית בתורה ובעבודת השם יתברך, ועל-כן בקש רבענו ז"ל, שפצע-זוכרו את שמך**

בתקלה יקראו אותו על שם אמו, ולא כשאר אנשים שקוראים אותו על שם אביהם, וזה בשבייל שפתח זיק לה טובת פג"ל.

. ז.

כשפתח חיל לדבר, ימלדו עמו פסוקי תורה, כגון: "תורה צוה לנו משה" וכו', ו"モדה אני" ואותיות אל"ר-ביב"ת וכו', ואל יקל בבר זה, כי אמרו בזוהר הקדוש (ומר חדש, בראשית יט): האי מאן דאתניליד ליה בר, כدر שרי למלא חובה עליה לאלא פסוקי דאורייתא, דאיןן דחילו מן קדס ה', דבדירבי יזכר לו לאינו כתובין לדחלא מן מאיריה, עין שם; (מי שנולד לו בן, כשפתח חיל לדבר, חובה עליו למלדו פסוקי תורה, שהם יראה מלפני ה'), שכשיגדל יזכור את אלו הפסוקים לירא מבוזאו). ואמרו (ספר, פרשת יעקב על פסוק (זקרים יא, יט): "ולפדרם אותם את בנייכם לדבר בהם", מאן אמרו: כשהתינוק מתחיל לדבר, אביו מדבר עמו לשון-הקדש וממלדו תורה וכו', עין שם; [ומפרש רבינו ז"ל: כשמקדש לשונו ומדבר רק בדברים קדושים, אפלו שמדובר בכלל הלשונות נקרא לשון-הקדש (ען לקוטי-מוכר"ז, חלק א', סיקון יט), וכן היא בגמרא (ספה מב) גיטן כיודע לדבר, אביו למדו תורה וקריאת שם, תורה

מאי היה? אמר רבי המנוגא: "תורה צינה לנו משה מורה קהילת יעקב". קריאת שם ע"מ היא? פסוק ראשון, עין שם; ומכל שכן וקהל זה מר שאריכים לשמר את הטעינוק שלא ידבר נבול פה, חס ושלום, וקללות חס ושלום, וימחה על זה מאד, כדי שלא יהיה הרגל נעשה טبع אצלו.

ח.

כשmagiu לגיל שלוש שנים, יגוז שערו, ויעשה לו פאות, ומנגג קדרמן לעלות אל צינו של רבי שמעון בר יוחאי, זכותו גן עליינו, בל"ג בעמר, ולגוז שם את השערות, במובא בשער הבנות (רו' פ), שכן עשה הקריןיל, עין שם; ומיא אין בידיו לעלות לשם, יגוז את השערות בכל מקום שהוא, ונוהגין לעשות סעודה אז, וצראיכים לגוז את השערות לממרי, ולא להשריר, חס ושלום, איזו בלורית שהוא מנגג עפויים, ולא די שהוא אסור חמור של "זבוקותיהם לא תלכו", אלא שמטפש את המלה. ואמרו חכמיינו ז"ל (מדרש רבא, פרשה י, סיקון ג): כל מעשיהם של ישראל מבדלים נsha, פנשה י, סיקון ג): כל מעשיהם של ישראל מבדלים מן אמות הארץ וכיו' בתגלחתם וכו', עין שם; ואמרו (מדרש רבא, שיר השירים, פנשה י, סיקון כ), על פסוק: "צאינה וראינה בנות ציון" בנים המציגים לי בתגלחת ובמליה וכו', עין שם.

ט.

צַרְיךְ לְלֹפֶד אֶת הַתְּינָוק דָּרְךְ אֶרְץ מִגְעוֹרִיו (ספר הפלדות, אות בנים סד), כי (משלי כב, ז): "חֲנָק לְגַעַר עַל־פִּי דָּרְפָּו, גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יִסּוּר מִפְּנָה", וְאֶר שְׁדָרָךְ הַתְּינָוק שֶׁהוּא שׁוֹבֵב וּקְוֹפֵץ בָּעֵז וּמִתְּקוּטָט וּכוֹר, וְזֶה טָבָעוֹ הַבָּרִיא (כִּי חָס וּשְׁלוֹם, בָּאֵשֶׁר אַנוּ עוֹשָׂה זוֹת — אַנוּ טָבָב, כִּי זֶה סִימָן שָׁאַיְגַּנוּ בָּרִיא, חָס וּשְׁלוֹם), וּעַל־כֵּן כְּשֶׁבְּנִיךְ וּבְנוֹתִיךְ הֵם שׁוֹבְבִים וּכוֹר, פְּנִימִים לָהֶם, כִּי כְּשֶׁגִּדְלָו — פָּסּוּר מֵהֶם שׁוֹבְבּוּתָם, אָכְל עַל עֲזֹות צָרִיכִים לִמְחוֹת מֵאַד, כִּי עֲזֹות הִיא מִדָּה רְעָה וּמְגֻנָּה עַד מֵאַד, וְצַרְיךְ לְהַרְגִּילָם מִקְטָנוּתָם לֹא לְבִישׁ שָׂוִים בְּרִיאָה וְלֹא לְצַעַר, חָס וּשְׁלוֹם, אֶת שָׁוּם בָּרִיאָה שְׁבָעוֹלָם, וּעַל עֲזֹות צַרְיךְ לְמַסֵּד אֶת נְפָשׁוֹ מֵאַד בְּבִיתוֹ, וְלִסְפַּר אֶת בָּנָיו וּבְנוֹתָיו, כי בֵין שְׁמָרְגִּיל עַצְמָו אָמָרוּ חַכְמָינוּ ז"ל (נדרים כ): "בַּעֲבוּר תְּהִיה יָרָאתוּ עַל פְּנֵיכֶם" — זו בְּפִשְׁה, "לְבָקְתִּי פְּחַטָּאוֹ" — מַלְפֵד שְׁהַבּוֹשָׁה מַבְיאָה לִידֵי יָרָאת חָטָא, עַזְן שָׁם.

י.

מִסְגָּל יוֹתֵר לְבָנִים — לְהִיּוֹת רְחוֹק מֵהֶם, לְבָלִי לְהִיּוֹת דָּבֹוק בָּהֶם, לְשַׁעַשַּׁע בָּהֶם בְּכָל פָּעָם, רָק לְבָלִי להַסְפֵּל עַלְיָהֶם-כָּלֶל (שִׁיחָות-תְּבִ�ָה, סִימָן נָט), וּעַל-יִדְיָה

יגדו בוטוב; כי בדרך כלל קטן אוחב שיגדי לו אותו, כי כל מה שהוא קטן במעלה, ויש לו שכל קטן, חפץ מאי בכבוד (ליקיטי-מוּקָבֶן, חלק א', סימן ו) וחפץ שיגדי לו אותו, ועל כן תינוק שתמיד משתעשעים עמו נטפש שכלו, כי נשאר תמיד קטן. והוא מלא געגועים תמיד אחרי ביתו, מה שאינו בן בשמעלים עין ממנה, ואין משתעשעים עמו כל-כך, אך בהנה נוהגים עמו כמו שמתהנים עם גודול, או נתגדל ביותר ונחפחים ונחפחים שכלו ביוThor.

יא.

רבנו ז"ל אמר פעם לתלמידו מוהרנן"ת ז"ל בלשון תמייה: "וירידר א קינד שלאגט מען?" (האם מכים ילד?) כי באמת בשתחבונן, למה אפה מבה את ילדיך, הרי אין זה בעבור חפוץ, אלא לדור אחר עצבייך (גילהן דיבגע נערוון). שנטבעו בנפשך מרכזיות והרפתאות שפיר עברי עליך בחריך; כי אם קיימת מסביר להם בנות ובדרכיنعم, קיימת פועל הרבה יותר מאשר הפעעל עם הכאות שפה אומם, כי הכאות רק מפחידות את הקטן, ונקנס בו טבע של פחדנות, לפחות מפל דבר, שהוא טبع רע מאי. ומובא (ספר תפדות, אות גנום, סימן ק): הבניים שוטים כשביהם פען, כי כשהאב או האם

הנחות ישירות

שלא

מתפעסים, אזי הבן מתחמוד לשאל אותם איזה דבר, ונעשה על-ידי זה שוטה, כי אין לו מי שילמדנו ויתרץ לו ספקותיו, ועל-כן אין זו עצה להוכיח את בניו ובנותיו, כי אין זה מצד החנוך, רק מפני שהוא עצבני (ערונז). לכן מכה אותם, ומה שכתבוב (משל יג, כד): "חישך שבתו שונא בנו", איינו מכרח שיבחו בשבט ממש, אלא ייסרתו במוסר, כמו שמשים: "וזהבו שחרו מוסר", והוא על דרך (ישעיה יא, ז): "זהבה ארץ בשבט פיו", כי בפה פעמים מפעם את ילדים, וهم אינם יודעים אפילו ליפה הכו אותם, מה שאין כן בדרכי נעם פועלים יותר מאשר להיות רגיל בהבאות, אשר רק מבלבלוות דעת הקlein ומכעיסות ומעצבות דעת הגדול.

.יב.

חנוך הבנים והבנות הוא יסוד הפל, וכל הינדרות פליפה בזה, ועיקר שלמות מצות פריה ורביה — לפרות ולרבות, הוא דיקא כשלולים בנינים ובנות, ומחייבים אותם בדרכי התורה והאמונה הקדושה, שקבלנו מאבותינו ורבותינו מדור דור, כמו שכתבוב (ישעיה לח, יט): "אב לבנים יודיע אל אמרתך" וגוי, וכתיב (טהילים פט, ב): "לדור ונדר אודיע אמונהך בפי" וגוי, וכתיב (שם קיט, צ): "לדור ונדר אמרתך כוננת הארץ ותעמדו"; כי זה עקר

המצונה, שמצויה להעמיד תולדות לקיום העוולם, כי העקר להעמיד תולדות מפני בני-אדם דינקא, ולא מפני בהמות וחיות ברמות אדים; ועל-כן כל זמן שאין מאייה הדעת בבני-אדם, ואינם יורעים ומרגשיהם אלקותו יתפרק וממשלו, איןם בכלל בני-אדם, מאחר שאין בהם דעת לדעת את השם, שזה עקר גדרת הדם, ועל-כן נחשב הuloם כתהוו וכבהה, ועל זה נאמר (ישעיה מה, יח): "לא תהו בראה לשכט יצרה", כי צרייכים לשכב את הuloם, שייהי מישב הuloם מבני-אדם דינקא, דהינו מבני דעת ישודעים את השם יתפרק, וזהי גם-כן מצונת "זמלאו את הארץ" (בראשית א, כח), שצרייכים למלא את הארץ בני-אדם (ען לכותיר-מוובן), חלק ב', סימן ז), וזה עקר מעלהתו ושבחו של אברחים אבינו, ששבחו הקדוש ברוך-הוא (בראשית יח, יט): "כי ירעתיו למען אשר יזכה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמרו דרכו הילעשות צדקה ומשפט" וג'ו, כי הוא ימסר את אומנותו ותורתו יתפרק לבניו וביתו אחורי. ועל-כן החובה מנחת על כל אב ואם למסר נפשם על חנוך בנייהם ובנותיהם.

יג.

ועל-כן צרייך להמיחיל למכם בעודם קטינים, ולהרגיל אותם במצוות באפנ שיתרגלו בזה עוד

מקטנותם, ואזו עד שיבתם לא יתרחקו מזה, ואמרו חכמיינו ז"ל (תוספთ ערוביין, פרק ב'), לא נמנעו בני ישראל מלשלוח ערוביהן ביד בניהם ובבונתייהם הקטנים, כדי לחייבם במצוות, עין שם; ואל יאמר כי הם עדין צעירים ויש עוד זמן, כי אריך להתחילה עוד מימי קטנותם, ולהכניס בזיה את כל ה指挥ות, ועל-ידי זה יגדלו טוב, וההורים ירוו רב נחת מהם, כי כפי שזרעים — כך קוצרים, וכפי שמכנינים — כך מוציאים, וכדיות כל היגיונות והטרחות והמסירות נפש בעבר זהה, כי (ספר הפדות, אות ב'נים, סוף מב): **בְּנִים** **חֲטוֹבִים** **הִיא רְפֹאָה גְּדוֹלָה.**

יד.

והיות שהחלק הגדול ביותר בחנוך הבנים והבנות הוא בישיבות ובבתי ספר, על-כן ארכיכים לדקק מאי מאי באיזו ישיבה או באיזה בית-ספר מכנים את בניו ואת בנותיו, ואל יקל בדבר זה, כי כל העתיד של בניו ובנותיו תלוי בזיה, ויבנוו אומם לישיבות ולבתי ספר תרדיים דיקא, ויגדלם על-פי התורה, כאשר קפלנו מאבותינו ורבותינו הקדושים מדור דור, ולעולם יאמרו האב והאם, **שַׁבְּרַצּוֹנִים שְׁבָנֵיהֶם וּבְנֹתְרֵיהֶם יִהְיָה חֲרָדִים** יותר מהם, ואזו-הלווי **שִׁיחָיו** תרדים במנוי, כי מי יודע

אם יהיו על-כל-פנים כמותם. ובפרטיות בעתים הלו, אשר החשך והרע והשקר והטמא מתרחשים מאד מאד בעולם, ונערי ישראל נלכדים ברשות המינים וקאפיקורסים, ועל-כן על קאב והאמ לחשגיהם מאד מאד בחנווק בנייהם ובנותיהם בסבלנות גדולה, ולהזהר מאד מאד מה הם קוראים וכו', רעם מי הם מתחברים וכו', ויקסרו נפשם שילמדו תורה, וكم אמורים זיל (שיר פשרים. פרשה א'): ארייך אָתָם לְהַקְנִיס בָּנו לְתֹרָה וְלִחְנָכוּ בַּלְמֹוד, שיאריך זמִים בָּעוֹלָם, עין שם.

טו.

עקר התחלה קבלת על תורה ומצוות הוא על-ידי ציצית, כי התיינוק בשפתחילין לחנכו, המצוה בראשונה שמחכין אותו היא מצות ציצית, וכן בכל יום בפרק כסחים משלתו בראשונה שפתחילין לקים היא ציצית (עין לkipot-kiloth, ציצית הלה ה, אות י), ועל-כן תקף-זמיד כשבועה הקטן בין שלוש שנים, וגורזים לו את השערות, ועושים לו פאות, ציריכים לקנות לו טלית היא גatan, וראוי לדקק ביה מאד, כי מצות ציצית היא שמייה לתינוק, ומה גם שאמרו חכמוני הקדושים (גדרים כה): שקולה מצות ציצית בגנד כל המצוות שבתורה, עין שם; ואמרו (ספר פרשת שלח) על פסוק: "וְהִיִּם

הנֶּגֶת יִשְׁרוֹת

שלה

קדושים" — זו קדשת ציונית, מجيد ששהאייה מוספת קדשה לישראל, עין שם; ועל כן אשרי ואשרי מי שנוהר שבנוו הקטנים יהיו מלכשימים בכל יום בטלית גטן, כי היא מוספת קדשה והארה על נשמהם.

.טו.

ובן ארכיכים למן את התינוק בשאר מצות כמו מצות נטילת ארבעה מינים וכור, והקלחת גרעינה וצקה ורchromנות, ולהראות לו איך אופים מצות וכדומה, כל עניין הפלי עם קיום המצוות והיהדות, ארכיכים לעשות כל מיני פעולות שכולים לחיכו, ואל יחשב שהוא לרייך, חס ושלום, אדרבה ארכיך שידע כי לתינוק יש שקל ודעתי כמו לגודל, רק עדין שכלו ודעתו אינם מפתחים, ועל כן בזה שיכניס בו עוד בימי קטנותו קיום ועשהית המצוות, ובן יראה איך שמקימים הגדולים את המצוות, אז קשיגDEL יקייב כבר תקוקות **הייטב הייטב במחו ודעתו.**

.יז.

ארכיכים לשמר מאי מאי את הבנים והבנות, ולראות עם מי הם מתחברים, כי חברים יש להם השפעה גדולה על הילדים, ועל כן ארכיך להזהר מאי

מֵאַד שִׁיתְחֹבֶר וְךָ עַם חֲבָרִים יַרְאֵי הַשֵּׁם וְכָשָׁרים, כִּי
 (שְׁבַת מַח): כָּל הַמַּחְבֵּר לוֹ הָרִי הַוָּא בְּמַהוּ, עַזְּין שֵׁם; וְאָמַר
 הַפְּגָא רַבְּן יוֹחָנָן בֶּן זְפָא לְתַלְמִידיו: צָאו וְרָאו, אַיוֹホָי
 דָּרְךָ יִשְׂרָאֵל שִׁירְבָּק בָּהּ הַאֲדָם, אָוֹמֵר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: חֲבָר
 טּוֹב (אֲכוֹת פָּרָק ב'): כִּי דָרְךָ הַאֲדָם לְהַמְשָׁךְ אַחֲרֵי רְצִיעָיו
 וְחֲבָרָיו, וּבְפִנְטָר בְּעָתִים הַלְלוּ צְرִיכִים לְשִׁמְרוֹ מֵאַד מֵאַד
 אֶת הַבְּנִים וְהַבְּנוֹת, שֶׁלָּא יִתְחֹבְרֵוּ עִם קָלִים וּרְיקִים וּכְיוֹן,
 וְרָאוּי לְהַאֲבָב וְהַאֲמָם לְמִסְרָר נִפְשָׁם וְלִגְוֹר בְּסִבְיבָּה שֶׁל
 יִרְאִים וּמְרַדִּים, בָּאָפָן שְׁגָם הַבְּנִים וְהַבְּנוֹת יִקְלְטוּ
 בְּעֵצֶם יִרְאַת שָׁמִים.

יח.

צְרִיכִים לְתַנְגִּיג אֶת הַבְּנִים וְהַבְּנוֹת בְּמִדְתַּת רַחֲמָנוֹת,
 וְאֶל יְהִי אֱכֹור, חַס וְשְׁלֹום, נְגֻדָּם, רַק בְּאַהֲבָה וּבְחַבָּה
 יִתְרַהּ, וַיַּעֲשֵה כָל מִינֵּי פְּعָלוֹת שְׁבָעוֹלָם שֶׁלֹּא תַּהֲיֶה
 מַחְלֻקָּת בְּבֵיתוּ, כִּי (בְּנִיחּות ז'): קַשְׁה תְּרִבּוֹת רַעָה בְּתוֹךְ
 בֵּיתוּ שֶׁל אֲדָם יוֹתֵר מַמְלָחָת גּוֹג וּמִגּוֹג, וְהִיא מִמְרַתָּה
 חַיּוֹר וּמִתְיַהָּם וּכְיוֹן, וְכָל הַבֵּית נִעְשָׂה בְּגִיהָנוֹם, רַחֲמָנוֹת
 לְאַלְןָן. אָךְ מַאיְינָךְ צָרִיךְ לִירְעָע, כִּי לֹא הַכֵּל מִה שְׁרוֹצִים
 הַבְּנִים וְהַבְּנוֹת צְרִיכִים לְפָנֵן לְהַסֵּם, וְדָבָר זֶה יַשְׁקֵל כָּל
 אָחָד כִּפְרִי הָעֲנָנָן, וְכָעֵין שֶׁאָמְרוּ חַכְמָינוּ הַקְדוֹשִׁים (סְלוּ
 פְּד.). עַל פְּסָוק: "וְתִיִּם לְנַעֲרוֹתִיךְ", לְפִנְהָה תָּרָה דָרְךָ

ארץ, שלא ילמד את בניו בשר ויין, עין שם.

.יט.

אריכים להנור מאד לקיים מאמרם זיל (סדר
רבה, קרשת וישב, קרשה פד, סיקון ח): אריך אדם שלא ישנה בין
מבניינו וכו', עין שם; והוא דבר נחרץ מאד לחנוך
הבניים והבנות, כדי שלא לעורר קנאה ושנאה ותחרות
ביןיהם, ואין בזיה שום חכמה וshell להגביה את אחד,
כדי להראות לשני מעלתו וכו', כי לא כי שזה אינו
מייעל אלא גם מקלקל מאד, כי מי שחלש נופל יותר
ונשבר לגמרי וכו', ובפרטיותו כאחד מהבניים והבנות
סובל מקנאה, רחמנא לאן, אריכים להקטין את
מעשיהם של אחרים בעיניו ולהגביהו ולהריםו, כדי
שיצא לאט לאט ממדה רעה זו, אשר הורשת את האדם.

.כ.

רבנו זיל אמר (ספר המדות, אות בניים, סיקון ג): אין אריך
לאדם לרגע על פרנסת בניו, כי בשם גדלים — גדרלה
פרנסתם עליהם. ורק זה רואים בחוש, כי על-פיירוב
האבות מתייגעים בשbill הבניים, ולבסוף בשם גדלים,
הבן רוצה בפרנסה אחרית לגמרי מפה שאביו הכנין
בשבילו, ונמצא שיגע בחם וכו', וכן רואים שבעבור

שבעתים הילו הפרנסת קשה וכבר מאוד מארד, חושבים האבות מה יהיה כבר אם בנו ובנותיו ילמדו בישיבה וכי, וכך נגדלים נקס במחשבם של מדרו הבנים והבנות חכמאות חיצוניות ולשונות העՓויים, באפן שהיה נקל בשבייל פרנסת, ולבסוף רואים ההפוך — שיש הרבה שהלכו לכתבי ספריהם, ולמדו לשונם ונתקלו ברכם, והשלימו את עצם בכמה דרגות — רופא או מהנדס וכי, ואך-על-פידן מסתובבים בלי פרנסת, ואפלו בשיש להם פרנסת, אין זה מספיק לפבי הארץ, וחורי ישבה, שגדלו כל ימי געורייהם בישיבה, ונעשה עשירים מפלגים, והם מעשים בכל יום, ואפלו אלו שלא נתחשו, רק הילכו לישבות, חייהם הם חיים נעימים ומסתפקים במעט, ושותחים ועליזים. על-כן בעיקר למן לבנים ולבנות חנוך טוב, והשם יתברך ישפייע עליהם שפע פרנסת וגם עשירות.

כא.

בעונותינו הרבה, בדורותינו אלה נחפשטה הפריזות והשחץ והפקרות באפן أيام ונורא, רחמנא אצלן, ועל-ידייה נכשלים בחורי ישראל בפגם הבירית, הוצאה זרע לבטלה, רחמנא אצלן, אשר הוא חטא ועון

הנحوות ישרות

שלט

חמור מאד מאד, כי על־ידיה הורג את הנפשות שהיו יכולים להנולד מהם, וזה עכוב גאלחנו. ולכן ראוי לכל אב לرحم על בנו ולחשיאו בעודו צעריר לימים דיקא, ועל־כל־פנים ימסר נפשו שייהי קדם חייתו בן עשרים, כאשר חמיריו מאד על זה חכמינו הקדושים (קדושין טה), ואל יתחשב בזה שום חשבונות פרטיים; כמוון ממוני או יחות, או קבוע וכור וכו', רק ישתכל בכל מיני השפטות להשיא את בניו ואת בנותיו סמוך לפראן, ואמרו חכמינו ז"ל (במות סב): "nidatati bishlom akher" — זה המשפטיא את בניו ואת בנותיו סמוך לפראן.

.כב.

bijouter צרייכים לשמר על הבנות יותר מהבניים, וכמארם, זכרונם לברכה (בפה ונבה, פרשה ג, סימן יא): "וישمرך" — בבנות, מלמד שהבנות צרייכות שמירה; בפרט בעטים הלו שחדור כל־כך מפרק, צרייכים לשמר על הבנות מאד מאד עם מי הן מתחברות, כדי שלא תתקלקלה, חס ושלום, ואמרו חכמינו הקדושים (סידוריין ז) בת לאביבה מטמוניות שא, מפחודה לא ישן בלילה; כי על בת צרייכים לשמר מאד ולהתפחד שלא תקנש בחברה לא טובה, כי בקהל לה להתקלקל, חס ושלום. ועל־כן אמרו חכמינו הקדושים (ויארוא ונבה, פרשה

כא, סיקון ז'): בתקה באה בוא והשיהה, עין שם; ואמרו (פסחים קיג): שחרר עברך ומן לה, כי בקהל לכת להתקלקל יותר מבן, ובאשר למציאות אלו רואים בהור הנה, איך שהבנות מתקללות מארך מאד, רחמנא לישזון, בפרט כشمוכנים אומן בחברה לא צנעה, אוני הן יורדות מהדרך הנכונה, ואן שומרות על עצמן; ועל-כן אשורי מי שימושיא את בנוטיו סמוך לפראן ממש, ואינו מדקדק על יהוס, אלא ידקדק על בוחר טוב, ירא שמים, בעל מדות טובות, כי העקר הוא המדות, כי תורה כל אדם יכול ללמד, אבל מדות מאד קשה להשיג, ועל-כן אricsים לחשש בעבור בנוטוי בעל מדות טובות, והנה תורה רב נחת מהן.

כג.

בעתים הלו אricsים להתחזק מאד באמונה הקדושה יותר מהכל, ועקר האמונה הקדושה היא לבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ולידע אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מימה ומינה ומקומות את כל הבראיה כלל, ודומים, צומת, חי, מנבר, הם עצם עצמיות חיית אלקיות יתברך, וכל מה שיכניס עצמו במידיעות אלו, או יחיה חיים אמיתיים חיים נצחיים; כי זה העקר, וכל היקודות פלויה רק

הנחות ישירות

שמא

באמונה בקדושה, וזה אמונה היא היסוד והעיקר שבעל הנחות, כי (זהלים קיט. פ): "כל מצותיך אמונה", כל המצוות צרכות להביא את האדם לאמונה, להאמין בו יתברך שהוא צונן לקים את מצותו, והוא גלה לנו את דעתו שזו תורתו. ותחמינו הקדושים אמרו (שה קיט): לא מרביה ירושלים, אלא בשבייל שפסקו ממנה אנשי אמונה; כי האמונה היא הכל, והכל הוא אמונה. ואמרו תחמיינו הקדושים (עכוה וורה טו): איזוהי ברך ישירה שיבור לו האדם? בחזק באמונה יתרה; וכן שיכניס את עצמו לנמרץ באמונה בקדושה, וניחור לעצמו תמים איך שהוא יתברך מחייה ומהו ומקים את כל הבריאה כליה, ודומם, צומח, חי. מדבר הם עצם עצימות חיות אלקיותו יתברך, ואפלג אלף פעמים ביום אחד ברא לחר על זה, כי העיקר הוא אמונה, ואמרו (מכוח כד): בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר: "וצדיק באמונהו יתבה" (חבקוק ב. ד), כי חבקוק היה בין השנינים שנולד על-ידי תפלה אליו יש שהחלلال בעדרה, ועל-כן דיבא הוא העמיד את כל התורה כליה על מעת האמונה, כי דעת כי העיקר הוא אמונה, ותקף-וימיד כשאדם חזק באמונה, או ישמר את כל התורה כליה, וניחור בתשובה אמתית, ויתברך בכל הברכות. ותחמיינו הקדושים אמרו (שםות רבא, פרשה נא): כל מי שהוא נאמן, הקדוש-ברוך-הוא מביא ברכות על ידו, כי (פצענית ח): אין גשים

יוזרים אלא בשבייל בעלי אמונה, כי כל הפרנסת גמישכת לעולם רק בזכות אמונה, ועל כן ארכיכים לתקן את עצמו כל ימי חייו באמונה פשוטה, וזה אשר ימשים עליו כל הברכות וכל ההשפעות הטובות.

כד.

אריכים לידע, אשר בזיה העולם אי אפשר לנגייע אל שום דבר, כי אם על ידי תפלה ובקשה, כי כל מי שקובע את עצמו בעבודת התפלה, הקדוש ברוך הוא יעד לו, כמאמרם, זכרונם לברכה (ברכות ו): כל הקובע מקומ לתחפה, אלהי אברך בעורו; ועל כן ארכיכים לשמר מאי על ז מגי התפלה, להזהר מאי לחתפל בכל יום שחרית בזמנעה, מנוחה בזמנעה ומעירב בזמנעה, שאז יהיה נכוון לבו ובתו, שתתקבלנה תפלותי, בפרט כשיחתפל תפלו עם האבור, שאז תפלו מתקבלת ומראה מאד בשמים, כמאמרם ז"ל (ברכות ח): אימתי עת רצון? בשעה שהאבור מתפללים; כי אז כשמתתקבאים רבים, ומתחפלים בימדי אלוי יתברך, התפלה מתקבלת ומראה בשמים; ועל כן ארכיכים להשתדל לחתפל בכל יום האבור דיקא, כי אז תפלו נשמעת ונתקבלת ומראה בשמים. ואמרו חכמינו קדושים (ברכות ו): לעולם יהא אכם זהיר בתפלה המנוחה, שהרי אלהו לא

ונעה אלא בתקפת המנוחה, כי אז קשאדים באמצע
עבודתו והוא מבלבל מארד, הוא אריך התהזקות עצומה
להתפלל, ואמרו שם (שם): אף בתקפת ערבית, ואמרו
(שם): אף בתקפת שחרית; הינו שاريיכים לרביק
להתפלל כל שלוש התקפות במנין.

כה.

ועיקר שלמות התפלה היא, שהאדם יחדש תפלה
מדעתו, הינו שילך למקום פניו שאין שם בני-אדם,
וירגיל את עצמו לדבר אליו יתברך בשפט האם שלו,
ויספר לפניו יתברך את כל מה שעובר עליו בתמימות
ובਪשיות גמורה, ותפלה זו עולה למעלה מהכל, כי
בזה שארם מבnis את עצמו לגמרי בתפלה ורבה
בתפלה, הקדוש ברוך הוא עונה לו, כאמור ז"ל
(ירושלמי, ברכות, פרק ר, הלכה א): "ויהי כי הרבמה
להתפלל" — מכאן של הפרבה בתפלה נענה;
וארכיכים להתמיד בזה מארד מארד, ולא להתפעל אפילו
שרואה שעוררים עליו ימים ושנים, יהה תזק בזה מארד
מארד, כאמור ז"ל (יומא כת): למה נמשלה תפלה של
צדיקים באילת? מה אילת זו, כל זמן שטגדלת קרינה
מציאות, אף צדיקים כל זמן שמרבים בתפלה תפלה
מושעת; ועל-גון עיקר — שاريיכים להרבות בתפלה

מדי יום ביומו בעקבות גדולה, ולחפות ולקיות עד בוא עת ישעתו, ואו אם היה תזק מאד בעבורה הקדושה של תפלה ובקשה, אפילו שבעזרה עליו הגורה הקשה ביותר, חס ושלום, הוא יכול להפוך אותה לחסדים ורוחמים גמורים, כמו אמרם זיל (סאה יד): למה נמשלה תפלה של צדיקים בעריר? מה עתר מהפך את התובואה בגין מפקום למקום, אף תפלה של צדיקים מהפכת דעתו של הקדוש ברוך הוא ממדת האנוריות למדת קרחנות; כי תפלה עליה על הפל, ועקר שלמות התפלה היא, שטميد ישם לפני עיניו, שהקדוש ברוך הוא אותו, עמו ואצלו. כי זה עקר שלמות התפלה, ועל-כן אמרו (סנהדרין כב): מה תפצל אריך שיראה עצמו באלו שכינה בגנו, שנאמר: "שוויתי ה' לנגיד תמיד", כי בשעה שמנבר אליו יתברך, אריך לציר לעצמו שהוא יתברך עומדת שם, כי הוא יתברך במאית נמצא, ואין בלעדיו נמצא. ועל-כן כל מה שמנכיס בראתו ידיעות אלו, או יರבה בחפלה. ועקר שלמות התפלה היא שיבטל את עצמו למורי למורי אליו יתברך, ולא ירצה דבר שום רצון אחר מלעד רצונו יתברך, שאז יוכל יהיה לבו ובטחו, שתפהלו תתקבל, ועל-כן אמרו תכמינו הקדושים (סואה ה): אין תפלה של אדם נשמעת, אלא אם בן משים לבו בבר; ואמרו (מענית ח): אין תפלה של אדם נשמעת אלא אם בן משים

הנחות לשירות

שםה

נפשו בכפו, שמוסר את נפשו לגמרי ולא אכפת לו, הוא צרייך ישועה, אבל צרייכים לבקש הרבה ולחפות עד שפטבו יושעתו, ולא ירחק את משעה, רק יבקש ברוחמים ובתחנונים, אם יתן — יתן, ואם לאו — לאו (עין לקוטיר-מוּהָן", חלק א', סימנים כ, קצ'ו); ועל זה זוכים על-ידי בטול שפבטל את עצמו לגמרי, וכל מי שזכה לבוא לטבול גמור, על-ידי זהה תפלהו בשמעת, במאמרים ז"ל (סנקוריין מג): מי שעדעתו שפלה אין תפלו נמאסת, שנאמר: "לב נשבר ונדרגה אליהם לא תבזה"; כי בזה תלונה הצלחת התפלה: ועל כן כל מי שמניגיל את עצמו בעבודת התפלה, נכוון לבו יהיה ובטוח, שיזכה לכל טוב אמתי ונצחי; ואמרו חכמיינו הקדושים (מדרש פנחיםא, פרשת וירא): אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: הו זהירין בתפלה, שאין מדה אחרית יפה היממה, והיא גודלה מכל הקרבנות, ואפלו אין אדם בדאי להענות בתפלה ולעשות חסד עמו; ועל-כן שמתפלל ומרבה בתחנונים, אני עוזה חסד עמו; ועל-כן אשרי מי שזכה לעסוק בתפלה, כי לא נשארה לנו עכשו רק מרות התפלה; אשרי מי שתקין בעבודה הקדושה זו — להתפלל פסיד אליו יחברך.

כו.

ואזיך שתרע, אשר תורה ותפלה תלויים זה בזו, כמו שכחוב (משל כי, ט): "מספר איזנו ממשמע תורה, גם תפלה תועבה"; ועל-כן מי שרוצה שתתקבל תפלה, עליו ללמד תורה, כי על-ידי התורה נמשך על האדם, ונתקבלות תפלותו ובקשותיו, שמקש ומתפלל מפני יתברך (ען לkipurim, מלך א', סימן א'), ומלאך זאת, אשר למד התורה הקדושה עולה על הכל, כי על-ידי שאדם לומד תורה, זוכה להכללו בו יתברך, כי כל מה שלומדים יותר את התורה הקדושה, נמשכת עליו יותר השגחתו הפרטית, כי הקדוש ברוך הוא נמצא בתורה, ועל-כן מי שלומד יותר תורה, עליו נמשכת ה להשגחה ביותר (ען לkipurim, מלך א', סימן ג), ואפלו אחד שיישב ועובד בתורה — שכינה עמו (ברכות ו), וצריכים למד את התורה הקדושה בשיקדה נפלאה ונוראה בכל יום מחדר, וכמו שאמרו חכמיינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק ט, הלכה ה): מה התיינוק הנה צריך לנין בכל שעה שביום, וכך כל אדם שביישר אל צריך ליגע בתורה בכל שעה שביום; ואמרו (ברכות סג): חביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום שבתנה מחר סני; כי זה עקר השלמות, אדם למד בכל יום בחשך חדר. ואמרו (ארובין נד): מה איליה רחמה אָר וחייבה

הנחות ישות

שם

על בועלה כל שעה ושעה בשעה ראשונה, אף דברי תורה חביבים על לומדיהם כל שעה ושעה בשעה ראשונה; ובפרט מי שפרקיל את עצמו למד בסדר דרך תלמיד של רגנו ז"ל (צון שיחות-הרב", סימן עז, וב庫רטס סדר דרך תלמוד בארכיות); הינו שיתחיל את הספר וילמד בזריזות דף אחר דף ופרק אחר פרק, עד שיזכה לטיסם, ובאותו כזה הוא יוכל להיות בכל מקום בתורה הקדושה, וכך שזה בא מאי קשה לאדם, והוא ארייך לידע, שדיוקן עלי-ידיו שיתחזק את עצמו למד תורה מתוך הידק — ממשמע הפלתו. במאמרם ז"ל (סoga): כל תלמיד חכם שעוסק בתורה מתוך הידק — הפלתו נשמעת. וזה עקר השלמות, שאדם יעשה את עצמו כשור לעל וכחמור למושא למד את התורה הקדושה, ואז כשמקבל על עצמו על התורה הקדושה, עלי-ידיו ממשיך על עצמו השגחתו הפרטית, וזויה שיתקבלו הפלומי ובקשותי, וזויה לרוח-הקדש, שיתחזק עליו; כי עלי-ידי למוד בסדר דרך הלמוד של רגנו ז"ל, למד הרבה בסדרן, עלי-ידיו יכול לנזות לטיסם ולהיות ולטיל בכל מקומות של התורה הקדושה — במקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות

ואגדות, וחתורה שומרת אותו תמיד; ועל-כן אשרי מי שפתחיל למד תורה בימי געורייו, אז יהנה נשמר מכך רע, כמו אמרם ז"ל (מכת טופרים פרק ט): התחורה משפרתו מכל רע בנוירותו, ונונחת לו אתרית ותקווה בזקנותו: כי אין לך טוב מתחורה, ואפלו מי שיודע שכבר חטא הרבה, עליו לידע, שucker תשוכתו היא על-ידי התחורה, זהה שאנו מבקרים ומתקפלים בכל יום בתפלתו שלש פעמים: "בשיגנו אבינו לחורחה", שucker התשוכה שלנו היה על-ידי התחורה, כי מי שרוצה לחזור בתשוכה, עליו לידע אשר עקר תשוכתו היא למד את התחורה הקדושה, ועל-כן אמרו חכמיינו בקדושים (נא רבי אליהו וננה, פרק י): בוא וראה כמה גודל פחה של התחורה, שטוהר את פושעי ישראל בזמנו שעוזים תשוכה, אפלו מעובדה נרה שבידם, כי אין תחרה אלא דברי תורה: עמד וראה והתבונן מהי מעלה למד התחורה הקדושה, אשר אפלו כשאדים כבר חטא בעובדה נרה, חס ושלום, קשועה תשוכה ולומדר תורה, הקדוש-ברוך-הוא מכפר לו; כי מי שלומד תורה הוא כבר אינו צריך שום דבר, כי התחורה מכפרת לו על הכל, ועל-כן כל בעל תשוכה הרוצה לחזור בתשוכה, עליו לידע, אשר עקר התשוכה תלוי רק בלמוד התחורה הקדושה, ואם יבלבולתו כי יש עוד דברים אחרים מלבד התחורה הקדושה, ידע שהכל שקר, כי בפירוש

הנוגות ישירות

שמט

אמרו חכמינו הקדושים (מנוחה קי): כל העוסק בתורה,
אין צרייך לא עולה ולא מחתה ולא מנחה ולא אשם,
בי התורה עולה על הכל, עד שאמרו ירושלמי, ראש הiplina,
פרק ד, הלכה ח): כיון שקבלתם עליויכם על תורה, מעלה
אני עלייכם אבלו לא חטאיכם מימייכם; עמד וראה
והשתומם מעלה התורה הקדושה; ועל-כן אשרי מי
שambilah את כל ימיו בתורה ובתפלה, כי בפרוש גלה
לנו הפטנא הקדוש (אבות ו, ט): אין מלויין לו לאדם לא
כשר ולא נקי, ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה
[ומצוות] ומעשים טובים בלבד, ואמרו פנא דבר אליהו רבה,
פרק ט): לפי שכל המרבה שיחות ותפלות, הם מלאים
אותו, עד שהוא מגיע לבית עולמו; כי בזה שאדם
לו מד תורה הקדושה, ומרגיל את עצמו לדבר עמו
יתברך בכל יום, זה אשר מלאה אותו עד הרגע האחרון,
ובפרט הדבור שמדובר עמו יתברך, ובקכל מקום שרק
הולך, הוא ממש עמו יתברך, זה מלאהו עד הרגע
האחרון, שאפלו כשבר שוכב על מיטת חוליו, וכבר
ਮוכן למסור את נפשו, שיראה שתוצאה נשמה זו דיקא
על-ידי תפלה; אשרי הזוכה להכenis בעצמו הנוגות
אלgo, ואו טוב לו כל ימי חייו מנערותו ועד זקנותו,
אשרי לו בזה ואשרי לו בבא!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

הנְּגָוֹת יִשְׁרוֹת, שֶׁהָם מֵקְוָן הַבְּרִית, עַל־פִּי דְּבָרִי רַبָּנוּ
הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֲוֹרֵת הַאוֹרוֹת, רַבִּי נַחַמָּן מִבְּרָסָלֶב,
צִכּוֹתָיו יָגַן עָלֵינוּ.

זֶהָר מָאֵד לְטַבֵּל בְּכָל יוֹם בַּמְקֻוָּה, וּבְפָרְטִיות פְּשָׁעָטָא בְּגַנְתָּם הַבְּרִית,
יְשַׁתְּדַל נַכְּבָר קָרָא שׁוֹן לְטַבֵּל בַּמְקֻוָּה, אֲשֶׁר הוּא מֵקְוָן קָרָא שׁוֹן, בָּמוֹ
שֶׁאָמַר רַבָּנוּ וְיל: "קָאֵס עַרְשָׁטָע אִיז מְקֻוָּה" (נַכְּבָר קָרָא שׁוֹן הוּא מְקֻוָּה).

יְשַׁתְּדַל לְוֹמֶר בְּכָל יוֹם קָעָשָׂה מִזְמָרִית תְּהִלִּים שְׁגָלָה רַבָּנוּ זְיל, שֶׁהָם מֵקְוָן
בָּמוֹר לְפָגָם הַבְּרִית, וְהָם: טְיזׁ לִיב מַיָּא מִבְּנַט עַיִן צִ' קָיָה
קָלְזָוָן קָיָן, וּמְפָרִיזָמֶר בְּשָׁוָחָה לְאַקְרָם, אֶל יְמַשֵּׁב יוֹתֵר מִזָּה בָּלֶל, כִּי בְּדָא
נַחֲפֵר לוֹ.

יִשְׁמַר מָאֵד עַל מִתְּשַׁבְּתוֹן, וַיְנַגְּגֵל אֶת עַצְמוֹ לְחוֹשֵׁב רַק מִתְּשַׁבְּתוֹ
אֲדוֹנָות וְסְחוּרוֹת, כִּי נַחֲפֵשָׂה בְּכוּהָ עד מָאֵד, וְלַהֲפֹךְ יִשְׁמַר אֶת
עַצְמוֹ מִהְרָהוֹרִים רַעִים, אֲשֶׁר הָם אַבִּי אֱכֹות הַטְּמָאָה, וּכְשָׁבָנִים בִּמְתַשְּׁבָתוֹ
אֲמַפְתָּקָצִיאוֹת יוֹתֵרָךְ. אֲזֶה הוּא אַצְלוֹ יְתַבְּרָךְ מִפְשָׁש, כִּי בְּמַקּוֹם שְׁנַחֲפֵשָׂה
חוֹשְׁבָת, שֶׁסֶּלֶת הָאָדָם.

יַקְדִּשׁ הָאָמִים אֶת קָעִינִים שְׁלוֹן, כִּי עַקְרָב הַפָּאָר פְּלִי בְּעִינִים, כִּי הַעֲנָן רְוָאָה
וּסְכָלָב חֻוְמָד וְכָלִי הַפְּעַשָּׂה גּוֹרָם. וְעַל־גָּן יַקְדִּשׁ אֶת קָעִינִים. וַיְנַגְּגֵל
אֶת עַצְמוֹ לְחַסְפֵּל בְּכָל דָּבָר בְּמִיחָיוֹת אַלְקוֹת שְׁיִשׁ בְּכָל דָּבָר, וַיַּצְאֵא לְעַצְמוֹ
רַקְיִים אַזְּיךָ לְחַזְקָרָב אַלְיוֹן יְתַבְּרָךְ מִכָּל דָּבָר, וְכֵן יִשְׁמַר מָאֵד לֹא ?לְחַסְפֵּל
בְּגַרְבִּים מְאַפִּים. כִּי אַמְרֵי חַכְמָיו הַקָּדוֹשִׁים (סְתָמָרִין מה): אֵין יָצַר קָרְעָ
שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּמַה שְׁעַנְיָיו רְזָואָה, וְאִמְרָוָה (גְּכוּכוֹת יְבָ): אַחֲרֵי עִינֵיכֶם — זֶה
הַרְהָר עֲכָרָה, וְעַל־כֵן אֲרִיכִים לְקַדְשׁ מָאֵד אֶת קָעִינִים, כִּי הַכָּל תְּלִ依ֵּ
בְּהַעִינִים.

זֶהָר בְּעַצְמוֹ מָאֵד לְקַדְשׁ אֶת קָעִינִים שְׁלוֹן, וַיְנַגְּגֵל אֶת עַצְמוֹ לְשָׁמֶן רַק
בְּכָל הַתוֹּרָה לְקָדוֹשָׂה וּבְכָל הַחֲכָמִים וְהַצְדִּיקִים הַאֲמָתִים, וַיַּקְרֵר
מָאֵד לֹא לִישֵׁב בֵּין לְאַיִם וּקְלִים וּרְקִים, מִינִים וְאֶפְיקּוֹרִיסִים, וְלֹא גַּיִם

לדברים פשוטאים להבננו באנווי. ואמרו חכמינו הקדושים (בקבוח ה): אל ישמע אדם לאנווי דבריהם בטלים, מפני שאין נברות מחלוקת לאיבורם. ואמרו (שם) ציל פסוק: "וניתר מהינה לך ציל אונזיך" (דברים כג). אל פרקי אונזיך, אלא על אונזיך, שאם ישמע לך דבר שאינו הגון, גיטים אצבעו באנווי, פי' פשאים שומע בקהל תרשימים ותקלים — יהי' האחרים, ולהפקם בשישמעם בקהל התחורה והחכמים והצדיקים האמתיים ימשך אחריהם.

יזהו מאי מאי מהפודה המוגעה של בעס וקfidot, וכמעט שבל חוקן בצעען, חוקן הברית פלי בזוה — שתייה האלים סבלן ומאיריך אפו על כל מה שעובר אליו, כי את הנזאף מפירים באפ' שלו, אך גלה לנו רבנו ז"ל, כי בצעסו ורציחתו שיש לו, כמו כן יודעים שהוא נואח, רתקנו לאילן, ועל-כן מי שרוצה לתגיאץ לחקון הברית בשלמות, ארייך שירגיל את עצמו מאי מאי מהפודה בזינה של סבלנותו, ויקבל כל התקא אליו, ונאריך אפו על כל מה שעובר אליו — הן מעצמו והן מבצל בחירה. וכי' שיזכה להיות סבלן ומאיריך אף, כמו כן יזכה לשלוות הדעת, ויתמוך את אשר קלקל בבריתו.

יקדקש האלים ויתהר מאי את דבריו פיו, ויבגר פמיד דבוני תורה ודבוני אמונה והשגתה פרטיט, וישמר מאי מאיר שליא יגבל את פיו בברית נבלה וגאות, כי לדבריו יקרחו לעשות כל מה שמצויא מפיו, חס וחלילה, ואמרו חכמינו הקדושים נזира באיה, פרק כד, סימן ז): ויהי מתיניך קדוש, ולא ירצה בדבר ערות דבר, אל פרקי ערות דבר, אלא ערונות דברו — זה נבול נפה, כי עליידיזה מסליקים ממינו את השכינה הקדושה, וגורמים רעה לעצמו ולכל העולם כלו; ועל-כן מי שיודע בנפשו שפוגם בבריתו, ובפרטיות בהזאת גרע לבשלה יקדש מאי את דברו, ולא ידבר שום דברים בטלים, ומכל שכן דברונים אסורים, בגון: לשון הרע, רכילות, ליצנות, נבול פה, חס ושלוט, כי עкар חוקן הברית פלי בחקון כלשון.

יחזיק מאי באמונה יתרה, שנכנים את עצמו בתרוך האמונה הקדושה, ותמיד יציר בדעתו איך שמלא כל הארץ בבודו, ואין שם מציאות בלעדיו יתברך כלל, ומהל כל אלקות גמור הוו, ואין בלעדיו יתברך כלל, כי בכל פגועה וחנועה שם אלופו של עולם, והוא עומד במשמעות, וכי' ח'ח' שב

את זה פסיד, על-זיהו זונען לנטבי, וימחל לו פקדוש ברוקה הוא על הכל.
י.ה.ה. פסיד שטח וטוב לב, וישפיגל לעשות פסיד רק צדקה וחסד עם כל
 ברא ישראל, וירקן מרב שמחה על גקרת יבירותו, שזכה להבראה מארע
 ישראל ולא אשלני גוי, וימסר את גפשו על גקרת השתקה, כי כל עקר גשם
 חברית בא להרים רק מלחמת עצבות, כי נקלפה המחתאת את הארים בפוגם
 חברית גקרת זיללה, ועל-כן עקר שלמות חוקון חברית הוא שיזה פסיד
 שטח בשתקה עצקה, ואף שזה אשחה ובדר לו מאדר מאדר, מרב עזונו כי
 בפוגמי חברית שלו, שהה מביסיס בהרים דבאו ועקבון פגמי, עם כל זה
 עקר חוקון חברית פלי אך ורק במדת השתקה ומחנה, וזריכים למסור את
 גפשו להצע אל תפעה ניקורה או של שתקה, שהה מביסיס בהרים רוח
 טובה ומדות רוחונות, ולבשות צדקה וחסד עם כל ברא ישראל.

חומר הקיווש הזה

נדפס לעילו נשמה

הנאן הצדיק רבינו מנחים זאב זיינע

בן חנאן קדוש רבוי אלבנבור אישא תייד

נפטר ז' תשרי ה'תשס"ג

...

ולעילו נשמה

הרבעיות הצדיק מרת מלכה ע"ה

בת חנאן הצדיק רבוי חייט שלמה זיינע

נפטרת ז' חשוון ה'תשס"ג

....

ת.ג.צ.ב.ה.